اللغة الفارسية

نحو وصرف.. وتعبير

دكتور السباعي محمد السباعي
كلية الآداب - جامعة القاهرة

١٩٩٠

دار الثقافة للنشر والتوزيع
٢ شارع سيف الدين المهراني - الفجالة
القاهرة ت: ٩٠٤٦٩٦

اللغة الفارسية

نحو وصرف ... وتعبير

اللغة الفارسية

نحو وصرف ... وتعبير

دكتور السباعي محمد السباعي
كلية الآداب - جامعة القاهرة

١٩٩٠

دار الثقافة للنشر والتوزيع
٢ شارع سيف الدين المهراني - الفجالة
القاهرة ت: ٩٠٤٦٩٦

بسم الله الرحمن الرحيم

تقديم

منذ ظهور الطبعة الأولى لهذا الكتاب سنة ١٩٧٢م والذى سمى آنذاك باسم « فى اللغة الفارسية وآدابها » والتى حرصت فيها على إثبات المحاضرت التى كنت ألقيها على طلاب عدد من الكليات المختلفة سواءً فى القاهرة أو فى طنطا والمنصورة وغيرهما، شاملة لقواعد اللغة الفارسية ، والإتجاهات الأدبية لعدد من أكبر ادبائها واشهرهم ، حسب ماتوفر لى من مصادر عربية وفارسية وأوروبية ، كان أبرزها كتاب أستاذنا المغفور له الدكتور إبراهيم أمين الشواربى الكتاب الرائد فى هذا المجال لتعليم اللغة الفارسية فى مصر والعالم العربى ، وكتب فارسية أخرى أمدتنى بجزئيات كثيرة ، كان البحث فى مجال قواعد اللغة بحاجة إليها ، مثل استخدمات [را] وعدد من الحروف . أدرجت ذلك فى الطبعة الأولى و الثانية لهذا الكتاب تحت عنوان ملاحظات مهمة . ثم ماحاولت بيانه من خلال عرض لبعض الأزمنة وما صاحبها من إيضاحات كما تغيرت النصوص بين الطبعة الأولى والثانية ، وإن ظلت بعض بحوث الأدب وبخاصة عن جلال الدين الرومي وفريد الدين العطار كما هى . وبقيت كذلك الدراسة التاريخية عن الغزو المغولى .

ومرت السنون منذ ١٩٧٢ كنت أحاول أن تكون الطبعة الجديدة متضمنة بعض ماوقفت عليه خلال التدريس من هنات أو إضافات تفرزها عملية التدريس وتجليها مناقشات الطلاب معى أثناء التدريس، ومالمسته من نقص يجب تداركه .

كنت أؤجل إصدار الطبعة الجديدة عاماً بعد آخر . لضيق الوقت وعدم إكتمال الوسائل. فقد كنت حريصاً على أن أجمع وأدرس ماصدر من كتب فى ميدان قواعد اللغة الفارسية فى إيران أولاً ثم فى مصر والبلدان العربية ثانياً ثم ماصدر فى أوروبا والولايات المتحدة ثالثاً إلى أن تجمع لدى العديد من

المؤلفات فى هذا الشأن ، وقفت من خلال دراستها على نقاط وجزئيات كثيرة سواء فى قواعد اللغة ، أو فى طرق تدريسها أو فى النصوص الفصحى والعامية التى حرصت على تضمينها الطبعة الجديدة ، حتى يفيد منها المتخصصون فى حقل هذه الدراسات .

لذا أقول أن هذه اللغة التى ندرسها، والتى تسمى الفارسية الإسلامية أو الفارسية الحديثة هى المرحلة الرابعة أو الأخيرة حتى الأن من مراحل تطور هذه اللغة . أما المراحل الثلاث السابقة فهى على النحو التالى : المرحلة الأولى حسب إتفاق غالبية الباحثين . هى مرحلة ظهور الإمبراطورية الفارسية الأولى أى الإمبراطورية الهخماشية التى أسسها كوروش الذى خرج من إقليم پارس ووحد قبائل الهضبة الايرانية ، والذى أدرك أن مايوحد هذه القبائل المختلفة يتمثل فى عنصرين الأول اللغة والثانى العقيدة ، فأخذ لغة إقليم پارس أنقى اللهجات وجعلها لغة رسمية للدولة ، كما أخذ ديانة زرادشت وجعلها ديناً رسمياً للدولة ، وأطلق الباحثون على اللغة التى سادت آنذاك اسم الفارسية القديمة پارسى باستان . كما ظهرت قبل ذلك لغة الاوستا كتاب زرادشت المقدس والتى عرفت باللغة الأوستائية (افستائية) وكتبت الفارسية القديمة بالخط المسمارى ، كما كتبت من الشمال إلى اليمين .

ثم غزا الإسكندر الأكبر إيران وكان مستشاروه يعرفون مايوحد القبائل الإيرانية أى اللغة والعقيدة ، وأدرك أن الجيوش تغلب وتغلب ، وأن القضاء على العقيدة يقضى على ركن أساسى فى الأمة ويتمثل ذلك القضاء على اللغة فجعل اليونانية بعد إنتصاره لغة رسمية للدولة . فتوارت الفارسية القديمة التى ظلت سائدة منذ منتصف القرن السادس قبل الميلاد حتى الربع الأخير من القرن الرابع قبل الميلاد . واستمر الحال على هذا النحو بعد وفاة الاسكندر وفى عهد خلفائه . إلى أن قامت الدولة الاشكانية لتبدأ الدورة الثانية من مراحل تطور اللغة الفارسية فظهرت مااسماها . الباحثون باسم البهلوية الاشكانية فى المنطقة التى سيطرت عليها تلك الدولة اى المناطق الشمالية من الهضبة ، وكتبت تلك اللغة من اليمين إلى الشمال .

ثم قامت الإمبراطورية الساسانية فى الربع الأول من القرن الثالث الميلادى ، وخرج مؤسسها أردشير من إقليم پارس أو فارس أيضاً واتخذ لغة إقليمه وقبيلته لغة رسمية للدولة أو الإمبراطورية الجديدة وأطلق الباحثون على تلك اللغة اسم البهلوية الساسانية أى اللغة التى انتشرت فى جنوب الهضبة الإيرانية لتشمل إيران كلها بعد ذلك . وكتبت تلك اللغة كذلك من اليمين إلى الشمال . وأطلق على هاتين اللغتين اسم الفارسية الوسطى (پارسى ميانه) . وظلت هذه اللغة حتى ظهور الإسلام .

ويدخل الفرس فى الإسلام وتنتشر اللغة العربية لغة الدين ، ويقبل الإيرانيون على تعلمها ويظهر من بين أبناء إيران علماء أجلاء فى مختلف فنون تلك اللغة ويتحدث بها بعضهم لتحقيق أمور أخرى وتصبح اللغة العربية لغة رسمية لإيران بعد سقوط الإمبراطورية الساسانية وهروب يزدگرد الثالث وموته .

هذه نقطة كانت مثار أسئلة من بعض الطلاب أثناء التدريس حرصت على توضيحها بعض الشيء .

أما النقاط الأخرى التى أثيرت ، فقد حاولت خلال تلك السنوات متابعة وقراءة ما صدر عن تلك اللغة وقواعدها وفنونها من كتب وبحوث ومقالات فى إيران وبخاصة عند أبرز علمائها أو من خلال مجلة مجمع اللغة الفارسية (فرهنگستان) أو ما صدر عن أبناء العربية أو فى أوروبا وأمريكا ، حسب ماتوفر لى من كتب وبحوث كان من أبرزها دستور زبان فارسى دكتور محمد دبير سياقى الذى طبع منه طبعات عديدة اطلعت على الطبعة السادسة منه ١٣٥٢ هـ.ش ومؤلفات دكتور محمد معين مثل المفرد والجمع ومعرفه ونكره ١٣٣٧ هـ.س ودستور زبان فارسى الذى ألفه خمسة من الباحثين الإيرانيين . عبد العظيم غريب ، بهار ، بديع الزمان فروزانفر ، جلال همائى ورشيد ياسمى .

وكتاب دستور زبان فارسى سيد طالقانى ، دستور زبان فارسى حسين محق ١٣٥١ هـ ومجموعة كتب تحت عنوان دستور زبان فارسى دورهٔ رهنمائى تحصيلى ، وأخرى لطلاب المرحلة الثانوية الاولى والثانية والثالثة .

ثم التقيت بزميل إيرانى فاضل مقيم فى ألمانيا ويتولى تدريس اللغة الفارسية وآداب وتاريخ إيران فى ألمانيا الغربية أثناء زيارته للقاهرة وتفضل مشكوراً بزيارة قسم اللغات الشرقية بآداب القاهرة ودار بينى وبينه حديث . كان من النقاط التى دارت إمكانية تزويدى بشرائط تعليم للفارسية عن طريق الراديو أو التليفزيون كما هو الحال فى اللغات الأخرى ، حتى يمكن إستخدام تلك الشرائط فى معامل اللغة ، فتتحقق الفائدة المرجوة أكبر وأكبر ، فالاستماع إلى اللغة من أحد أبنائها عنصر أساسى من عناصر تعلم اللغة ، ثم أن المتخصص فى لغة ما، لا يكتفى باللغة الفصحى ، بل لابد من معرفة لغة الحوار واللغة العامية ، وصدق الرجل وعده ، فبعد مدة قاربت العام حضر الرجل مشكوراً مرة أخرى للقاهرة وأمدنى بكتاب فى جزأين لكل جزء شريط لتعليم اللغة بالراديو . فله عظيم شكرى وتقديرى على ما قدم ، ووجدت فى هذين الجزأين والشريطين ، ما يجيب على عدد من التساؤلات التى كنت قد طرحتها على نفسى أو عرضها علىّ أبنائى من الطلبة والطالبات ، لذا ضمنت هذه الطبعة من هذا الكتاب العديد من الموضوعات وبعض قواعد اللغة التى كان كتابى الأول فى حاجة إليها . وعنوان هذا الكتاب بمجلديه « آموزش زبان فارسى » [آزفا] دورهٔ مقدماتى ألفه د. يد الله ثمرة صدر الجزء الأول منه عام ١٣٦٦ هـ. ش كما صدر الجزء الثانى للمتن الفارسى مع ترجمة عربية ، حتى تعم الفائدة .

ثم أرسلت جامعة تهران فى هذا الشهر كتباً إلى آداب القاهرة كان من بينها كتاب بعنوان « دربارهٔ زبان فارسى .. أملاً ، انشأ وترجمه براى دانشجويان ودانش پژوهان » أى حول اللغة الفارسية . للطلاب والباحثين . ألفه دكتور مهدى درخشان وصدر الكتاب عن جامعة تهران ١٣٦٧ هـ . فقرأته بعناية أيضاً أملاً أن أضيف منه بعض ما يكون قد فاتنى ومن الله التوفيق .

هذا من ناحية ، ومن ناحية أخرى فيجب الإشارة إلى أنى قرأت ما استطعت إلى ذلك سبيلاً فى هذا المجال لأساتذتى وزملائى الذين ساهموا فى إمداد المكتبة العربية من كتب فى حقل اللغة الفارسية وآدابها سواء فى مصر أو فى العراق وسوريا والأردن وليبيا ، وافدت من ذلك كله فلهم جميعاً شكرى وتقديرى .

وبعد فقد سلكت فى كتابة هذا الكتاب مسلكين الأول يقوم على إتباع الطريقة الجزئية التى سرت عليها فى كتابى الأول من حيث ذكر القاعدة أولاً مجردة مع ذكر تمارين عليها ، ثم سلكت المسلك الآخر وهو إتباع الطريقة الكلية ، المعتمدة على استنباط القاعدة من التمارين والأمثلة ، وقد جربت هذين النهجين فى التدريس ووجدت فائدة لكل منهما . لذا لم أتردد فى إستخدامهما ، نتج عن ذلك ـ بعض التكرار فى عدد من النقاط والقواعد. حظى بعضها بالتفضيل وبعضها الآخر بالايجاز ، ولا بأس من ذلك ففى الإعادة إفادة .

ولم يكن هذا التكرار نتيجة سهو أو غير ذلك ، بل أنى تعمدت ذلك حتى يصل ماأريد قوله إلى الغالبية ممن يقرأون هذا الكتاب ، أما من يستمعون إلى الشرح فلهم فرصة وفرص أخرى لاتتاح لمن لا يستمعون .

كما أنى أبقيت على مقدمة الطبعة السابقة للكتاب ، الاثبات تاريخ هذا الكتاب وتطوره مرة بعد أخرى وانى إذا قدم هذا الكتاب للطلاب وللقراء ، آمل أن يلبى جزءاً كبيراً من متلطباتهم ـ كما أنى أدرك أن عمل البشر ناقص مهما أوتى ، لذا أرجو أن أتنبه وأنبه إلى ما به من هنات حتى يمكن تداركها فى الطبعة القادمة بإذن الله .

وعلى الله قصد السبيل

دكتور السباعى محمد السباعى

الهرم ٢٥ فبراير ١٩٩٠

بســـم الله الرحمـن الرحيـــم

كانت اللغة الفارسية القديمة (زبان فرس قديم) هي اللغة السائدة فى جنوب إيران فى عهد الدولة الهخمانشية . وقد نسيت هذه اللغة تماماً ولم يبق منها سوى كتابات صغيرة منقوشة على الحجر بالخط المسمارى . وتيسر للايرانيين الإطلاع عليها نتيجة جهود بعض المستشرقين . وكانت هذه اللغة معاصرة للغات اليونانية واللاتينية والسنسكريتية وقريبة منها ومن نفس سلالتها اللغوية . فهى لغة آرية وليست لغة سامية كاللغة العربية مثلا .

أثبتت الاكتشافات والبحوث والحفريات الحديثة أن لغة فارسية أخرى كانت منتشرة بين الايرانيين كتبت بها الأوستا - كتاب زرادشت المقدس - وهو الأثر الوحيد الباق لهذه اللغة . ولكن لم يعرف يقينا متى بدأت هذه اللغة ومتى انتشرت وفى أى جزء من أجزاء إيران كانت سائدة ومن الجائز أنها كانت معاصرة للغة الفارسية القديمة . ويمكن القول بأن الفارسية القديمة ولغة الأوستا كانتا موجودتين قبل غزو الإسكندر لإيران ، أى قبل ألفين ومائتين وخمسين عاما تقريبا .

وفى عصر الأمبراطورية الساسانية إنتشرت لغات فارسية كثيرة فى نقاط ومناطق متفرقة من إيران ، ولكن إحداها وهى التى تعرف بالفارسية الوسطى (فارسى ميانه) أو البهلوية هى التى خلف لنا التاريخ كتبا ومؤلفات بها ولعلها كانت أكثرها إنتشارا وقوة . وترجع آثارها المكتوبة والتى هى فى متناول الباحثين - إلى ماقبل ألف عام ولكن عمرها أكثر من ذلك فمن الجائز أن يكون ألفا وخمسمائة عام أو ألفين .

ولغة كل قوم مثل جميع متعلقاته فى تغير وتطور مستمر ، ولابد أن تكون كذلك ، فبقاء أى شعب على حالة واحدة عيب كبير بل دليل إنحطاط وتدهور وموت . والشعب الحى هو الشعب الذى يتغير ويتطور وخاصة فى أفكاره

وآرائه وأحواله الروحية ولأن اللغة هى مظهر الأفكار والآراء والأحوال الروحية، فقد أصبح ضروريا للغة أن تتطور وتأخذ من لغات غيرها وتعطى لها .

ظلت الفارسية أو البهلوية مماثلة حتى الفتح الإسلامى ودخل الإيرانيون فى دين الله أفواجا تاركين آراءهم وأفكارهم ودينهم وأقبلوا على الدين الجديد بعقيدته بعد أن رأوا فيه نجاتهم من الأوضاع السيئة التى سادت المجتمع الايرانى على يد الديانة الزرادشتية والديانات الأخرى ، وأقبلوا على تعلم اللغة العربية لغة الدين وبرعوا فيها وجدوا فى تعلمها ونشرها ، وفقدت اللغة الفارسية البهلوية مكانتها بين رجال الدين وعظماء الرجال والكتاب وظلت حبيسة بين الطبقات الدنيا والمتوسطة ولم يكتب شيء باللغة الفارسية طوال ثلاثمائة عام تقريباً .

وفى القرن الثالث الهجرى نشأت الدويلات الفارسية متمتعة بنوع من الاستقلال بعد أن ساهم الطاهريون فى النزاع بين الأمين والمأمون الذى انتهى بانتصار المأمون فكافأهم باعطائهم قدرا من الاستقلال عن الخلافة العباسية .

بدأ الايرانيون فى إحياء لغتهم القومية ولكنها لم تنشأ فارسية الجاهلية التى اندثرت بل نشأت فارسية إسلامية استعارت الأبجدية العربية وهجرت الخط البهلوى ودخلت فيها ألفاظ واصطلاحات عربية كثيرة احتاجت إليها للتعبير عن الأفكار الجديدة فبلغت نسبة الألفاظ العربية فيها أكثر من خمسين فى المائة . ولم يأخذوا الألفاظ والاصطلاحات العربية وحدها بل أخذوا النحو والأوزان والقوافى وتطورت اللغة الفارسية الاسلامية تطورا قليلا من ذلك التاريخ وهو تطور لازم لكل شيء كما قلت .

ويجب أن نعترف بأن دور الفرس فى حقل الحضارة الإسلامية كبير وأنهم كانوا أنشط العناصر فى بناء صرح الحضارة وتراثها الذى شيدته العناصر العربية والفارسية .

وتعتبر اللغة الفارسية وآدابها ثانية لغات العالم الآسيوى من حيث سعة أدبها وتنوع فنونه حتى أطلقوا عليها فرنسية الشرق .

ودراسة اللغة الفارسية هامة للوقوف على ماساهم به الفرس من أفكار وآداب فى التراث الاسلامى فضلا عن أهمية دراستها لذاتها فكثير من الأفكار القديمة أدخلها الايرانيون فى دراساتهم الاسلامية وكثير من عناصر حضارتهم المادية وأفكارهم أدخلت فى الأدب العربى فى العصر العباسى ، وكثير من الكتب التاريخية كتبت باللغة الفارسية ، لهذا كان لزاما على دارس الأدب العربى وتاريخه والتاريخ الاسلامى والفلسفة والتصوف الاسلامى أن يقف على هذه اللغة وأسرارها .

وقد قصدت من هذا الكتاب أن أعطى فكرة شاملة واضحة عن قواعد اللغة الفارسية وأتبعت ذلك بنصوص تطبيقية لتثبيتها ولوضع أساس لابأس به من معرفة تلك اللغة .

وأفردت القسم الثانى من الكتاب لدراسة نصوص من الأدب الفارسى وأشهر أعلامه حتى نهاية العصر المغولى وأوليت النثر إهتماماً خاصا .

وعلى الله قصد السبيل ،

السباعى محمد السباعى

محرم فى نوفمبر ١٩٧٧

القسم الأول

القواعد

واکه‌ها

Vowels

نام صدا Name of sound	تلفّظ صدا Pronunciation of the sound	نشانهٔ خطی صدا Written symbol of the sound شکل چاپی Printing form	 شکل دست نویس Hand-written form
اَلِف	a	آ ا	آ ا
زِبَر ، فَتحه	a	اَ ـَـ	اَ ـَـ
زیر ، کَسره	e	اِ ـِـ ـه ه	اِ ـِـ ـه ه
پیش ، ضَمَّة	o	اُ ـُـ و	اُ ـُـ و
واو	u	او و	او و
واو	ow	اُو ـُـ و	اُو ـُـ و
یِ	i	ایـ یـ ی	ایـ یـ ی
یِ	ey	اِیـ ـِیـ یـ ـِیـ ی	اِیـ ـِیـ یـ ـِیـ ی

هَمخوانها
Consonants

نشانهٔ خطی صدا: شکل دست نویس	نشانهٔ خطی صدا: شکل چاپی	تلفّظ صدا	نام صدا
بـ ب	بـ ب	b	بِ
پـ پ	پـ پ	p	پِ
تـ ت	تـ ت	t	تِ
ث ث	ث ث	S س	
جـ ج	جـ ج	j	جیم
چـ چ	چـ چ	ch	چِ
حـ ح	حـ ح	h هـ	حِ
خـ خو خ	خـ خو خ	kh	خِ
د د	د د	d	دال
ذ ذ	ذ ذ	z ز	ذال
ر ر	ر ر	r	رِ
ز ز	ز ز	z ز	زِ
ژ ژ	ژ ژ	zh	ژِ
سـ س	سـ س	s	سین
شـ ش	شـ ش	sh	شین
صـ ص	صـ ص	s س	صاد
ضـ ض	ضـ ض	z ز	ضاد
ط ط	ط ط	t ت	طا
ظ ظ	ظ ظ	z ز	ظا
عـ ـعـ ـع ع	عـ ـعـ ـع ع	vowel sound همزة	عِین
غـ ـغـ ـغ غ	غـ ـغـ ـغ غ	gh	غِین

نشانهٔ خطی صدا		تلفظ صدا	نام صدا
شکل دست نویس	شکل چاپی		
فـ ف	فـ ف	f	فِ
قـ ق	قـ ق	gh	قاف
کـ ك	کـ ك	k	کاف
گـ گـ	گـ گـ	g جـ	گاف
لـ ل	لـ ل	l	لام
مـ م	مـ م	m	میم
نـ ن	نـ ن	n	نون
و و	و و	v ڤ	واو
هـ ـهـ ـه ه	هـ ـهـ ـه ه	h	هِ
یـ ی	یـ ی	y	یِ

من تلك الأبجدية :-

ثمانية حروف خاصة بالكلمات ذات الأصل العربى وهى :

ث ــ ح ــ ص ــ ض ــ ط ــ ظ ــ ع ــ ق

وأربعة حروف خاصة بالكلمات الفارسية :

پ ــ چ ــ ژ ــ گ

مثــل

پ تنطق مثل حرف p فى اللغة الانجليزية

پير	عجوز	پنج	خمس
پسر	ابن	پر	مملوء
پا	قدم		
چ تنطق	ch		
چهار	أربعة		
چاره	حيلة أو وسيلة		
چراغ	مصباح		
چادر	سرادق		
چتر	مظلة		
ژ	تنطق ز		
ژالة	ندى		
ژيوه	زئبق		
ژرف	عميق		

گ تنطق مثل جيم فى اللغة المصرية الدارجة

مثــل

گفتگم	ضائع	گرم	دافىء
گران	ثقيل	گفت	قال

گاو	بقرة	گبر	مجوس — زردشتى
گنج	كنز		

أما الحروف الثمانية الدخيلة والموجودة بالكلمات العربية فلا تنطق فى الفارسية بمخارجها العربية .

فينطق حرف الثاء والصاد مثل حرف السين

مثـــل

(ا)

مثلا مســلا

ثروة سروت

صبر سبر

(ب) وتنطق الحاء هاء

مثـــل

حسن هسن

صبح سبه

حاتم هاتم

(جـ) وينطق كلا من الضاد والظاء مثل حرف الزاى

مثل

راضى رازى

ظاهر زاهر

ظهر زهر

(د) تنطق الطاء مثل حرف التاء

طـرف تـرف

طهران تهران

(هـ) تنطق العين مثل الهمزة

علم إلم

على ألى

تنطق القاف بين نطق القاف والغين وأحيانا تلفظ مثل العين تماما مثل آقا آغا

أما حرف الواو إذا كان متحركا فينطق مثل حرف (V)

وإذا كان ساكنا فلا ينطق ويكون حرف مد

أما الواو التى تكتب ولا تنطق فهى التى تقع بين الخاء والألف أو الخاء والياء وتسمى الواو المعدولة

مثل

خواستن «خاستن الطلب أو الرغبة»

وذلك كما هو واضح فى الجدول الأول . خـ ،

خواب ، خاب النوم

خوارزم ، خارزم خوارزم

خويش ، خيش نفس

خويشاوند ، خيشاوند أقارب

(الهمزة والألف) الهمزة تقبل الحركات ، والألف ساكنة دائماً .

إذا كانت الألف متحركة لا يكتب فوقها همزة مثل :

ابر سحاب

اسب جواد

وإذا كانت ساكنة فهي الألف مثل :

ما نحن شما أنتم

خدا الله جدا منفصل

وتنطق الألف في هذه الحالة مفخمة بخلاف الألف العربية

ولا تقع الهمزة في الكلمات الفارسية إلا في بداية الكلمة أما إذا وقعت في وسط الكلمة فإما أن تكون بكلمات عربية أو مقلوبة عن الياء والواو مثل :

آئين أصلها آيين قانون

پائيز أصلها پاييز الخريف

موبد أصلها موبد كاهن الدين الزرادشتي

الهاء المنطوقة والهاء غير المنطوقة

تنتهي بعض الكلمات بالهاء وقد تكون منطوقة أو غير منطوقة فالهاء المنطوقة مثل شاه — سياه — كلاه

وغير المنطوقة مثل : خسته — تشنه — بيچاره

وهذه الهاء (غير المنطوقة) عبارة عن الكاف في اللغة البهلوية ثم أصبحت هاء في الفارسية الدرية .

فاذا جمعت الكلمة المنتهية بالهاء غير المنطوقة بالألف والنون أو اتصلت بها ياء اسم المعنى أو كاف التصغير ردت إلى صورتها الاصلية مثل :

تشنه تجمع على تشنگان عطاشى

خسته تجمع على خستگان متعبون

بيچاره تجمع على بيچارگان مساكين

وتصبح فى حالة التصغير تشنگك - خستگك - بيچارگك .

وإذا اتصلت بها ياء اسم المعنى تصبح : خستگى ،تشنگى ، بيچارگى

أما إذا جمعت بالهاء والالف (ها) فان الهاء غير المنطوقة تبقى على حالها فى الكتابات الحديثة حتى لايشتبه الامر على القارىء وكانت تحذف فى المتون القديمة ، مثل :

پياله - جامه پيالهها - جامه ها

الحركات

تستخدم الفارسية الحركات المستخدمة فى اللغة العربية .

١ ــ الحركات القصيرة .

(ا) الفتحة وتسمى بالا ــَ أو زبر

(ب) الكسرة وتسمى بائين ــِ أو زير

(ﺟ) الضمه وتسمى پيش ــُ

وتستعمل هذه الحركات نفس استعمالها فى العربية . ولكن الفارسية لا تعرف حركات الإعراب فى أواخر الكلمات لأن كلماتها ساكنة الآخر عدا فى حالتى الاضافة والصفة .

٢ ــ الحركات الطويلة أو حروف المد وهى :

١ ــ الالف . كما فى نان خبز

ناز دلال

نماز الصلاة

وتنطق الالف مفخمة

٢ ــ الواو : كما فى كلمة موش فأر

زور قوة

روز يوم

٣ ــ الياء : كما فى كلمة شير أسد ــ لبن ــ صنبور الماء
نيز أيضا
تميز نظيف

التشديد : مستخدم فى الفارسية ، مثل :

خرّم سعيد
فرّخ سعيد أو هانى.

وهناك كلمات فارسية استخدمت التشديد ولكن نطق الكلمة بدونه أفضل وأصح ، مثل :

دوم الثانى ــ سوم الثالث
ونادراً مايلحق التشديد بالكلمات الفارسية الأصل

التنوين : لاتعرفه الفارسية إلا فى الألفاظ العربية . وكان الفرس القدماء لايميلون إلى استخدام التنوين ويضيفون إلى بداية الاسم حرفا من حروف الإضافة مثل : به تدريج بدلا من تدريجيا ، به سرعت بدلا من سريعا . بفورا بدلا من فورا ولكن تلك القاعدة أهملت بمرور الايام وزاد الفرس من استخدام الكلمات المنونة لدرجة أنهم أدخلوا التنوين على الكلمات الأوربية مثل. تلگرافاً ــ تلغرافاً .

المد : مستخدم فى الفارسية ولا يقع إلا فى بداية الكلمة إذا اجتمعت الهمزة والألف معاً .

مثل

آب ماء
آتش نار
آسمان السماء

الادغام : إذا اجتمع حرفان ذا مخرج قريب مثل :

ب ، پ أو (د) و (ت) وكان الاول ساكنا والثاني متحركا أدغم الحرف الاول والثاني وشدد الثاني .

بدْتَر فيقال بتّر

شبْ پَره يقال شپّره

الإبدال :

قد تستبدل بعض الحروف بحروف أخرى وقد يتم ذلك في كتابة الكلمة أو نطقها أو فيهما معا .

مثل

هست ــ است	يكون	استبدلت الهاء بالألف
آب ــ آو	ماء	استبدلت الباء بالواو
زبان ــ زفان	لسان	استبدلت الباء بالفاء
سپيد ــ سفيد	أبيض	استبدلت الباء الفارسية بالفاء
كتخدا ــ كدخدا =	رب المنزل	استبدلت التاء بالدال
آخشيج ــ آخشيك =	عنصر	استبدلت الجيم بالكاف
زردشت ــ زرتشت =	زرادشت	استبدلت الدال بالتاء
ديوار ــ ديفال =	حائط	استبدلت الواو بالفاء والراء باللام
فروز ــ فروغ =	ضياء	تستبدل الزاى بالغين
ارمغان ــ ارمگان =	هدية	تستبدل الغين بالجاف الفارسية
نوشته ــ نبشته =	مكتوب	يستبدل الواو بالباء

وقد يستبدل حرف النون بالميم في النطق فقط إذا أتى حرف الباء بعدها .

مثل

شنبه	يوم السبت	تنطق شمبه
پنبه	قطن	تنطق پمبه

ملاحظات هامه .

(أ) إذا دخلت الباء الزائدة على فعل مبدوء بالهمزة تنقلب الهمزة ياء إذا كانت مفتوحة أو مضمومة مثل

آمد تصبح بيامد — آموزد تصبح بيا موزد

(ب) إذا دخل حرف الجر الباء على اسم الاشارة أو الضمير المبدوء بالهمزة قلبت الهمزة إلى دال مثل اين — آن — او — ايشان تصبح الكلمة بدين — بدان — بدو — بديشان .

(جـ) واذا دخلت الباء على الاسم المبدوء بالهمزة لا يحدث أى تغيير فنقول : بآموزكار (آموزكار — مدرس) .

(د) وإذا انتهت كلمة بألف وأعقبتها كلمة أخرى مبدوءة بالألف جاز حذف ألف الكلمة الثانية .

مثل

محمد پيغمبر خدا است — أو محمد پيغمبر خداست

أى محمد رسول الله

ويحدث ما سبق ملاءمة بين الأصوات

٢ — يجوز حذف بعض الحروف من الكلمة الفارسية أو اثباتها

مثل

افتادن	فتادن	السقوط أو الوقوع
اشتر	شتر	جمل

سیاه	سیه	أسود
سپاه	سپه	جیش
راه	ره	طریق
به	بـ	حرف الجر
نه	نـ	أداة النفي
چاه	چه	بئر
ناگاه	ناگه	فجأة
چون آن	چنان	مثل ذلك
چون این	چنین	مثل هذا

ایستادن بیاست فرستادن بفرست افتادن بیفت مانند
در مصدرها زیر(خ) انها در فعل امر بدل به(ز)میگردد .

در آموختن خ تستبدل بـ	ز مثل بیاموز	ان یعلم
آویختن خ تستبدل بـ	ز مثل بیاموز	ان یغلق
باختن خ تستبدل بـ	ز مثل بباز	ان یلعب
افراختن خ تستبدل بـ	ز مثل بیفروز	أن یشعل
انداختن خ تستبدل بـ	ز مثل بیذاز	أن یلقی
أنگیختن خ تستبدل بـ	ز مثل بیا بگیز	أن ثیر
دوختن خ تستبدل بـ	ز مثل بدوز	أن یخیط
نواختن خ تستبدل بـ	ز مثل بنواز	أن یعزف
پختن خ تستبدل بـ	زمثل بپز	ان یطبخ
ریختن خ تستبدل بـ	ز مثل بریز	ان یصب
تاختن خ تستبدل بـ	ز مثل بتاز	أن یهجم
پرداختن خ تستبدل بـ	ز مثل به پرداز	أن یکمل أو یتمم
گداختن خ تستبدل بـ	بگداز	أن یصهر
سپوختن خ تستبدل بـ	ز مثل بسپوز	إدخال شيء ف آخر
بیختن خ تستبدل بـ	ز مثل به بیز	ان ینخل

استثناء : ساختن تستبدل الـ خ بـ س مثل بشناس أن یصنع
فروختن سنبدل الـ خ بـ ش مثل بفروش ان یبیع
در آمدن تحذف المیم مثل : بیا .

الكلمة :

الكلمة لفظ مفرد يدل على معنى أو مفهوم أو موضوع مثل حسن بسر (ابن) زمين (الأرض) كوشش (جهاد) ومن الممكن أن تكون الكلمة حرفا واحداً مثل [آ] فعل أمر من المصدر آمدن (أن يأتي) أي أقبل والكلمة في اللغة الفارسية تسعة أقسام على النحو التالى :

١ ـ الأسم [نام] .
٢ ـ صفت أو [نشان]
٣ ـ الكناية
٤ ـ العدد
٥ ـ القيد
٦ ـ حرف الاضافة
٧ ـ حرف الربط
٨ ـ الصوت
٩ ـ الفعل

الأسم

الأسم هو الكلمة على مسمى سواء أكان هذا المسمى أنساناً أو حيواناً أم نباتاً أو جماداً أو شيئا غير ملموس أو [محسوس ، وهو ما يدل بنفسه على معنى مستقل بالفهم غير مقترن بزمن] مثل :

اسب	حصان
مرد	الرجل
درخت	الشجرة
شير	الأسد
خرد	العقل
موش	الفأر
گربه	قطة

ينقسم الأسم أساسا لقسمين :

١ ـ أسم خاص : وهو المعروف عندنا أبناء العربية باسم (أسم العلم) أى الذى يدل على شيء أو شخص معين مثل :

محمد	باكيناز	شيرين	هوشنك

گنجشك ، عصفور / شيراز (رخش : اسم فرس رستم) واسم الذات مفرد دائماً إلا إذا استخدم مكان اسم النوع مثل : خيامها سعدها حافظها

ب ـ أسم عام : هو الذى يطلق على جميع المسميات التى تنتمى إلى جنس واحد ولذلك يسمى جنس مثل :

زن	المرأة	باغ = حديقة
مرد	الرجل	ديوار = حائط
سيب	تفاح	شهر = مدينة
دانش	العلم	
خانه	المنزل	

إذا كان الأسم العام مفرداً فى صورته وجمعا فى معناه سمى أسم (جمع) مثل لشكر : عسكر (أو جيش) جماعت = جماعة .

وينقسم الأسم العام عدة أقسام :

١ ـ أسم الذات أو العين :

وهو الذى يكون موجوداً موجوداً وقائماً بذاته ، غير مرتبط بآخر ويكون وجوده قائماً ملموساً قابلاً للإحساس والأدراك مثل :

كتاب	كتاب
جامه	ثوب
گل	وردة
شير	الأسد

٢ ـ أسم المعنى وهو الأسم الذى لايكون قائما بذاته بل يكون مرتبطاً بغيره مثل :

دانش	العلم
راستى	الصدق
رنج	الألم
هوش	العقل
بدى	السوء

٣ ـ الأسم الجامد : هو الأسم الذى لم يشتق من غيره مثل :

ميز	الطاولة (الترابيزة)
باغ	الحديقة
سنگ	الحجر
پنجره	النافذة
در	الباب
آب	الماء

٤ ـ الأسم المشتق هو الأسم الذى يشتق من مادة الفعل مثل :
ناله (النواح) من المصدر ناليدن أن ينوح ومادته نال .
مويه البكاء (من موى من المصدر مويدن أن ينوح أو يبكى) .
خنده الضحك من خند المادة الأصلية من خنديدن .

نويسندة = كاتب (أسم فاعل من المصدر نوشتن أن يكتب ومادته الأصلية نويس) .

بخشش = العطاء (مشتق من المصدر بخشيدن أن يمنح أو يعطى ومادته بخش

دانا = عالم (مشتق من المصدر دانستن أن يعلم ومادته الأصلية دان) .

ه ـ الأسم المركب : هو ما كان مركبا من كلمتين أو أكثر .

أ ـ اسم ولاحقه مثل : گلستان الروضة مركب من گل وردة + ستان

لاحقة تفيد المكان أى أرض.باغبان الجنايتي مركب من باغ حديقة + بان
آتشكده معبد النار ، مركب من آتش نار + كده
ب ـ باضافة (أ) بين كلمتين .
شبانروز = الليل والنهار .
رويا روى = وجها لوجه .
جـ ـ قد يكون الأسم المركب مكونا من أسمين مثل :
گلدان= (گل+ دان) = زهرية
كارخانه (كار + خانه) = مصنع
تخت خواب (تخت + خواب) سرير
د ـ من مادتين أصليتين مثل :
سوزوساز
گيرودار
كشاكش
هـ ـ من مصدرين مرخمين .
گشادوبست ، رفت وآمد ، بود ونبود ، زد وخورد
و ـ مصدر مرخم + مادة أصلية مثل :
تاخت وتاز : الهجوم .
گفتگو : القول
وأحياناً يضاف إلى الجزء الثانى اللاحقة (اك) علامة حاصل المصدر .
خوردن خور فتكون خور خوراك .
أو من مضارعين مثل هست ونيست الوجود والعدم
أو من صفة وأسم مثل نوروز = نو + روز = اليوم الجديد (النوروز)
دراز گوش = الأرنب
طويل الأذن
ز من عدد وأسم مثل چهارپا
چهارسو سه خواهر

أو من صفة + المادة الأصلية مثل شاد باش	سعيد

خرم باش	سعيد

أو من صفة + صيغة الدعاء مثل زنده باد

أو من حرف+ الاسم = بدست

ـ عند جمع مثل هذا النوع من الأسماء تضاف علامة الجمع إلى نهاية الكلمة الثانية أو القسم الأخير مثل رفت آمدها = المواصلات .

هو شمندان = العقلاء

صاحب نظران = أصحاب الراى

بعض الأسماء المركبة من مضاف ومضاف إليه ، وبخاصة فى أسماء الأقارب .

پسرْ عمو (ابن العم)

دخترْ عمو (ابنة العم)

پسرْ دائى (ابن الخال)

پدربزرگ (الجد) .

مادرْ شوهر (الحماة أم الزواج) .

مادرْزن الحماة أم الزوجة

پدرْزن (زوجة الأب)

زنْ برادر (زوجة الاخ)

وغير أسماء الأقارب مثل

سرمايه = رأس المال

صاحبدل

لايأخذ الأسم الأول منها أى المضاف علامة الأضافة (أى الكسرة أوماينوب عنها) .

٦ـ **الأسم البسيط :**

هو المكون من كلمة واحدة ولا اجزاء فى تكوينه مثل :

درخت	شجرة
برگ	ورقة
گل	وردة

٧ ـ **الأسم المترادف والمتضاد والمتشابه :**

المترادف : هو أن تختلف الكلمات فى اللفظ وتتفقان فى المعنى مثل لانه وآشيانه= عش

برگ وتوشه = ورق

بشر وانسان : انسان

ب ـ **المتضاد** : هو أن تجتمع الكلمات من كل منهما ضد الأخرى فى اللفظ والمعنى مثل :

روشنى وتاريكى	النور والظلمة
خوبى وبدى	الحسن والقبح
جنگ وصلح	الحرب والسلام
دير وزود	البطىء والسريع

المتشابه :

هو وجود كلمتين متشابهتين فى النطق ومختلفتين فى الكتابة مثل :

خوار ـ وخار	حقير وشوك
خواست وخاست	أراد وقام
خرده خورده	صغير وقديم ومأكول

والاسم ثلاثة أنواع : مظهر ، ومضمر ومبهم

١ ـ المظهر ما دل على معناه من غير حاجة إلى قرينة

والمضمر ما دل على معناه بواسطة قرينه تكلم أو خطاب أو غيبه أى الضمائر أنا و ت وهو ونحن وأنتم وهم ومنهم وهو الذى لا يظهر المراد منه إلا بإشارة أو جملة تذكر ضده لبيان معناه مثل هذا

المفرد والجمع

٣ ــ (ا) المفرد هو ما دل على فرد واحد مثل

دختر = ابنة   پسر = ابن   پدر = ولد   مادر = أم

آموزگار = مدرس   شب = ليل   روز = نهار   دبستان = مدرسة إبتدائية

(ب) الجمع ما دل على أكثر من واحد مثل

دختران = بنات   پسران = أبناء   پدران = آباء   كتابها = كتب

آموز گاران = مدرسون   شبها = ليال   روزها = أيام

قواعد الجمع

يتم الجمع فى الفارسية بإضافة علامة الجمع إلى المفرد وهى الألف والنون (ان) أو الهاء والألف (ها).

يجمع بالألف والنون كل ذى روح أى أسماء الإنسان والحيوان فنقول :

برادران = أخوة   خواهران = اخوات   شيران = أسود   پيلان = أفيال

أما أسماء الجماد واسم المعنى فتجمع بالهاء والألف مثل

آب ها   مياه   خاك ها   أتربة

هنرها   فنون   خانه ها   منازل

النباتات النامية فى جذورها وأعضاء الجسم المزدوجة واسم الزمان والاشارة تجمع بالعلامتين أى بالألف والنون أو الهاء والألف .

مثـــل

درخت = شجرة	تجمع على	درختان	أو	درختها
چشم = عين	تجمع على	چشمان	أو	چشمها
ابرو = حاجب	تجمع على	ابروان	أو	ابروها
روز = يوم	تجمع على	روزان	أو	روزها

ملحوظة :

قد تشذ بعض الكلمات عن القواعد السابقة مثل

كلمة ستاره = نجم   وگناه = ذنب   وسخن = كلام

فانها تجمع على النحو التالى

ستارگان نجوم

گناهان ذنوب

سخنان أقوال

٤ ــ إذا كان الاسم المفرد منتهياً بهاء غير منطوقة تتبع معه القواعد الآتية :

(ا) إذا كان من الأسماء التى تجمع بالألف والنون ــ تبدل الهاء بحرف الكاف الفارسية .

مثــــل

بخشنده تصبح بخشندگان : مانحون

پرنده تصبح پرندگان : طيور

بنده تصبح بندگان : عباد

(ب) إذا كان من الكلمات التى تجمع بالهاء والألف ، يجب أن تبقى على الحرف الأخير منها وهو الهاء ثم تضيف الهاء والألف (علامة الجمع) .

مثــــل

خانه تصبح خانه ها

پيشه تصبح پيشه ها

٢ ــ إذا كان الاسم المفرد منتهيا بالألف أو الواو يجمع على النحو التالى :

(ا) إذا كان من الكلمات التى تجمع بالألف والنون فيجب أن يضاف حرف الياء قبل علامة الجمع مثل

دانا   بينا   زيبا   راستگو   دانشجو

فإنها فى الجمع تصبح دانايان بينايان زيبايان راستگويان دانشجويان

ملحوظة : توجد بعض كلمات مستثناه من تلك القاعدة مثل كلمة

بانو ابرو كيسو بازو فإنها تكون فى الجمع على النحو الآتى :

بانوان ابروان گيسوان بازوان

(ب) فإذا كان المفرد من الكلمات التى تجمع بالهاء والألف فمن الأفضل أن تضيف ياء قبل علامة الجمع ، وإذا لم نضف الياء يكون الجمع صحيحا مثل

رو مو پا جا فتكون فى الجمع

رويها مويها جايها = وجوه ـ شعر . ـ اماكن

ويمكن أن تكون

روها ـ موها ـ پاها ـ جاها

ملاحظات :

(ا) كلمة نياكان ومعناها أجداد يضاف إليها ك قبل الألف والنون . فأصلها «نيا» وإن كان بعض الباحثين يعتبرها جمعا للكلمة نياك وليس نيا

(ب) كلمة سر تستعمل إستعمالين الأول بمعنى رأس الإنسان والآخر بمعنى بزرگ أو رئيس فإذا كانت بمعنى رأس الأدمى فإنها تجمع بالهاء والألف وإذا كانت بالمعنى الثانى فإنها تجمع بالألف والنون . فنقول :

سر، ان مردم . سران قوم ،

(جـ) هناك كلمات فارسية تجمع بالألف والتاء مثل

باغات ودهات

(د) من بين أعضاء الجسم المزدوجة تستثنى الكلمات التالية من قاعدة الجمع بالعلامتين حيث تجمع بال (ها) فقط :

پا قدم پاها

شانه كتف شانه ها

ران	فخـذ	رانه ها
پَهلوَ	ضلع	پهلوها

وكذلك الفصول الأربعة فتجمع بال (ها) فقط :

تابستان	الصيف	تابستانها
زمستان	الشتاء	زمستانها
بهار	الربيع	بهارها
خزان	الخريف	خزانها

(هـ) كلمة جان تستعمل إستعمالين الأول بمعنى روح والآخر بمعنى حبيب فإذا كانت بمعنى روح جمعت بال (ها) أما إذا كانت بالمعنى الثانى فإنها تجمع بالألف والنون فنقول :

جانهاى مردم	أرواح الناس
جانان من	أحبائى .

(و) كلمة گردن إذا جاءت بمعنى رقبة تجمع بالهاء والألف وإذا استخدمت بالمعنى المجازى أى قائد أو رئيس تجمع بالألف والنون .

٨ ـ **المذكر والمؤنث :**

لاتعرف الفارسية التذكير والتأنيث فى الضمائر والصفات بخلاف اللغة العربية فنقول فى الضمائر [من] أى أنا للمذكر والمؤنث توأى أنت أو أنت او// هو أو هى .

ما :نحن ذكوراً أو إناثاً

شما = أنتم أو أنتن

ايشان = هم أو هن

أما الصفة فى العربية فإنها تتبع الموصوف تذكيراً وتأنيثاً مفرداً أو جمعاً فنقول : رجل طيب ، امرأة طيبه ، شارع واسع ، حديقة واسعة

أما فى الفارسية فالصفة توضع بصورة واحدة سواء للمذكر أو المؤنث مثال :

مرد خوب	رجل طيب
زن خوب	امرأة طيبة
خيابان وسيع	شارع واسع
باغ وسيع	حديقة واسعة

أما أسماء الأشارة فهى لاتختلف فى الفارسية فى حالة التذكير أو التأنيث فنقول :

اين مرد	هذا الرجل
اين زن	هذه المرأة
آن پسر	ذلك الولد
آن دختر	تلك الفتاة
اين كوه	هذا الجبل
اين آسمان	هذه السماء

وكذلك الأسماء الموصولة كه ـ چه بمعنى الذى أو التى فنقول :

مردى كه	الرجل الذى
زنيكه	المرأة التى

أسم الأشارة فى العربية هو « ذا » فقط والهاء للتنبيه

أما فيما يتعلق بالأسم فنقول :

١ ـ فى الفارسية أسماء تدل على المذكر وأخرى تدل على المؤنث مثل :

المذكر		المؤنث	
مرد	الرجل	زن	المرأة
پسر	الولد	دختر	البنت
برادر	الأخ	خواهر	الأخت
خروس	الديك	ماكيان	الدجاجة
اسب	جواد	ماديان	أنثى الفرس

٢ ـ هناك أسماء تحتمل التذكير كما تحتمل التأنيث مثل :

سگ / كلب أو كلبة

شير / أسد أو لبؤة

گاو / ثور أو بقرة

گربه : قط أو قطة

وهنا نقول أن هناك علامة للتذكير هى كلمة (نر) وتضاف بعد الأسم وعلامة للتأنيث هى كلمة (ماده) وتضاف أيضاً بعد الأسم مثل :

سگ نر	كلب
سگ ماده	كلبة
شير نر	أسد
گاو نر	ثور
گا وماده	بقرة
گو سفند نر	خروف

گو سفند ماده	نعجه
شير نر	أسد
شير ماده	لبؤة

أما فيما يتعلق بالإنسان فتكون علامة التذكير كلمة پسر وتكون علامة التأنيث كلمة دختر فنقول :

دانشجو	طالب أو الطالبة
	فتكون فى حالة التميز بين المذكر والمؤنث
دانشجو پسر	طالب
دانشجو دختر	طالبة

وهكذا

٩ ـ التعريف والتنكير (المعرفة والنكرة) :

كل أسم فى الفارسية يمكن أن يكون نكرة كما يمكن أن يكون معرفة .

مالم توجد قرينة تدل على أنه معرفة أو علامة تبين أنه نكرة والأسماء المعرفة على النحو التالى :

١ ـ أسماء الأشارة　　　أين وآن
٢ ـ أسماء الموصولة　　　كه وچه
٣ ـ المضاف مثل بـ　　　باغ بهرام
٤ ـ الأسم الخاص مثل　　　محمد إبراهيم
٥ ـ المنادى بحرف نداء مثل　　آى مرد　　أيها الرجل
٦ ـ الضمائر مثل　　　او / تو من

أذن الأسم المعرفة هو الذى يكون معروفاً عند المخاطب .

والنكرة هو الأسم الذى لايكون معروفاً عند السامع أو المخاطب مثل :

كتاب راخريدم أى أشتريت الكتاب　　　　فالكتاب هنا معرفة

ومثال النكرة :

يك روز از مردى كتابى خريدم / ذات يوم أشتريت من أحد الرجال كتابا

فالنكرة هنا : ذات يوم / أحد الرجال / كتابا .

فكلمة روز مرد كتاب فى حالة التنكير

وضح لنا ذلك مما سبق الأسم أو أضيف إليه من علامة وعلى هذا نقول أن علامات التنكير على النحو التالى :

يك أو يكى قبل الأسم

أو

ى بعد الأسم

اسب

تكون

يك اسب جواد ما

أو

يكى اسب جواد ما

أو

اسبى

وقد تجمع العلامتان معا السابقة يك أو يكى واللاحقة (ى) فنقول :

يك اسبى أو يكى اسبى

حالات الأسم

للأسم حالات أربع ، والمقصود بحالة الأسم موقعه في الجملة ومايؤديه من عمل :

وهذه الحالات هي : ١ ـ الفاعلية ، ٢ ـ المفعولية ٣ ـ النداء ، ٤ ـ الأضافة (المضاف إليه)

(١) **الفاعلية** : أي أن يكون الاسم فاعلاً أو مسنداً إليه :

الفاعل مثل : پاكيناز رفت : ذهبت پاكيناز

المبتدأ أو المسند إليه مثل : هوا گرم است . أو هوا گرمست : الجو دافىء وكذلك هوا سرد نيست : بمعنى : الجو ليس بارداً .

وأيضاً الفاعل في جواب كه أو چه أي ضمائر الأستفهام .

كه للعاقل ، وچه : لغير العاقل .

(٢) **المفعولية** : وهو نوعان : مفعول مباشر أو صريح (مفعول به) ، ومفعول غير مباشر .

النوع الأول : هو المفعول به أي الذي يقع عليه فعل الفاعل مباشرة ويكون غير مسبوق بحرف من الحروف ، وله علامة تميزه هي (را) بعد المفعول به أي أن الأسم الواقع قبلها مباشرة هو المفعول به ، وكذلك إجابة الإستفهام كه را ؟ للعاقل ، وچه را لغير العاقل مثل : باد درخت را شكست : أي كسرت الريح الشجرة ، وكذلك حسن كتاب را آورد : أي أحضر حسن الكتاب .

فهي من الممكن أن تكون إجابة للسؤال الآتي « چه را آورد ؟ » أي ماذا أحضر ؟ وتكون الأجابة : كتاب را آورد . أي أن المفعول يكون معرفة .

وفي الكتابات القديمة كان المفعول المباشر يسبق بـ (مر) مع ذكر (را) بعد المفعول .

ـ أما النوع الثاني فهو : المفعول غير الصريح : وهو الذي يتم معنى الفعل بواسطة حرف من الحروف ويكون إجابة للأسئلة التالية :

ازكه ؟ ممن ؟ ، ازچه ؟ ماذا ؟ ، ازكجا ؟ من أين ؟ ، به كجا ؟ إلى أين ، براى كه ؟ من أجل من ؟ ، براى چه ؟ من أجل ماذا ؟ ، باكه ؟ مع من ؟ ، باچه ؟ مع ماذا ؟ بهركه ؟ من أجل من ؟ ، بهرچه ؟ من أجل ماذا ؟

أى سائر المفاعيل المعروفة عندنا فى العربية غير المفعول به مثل المفعول إليه ، والمفعول معه والمفعول لأجله .

ملحوظة : إذا كان المفعول المباشر معرفة غالباً ماتضاف علامة المفعولية (را) إليه وتحذف فى حالة الأسم النكرة ولكن من خلال قراءة النصوص يمكن القول أن هذه القاعدة ليس لها صفة العموم والقاعدة الكلية .

ـ إذا تعددت المفاعيل توضع علامة المفعولية مع المفعول الأخير مثل :

أو دوستان ، آشنايان ، تهيد ستان ، بيچارگان رامهربانى مىكند .

المفعول لأجله مثل : من براى رفتن آماده شدم : أى أستعددت للذهاب وكذلك : از على خواستم : أى طلبت من على (هذا مفعول منه)

آموز گار بشاگردش گفت : قال المدرس لتلميذه (مفعول إليه)

حسن به سينما رفت : ذهب حسن إلى السينما .

براى شما سيب خريدم : أشتريت تفاحاً لك (مفعول لأجله)

يتقدم المفعول الصريح أو المباشر على المفعول غير المباشر مثل : بهرام كتاب را بمدرسه برد .

فالكتاب مفعول مباشر ، (وإلى المدرسة) : مفعول غير مباشر .

ثالثا : المنادى : أى أن يكون الأسم منادى ، وعلامة النداء أولا :.

١ ـ الألف تضاف إلى نهاية الكلمة مثل : مردا : أى أيها الرجل

محمدا : أى يامحمد

فإذا كان الأسم منتهياً ـ بألف تضاف (ى) قبل أ النداء مثل :

خدا : الله فتكون فى حالة النداء : خدايا : أى يا الله

٢ ـ ايا أو اى فى أول المنادى مثل : اى محمد : يامحمد

ای پهلوان زورمند : أيها البطل القوى

ای مرد بلند مقام : أى أيها الرجل العالى المقام

وكذلك : (ایا شاه محمود کشور گشای ، زمن گرنترسی بترس از خدا)

بمعنى أيها السلطان محمود فاتح العالم ، إذا كنت لاتخشانى فأخش الله .

٣ ـ يا . وتستخدم (يا) علامة النداء أحياناً وتذكر فى بداية الأسم مثل : ياعبد الله .

غرابا مزن بیشتر زین نعیقاً که مهجور کردی مرا از عشیقا

أى : أيها الغراب لاتنعق أكثر من هذا ، فقد أبعدتنى عن عشيقى

وأحياناً يحذف المنادى من العبارة مثل : ای روی تو آرام دل خلق جهانی

.·. بی روی توشایدکه‌نه بینند جهانرا

أى‌ای آنکه روی تو

٤ ـ حالة الإضافة (مضاف ومضاف إليه) أى [حالت إضافة أو حالت متمم اسم] .

وتتكون من ثلاثة أركان أساسية الركن الأول المضاف ، والركن الثانى المضاف إليه ، أما الركن الثالث فهو علامة التركيب الأضافى وهو عبارة عن كسرة خفيفة تُلحق بآخر المضاف وكانت فى البهلوية (I) :

مثل .

کنـ ـ بهرام	در باغ باب الحديقة
(١) (٣) (٢)	(١) (٣) (٢)

دستِ روز گار = يد الزمان

وقد يكون المضاف إليه [متمم] واحدا أو متعددا

زنگِ درِ خانهٔ على أى جرس أو ناقوس باب منزل على إذا كان آخر المضاف منتهياً بـ ألف أو واو ، صامتتين تصبح علامة التركيب الإضافى (يِ) أى الياء المكسورة أى نضيف (ى) .

مثل

آوايِ مرغ	صوت الطائر
مويِ زن	شعر المرأة
رويِ دختر	وجه البنت
پاى شير	قدم الأسد

وأحياناً لاتضاف الياء مثل [پرتو ماه] لأن الواو غير صامتة ، فإذا كان المضاف منتهيا بالهاء الصامتة تصبح علامة التركيب الأضافى الهمزة أو اى أو ى

مثل

دانشكدۀ ادبيات كليه الآداب

أو

دانشكده اى ادبيات أو دانشكده ى ادبيات

٤ ـ هناك كلمات تحذف كسرة الأضافة منها وهى : بر ، پائين ، پس ، پى ، دربار ، جا ، دختر ، دشمن ، زير ، سر ، نيم ، صاحب ، عاشق ، قائم ، كافر ، غالب .

مثل : صاحبدل العارف : عاشق پيشه ، كافر نعمت ، پائين دست . سرمايه: رأس المال .

ويتشابه التركيب الوصفى مع التركيب الأضافى من حيث أن كلا منهما يتكون من ثلاثة أركان وقد سبق توضيح التركيب الأضافى أما التركيب الوصفى فيتكون أيضاً من ثلاثة أركان هى :

الموصوف	أولا
ثم الصفة	ثانياً

ثم علامة التركيب الوصفى وهى كسرة حقيقة تلحق بأخر الموصوف

مثال :

درِ كشاده	أى الباب المفتوح
روى زيبا	الوجه الجميل
خانة ويران	المنزل المخرب
جامة سفيد	الثوب الأبيض
گلِ سرخ	الورد الأحمر
آسمانِ كبود	السماء الزرقاء
درختِ بلند	الشجرة العالية

أى أن الصفة والموصوف شيء واحد ، فى حين أن هذا غير موجود فى التركيب الإضافى فحين تقول :

آب قنات — أى ماء القناة ، فالماء شيء والقناة شيء آخر .

وحين تقول : در باغ ، أى باب الحديقة ، فالباب شيء والحديقة شيء آخر أى أن إتحاد الجزءين غير متوفر فى التركيب الاضافى ومتوفر فى التركيب الوصفى .

ومن هنا أقول أيضاً أن هناك فرقا بين الأضافة وبين الأسم المركب فالأسم المركب كما سبق القول له حكم الكلمة الواحدة مثال هوشيار .

أقسام الأضافة : تنقسم الأضافة إلى خمسة أقسام على النحو التالى :

١ ـ الأضافة البيانية . [أضافة بيانى] وهى التى يبين المضاف إليه فيها نوع المضاف وجنسه مثل :

أنگشترى طلا : خاتم الذهب ، درختِ انار : شجرة الرمان

شهر قاهره : مدينة القاهرة ، روزِ جمعه : يوم الجمعة

اگر برنگ عقيقى شداشك من چه عجب .

كه مهر خاتم لعل توهست همچو عقيق [حافظ] .

وتتقارب تماما الإضافة البيانية مع الإضافة التوضيحية التى يكون المضاف إليه فيها موضحاً ومبيناً للمضاف ، كما يظهر ويوضح المضاف جنس المضاف

إليه مثل كوه دماوند «جبل دماوند» كتاب تورات فلابد من ذكر المضاف والمضاف إليه على عكس البيانية التي يجوز فيها عدم التلازم في الوجود بين الاثنين .

٢ ـ الأضافة التشبيهية : [إضافة تشبيهى]

وهى التى يكون فيها معنى التشبيه ، أى التى تؤدى فيه الأضافة معنى التشبيه مثل قد سرو [قد السرو] أى قد كالسرو .

لب لعل : شفة الياقوت أى شفة كالياقوت

وهى نوعان :

أ ـ أضافة المشبه به إلى المشبه مثل : مرواريد دندان

أى أسنان اللؤلؤ أسنان كاللؤلؤ

ب ـ أضافة المشبهة إلى المشبه به مثل : قد سرو لب لعل

گيسوى كمند ذؤابة كالكمان

وهنا نقول إن التشبيه له أركان أربعة : (١) المشبه أى الجزء الذى يشبّه .

(٢) المشبه به (٣) إداة التشبيه (٤) وجه الشبه

أما فى حالة الأضافة التشبيهية فيتوافر فيها ركنان فقط : المشبه والمشبه به .

٣ ـ الإضافة التخصيصية [أضافة تخصيصى] وهى التى يكون فيها المضاف شيئاً مخصصا للمضاف إليه مثل :

در باغ باب الحديقة ، كليد خانه مفتاح المنزل

ميز كلاس : منضدة الفصل

٤ ـ الإضافة الملكية [إضافة ملكى] .

وهى التى تدل على الملكية أى أن المضاف إليه يملك المضاف مثل :

خانة حسن : منزل حسن

كيف على حقيبة على

وهنا يجب القول إن كل إضافة ملكية من الممكن أن يكون إضافة تخصيصية وليست كل إضافة تخصيصية إضافة ملكية .

والفرق بين الأثنين أن المضاف إليه فى الأضافة الملكية إنسان يستطيع التملك، أما فى الأضافة التخصيصية فإن المضاف إلية ليس إنساناً فلا يستطيع التملك أو التصرف .

مثل

كتاب حسن ملكية

وكتاب خانة تخصيصية

الإضافة الإستعارية [اضافة استعارى]

وهى التى يستعمل المضاف فيها فى غير ماوضع له مثل :

دست روز كار : أى يد الزمان فكلمة [يد] هنا لم توضع أصلا للزمان [روز كار]

بهار زندگى : ربيع الحياة

فكلمة ربيع لم توضع أصلاً للحياة [زندگى]

جور دهر : أى جور الزمان أو الدهر

فالجور لم توضع للزمان

پاى صبر : قدم الصبر

روى سخن : وجه الكلام

والفرق بين الأضافة التشبيهية والأستعارية أن المشبه والمشبه به يذكران فى الأضافة التشبيهية فإذا حذف أحدهما أو شيء من لوازمه سميت الأضافة استعارية .

ويمكن أن نضيف إلى ماسبق مايسمى (إضافة بنوت) أى إضافة البنوة وهى التى تستخدم فيها كسرة أو علامة الإضافة بدلاً من كلمة ابن (پسر) :

مثل

عمرِ خطاب	أى عمر بن الخطاب
حسنِ حسين	أى حسن بن الحسين
حسينِ على	أى الحسين بن على

فــك الإضــافة

إذا أردنا فك التركيب الإضافى ، نحذف علامة التركيب الإضافى أى الكسرة أو ماينوب عنها .

مثل

(١) صاحب دل بدلاً من صاحبِ دل أى العارف

أى يعتبر المضاف والمضاف إليه كلمة واحدة مركبة ويسمى إضافة موصولة ومثال آخر على ذلك : پدر زن : والد الزوجة بدلا من پدرِ زن .

٢ ـ تقديم المضاف إليه على المضاف مثل :

كار خانه	بدلا من	خانهٔ كار	مصنع
آسيا سنگ	بدلا من	سنگ آسيا	حجر الرحى
گلبرگ	بدلا من	برگ گل	ورق الورد

وتسمى الإضافة فى هذه الحالة إضافة مقلوبة .

٣ ـ تغيير مكان المضاف إليه ليسبق المضاف والحاق [را] بآخره مثل :

جهان را جلال ازتست أصلها جلالِ جهان از تست أى جلال العالم منك .

ومثل

يـاد باد آنكه سركوى توام منزل بود

ديده را روشنى ازنور رخت حاصل بود

أصلها :

روشـــنى ديـــده از رُخـــت

أى نور العين من وجهك أو من نور وجهك

تمــارين

١ ـ أذكر خمسة أمثلة لكل نوع من أنواع الأسم ؟

٢ ـ أجمع الكلمات الأتية وبين معناها ؟

دانشگاه ـ جستجو ـ کاوش ـ سیاهرو ـ قلمدان ـ کارگر.
جوینده ـ رفته ـ پا ـ دوش ـ زمستان ـ درخت ـ برگ.

٣ ـ بين أقسام الأضافة فيما يلي :

روز آدینه ، آتش دل ، تخت شاهی ، دل کوه ـ چشمهٔ هنر ـ دیوار سپید ـ جامهٔ نو موی آشفته ـ سایهٔ دراز.

٤ ـ أذكر مثالين لكل من :

الأسم المركب بالألف ، الأسم المركب بالواو.

٥ ـ أذكر ثلاثة أمثلة لكل نوع من أنواع الأضافة :

٦ ـ أنقل ما يأتي إلى اللغة العربية ، وإستخراج الأسماء التي بها وبين نوع كل منها « وقتی اصحاب کهف ازخواب دراز خویش بیدار شدند. جهان را دگرگونه یافتند ـ مانیز اکنون که می خواهیم ازخواب چند سال بیدار شویم به ابهام واجمال حس می کنیم که جهان گردا گرد ما آن‌نیست‌که بود چند قرن بیش جهان علم ودانش چشم به سمرقند وخراسان وری واصفهان دوخته بود تاببینند « بیرونی » چه می نویسد وابو علی چه می گوید و (رازی) از وطن (بیرونی) پیدا کنند ونشانی بیابند که روزی دراین سرز مین چنان مردانی می زیسته اند بین ماودیگران ورطه ای عظیم حایل شده است ومارا چندین قرن ازکاروان دانش وهنر جدا کرده است.

الصفة.

هي كلمة تأتي بعد الاسم تبين كيفية هذا الاسم أو حالته أو إحدى خصوصياته. مثال :

درخت بلند	شجرة عالية
مرد خوب	رجل فاضل
سنگ سفید	حجر أبيض
آب خنك	الماء الزلال
هوای گرم	الجو الدافىء

ف [العالية] تبين صفة الشجرة ، وكذلك فاضل تبين كيفية هذا الرجل فتصفه بأنه ذو فضل .

ومن الممكن أن تتعدد الصفات لموصوف واحد مثل :

مردِ دانشمندِ خوبِ حكيم : أى رجل عالم وفاضل وحكيم .

وهنا نلاحظ استخدام علامة التركيب الوصفى أو علامة الإضافة بدلا من واو العطف فإذا أضيفت (ى) التنكير إلى التركيب الوصفى جاز حذفها مع الموصوف أو مع الصفة مثل :

مردى بزرگ = أى رجل كبير

فنقول : مرد بزرگى ونقول مردِ بزرگ أو مردان بزرگى فهنا لحقت ياء التنكير بالصفة بدلا من الموصوف فى المثال الأول .

ونلاحظ مما سبق كذلك أن الموصوف يذكر أولاً ثم تذكر الصفة ، إلا للضرورة الشعرية .

مثل

گرت وحشت آيد زتـاريك جاى

بهش باش وباروشنـــــائى درآى

فالأصل أن يُقال : جاى تاريك

والصفة مفرده دائماً وإن كان الموصوف جمعا .

مثل

مرد خوب ومردانِ خوب

فالصفة وهى خوب لم تتغير مع تغير الموصوف من المفرد إلى الجمع لا تستخدم الصفة بدون الموصوف ، إلاّ إذا حلت محله مثل :

بزرگى گفت : قال أحد العظماء

فقد تحولت الصفة هنا إلى موصوف .

وإذا استخدمت الصفة مكان الموصوف جاز جمعها :

١٠ ـ مثل : بسيار خوبان ديده ام أما تو چيزى ديگرى أى ـ رأيت كثيراً من الحسناوات أما أنت فشيء آخر فكلمة [خوبان] هنا صفة إلا أنها حلت محل الأسم أو محل الموصوف فعوملت معاملته وجاز جمعها .

كما يمكن أن نجمع الصفات العربية الأصل مثل :

پيغمران عظام أى الأنبياء العظماء

ومثال آخر على جواز جمع الصفة أو إحلالها محل الأسم :

فاطمة سيب هاى ريز ودرشت را ازهم جدا كرد ، درشتها رادر سبد گذاشت وريزهارا در زنبيل ريخت .

نلاحظ أن الموصوف حذف فى الجملة الثانية ، وذكرت الصفة فقط فى الجملة الثانية والثالثة ، وعوملت معاملة الأسم فجمعت .

أنواع الصفة :

هناك تقسيمات عديدة منها أنها قسمان : سماعية وقياسية .

وتقسيم أكثر تفصيلاً هو أنها تنقسم إلى أربعة أنواع :

١ ـ بسيطة ، ٢ ـ مركبة ، ٣ ـ جامدة ، ٤ ـ مشتقة .

١ ـ البسيطة : ماكانت مكونة من كلمة واحدة مثل :

خوب ـ حسن أو فاضل ـ بد = سيء

سياه = أسود سفيد = أبيض

سرخ = أحمر زيرك = ماهر

انبوه = مزدحم .

٢ ـ المركبة هى ماكانت مكونة من كلمتين أو أكثر مثل :

ميخواره (مى + خواره) سكير سيمگون = فضى اللون

زهراگين : مسموم نيلگون = نيلى اللون

وهى أقسام : ١ ـ تركيب تشبيهى : مثل سروقد اى كسى كه قد او چون سروست : أى شخص قده مثل شجرة السرو .

ب ـ وماكانت مركبة من أسمين دون حرف أو أداة ودون قصد التشبيه مثل شهريار أى الملك أو حاكم المدينة .

آبيار = المكلف برى الأرض ، دبير پيشه : كاتب .

جـ ـ ما كانت مكونة من أسمين بواسطة حرف أو أداة مثل : نيزه بدست ـ خانه بدوش .

ء ـ ماكانت مكونة من حرف وأداة مثل : بنام ـ بخرد .

هـ ـ ماكانت مكونة من هم + اسم : مثل همراه : مسافر معك .

٣ ـ الجامدة السماعية وهى غير المشتقة ولا يأتى حسب قاعدة مثل نيك : حسن ، سست : ضعيف ، زرد : أصفر ، سخت : شديد

٤ ـ المشتقة أو القياسية وهى كلمة يصح من أسمها تشتق من كلمة أخرى وتصبح منفصلة عن الكلمة الأصلية وهى ثلاثة أنواع :

١ ـ **مشتقة من أسم** مثل : داندانه : كل شيء شبيه بالأسنان

اسنان = دندان + هـ

مروانه أصلها

مردان + هـ

خرد مندانه = من كلمة خرد + مند + ان + ه

گوشه : گوش + ه

٢ ـ **مشتقة من فعل** سواء من المصدر المرخم مثل أسم المفعول أو من المادة الأصلية أو [ريشة مضارع أو مادة مضارع] [ستاك حال] .

مثل أسم الفاعل والصفة المشبهة بأسم الفاعل . وأسم الزمان والمكان .

٣ ـ **مشتق من الصفة** بإضافة هاء غير ملفوظة أو ألف مثل :

سيمينه ـ فراخا ـ پهنا

فضى ـ واسع ـ عريض

أقسام الصفة من حيث اللفظ والمعنى :

١ ـ صفة الفاعلية وهى التى تدل على فاعل الشىء أو مالكه .

وهى أنواع : ١ ـ أسم الفاعل

ونلاحظ هنا أن هذه الصفة تأتى من المادة الأصلية أو مادة المضارع ، وكل مصدر فى اللغة الفارسية ـ كما يتضح فيما بعد ـ له مادة أصلية (أو ريشة مضارع) يجب أن تحفظ وتتكون هذه الصفة من :

أ ـ المادة الأصلية (أو الأمر للمفرد) .

ب ـ علامة أسم الفاعل وهى (نده) .

مثل : خواننده قارىء من المصدر خواندن أن يقرأ أو ينادى أو يسمى والمادة الأصلية : خوان ثم يضيف علامة أسم الفاعل

فيصبح : خواننده

ملحوظة : إذا كانت المادة الأصلية منتهية بحرف غير منطوق نضع (ى) قبل العلامة :

مثل :

گوينده : قائل من المصدر گفتن أن يقول

المادة الأصلية گو + (ى) + نده

جوينده : باحث من المصدر جُستن (م. ا) جو

آينده : قادم من المصدر آمدن (م. ا) آ (ى)

٢ ـ الصفة المشبهة بأسم الفاعل :

وتتكون بإضافة (أ) إلى نهاية المادة الأصلية أو فعل الأمر للمفرد .

مثل

دانا = عالم　　　خوانا = قارىء　　　جويا　باحث

ملاحظات : هنا نشير إلى (أ) أن بعض المصادر لايأتى منها الصفة المشبهة مثل : كردن : أن يفعل ـ پنداشتن ـ أن يفكر أو يظن

خوردن　　أن يأكل

١٢ جـ أكثر الأفعال اللازمة ليس لها أسم فاعل .

٣ ـ صيغة المبالغة ولها علامات أربعة هي :

گر ـ كار ـ گار ـ آر

فتوضع هذه العلامات غالباً فى نهاية المصدر المرخم وأحياناً فى نهاية الأسم أو المادة الأصلية مثل :

گر : آهنگر : حداد من كلمة آهن حديد+ گر مسگر

پرورشكار مربى خنياگر

كار = ستمكار ظالم

طلبكار دائن أو مطالب

وتضاف كار إلى آخر فعل الأمر مثل آموز گار مدرس

من المصدر آموختن = أن يتعلم م. ا. آموز

آمرزكار غفور من آمرزيدن = أن يعفو م. ا آمرز

. ار ويأتى مع المصدر المرخم أو الأسم أو المادة الأصلية مثل :

گرفتار : من المصدر گرفتن : أن يأخذ أو يمسك

أى أسير

خواستار طالب من المصدر خواستن أن يطلب

پرستار ممرض

خريدار مشترى

وكانت ـ ار ـ فى القديم تار ودار

يسمى هذا النوع أيضاً باسم أسم المصدر .

والفرق بين الصفة المشبهه وأسم الفاعل : ان الصفة المشبهة تدل على ثبات ودوام الحالة فى حين أن أسم الفاعل يصف حالة فى زمن محدود فكلمة

جويا باحث

جوينده باحث

الاول غير محدود والثانى محدود ويوصف بالأولى ما كان متصفا بها بصورة ثابتة ودائمة . وهناك فرق آخر هو أن :

ان إسم الفاعل يكون موجها أكثر إلى عمل الفاعل فى حين أن صفة الفاعلية تكون موجهة غالباً إلى حالة الفاعل .

مثل

رونده   أسم فاعل   فهو يوضح العمل

اما

روان   فإنها توضح حالة الفاعل

إذا ركبت صفة الفاعلية مع مفعول أو أحد القيود مثل : پيش ، كم ، بسيار ، پس وأمثالها حذفت علامة الصفة : مثل كارجوى ، پيشگوى پيشرو ، پسرو .

رابعاً صفة المفعولية [صفة مفعولى] :

وهى الصفة التى فيها معنى المفعول بواسطة فاعل (التى يقع عليها فعل الفاعل) وتتكون من المصدر المرخم (بريده) أى المصدر بعد حذف النون ثم إضافة هـ الهاء غير الملفوظة مثل :

شنيدن = المصدر المرخم = شنيد

يضيف هذه غير ملفوظة تصبح شنيده = مسموع

خواندن = خواند + ه

إسم المفعول   خوانده

أى مايقع عليه الأستماع أو القراءة

ينفي أسم المفعول بأن تسبقه [نا] : شنيده = غير مسموع

ناخوانده = غير مقروء

ملحوظة (١) : أحياناً يؤدى حاصل المصدر أو أسم المصدر معنى صفة المفعولية مثل : گرفتار بمعنى أسير

فنقول مثلا :

أين كس كَرفتار شد : أى صار هذا الشخص اسيرا

فـ كلمة كُرفتار هنا = كَرفته ومثلها : كشته = كشتار

(۲) : تأتى صفة المفعولية من الأفعال المتعدية أساساً ، فإذا اتينا بصفة المفعولية (شكلا) من الأفعال اللازمة وفقا للقياس : مثل.

ايستادن = ايستاده أن يقف نشستن = نشسته أن يجلس

خُفته من المصدر خفتن أن ينام

فإنها عندئذ تكون صفة للفاعل وليست للمفعول :

تركيب صفة المفعولية :

يتم تركيب صفة المفعولية على النحو التالى :

١ ـ تقدم الصفة مع ذكر علامة التركيب الوصفى مثل : پروردهٔ نعمت آلودهٔ منت . ستودهٔ عقل .

٢ ـ تقدم الصفة وتحذف علامة التركيب الوصفى مثل : آلوده نظر . نظر ملوث آلوده دستار ـ عمامة ملوثة ، ستوده عقل .

٣ ـ تذكر الصفة فى مكانها الأصلى أى بعد الموصوف مع حذف علامة الصفة أى هـ أى الهاء ـ أو ـ ده

خواب آلود نعمت پرور دست پرور

فكانت فى الأصل

خواب آلوده نعمت پرورده دست پرورده

ملحوظة : لابد من أضافة علامة الصفة المحذوفة عند جمع هذه الصفة فنقول : دست پروردكَان

فكانت قبل الجمع دست پرور أى أضفنا [ده] المحذوفة .

خامسا : الصفة المنسوبة (صفت نسبى) :

وهى التى تنسب شخصاً أو شيئاً إلى مكان أو شىء وتذكر علامات النسبة جميعها فى آخر الكلمة وهى على النحو التالى :

أ ـ (ى) مثل :

= آسمانى أى سماوى خراسانى

= زمينى أى ارضى شيرازى

= مصرى أى مصرى

إيرانى أى إيرانى

وتلحق الياء دائماً بالأسم المفرد .

وهناك كلمات تضاف إليها (ان) قبل ياء النسبة مثل :

پهلوانى أى بطولى فهى فى الأصل پهلو

تنانى أى جسدى فهى فى الأصل تن بمعنى الجسد .

ب ـ [ين]

مثل

سيم	فضة	تصبح	سيمين	فضى
زر	ذهب	تصبح	زرين	ذهبى
سنگ	حجر	تصبح	سنگين	حجرى

جـ ـ [ينه] مثل :

پشمينه .. صوف من پشم أى الصوف

زرينه .. ذهبى

ء ـ [گان] مثل :

دهگان = قروى

گروگان شايور گان

هـ ـ [هاء = ه] .

وتفيد النسبة كما تفيد الزمان مثل :

يكماهه شهرى

يكروزه يومى

هزاره ألفى

صد ساله مئوى

كما تستخدم فى غير التركيب العددى مثل :

نبرده بمعنى محارب وشجاع (أى جنگجو و دلير

نژاده بمعنى أصيل ونجيب

بنده بمعنى عبد وأسير

و - [وار]

مثل : مردوار شاهوار

راهوار

ملحوظة : يمكن أعتبار ال [و] من علامات النسبة كما فى قولنا : گردو أى دائرى نسبة إلى گرد ، أو ترابى : بكسر الگاف وفتحها .

سادساً : الصفة التفضيلية (صفت تفضيلى) :

وهى الصفة التى تفيد تفضيل شيء أو شخص على آخر فى صفة يشترك الأثنان فى الأتصاف بها وعلاماتها أن تلحق كلمة [تر] بأخر الصفة المطلقة .

بهتر احسن خوبتر = أفضل

داناتر أعلم بزرگتر أكبر

وتستخدم الصفة التفضيلية بواحد مما يأتى :

أ - بواسطة (از) مثل : حسن از حسين داناتراست أى حسن أعلم من حسين روشنائى بهتراز تاريكى است أى النور احسن من الظلام .

ب - بواسطة الأضافة مثل : تواناتر مردم كس اسبت كه دانائيش افزونترباشد ، أى بواسطة كه مثل دانش بهتركه مال

سبعاً الصفة الأفراطية (صفت افراطى) وهى الصفة التى تكون مسبوقة بكلمة تفيد كثرة الأتصاف بها وهى :

سخت شديد پر مملوء زياد

بسيار كثير خيلى جدا نيك حسن

ولمزيد من الأفراط تتكرر اللفظة الواحدة :

فنقول : پرزنگ پركار - بسيار علم

خيلى خوب :

بسيار بسيار خوب بدبد ـ نيك نيك

وهذا النوع من الصفة مايذكر غالباً لضرب المثل مثل :

سخت بدى كردى أى فعلت فعلة شنعاء

ثامناً : الصفة المتساوية :

وهى الصفة التى تكون مسبوقة بكلمة تفيد المساواة فى الأتصاف بها أى أنها توجد فى شيئين أو شخصين بدرجة واحدة وتكون مسبوقة بهذه الكلمات : چنان ـ چندان .

مثل : آن چنان سرد است كه اين : اى كان ذلك باردا كهذا .. أو مثل هذا .

تاسعاً : الصفة الاغراقية :

أى التى تفيد المبالغة التامة فى الغلو :

ولها كلمات تدل عليها وتسبق الكلمة مثل :

شاه ـ دژ ـ ديو گاو ـ نره ـ فيل مثل : شاهراه ، ودژخيم، گاو زور ، نره غول ، فيل زور

ملحوظة : هناك الصفة العددية وهو ما تسميه بالعدد الترتيبى أو الوصفى كما سيرد فيما بعد : وتتكون من العدد الأصلى + م أو مين مع ضم ماقبلها مثل چهار = أربعة يصبح = چهارم أو چهارمين أى الرابع .

قلم من بهتر از قلم على است أى قلمى أحسن من قلم على

پيراهن من تميزتر ازپيراهن مهشيد است أى :

قميصى أكثر نظافة من قميص مهشيد

أما الصفة العالية فتفيد تفضيل موصوف بصفة على سائر الموصوفين بها من أبناء جنسه مثل :

شيرين بهترين دانشجو دركلاس است أى :

شيرين أفضل طالبة فى الفصل

ابن درخت سبزترین درخت درباغ است

هذه الشجرة أكثر أشجار الحديقة خضرة

ملحوظة : (١) إذا كان الأسم الذى يرد بعد الصفة العالية جمعا ، لابد من وضع علامة الإضافة فى نهاية الصفة العالية .

مثل

بزرگترین مردان أى أكبر الرجال

بعكس الملاحظة السابقة التى ذكرت فإنه إذا ذكر الأسم مفردا بعد الصفة العالية لاتذكر علامة الأضافة كما فى المثال الأسبق .

دانا ترین فرد أعلم فرد

فلا نضع كسرة الإضافة فى آخر كلمة أو صفة دانا ترين .

أما إذ اضيفت الصفة التفضيلية فإنها تصبح صفة عالية .

مثل

بزرگتر خردمندان أى أكبر العقلاء

(٢) هناك ألفاظ مثل مه ــ كه كم بيش وتضاف إليها أحياناً .

ين فيصبح : كهين ، كمين ، بيشين

فتفيد الصفة العالية ، وأحياناً تلحق بها هاء غير ملفوظة فتكون :

مهينه ــ بهينه ــ كمينه ــ كهينه ،

جـ ــ بواسطة [كه] مثل :

دانش بهتر كه مال ، أى :

العلم أفضل من المال

هناك كلمات تفيد التفضيل دون إضافة علامة التفضيل [تر] إليها حسب رأى بعض الباحثين ، مثل :

به ، كه = أى كهتر أصغر

مه أى مهتر أكبر

فزون أى فزونر أزيد أو أكثر
كم = كمتر = أقل . كم= بيش= بيشتر أى أكثر

ملحوظة :

إذا لم تضف الصفة التفضيلية ، يكون مابعدها مفرداً مثل : دانا ترين : فرد .
فهميده ترين : شخص .
فلا نقول : دانا ترين فرد أو فهميده ترين شخص

عاشراً الصفة العالية (صفت عالى) :

وهى تفيد تفوق شخص أو شىء فى صفة على مجموعة من الأشياء أو الأشخاص يشتركون معه فى الاتصاف بالصفة نفسها وعلامتها [ترين] وتلحق بأخر الصفة العادية . مثل :

فاضلترين = الأفضل
كمترين = الأقل
بزرگترين = الأكبر
عاليترين = الأعلى

والفرق بين الصفة التفضيلية والصفة العالية أن الصفة التفضيلية تفيد تفضيل موصوف بصفة ماعلى موصوف آخر

= ملاحظات =

١ ـ هناك فرق بين الصفة وبين المضاف إليه هو أن الصفة فى ذاتها ليس لها وجود مستقل ، فحين نقول « برادر بزرگ » أى الأخ الكبير نرى أن بزرگ (صفة بمعنى كبير) ليست هنا شيئاً مستقلا عن كلمة « برادر » أى الأخ .

٢ ـ هناك فى الفارسية كلمات مركبة تعنى صفة الفاعلية أو المفعولية مع حذف الجزء الأخير (نده) علامة أسم الفاعل أو (هـ) علامة أسم المفعول وهذه الكلمات كثيرة من بينها : **أ ـ الصفة الفاعلية :**

دل انگيز	بدلا من	دل انگيز نده مثير
دل آويز	بدلا من	دل آويزنده
عاقبت بين	بدلا من	عاقبت بيننده
داد خواه	بدلا من	داد خواهنده
دل نواز	بدلا من	دل نوازنده
دل آور	بدلا من	دل آورنده
نان آور	بدلا من	نان آورنده
رنج بر	بدلا من	رنج برنده
مشك بيز	بدلا من	مشك بيزنده
گل ريز	بدلا من	گل ريزنده

ب ـ الصفة المفعولية :

ناز پرور	بدلا من	ناز پرورده
باد آور	بدلا من	باد آورده
پاكزاد	بدلا من	پاكزاده
داد خواست	بدلا من	داد خواسته
كار كرد	بدلا من	كار كرده
خاك خورد	بدلا من	خاك خورده
دست پخت	بدلا من	دست پخته

ومثل الصفة المفعولية الكثير فى اللغة الفارسية :

٣ ـ هناك نوع آخر من الكلمات المركبة مع أحد مشتقات الفعل مثل الكلمات المركبة من المصدر المرخم (بريده) مع أسم أو صفة فتكون أسم المصدر مثل :

بزرگ داشت = احترام ، ديركرد = تأخير ، نگاهداشت = حفظ

بازديد = عيادة أو زيارة ، دستبرد = سرقة

٤ ـ إذا تكررت الصفة المشبهة بـ (ان) من الممكن حذف علامة الصفة (ان) من الصفة الأولى مثل : لرزلرزان بدلا من لرزان لرزان

تمـارين

۱ ــ در جملة ها ذيل به جاى نقطه هاصفت مناسبى بگذاريد.
أى ضع مكان النقط فى الجمل الآتية صفة مناسبة .

سعدى شاعر ... ايران است . من ... بار به خانهٔ شما آمده ام .
ــ .... راه نزديكتر از ... راه است ــ باد ... شيشه ها راشكست .
ــ اين غذا .... است .... بار است كه من ... فيلم راديده ام
اين اتاق .... از آن اتاق است .ــ گل سرخ ... گل است .. من رنگ آبى را .. ازرنگ سبزد وست دارم .

۲ ــ در جملة ها ذيل زير أنواع صفتها خط بكشيد .
ضع خطا تحت أنواع الصفات فى الجمل الآتية :
يكى از رفيقان شكايت روز گار نا مساعد پيش من آورد .
دشوار ترين حالها انتظار است .
آدم بيسواد كور است .
راستى موجب رضاى خداست كسى نديدم كه گم شد ازراه راست
توپاك باش ومدار اى برادر ازكسى باك
زنند جامهٔ ناپاك گازران برسنك
من نزديكترين راه انتخاب كردم .
اين درس آسانتر از درس پيش است .
مرد هنرمند وبامروت اگر چه گمنام وبسيار خسم باشد روزى ظاهر گردد . موافقترين دوستان كسى است كه ازمخا لفت بپرهيزد
آن كوه پردرخت چو مردى مبارز است
اين كار كم زحمت وبسيار منفعت .
من هوا ملايم بهار را دوست دارم
ماهيگيران درشبهاى طوفان باامواج متلاطم درياى جنگند .
بامردم به فتنه انگيز منشين .

هنر دوره‌ء هخمانشي باشكوه تر از دوره‌ء أشكاني است .
ـ باد تند پاييز برگها رامي ريزد ـ
شاهنامهٔ فردوسي بزرگترين اثر ادبی إيران است
شير درنده ترين حيوانات است
بار من سنگينتراز بارتوست .

تمرين على الصفة :

(١) بابدان بدباش وبا نيكان نكو كن سيئاً مع الأشرار وخيراً مع الأخبار .
سعديا مرد نكو نام نميرد هرگز
ترحم برپلنگ تيز دندان ستمكاری بود بر گو سفندان
پارسای راديدم

زن خوب فرمانبر پارسا كند مرد درويش پادشاه پسر نوح بابدان بنشست خاندان نبوتش گم شد .

انقل النص السابق إلى العربية ، وعين مابه من صفات ووضح ماذكر منها مع الأسم وما حل محله .

سيب ترش خريدم [مالح أو حامض] ترش تبين الطعم (مزه)
سيب سرخ خريدم سرخ يبين اللون (زنك)
سيب گنديده را دور بينداز گنديده [فاسد] يبين الحالة (حالتی)
سيب گرد زيبا است [مستدير] گرد يبين الشكل الشكل

تأمل الأمثلة السابقة لترى نوع الصفة وما نشير إليه ، ثم كون جملا على نسق ماسبق من عندك .

الكناية

الكناية كلمة لايظهر معناها إلا إذا اقترنت بكلمة أخرى ، فالضمير مثلا يحتاج إلى أسم يرجع إليه ، وأسم الاشارة يحتاج إلى مشار إليه ، والمبهمات تحتاج إلى تمييز .

والكناية فى اللغة الفارسية خمسة أنواع هى :

١ ـ الضمير　　ب ـ أسم الأشارة　　حـ ـ اسم الموصول

د ـ المبهمات　　هـ ـ ادوات الاستفهام .

أولا الضمير :

أولا : الضمير (فرانام) :

الضمير كلمة تحل محل الأسم ، ويغنى أستعماله عن تكرار الأسم وهو فى الفارسية ثلاثة أنواع :

١ ـ الضمير الشخصى　٢ ـ ضمائر الأشارة　٣ ـ الضمير المشترك

مثال (١) :

محمد آمد ، ونامه اى نوشت ، چه او خوش خط است

أى محمد ، وكتب رسالة ، وكم خطه جميل

مثال (٢) :

اين مردكه أو را أمير كرديد ، وشهر اورا داديد بايداورا حرمت داشت

أى هذا الرجل الذى جعلتموه أميراً ، واعطيتموه المدينة يجب أن يحترم . نجد أن الأسم (محمد) فى الجملة ذكر مرة واحدة ، ثم استخدم الضمير بدلا منه فى الجملتين الأولى والثانية وفى المثال الثانى ذكر كلمة (مرد) أى الرجل مرة واحدة واستخدام الضمير (او) بمعنى (هو) بدلا منه ثلاث مرات .

ويسمى الأسم الذى حل الضمير محله (مرجع) أى مايرجع إليه الضمير وعلى هذا فمرجع الضمير لابد وأن يكون أسماً .

ومن هنا نستطيع أن نقول إن الضمير الشخصى هو الذى يدل على المتكلم أو المخاطب أو الغائب مفرداً أو جمعاً مذكراً أو مؤنثاً ، ويكون متصلا (بيوسته) أو منفصلاً (گسسته)

ثانيا : الضمائر المنفصلة :

وهى كما يتضح من أسمها تُذكر وحدها ، ولاتتصل بغيرها وينطبق على هذه الضمائر الحالات التى تنطبق على الأسم ، فيكون فاعلاً ، ويكون مفعولاً ، ويكون مضافاً وفى حالة النداء وإن كانت حالة النداء قليلة الأستعمال فى الضمائر . وترد حالة النداء فى الضمائر فى الشعر غالباً مثل قول نظامى : من بدهن برد چو مى ميگريست : كاى من بيچاره مراچاره چيست .

وامثله ذلك مايلي :

أ ـ الضمائر الشخصية أو الضمائر الفاعية المنفصلة :

من أنا ما نحن

تو أنت ، أنتِ شما أنتم أو انتن أو انتما

او (وى) هو أو هى ايشان هم أو هن أو هما

ونلاحظ على هذه الضمائر ملاحظتين : الاولى أنه ليس هناك مذكر أو مؤنث فى الضمائر والثانية أنه ليس هناك مثنى لان الجمع فى الفارسية كما سبق القول مادل على أكثر من واحد ! وعلى هذا استخدم ضمير الجمع فى الفارسية استخدام المثنى أيضاً

مثال :

ـ١ـ	ـ٢ـ	ـ٣ـ	ـ١ـ	ـ٢ـ	ـ٣ـ
من	رفتم	(م) (أنا) ذهبتُ	ما	رفتيم	يم ذهبنا
تو	رفتى	(ى) (أنت) ذهبتَ	شما	رفتيد	يد ذهبتم
أو	رفت	(ـ) (هو) ذهب	ايشان	رفتند	ند ذهبوا

فالضمائر الشخصية أو الضمائر الفاعلية (١) فى المثال السابق منفصلة وتقع فاعلا :

ملحوظة :

(يرى فى الكتابات القديمة أحياناً ضمائر الجمع مجموعة على النحو التالى (مايان ـ شمايان) كما يستخدم فى اللغة الدراجة حالياً ماها ـ شماها) .

ب ـ كما تقع الضمائر المنفصلة مفعولا وتكون على النحو التالى :

من را أو مرا	مارا
تورا أو ترا	شمارا
اورا أو ويرا	ايشان را

مثل

ـ فريدون مرا ديد	أى رآنى فريدون
ـ من ترا آگاه كردم	أى (أنا) أخبرتك
ديروز ترانديدم	لم أرك أمس
شيرين اورا همراه آورد	أى رافقته شيرين
شما مرا ديديد	أى ـ رأيتمونى
من شما را دوست دارم	أى ـ أحبكم
حسن ايشان را راهنماى كرد	أى ـ أرشدهم حسن

ملحوظة :

إذا كان مرجع الضمير فى المفرد الغائب شخصاً استعمل الضمير (أو) أو (وى) ، وإذا كان مرجعه غير عاقل استعمل الضمير (آن) مثل اوراديدم رأيته الضمير هنا يرجع إلى شخص ونقول فى الجمع آنها را ديدم ، آنرا آوردم احضرته الضمير هنا يرجع إلى شىء .

جـ ـ فى حالة الاضافة :

كتابِ من = كتابى	كتابِ ما = كتبنا
كتابِ تو = كتابُك	كتابِ شما = كتابكم
كتابِ او = كتابُه	كتابِ ايشان = كتابهم
او كتاب وى = كتابُه	

أمثلة

كتاب من اينجا ست : كتابى هنا

مرغ تو سياه است ـ طائرك اسود

براد راو گوچك است ـ أخوه صغير

كتاب ماپاره شد ـ مزّق كتابنا

لباس شمارا شستند ـ غسلوا ثيابكم

كارا يشان تمام شد ـ إنتهى عملهم

د ـ فى حالة النداء : سبق القول إن الضمائر المتصلة نادرة فى حالة النداء وأكثر وجود هذا النادر فى الشعر وسبق التمثيل لذلك فى قول نظامى .

ومثال آخر :

اى تو كرده ظلمها چون خوشدلى

أى يامن ارتكبت المظالم كيف تكون سعيدا

أقرأ الجمل الآتية وبين نوع الضمير المنفصل فيها :

كو شاترين دوست من ، اوست . ما آينده خوبى براى او پيش بينى مى كنيم . خوب است شماهم بااو آشنا شويد واورا از نزديك بشناسيد .

ثانياً : الضمائر المتصلة :

هى الضمائر التى تتصل بكلمة أخرى ولا تذكر وحدها وهى على النحو التالى :

١ ـ ضمير متصل للفاعل .. أو ضمائر الفاعلية المتصلة :

وهى

م ـ المفرد المتكلم	م	جمع المتكلمين	يم
ى ـ المفرد المخاطب	ى	جمع المخاطبين	يد
د ـ المفرد الغائب	د	جمع الغائبين	ند

أى

من	م	ما	يم
تو	ى	شما	يد
او	د	ايشان	ند

فنقول :

من روم (م) أنا أذهب (مضارع التزامى)

تو روى (ى)

او رود (د)

ما رويم (يم)

شما رويد (يد)

ايشان روند (ند)

أو

من ميروم مامى رويم (مضارع اخبارى)

تو مى روى شما مى رويد

او مى رود ايشان مى روند

ولايظهر الضمير المتصل مع الشخص الثالث فى الماضى (المطلق والاستمرارى) .

فنقول :

من رفتم ذهبتُ أو : من ميرفتم (م)

تو رفتى ذهبْتَ أو : توميرفتى (ى)

او رفت ذهبَ أو : اوميرفت (-)

مارفتيم (يم) مامى رفتيم (يم)

شما رفتيد (يد) شما مى رفتيد (يد)

ايشان رفتند (ند) ايشان مى رفتند (ند)

أى ان (د) الضمير المتصل للفاعلية الذى يظهر فى المضارع بنوعيه لايظهر فى الماضى ومن هنا نسميها دال المضارعة .

ولنطبق ذلك على المصدر (بستن) أن يعقد أو يربط أو يغلق فى الماضى (بست)

من بستم	(م)	ما بستيم	(يم)
تو بستى	(ى)	شما بستيد	(ند)
او بست	(ــ)	ايشان بستند	(ند)

(بند) يكون على النحو التالى :

من	بندم	(م)	مابنديم	(يم)	
تو	بندى	(ى)	شما	بنديد	(يد)
او	بندد	(د)	ايشان بند ند	(ند)	

وهذا الضمير يتصل بالأفعال ويكون فاعلاً دائماً كما سبق :

٢ ــ ضمير المفعولية المتصلة . وتتصل بالأسم والفعل وهى :

للمفرد المتكلم	م	لجمع المتكلمين	مان
للمفرد المخاطب	ت	لجمع المخاطبين	تان
لمفرد الغائب	ش	لجمع الغائبين	شان

مثل

زدم	أى	مرا زد	بمعنى ضربنى
زدت	أى	ترا زد	بمعنى ضربك
زدش	أى	اورا زد	بمعنى ضربه
زدمان	أى	مارا زد	بمعنى ضربنا
زدتان	أى	شمارا زد	بمعنى ضربكم
زدشان	أى	ايشان را زد	بمعنى ضربهم

ملحوظة : أنظر إلى هذين المثالين جيداً :

١ ــ **هوما** نى به خوان خود خواندم .

الفعل هنا خواندم ، ضمير الفاعلية المتصلة هنا هو م
أى من خواندم
بمعنى دعوت ضيفاً إلى مائدتى
٢ ـ ميز بانى به خوان خود خواندم
فالضمير (م) هنا فى حالة المفعولية المتصلة
أى أنها مرا خواند
تعنى دعانى مضيف إلى مائدته .
والمعنى والقرينة فقط هما اللذان يفرقان بين النوعين .
٣ ـ ضمائر متصلة مضاف إليه وتتصل بالأسم فقط وهى :

م	مان
ت	تان
ش	شان

مثل

كتابم	أى كتابى	كتابمان	كتابنا
كتابت	أى كتابك	كتابتان	كتابكم
كتابش	أى كتابه	كتابشان	كتابهم

ملاحظة :

١ ـ إذا دخلت الضمائر المتصلة فى حالة الإضافة (م ـ ت ـ ش ـ مان ـ تان ـ شان) على كلمة منتهية بالألف أو الواو يمكن أن نضيف (ى) قبل الضمير .

مثل

آرزويم	أى أمنيتى
مويت	أى شعرك .
رويش	أى وجهه
سرايمان	أى فيلاتنا

پایتانم أی قدمکم
آواز شان أی صوتهم

٢ ـ الكلمات المنتهية بالهاء الصامتة (غير المنطوقة) حين تلحق بها الضمائر المتصلة م ـ ت ـ ش .

فى حالتى المفعولية والأضافة لابد وان تسبقها الهمزة .

مثل

سينه :	صدر	تصبح	سينه ام	أى صدرى
خانه :	منزل	تصبح	خانه ات	أى منزلك
جامه :	ثوب	تصبح	جامه اش	أى ثوبه

٣ ـ نلاحظ أن الضمير المتصل (م) يقع أحياناً فاعلاً وأحياناً مفعولاً وأحياناً مضاف إليه .

مثل

رفتم	أى	ذهبت	م	فاعل
محمد ديدم	أى	رآنى محمد	م	مفعول به
پدرم	أى	والدى	م	فى حالة الاضافة

٤ ـ لاتأتى الضمائر المتصلة فى حالة النداء مطلقاً .

الضمائر المنفصلة	فاعل	مفعول	اضافة	الضمائر المتصلة فاعل	مفعول	اضافة
من =	من	مرا	من	م	م	م
تو =	تو	ترا	تو	ى	ت	ت
او =	او (وى)	اورا او ويرا	او	د	ش	ش
ما =	ما	ما را	ما	يم	مان	مان
شما =	شما	شمارا	شما	يد	تان	تان
ايشان =	ايشان	ايشانرا آنهارا	ايشان	ند	شان	شان

ضمائر الاشارة

ضمير الأشارة هو الكلمة التى تدل على شخص أو شيء بالأشارة إليه وهو :

اين	هذا	أو هذه	للقريب
آن	ذلك	أو تلك	للبعيد

وكما سبق القول فى حالة الجمع تجمع بالعلامتين

إينها	أو إينان	هؤلاء
آنها	أو آنان	أولئك

طبقاً للمشار إليه فإن كان من ذوات الأرواح جمعت بـ (ان)

وإن كان من غير ذوات الأرواح جمع بـ (ها)

فنقول :

(١) اين باغ است	هذه حديقة .
آن قلم است	ذلك قلم .
اين دانشجو است	هذا طالب .
آن استاد هست	ذلك استاذ .
اينان دانشجويان هستند	هؤلاء طلاب .
آنان استادان هستند	اولئك اساتذة .
آنان مردان هستند	اولئك رجال .
آنها درها است	هذه أبواب .

ويرى بعض الباحثين أن ضمائر الأشارة تجمع بالألف والنون إذا كان المشار إليه أشخاصاً أما إذا لم يكن اشخاصا جمع ضمير الأشارة بالهاء والألف .

فنقول :

إينها حيوانات است	هذه حيوانات

ولضمير الأشارة جميع حالات الأسم ، فيكون فاعلاً أو مفعولاً أو مضافاً إليه .

فنقول :

(١) اين مرد هست   هذا رجل

(٢) در كسب مال وجاه بكوش تا آنرا دركار خير صرف كنى

أى اجتهد فى كسب المال والجاه واصرفهما فى فعل الخير .

(٣) دشمن ودوست را از خاطر مگذار ، شرآن دفع كن ، حق اين بگزار .

اى لاتترك الصديق والعدو من الخاطر ، ادفع شرذلك وأدّ حق هذا .

الضمير المشترك :

وله صيغ ثلاثة هى : خود أو خويش أو خويشتن

وكلها بمعنى نفس ، وتأتى مع جميع الضمائر بصورة واحدة .

كما تنوب عن جميع الضمائر أيضاً فنقول :

من	خود	ماخود
تو	خود	شما خود
او	خود	ايشان خود

فلا تتغير صورته مع جميع الضمائر ، وله مثل ماللضمائر الشخصية من أى يأتى فاعلاً أو مفعولاً أو فى حالة الأضافة .

فنقول :

من خود گفتم	أى أنا نفسى قلت .	فاعل
على خود نزد من آمد	أى أتى على نفسه إلىّ .	فاعل
من كتاب خويش را برد اشتم	أى حملت كتابى	مفعول

ما از كار خويشتن راضى هستيم أى نحن راضوان عن عملنا (مضاف إليه)
ويفيد هذا الضمير أيضاً التوكيد لذا يعرف باسم الضمير المشترك أو الضمير التوكيدى .

مثل

١ ـ من خودم گفتم أى أنا نفسى قلت

٢ ـ مرد بتن خويش بقاهره رفت أى ذهب الرجل بنفسه إلى القاهرة

أمثلة أخرى :

١ ـ پرويز كارش راتمام كرد . أو كار خودرا زود ترازهمه تمام كرد
أى :
أنهى پرويز عمله أنهى عمله أسرع من الجميع

٢ ـ گاهى ازخود مى‌پرسم كه تاكنون براى ديگران چه كرده ام
هرگز خودرا برتر ازديگران مپندار

أى أحيانا أسال نفسى ماذا فعلت حتى الأن للآخرين ، ولم أحسب نفسى مطلقاً أفضل من الآخرين .

٣ ـ ناگهان خودرا در آب چشمه ديد زير كان به دست خود
براى خود دشمن نمى تراشند

٤ ـ خود گفتم ـ خودگفتى خود گفتيم ـ خود گفتيد ـ خود گفتند

علينا أن نتبع كلمة (خود) فى الأمثلة السابقة لنرى هذا الضمير فى المثال الأول استخدم بدلا ممن ؟ وهل استخدم فى المثال الثانى بدلا من المتحدث أو المخاطب أو الغائب ؟

وكيف استخدم فى المثال الثالث ؟

سنرى كما سبق القول إنه استخدم مكان المتكلم (١) والمخاطب (٢) والغائب (٣)
گوينده (١) شنونده (٢) غايب (٣)

سواء للمفرد أو للجمع ونلاحظ أن الضمير المشترك قد يذكر مع الضمائر الأصلية وقد لايذكر .

ويستخدم اليوم بدلا من الضمائر (خود) فقط .

خودم ـ خودت ـ خودش ـ خودمان ـ خودتان ـ خودشان أو خود من أو خود تو .

ملحوظة : خويش وخويشتن هذان الضميران لايلحق بهما الضمائر المتصلة .

تمارين :

در جملة ها زير ضميرها ى مشترك را پيدا كنيد .

چون من به نفس خويشتن إين كار مي كنم برفعل ديگران زچه انكارمى كنم

نان خود خوردن به كه منت دونان كشيدن

يك نشانه بهر خود ناكرده ساز — خويشتن زاچون توانم يافت باز

نبيند مدعى جز خويشتن را — كه دارد پردهٔ پندار درپيش

گفت زنهار اگرچه بد كردم — دربد من مبين كه خوه كردم

ترسيدم ازبد گزند خويش آهنگ هلاك مى كنند

ب ـ أسم الأشارة

أسم الأشارة فى الفارسية شأنه شأن ضمير الأشارة هى : اين هذا أو هذه للقريب .

آن ذلك أو تلك للبعيد

فإذا ذكر الأسم مرافقاً ومصاحباً لضمير الأشارة سمى ضمير الأشارة أسم الأشارة وبعبارة أخرى نقول إن اسم الأشارة لفظ يبين شيئاً أو شخصاً وعلى هذا فضمير الأشارة يحل محل الأسم ، أما أسم الأشارة فيذكر مع الأسم .

مثل :

اين مرد است

أى : هذا رجل

فكلمة أين هنا ضمير أشارة للقريب ، أما حين نقول :

اين مرد خوب است

أى : هذا الرجل فاضل

فكلمة اين هنا مصاحبة لكلمة الرجل

عنئذ نسميها أسم أشارة

وأسم الأشارة مثل الصفة لايجمع ولو كان الأسم الذى بعده فى صيغة الجمع فنقول اين مردان خوب اند

أى : هؤلاء الرجال طيبون

أما ضمير الأشارة فإنه يجمع إذا كان المسند إليه جمعاً .

أمثلة أخرى على أسم الأشارة :

ازين مرد نادان آن كاربز رگ نيايد .

أى . لا : يأتى هذا العمل العظيم من هذا الرجل الجاهل .

اين كتاب را بفروش أى : بع هذا الكتاب

آن در را بازكن أى : أفتح ذلك الباب

توضيح ضرورى :

١ ـ إذا دخل أسم الأشارة على كلمة مما يأتى سال = سنة

روز = يوم شب = ليلة

استبدلت (ين) بـ (م) اى تصبح اين = ام

فتكون الكلمة :

امسال ـ امروز ـ امشب

هذا العام ـ هذا اليوم ـ هذه الليلة

٢ ـ أحياناً تحذف همزة أسم الأشارة للتخفيف ، كما فى المثال الآتى :

نور كار گلاب وگل حكم ازلى اين شد

كان شاهد بازارى وين پرده نشين باشد

٣ ـ إذا أضيفت كلمة آن إلى الضمير فإنها تعنى الملكية .

مثل

آن تو ـ ملكك

آن شما ـ ملككم

٤ ـ يسبق أسم الأشارة دائماً المشار إليه فإذا تأخر عنه كان ذلك للتأكيد

مثال :

سخن اينست ديكران بگذار ـ تابگويند هريكى سخنى أى وخلاصة القول أن دع الآخرين يدلى كل واحد منهم بقوله ورأيه .

جـ ـ أسم الموصول :

الموصول كلمة تصل قسما من العبارة أو الجملة بقسم آخر من العبارة أو الجملة : وله صيغتان :

كه للعاقل وغير العاقل وان كانت للعاقل أساسا

چه لغير العاقل

مثال : ل : كه .

١ ـ كسى كه خِرَد دارد همه چيز دارد

أى : الشخص الذى يمتلك العقل يمتلك كل شيء

٢ ـ هر كه راه به خدا برد رستگار شود

أى : كل من سلك الطريق إلى الله ينجو .

أمثله : لـ چه

١ ـ هر چه شايد گفت نبايد گفت

أى كل مايجوز قوله لايجب قوله

ومثل :

٢ ـ هر چه كوشيد ثمرى ببخشيد

يسبق الموصول غالباً مايلى :

١ ـ اين ـ آن ـ هر ـ ياء النكرة .

٢ ـ الضمائر الشخصية المنفصلة : من ـ تو ـ او ـ ما ـ شما ـ ايشان

أمثلة :

اين + كه

اين كه مى گويم بقدر فهمتست أى : هذا الذى أقوله بقدر فهمك . آن + كه

آن كه بيمارست ناتوانست : ذلك الذى يكون مريضاً يكون عاجزاً.

آن + چه

آن چه خواست گفت أى قال ذلك الذى أراد هر + كه

هر كه دانا ست توانا است كل من يكون عالماً يكون قادرا

هر + چه هرچه شد خوب است كل ماحدث خير

هر چه رشته بود پنبه شد

من + كه = من كه رفتم اين اتفاق افتاد

تو + كه =

تو كه سود وزيان خود ندانى

أى أنت الذى لاتعرف ماينفعك ومايضرك (المكسب والخسارة)

أو + كه او كه آمده بود هو الذى قد أتى

ما + كه

ماكه طمع كرديم باختيم أى نحن الذين طمعنا وخسرنا شما + كه

شما كه عاقليد انديشه كنيد

أنتم العقلاء تفكرون

ى + كه ياء التنكير ــ كه

مردى كه ديدى سفير بود

أى الرجل الذى رأيت كان السفير

وقول حافظ :

ولى كه غيب نمايست وجام جم دارد

زخاتمى كه ازو گم شود چه غم دارد

٣ ـ چون آهنك رفتن كند جان پاك
چه برتخت مردن چه بر روى خاك

أى حين تقصد أو تنوى الرحيل فلترحل بروح طيبة
سواء مت على فراشك أو على وجه التراب

فنرى أن كه وچه أستخدمتا فى الأمثلة السابقة للربط بين عبارتين فهما هنا حرف ربط .

كما نستخدم كه وچه كأدوات أستفهام مثل :

كه آمد ؟ من أتى ؟
كه رفت ؟ من ذهب ؟
آن مرد كيست ؟ من هذا الرجل ؟
أى آن مرد كه است ؟ فأصبحت بالصورة السابقة
چه خريد؟ ماذا أشترى ؟

فتكون كه بمعنى من ؟ للسؤال عن العاقل
وتكون چه بمعنى ما أو ماذا ؟ للسؤال عن غير العاقل

ملحوظة :

كان القدماء يستخدمون كجا بدلا من كه كأسم موصول

مثل

كسى را كجا پيشرو شد هوا جنان دان كه كارش نگير دنوا

أى كسى راكه هواوهوس پيشرو شد كارش رونق نگيرد

أى ان الشخصى الذى يكون الهوى والفوضى ديدنه لا ينصلح حاله . وأحياناً كانوا يستخدمون كجا بدلا من كه كحرف ربط

مثل قولنا

نگه كن كجا آفر يدون گرد كه ازپر ضحاك شاهى برد

يعنى نگه كن كه آفريدون گرد

ملحوظة :

١ ـ لاتأتى ياء النكرة قبل چه مطلقاً

٢ ـ يفصل أحياناً بين ياء النكرة والموصول ، اين وآن والضمائر الشخصية .

مثل :

اى كه پنجاه رفت درخوابى

كانت فى الأصل :

اى آنكه بوده

٣ ـ أحياناً يفصل بين أسم الموصول والموصول كلمة أو أكثر مثل :

أ ـ من آن شاعر كه مى پنداشتى نيستم

أى لستُ أنا ذلك الشاعر الذى تظن

ب ـ كما يمكن أن تحذف هذه الكلمات قبل الموصول .

كرا بخت يارنيست نا كا مى بارست

يعنى هر كه را

أى كل من لايكون الحظ حليفه تكاثر عليه المصايب والفشل .

اقسام كه وچه الأخرى

رأينا فيما سبق استخدام كه وچه للموصول ، والأن أقول إن لها استخدامين آخرين هما :

١ ـ حرف ربط ٢ ـ أدوات أستفهام

تستخدم كه وچه للربط بين جملتين أو عبارتين فتكون عندئذ أداة ربط أو حرف ربط مثل قولنا :

١ ـ آزادى چنان ارزشى مطلقيت كه نمى توان آن راآسان ازدست داد .

أى . الحرية قيمة مطلقة لذا لايمكن أن نفرط فيها بسهولة .

٢ ـ به طنطا رفتم كه دوستم راببينم أى ذهبت إلى طنطا حتى أرى صديقى .

كما تستخدم که التى تفيد الموصول للتأكيد

مثال

سخت جان كه منم ني روزى كه توئى نكته سنج كه اوست

چند ـ بضع كناية عن عدد غير معلوم

مثل

درختى چند در دامنهٔ كوه ديدم

أى : رأيت بضع أشجار في سفح هذا الجبل

وأحياناً تضاف (ى) إلى چند مثل قولنا : زتر كان برفتند چندى دلير اند ـ كناية عن عدد غير معلوم كذلك ولكنها تترجم بنيف فى العربية أى العدد من ٣ إلى ٩

چندان وچندين ـ من المبهمات التى تدل على الكثرة غير معلومة .

مثل : چندين غم مال وحسرت دنيا چيست

همه ـ كل وتدل على عدد غير معين مثل :

همه آمدند مكر على أى حضروا جميعاً إلا على

همه سر كشان امر اورا متابع أى جميع أو كل العصاة مطيعون أمره

ملحوظة :

مايذكر من المبهمات مع الأسم يعامل معاملة الصفة ، ومايذكر بدل الأسم يعامل معاملة الضمير .

هـ - أدوات الأستفهام (پرسش)

أدوات الأستفهام هى الكلمات التى تؤدى إلى سؤال أو أستفهام .

وهى عبارة عن :

١ ـ كه ـ من للأشخاص مثل كه گفت ؟ من قال ؟ وتجمع كيان .

٢ ـ چه ـ ما أو ماذا أو أى ؟ للأشياء مثل : چه دانم ؟ ماذا أعلم ؟ وتجمع جه ها

إذا اتصلت الرابطة است بأدوات الأستفهام كه وچه تصبح كيست چيست

مثل : رئيس دانشكاه قاهره كيست ؟
أى من رئيس جامعة القاهرة ؟
اين چيز چيست ؟ ماهذا الشيء ؟
چه طور للكيفية
حال شماچه طور است كيف حالكم ؟
الاجابة : خوب است متشكرم
رنك اين ديوار چيست ؟
أى مالون هذا الجدار ؟
رنگ اين ديوار سفيد است
لون هذا الحائط أبيض
٣ ـ كو ـ كجا : للمكان
كجا رفته است ؟ اين ذهب ؟ در سينما بود . كان فى السينما
جوانى كو ؟ اين الشباب ؟
ـ كدام وكدامين للشك
ياران كدامند وخصمان كدام ؟
أى أيهم الأصدقاء وأيهم الخصوم ؟
ـ چون كيف : للكيفية :
حال شما چون است ؟ أى كيف حالك ؟
٦ ـ چند ـ كم للمقدار ـ العدد مثل : چند سال دارى ؟ كم عمرك ؟
چند درس خوانده اى ؟ كم درساً قرأت ؟
چند فرزند دارى ؟ كم ابنا عندك ؟
سه پسر ودو دختر دارم : عندى ثلاثة أبناء وبنتان
كما تفيد چند الزمان أيضاً
٧ ـ كى للزمان أى متى ؟
كى آمده أى ؟ أى متى اتيت ؟
كى باران مى ايد ؟

متى يسقط المطر ؟

باران درزمستان ميآيد   يسقط المطر شتاء

٨ ـ مگر ـ هيچ للانكار ألم ؟ وهى ليست استفهاما حقيقياً

فالشخص الذى يرتكب عملاً لايليق يقال له : مگر إنسان نيستى ؟ أى ألست إنساناً

مگر نيا مدم ؟   ألم أجى ؟

مگر پول اورا   ند ادى كه مطالبه مى كند ؟

ألم تعطه المال حتى يطالب به ؟

هيچ گفتى كه دوستى هم دارم ؟

٩ ـ آيا : هل (لطلب العلم والمعرفة)

مثال : اى شيخ آيا قران خوانده اى ؟

أى أيها الشيخ هل قرأت القرآن ؟

آيا هوا درتا بستان سرد است ؟

هل الجو بارد فى الصيف ؟

نه خير هوا درتا بستان سرد نيست .

لا لايكون الجو باردا فى الصيف .

هوا در تابستان گرم است .

يكون الجو دافئاً فى الصيف .

آيا بايران مسافرت كرديد ؟   هل سافرتم إلى إيران ؟

بلى   بايران مسافرت كردم

نعم سافرت إلى إيران

١٠ ـ چرا ؟   لماذا ؟   للعلة أو السبب

مثل

چرا شاگردان بدبيرستان ميروند ؟

أى لماذا يذهب التلاميذ إلى المدرسة الثانوية ؟

١١ ـ چكونه ؟ : كيف ؟ عن الكيفية أيضاً

چكونه برادرت بدانشكده مى آيد ؟

أى كيف يأتى أخوك إلى الكلية ؟

وتفيد ـ سان ـ السؤال عن الكيفية كذلك :

ملحوظة :

١ ـ سبقت الإشارة إلى أن (كه وچه) لهما جميع حالات الأسم.
فتكون فاعلاً وتكون مفعولاً وتكون فى حالة إضافة عدا حالة النداء

ومن أمثلة ذلك :

حالة الفاعلية :

كه اورا زد ؟ من ضربه ؟

كه ازتو بهتر مينويسد ؟ أى من يكتب أفضل منك ؟

حالة المفعولية :

اين پسر كه را زد ؟

هذا الولد ضرب من ؟

باد چه را شكست ؟

أى ماذا كسرت الرياح ؟

كه راديدى ؟ من رأيت ؟

فى حالة الإضافة :

نزد كه آمده ايد ؟

عند من أتيتم ؟

گفتگوى چه بود ؟ محادثة أى شىء كانت ؟

٢ ـ قد يكفى بتغيير نبرات الصوت للدلالة على الأستفهام فنقول :

ناهار خوردى ؟ هل تناولت الغذاء ؟

اين درس را فهيدى ؟ . هل فهمت هذا الدرس ؟

٣ ـ يمكن أن تسبق حروف الأضافة الفارسية ضمائر الأستفهام مثل :

اين كتاب را از كجا خريدى ؟ أى من اين أشتريت هذا الكتاب ؟

العدد

العدد كلمة تبين الرقم أو عدد الشيء ، ويسمى مابعده معدودا

مثل

پنج مرد ـ خمسة رجال ده درخت : عشر شجرات

صد دريا چه : مائة بحيرة .

فكلمة پنج ـ ده ـ صد عدد

فكلمة مرد ـ درخت ـ درياچه معدود .

ونلاحظ من الأمثلة السابقة أن المعدوديظل مفرداً ، فلا يتطابق مع العدد

والعدد أربعة أنواع هى :

١ ـ العدد الأصلى ٢ ـ العدد الترتيبى أو الوصفى

٣ ـ العدد التوزيعى ٤ ـ العدد الكسرى

أولا : العدد الأصلى : فى الفارسية عشرون كلمة أساسية هى :

يك = ١ ، دو = ٢ ، سه = ٣

چهار = ٤ ، پنج = ٥ ، شش = ٦ ، هفت = ٧

هشت = ٨ ، نه = ٩ ، ده = ١٠

بيست = ٢٠ ، سى = ٣٠ ، چهل = ٤٠ ، پنجاه = ٥٠

شصت = ٦٠ ، هفتاد = ٧٠ ، هشتاد = ٨٠ ، نود = ٩٠

صد = ١٠٠ ، هزار = ١٠٠٠

مليون ومابعدها إعداد أصلية أيضاً ولكنها ليست فارسية .

الأعداد من واحد إلى عشرة أعداد جامدة

الأعداد من ١١ ومابعدها أعداد مشتقة

الأعداد من ١١ إلى ٢٠ هى :

يازده = ١١ ـ دوازده = ١٢ ـ سيزده = ١٣ ـ چهارده = ١٤

پانزده = ١٥ ـ شانزده = ١٦ ـ هفده = ١٧ ـ هيجده = ١٨

نوزده = ١٩ ـ بيست = ٢٠

والأعداد من واحد إلى ٢٠ واجبة الحفظ :

وكذلك أعداد العقود أى ٢٠ ـ ٣٠ ـ ٤٠ ـ ٥٠ ـ ٦٠ ـ ٧٠ ـ ٨٠ ـ ٩٠ ـ ١٠٠ ـ ١٠٠٠

وترتيب الخانات على النحو التالى :

الآحاد	وتسمى	يگان
العشرات	تسمى	ده گان
مئات	تسمى	صد گان

الأعداد من بيست تاصد ـ أى من عشرين حتى مائة ، يذكر العدد الكبير أولاً ثم العدد الصغير ويعطف بينها بـ ولو

فنقول خمسة وعشرون	٢٥	بيست وپنج
واحد وثلاثون	٣١	سى ويك
سبعة وأربعون	٤٧	چهل وهفت
أربعة وخمسون	٥٤	پنجاه وچهار
أثنان وستون	٦٢	شصت ودو
ثلاثة وسبعون	٧٣	هفتاد وسه
ستة وثمانون	٨٦	هشتادو شش
تسعة وتسعون	٩٩	نود ونه

الأعداد من صد (١٠٠) ومابعدها . يذكر العدد الصغير أولاً ثم كلمة صد دون ذكر واو العطف .

دويست ـ ٢٠٠ بدلاً من دو صد

سيصد ـ ٣٠٠ بدلا من سه صد وكانت فى القديم (تيرست)

چهار صد ـ ٤٠٠

پانصد ـ ٥٠٠ أصلها پنج صد

ششصد ـ ٦٠٠

هفت صد ـ ٧٠٠

هشت صد ـ ٨٠٠

نه صد ـ ٩٠٠

هزار ـ ١٠٠٠ ـ يك هزار ١٠٠٠ ـ دو هزار ٢٠٠٠ / صد هزار ١٠٠[٠٠٠ كلمة كرور تعادل پانصد هزار ٥٠٠,٠٠٠ وهى كلمة هندية .

كما استخدمت كلمات مليون وميليارد ـ بيليون من الفرنسية كما كان الإيرانيون يستخدمون قديماً للدلالة على المليون لفظ هزار هزار أى ألف ألف - كما كان العرب يفعلون باعتبار أن الألف كان أكبر الأعداد عند أبناء العربية .

ويجب على المعدود مع العدد الأصلى .

١ ـ أن يظل مفرداً كما سبق القول عند بداية الحديث عن العدد .

٢ ـ أن يذكر بعد العدد فنقول دوازده روز أى أثنا عشر يوماً .

هجده هواپيما ثمان عشرة طائرة

چهار خيابان أربعة شوارع

لايتقدم المعدود على العدد الأصلى إلا للضرورة الشعرية ، كما نرى عند الفردوسى .

بس رنج بردم درين ساله سى (اى درايى سى سال) أى تحملت الكثير من الآلام فى هذه السنوات الثلاثين . فهنا تقدم المعدود ساله على العدد سى .

ملاحظات :

١ ـ نلاحظ فى بعض الكتابات القديمة أن المعدود إذا كان جمعا محدداً ومعيناً أن يذكر فى صورة الجمع مثل :

چهار عناصر أى أربعة عناصر

سه خواهران ثلاث أخوات

هفت برادران سبعة أخوة

هزار ويك أسماء واحد وثلاثون أسما

وذلك خلافا للقاعدة السابقة التى توجب الأفراد للمعدود :

ب ـ إذا كان المعدود نكرة (أضيفت إليه ياء التنكير) جاز للمعدود أن يتقدم على العدد مثل قولنا :

مردى پنج رفتند أى ذهب خمسة رجال

أى پنج مردى رفتند

سالى دو بگذشت أى مضى عامان أثنان .

وهنا يأخذ العدد المعنى الوصفى .

جـ ـ إذا أضيف العدد (يك) إلى المعدود يجوز إضافة (ى) النكرة إلى آخر العدد والمعدود معا .

مثل

يكى كودكى بود اندر برش

كما يمكن أن يتصل بآخر العدد فقط أو بآخر المعدود فقط

مثل

يكى ترك رومي بسر برنها د يك بلبى اندر سرايوان شهى گفت

د ـ فى موضع الشك فى العدد ، لايجوز أستخدام واو العطف بين الأثنين .

مثل

پنج شش بار رفتم أى ذهبت خمس أوست مرات

سه چهار كتاب خريدم اشتريت ثلاثة أو أربعة كتب

هـ ـ كلمة صد لاتجمع إلا بالهاء والألف فنقول صدها أما هزاران فجمع بالعلامتين هزاران ، هزارها .

و ـ چند ـ چندين ـ چندان من الأعداد المبهمة وتعنى بضع غير معلوم العدد .

الذى نشير إليه : مثل چند كتاب دارم . أى عندى عدد من الكتب .

وكذلك كلمة (اند) بمعنى نيف أى العدد من الثلاثة إلى تسعة

مثل

بيست وانذ كتاب خواندم أى قرأت نيفاً وعشرين كتاباً .

ز ـ يجوز حذف المعدود كما نلاحظ ذلك فى الشعر

كقول ناصر خسرو

پموده شده از گنبد برمن چهل ودو

جو ياى خردگشت مرا نفسى سخنور

أى : چهل ودوسال از عمرم گذشت

بمعنى مضى من عمرى أثنان وأربعون عاما

ح ـ يوضع بعد العدد فى الفارسية غالباً لفظ يناسب المعدود من حيث العدد أو المقدار ، وقد روعى هذا فى القرون الأخيرة وبخاصة من قبل كتاب الديوان ودواوين المحاسبة .

فكلمة من	وخروار	لبيان	مقدار	المعدود
دو من گندم	————	سه خروار برنج		
منان من القمح		ثلاثة أحمال من الأرز		

تن ونفر للأنسان

ده تن بيست نفر

رأس أو سر للحيوان

قطار ونفر للجمال فنقول ده قطار شتر : عشرة جمال

پنج نفر شتر : خمسة جمال

دست للملابس والأوانى مثل الملاعق وغيرها عدا النحاس

مثل

يك دست ظرف چينى خوب دارم أى عندى آنية صينية جيدة .

قبضه مع السكين والسيف والبندقية .

مثل

دو قبضة شمشير داشتم كان عندى سيفان

تخته للسجاد
دستگاه للساعة وماشابهها من سيارة (ثلاجة يخچال – راديو – تليفزيون) .
مثل دو دستگاه ساعت دارم عندى ساعتان
عرّاده للمدفع والدبابة .

مثل

ده عرّاده توپ : عشرة مدافع
پنج عرّاده تانك : خمس دبابات . كما تستخدم قطعة أيضاً للمدفع
ده قطعة توپ ديدم ، رأيت عشرة مدافع
فروند للسفن والطائرات
ده فروند هواپيما عشرة طائرات
شش فروند كِشتى ست سفن .
جلد أو مجلد للكتاب
پنج جلد كتاب دارم عندى خمسة كتب
عدد للأطباق والكئوس
ده عدد كاسه
جفت – زوج للجوارب والأحذية والقفازات
جوارب – كفش – دستكش
مثل : پنج زوج كفش
طاقه : للمناديل (دستمال) والشال
قرص وكرده : للخبز
ده قرص نان عشرة أرغفة
هفت كرده نان سبعة أرغفة
حلقة للخاتم (انگشترى) پنج حلقة انگشترى
قواره للأقمشة
رشته فى اللؤلؤ

ومع ذكر ماسبق نقول أن هذا غير قياسي .

ملاحظة :

١ ـ العدد الأصلي مشترك بين الصفة والعدد وأحيانا يكون مثل الأسم .

٢ ـ يمكن جمع الأعداد من مائة (صد) ومابعدها فنقول صدها هزار ان ده هزاران

٣ ـ أحيانا يضاف إلى العدد (دو) (ى) المصدرية فتكون دوى مثل جون سكهٔ مايكا نه گردد : نقش دوى ازميانه گردد .

ثانيا : العدد الترتيبي أو الوصفي

هو الذى يبين المرتبة أو الدرجة ويكون غالباً صفة للمعدود .

ويتكون هذا النوع من العدد من العدد الأصلي ثم نضيف .

إليه م مع ضم ماقبلها (ـُ م)

مثل

چهار أربعة

تصبح چهارُم أى الرابع

شش ستة

ششُم .. أى السادس

وأحيانا يضيفون بدلا من الميم وحدها مين مع ضم ماقبلها أيضاً فنقول :

چهارُ مين الرابعة

ده عشرة

دَهُم العاشر

دوازده ١٢

دوازدهُم الثانى عشر

يكم واحد

أما كلمة يك فطبقاً للقاعدة تكون يكُم أو يكُمين

ولكن الايرانيين تخلوا حاليا عن ذلك ويستخدمون بدلا منها كلمة نخست أو نخستين أو اوّل أو اونين .

وللدلالة على الآخر يستعملون اللفظ العربى آخر أو آخامين أو فرجامين أو واپسين وبازپسين

العدد دو (٢)

يكون فى العدد الترتيبى دوّم أو دوُم وعدم التشديد أصح

أما العدد سه (٣)

فتنقلب الهاء غير الملفوظة أما إلى (و) أو إلى (ى) .

فنقول سوّم او سيّم وعدم التشديد أصح

أما العدد سى (٣٠)

فتكون فى العدد الترتيبى أو الوصفى سى ام أى الثلاثون حتى لايتشابه .

مع سه (سيم) أى الثالث

كلمة يك إذا كانت مع عدد مشتق

أى بيست ويك تصبح فى العدد الترتيبى

بيست ويكم

وكلمة بيست ودو تُصْبح بيست ودوّم

بيست وسه تُصْبح ـ بيست وسوُم

ملحوظة :

١ ـ كان الكتاب والشعراء قديما يستخدمون بدلا من دوُم ـ سوُم ـ دوديگر ـ سديگر .

٢ ـ المعدود مع العدد الترتيبى أو الوصفى يظل مفرداً دائماً .

٣ ـ يجوز أن يتقدم المعدود على العدد فى حالة العدد الترتيبى أو الوصفى

فنقول : پنجمين ماه ـ أى الشهر الخامس

أو ـ ماه پنجمين ـ أى الشهر الخامس

يازدهمين هفتة أو هفته يازدهمين - الاسبوع الحادى عشرة

وفى هذه الحالة فإن علامة الإضافة توضع تحت آخر المعدود على أنه موصوف .

ثالثاً : العدد الكسرى :

هو الذى يدل على جزء من العدد الصحيح مثل :

النصف الربع وغير ذلك وهى بالفارسية

نيم أو نيمه $\frac{1}{2}$ النصف
سه يك $\frac{1}{3}$ الثلث
جهار يك $\frac{1}{4}$ الربع
پنج يك $\frac{1}{5}$ الخمس
شش يك $\frac{1}{6}$ السدس

إلى آخر ذلك .

وهناك طرق ثلاثة للحصول على العدد الكسرى .

أولا : يذكر المقام أولا ثم يذكر البسط دون أية إضافة فمثلا :

$\frac{1}{100}$ نقول صد يك

أى ذكر المقام أولا وهو صد ثم البسط وهو يك .

$\frac{13}{20}$ بيست سيزده

$\frac{1}{8}$ هشت يك

$\frac{1}{9}$ نه يك

$\frac{3}{10}$ ده سه

$\frac{14}{50}$ پنجاه چهارده

ثانيا : نذكر البسط ثم نذكر الحرف (از) بمعنى من ثم نذكر المقام فمثلا :

$\frac{4}{5}$ فنقول چهار ازپنج

$\frac{20}{100}$ بيست ازصد

$\frac{12}{74}$ دوازده ازهفتاد وچهار

ثالثا : اصطلحوا أخيرا على جعل البسط عدداً أصليا والمقام عدداً وضعياً فنقول مثلا :

$\frac{٣}{٧}$ سه هفتم ، $\frac{٣}{١٠}$ سه دهم

$\frac{٤}{٣٠}$ چهار بيستم

$\frac{٧}{١٠٠}$ هفت صدم

وتتبع هذه الطريقة مع الكسور العشرية .

فنقول مثلاً فى هذه الأرقام .

٧,٨ : هفت و (الواو بدلا من العلامة العشرية) هشت دهم

١٢٥,٣٠ : صد وبيست وپنج وسى صدم

١٤,٧ : چهارده وهفت دهم

٥٢٤,١١٧ : پانصد وبيست وچهار ويك صدو هفده هزارم أى أن الكسور تذكر بعد الأعداد الصحيحة وتعطف عليها بالواو وأن الكسور العشرية إذا كانت من عشرة أستعملوا كلمة (دهم) .

وإن كانت من مائة استخدموا (صدم) وإن كانت من ألف استخدموا (هزارم) وإن كانت أكثر من ذلك من عشرة الآلف مثلاً استخدموا ده هزارم .

رابعا : العدد التوزيعى :

هو الذى يقسم المعدود بمقدار معين مثل :

نيمه	نيمه	نصفا	نصفا
پنج	پنج	خمسة	خمسة
ده	ده	عشرة	عشرة
صد	صد	مائة	مائة
هزار	هزار	ألفا	ألفا

وهناك علامة تفيد التوزيع وهى (گان) وتضاف إلى العدد الأصلى فنقول :

ده گان　　عشرة عشرة
صد گان　　مائه مائة
هزار گان　　ألفا ألفا

وأحياناً يستخدمون حرف الباء (بـ) بين العددين .

مثل

دو بدو	اثنان اثنان
چهار بچهار	أربعة أربعة
سه بسه	ثلاثة ثلاثة

تمارين :

١ ـ براى هريك از أنواع عدد پنج مثال بياوريد
٢ ـ كلمات مركب را از اعداد در زير جدا كنيد
دو رو ـ دودستى ـ چهار فصل ـ شش خانه ـ بيستگان
ششت دانك ـ پنج انگشت ـ هزار اندرز ـ هزارپا ـ هفت آسمان
٣ ـ ازين أعداد كدام يك رامى توان جمع بست :
بيست ـ پانزده ـ صد ـ نود ـ هزار ـ ششصد

٦ ـ القيد :

القيد فى الفارسية هو الكلمة التى تزاد على فعل أو صفة أو قيد آخر أو كلمة أخرى فتؤدى زيادتها إلى تحديد المعنى وتقييده .

فحين نقول :

١ ـ او پياده آمد . أى أتى مترجلا (پياده)
٢ ـ حسن پيوسته كارمى كند　　حسن يعمل دائماً (پيوسته)
٣ ـ هرگز بيكار نمى نشيند　　هو لايجلس عاطلا مطلقاً (هرگز)
ـ هر پرسشى را خرد مندانه پاسخ مى گويد : هو يجيب على كل سؤال إجابة عاقلة .

إذا تأملنا الأمثلة السابقة نجد فى المثال الأول : پياده

وفي المثال الثاني : پیوسته

وفي المثال الثالث : هرگز

وفي المثال الرابع : خرد مندانه

هذه الكلمات كلها (قيد) يؤدي إلى تحديد المعنى وتقييده ويمكن أن يكون في الجملة أكثر من قيد ، كما في المثال الآتي :

امروز حسن اینجا خوب کارکرد

فكلمة امروز هنا قيد وهو قيد زمان

وكلمة خوب قيد وهو يفيد الصفة

والفرق بين القيد والصفة أن الصفة تحدد معنى الأسم وتتمه ، في حين أن القيد يحدد معنى الفعل والأسم والقيد والجملة كذلك .

والقيد نوعان : قيد مشترك وقيد (مختص)

أما القيد المشترك مثل : ديروز ـ امروز ـ فردا ـ فاش وهو على النحو التالي .

١ ـ مايشترك مع الأسم مثل امروز ـ ديروز ـ جلو ـ دنبال ـ كنار

٢ ـ مايشترك مع الصفة مثل : نيك ، حسن ـ پاك ، طاهر ـ فراخ ، واسع .

٣ ـ مايشترك مع بعض الصفات مثل : ديرينه ـ متأخرا

٤ ـ مايشترك مع بعض حروف الأضافة مثل : بالا ـ زير ـ پيش ـ درون

٥ ـ باضافة ه إلى آخر العدد مثل يكساله ـ ده ساله ـ هر ماهه

٦ ـ فاش ظاهراً وواضح أو منتشر مثل :

فاش مى گويم ازگفته خود دلشادم : بنده عشقم ازهر دو جهان آزادم .

والقيد المختص وهو الكلمات التي تستعمل قيودا دائماً مثل :

هرگز ـ هميشه ـ البته ـ ناگاه ـ ناچار ـ خواه ناخواه

مطلقاً ـ دائماً ـ من المؤكد ـ فجأة ـ مضطراً ـ سواء أراد أو لم يرد .

أقسام القيد : على سبيل المثال لا الحصر :

١ ـ قيد إيجاب وتصديق مثل آرى ـ البته ـ بلى ـ لاجرم ـ بى گفتگو . بيگمان .

٢ ـ قيد نفى : نه ، ابدا ، هرگز ، اصلا ، هيچ ، ابدا ، مطلقا .

٣ ـ قيد شك وظن : بلكه ـ پندارم ـ گويا ـ مگر ـ شايد ـ بيدارى .

٤ ـ قيد كيفية : مثل ـ ارزان ـ رايگان ـ اندك ـ بنادانى = رخيص ـ مجانا ـ قليلا قليلا ـ بجهالة .

٥ ـ قيد استفهام : چند ، چون ـ چسان ـ كدام .

٦ ـ قيد تمنى : اى كاش ـ آيا بود ـ كاشكى .

قيد مشترك بين القيد والصفة .

٧ ـ قيد تشبيه : چنان ـ مانا ـ همانا ـ چنين ـ چون .

٨ ـ قيد ترتيب : دمادم ـ يكايك ، پياپى نخست ـ در آغاز ـ درا نجام .

٩ ـ قيد مقدار : سراسر ـ مقدارى ـ چند ـ كم ـ اندك ـ بسيار .

١٠ ـ قيد استثناء : جز ـ مگر ، جزكه ، الا .

١١ ـ قيد كمية : بسيار ـ كم ـ خيلى ـ بسى ـ بيش .

١٢ ـ قيد الصفة والحال أو قيد الوصف : پياده ـ سواره ـ خندان ـ عاقلانه .

آشكار ـ شادان ـ لنگ لنگان ـ دشوار . سربسته .

ملحوظة :

(١) جا اسم عام ولكنه يتحول إلى قيد إذا اضيف إليه : همين ـ اين ـ آن ـ همين جا ـ اينجا ـ آنجا

(٢) إذا اضيفت الكلمة (آنه) إلى بعض الصفات تصبح قيدا مثل :

دليرانه ـ دلير + آنه بشجاعة

خرد مندانه ـ خرد مند + آنه بتعقل

هوشيارانه ـ هوشيار + آنه بعقل وبتدبر

(٣) هناك تقسيم آخر هو ان القيد ينقسم إلى أ ـ بسيط ـ ب ـ مركب .

أ ـ البسيط = ماكان مكونا من كلمة واحدة مثل كج : معوج ـ راست :

مستقيم ، زود : سريع

ب ـ المركب = ماكان مسبوقا بحرف اضافة مثل : براى خدا . بادلى فارغ ـ بخوارى .

جـ ـ إذا سبق الصفة حرف إضافة ولحقت بها ياء المصدرية أصبحت الكلمة قيداً مثل : بآسانى : بسهولة ـ بدرستى : بحق ـ بخوبى : بصورة جيدة .

ذكر الأستاذ همايون فرخ ـ فى كتابه الجامع ـ القيود بصورة مفصلة وجامعة ونقلها عنه الأستاذ عبد الحسين سعيديان على النحو التالى رغم ماسيبدو من تكرار :

قيود الزمان البسيط

فردا ـ دوش ـ پس ـ دير

سريعا = زود ـ هميشه = دائما ـ

فورا . قبلا ـ حالا ـ ايدر ـ چون

دى ـ امس ـ ايدون ـ الأن

المشتق : ديشب ـ امروز ـ امسال

امشب ـ دوشنبه ـ هواره ـ ديرينه

بيگاهه ـ پيوسته ـ بامدادان .

پريشب . پرير وز

المركب : ديرباز ، بيدرنك . دون تأخير

هرگاه = كل وقت ، آنگاه عندئذ

هيجگاه يگاه

ناكهان ـ فجاة سپيده دمان

پس از آن بعد ذلك

سپس ـ بعد

پس فردا بعد غدا ، پيش از آن قبل ذلك ، دمادم ـ لحظة بلحظة ـ

قيود المكان

كجا ـ بيرون ـ درون ـ دور

خارج ـ داخل ـ بعيد

نزديك = قريب ، كنار = شاطئ ،

زير = تحت ، بالا = فوق ،

پس = بعد ، پيش = قبل ،

اندرون = داخل . تحت . خارج

پائين = أسفل ـ زيرين = تحت

اينجا = هنا ـ آنجا = هناك

جائيكه المكان الذى ـ هرجا ، همه جا = كل مكان

همانجا نفس المكان ـ هرجا كه هركجا

دور ـ از خارج ـ دور دست

از دور = من بعيد

سوبسو ـ ناحية باخرى

كوبكو ـ اين والى اين

روبرو ـ فى مواجهة

دمبدم ـ لحظة بلحظة (العربية)
شب بشب ـ ساعت بساعت
كى ـ چه وقت ـ تاچند
چه هنگام

جوبجو

قدم بقدم ـ سراسر ـ من أوله لآخره
كجا ـ اين

دركجا فى اين
چه جا أى مكان
تاكى إلى اين

قيود الحالة والكيفية

البسيطة : آسان ـ سهل ، سخت ـ شديد ، تهى ـ فارغ ، پر ـ مملوء ، خوب ـ حسن ، نيك ـ جيد ، آهسته ـ بطىء ، درست ـ صادق ، احتمالا ـ كاملا ، نسبتا

المشتقة

خندان ـ ضاحكا

لرزان مرتعدا

بخوبى ـ بزور بقوة

را يگان = مجاناً . نيكو ـ دندانه

جانانه : بمحبة مستانه = بسكر

مردانه : برجولة

مركبة : ناچار ـ مضطرا

بيهوده ـ دون فائدة

برتر أعلى

بهتر ـ أفضل

دشوار ـ بصعوبة أو صعب

المقدار والكمية

فراوان ـ كثير ـ بسيار
همه ـ جميع أو كل . نيز ـ أيضاً
فقط ـ تقريبا

بسى ـ جوئى ، كى ـ اندكى
برخى ـ بعض ، لختى ـ بقدرى

چند ـ چندين چندا نكه

فوج فوج ـ گروه گروه

تكه تكه واحدا واحدا
دسته دسته ـ جماعة جماعة
يكان يكان ـ واحد واحدا
لخت لخت
كما يش

الأستفهام

كدام ـ كدامين ـ تاهيچ

شاهوار ـ ملکی — ناچیزانه ـ مختصر ـ بچقدر

بنده وار ـ عبودی کالعبد

پیاپی ـ پی درپی ـ فی اثم

پشتاپشت ـ فی عقب أو فی ظهر — النفی ـ هیچ

نوشا نوش

قيد تشبيه : چنين ـ چسان ـ

چون ـ همانا

نفي الأثبات : آري نه ـ نى ـ

هر آينه ، شايد ـ همانا ـ بلی

قيود العدد	العلة والأشارة
البسيطة : کم ـ بيش ـ هر بسيار	زيرا ـ لأنه
نخست ـ دوم سوم افزون	چون پس ، ايدر ـ ايدون
المشتقة :	واينك آنك ـ همان
نخستين ـ دومين . غالباً	بالنتيجة ـ بعلت ـ بجهت
ندرتاً : ثانيا ـ اولا .	
المركبة : يكباره يكبارگى	براعى اينكه ـ جونكه هما نطلار
يكمرده ـ دودست : يك تنه	براى آنكه ، بسبب آنكه
سه ديگر دوديگر ـ يكدفعه	عليهذا ـ چونان ـ همچنان
يكسره	
المكررة	
پنج پنج ـ ده ده	در نتيجه ـ باينجهت . بنابرين
يك يك ـ يك به يك	هر اينه ـ ازين رو
دو بلو	
الاستفهام : چندتا	براى چه . بچه سبب ـ بچه علت

ملحوظة :

١ ـ تأتى كلمة تنها : كصفة عددية مثل :

مگر خضر مبارك نمی تواند | که این تنها بدان تنها رساند
كما تأتي كقيد مثل :
تنهانه منم اسیر زلفش | خلقی متعشقند ومن هم
٢ ـ كلمة يواش وكلمة شل | رغم انهما من القيود
إلا أن الكتاب بالفصحى لا يستخدمونها .

تمرين

١ ـ از هریك از أنواع قيود دو لفظ را در جملة اى بكار برید .
٢ ـ چهار كلمة كه در جملة قيد مشترك واقع شوند ذكر كنيد وضمناً بگویید آن چهار كلمة كدام نوع از أنواع كلمات هستند .
٣ ـ سه جملة بیاورید كه در هر یك دو قید به كار رفته باشد .
٤ ـ در قطعهٔ ذيل قيود ونوع آنهارا تعيين كنيد :

هنگامیكه پسرم شتابان از كتا بخانه برگشت وآنچه گذشته بود بی کم وكاست بیان كرد خوب به قدرت كاغذ پی بردم . اكنون می توانم عاقلانه همه جابا سخنرانی مفصلی ثابت كنم كه گاهگاه یك تكه كاغذ در برابر قانون از وجود خود شما مؤثر تر وسود مند ترست .

٥ ـ معين كنيد اين كلمات در جزء كداميك از أقسام قيودند :

جميعاً . غالباً . آشكارا . تند . ديروز . شبانه . افتان وخيزان . دورا دور . طوعاً وكرهاً . اولا . دست به دست . جزء به جزء . برابر . جا به جا . لأنه . پشت سر . پس پشت . هرچه كمتر . دست كم . مسنماً . درحال . پیاپی . جاهلانه . بی ادبانه . حقيقةً . فرود . مگر . ترسان . يكجا . گاه وبیگاه . هرچه بیشتر .

الحروف وأقسامها

الحرف : لفظ ليس له معنى مستقل في ذاته . وهو أنواع : أولا :
حرف الاضافة : وهو حرف أو كلمة تربط بين كلمتين وتنسب أحداهما للأخرى وتجعل معنى الثانية مكملاً لمعنى الكلمة الأولى :

ولنتأمل معاً الأمثلة التالية :

١ ـ على از اسوان به قاهره برگشت

رجع على من اسوان إلى القاهرة

٢ ـ او براى مردم فداكار من كند

هو يضحي من أجل الناس

٣ ـ محمد باخود كار او مى نويسد

يكتب محمد بقلمه

٤ ـ اين پندرا در گلستان خواندم

قرأت هذه النصيحة فى كتاب الگلستان

إذا تأملنا الأمثلة السابقة نجد فى المثال الأول : از = من ، به = إلى ونجد براى = من أجل فى المثال الثانى .

وفى المثال الثالث نرى با أى ب

وفى المثال الرابع نرى در أى فى

كما نجد أن الأفعال برگشت ـ فداكارى ميكند ـ مينويسد ـ خواندم لاتتم معانيها فى الجملة دون حروف الأضافة .

وحروف الأضافة اما بسيطة (مفردة) أو مركبة .

أما الحروف المفردة فهى التى تتكون من جزء واحد واشهرها : به [ب] ، با ، از ، بر ، تا ـ اندر ـ در ـ نزديك ـ نزد پيش ـ براى ـ بهر ـ روى ـ زير ـ سوى ـ ميان ـ پس ـ پى .

والحروف المركبة من أشهرها :

از براى ـ من أجل ـ ازپى ـ من أجل ، از روى ـ من قبيل ، ازبهر ـ من أجل بجز ـ بدون ـ درنزد ـ لدى ـ درباره ـ بشأن أو بخصوص .

إذا ذكرت : پيش ـ جلو ـ زير ـ عقب ـ مع الضمير كانت حروف أضافة : مثل دست او زير سنگ است . كتاب توروى ميزاست أى كتابك فوق المنضدة

وإلا كانت قيدا أو صفة .

مثل : كتاب را جلو بياور . فكلمة جلو هنا قيد

تستخدم الباء أحياناً كحرف تأكيد وليس كحرف إضافة مثل قولنا : بگويم . بگفت

أو تكون حرفا زائدا .

كما تضاف أحياناً إلى الأسم فتحيله إلى صفة مثل :

بهوش : عاقل

بخرد : عاقل

الباء كحرف إضافة له معانى متعددة .

١ ـ كقسم

نمردى كه ملك سراسر زمين نيرزد كه خونى چكد بر زمين

(سعدى)

٢ ـ كظرف زمان أو مكان :

دهقان بسحرگاهان كز خانه درآيد

نه هيچ بيار آمد ونه هيچ بيايد

٣ ـ بمعنى طرف أو ناحية .

٤ ـ استعانه : بهمت وتوانائى خويش پيروز گشت .

٥ ـ تفيد المقدار مثل بدست زر بخشيد . يعنى باندازهٔ مشت پر .

٦ ـ للبداية : بنام او

٧ ـ للتوضيح والتفسير .

٨ ـ بمعنى من أجل

٩ ـ السببية

١٠ ـ القرب ، وغير ذلك .

الحرف با اذا أضيف إلى كلمة تصبح صفة : مثل شخص باهنر دوست با گذشت ـ كتاب باارزش .

إذا دخلت با على أسم المصدر كانت سابقة : مثل باوفائى ه بر : عدة أقسام .

(١) تشترك مع الأسم في الصورة وتختلف في المعنى فهي كأسم تعني ميوه ـ فاكهة

تن. جسد ـ ذهن

٢ ـ سابقة . برگرفت

برخاست

٣ ـ زائده مثال :

اى سنبلهٔ مشك فكنده بقمر بر

خنديده لب پرشكرتو بشكر بر

از لها معان متعددة :

فتفيد البداية مثال : از صبح رفت ذهب منذ الصباح

وتفيد السببية

از براى شرف بنوك مژه ... خاك راه تو رفتنم هوس است

حافظ

كما تفيد بيان الجنس والتبعيض

وهي أقسام ثلاثة :

أ ـ حرف أضافة مثال : ازا وپرسيده

ب ـ علامة المضاف إليه

بغير از آنكه بشد دين ودانش ازدستم

بياگو كه زعشقت چه طرف بربستم

جـ ـ حرف زائد وبخاصة إذا أتت بعد (ى) و(با) بهر : من أجل وهو مشترك بين الأسم وحرف الأضافة فهي كأسم مثال بهره تعني نصيب .

وحرف أضافة تعني من أجل كما سبق القول .

در باره : بشأن أو بخصوص ـ حرف أضافة مركب مثال : دربارهٔ او گفتگو شد .

حروف الربط

حرف الربط فى الفارسية هو الكلمة التى تربط كلمتين أو عبارتين أحدهما بالأخرى :

مثال

۱ ـ ماجد وشيرين آمدند

۲ ـ يا كتاز آمد ورفت

۳ - تارنج نبرى گنج نبرى

٤ ـ به شميران رفتم كه دوستم راببينم ولى اورا نديدم زيرا به مسافرت رفته بود

٥ ـ من ميروم اگر پدرم بيايد

أى أنا أذهب إذا جاء أبى

فنجد فى المثال الأول والثانى الواو حرف ربط .

كما نجد (تا) فى المثال الثالث حرف ربط فهى هنا غير متعلقة بكلمة أخرى فهى هنا تربط الجملة الأولى بالجملة الثانية .

وفى المثال الرابع نجد كلمة كه تربط الجملة الأولى بالثانية .

بشميران رفتم كه دوستم را ببينم

كما تربط (ولى) الجملة الثالثة بالجملتين الأولى والثانية أما زيرا فإنها تربط الجملة الثالثة بالجملة الرابعة .

حروف الربط قسمان :

أ ـ بسيطة : مفردة ب ـ مركبة

أولا الحروف المفردة أو البسيطة : مثال

كه . نه . مگر . يا ـ شايدـ بارى ـ اگر ـ پس ـ خواه ـ چون ـ ليكن ـ چه ـ نيز ـ بارى

ثانيا المركبة : مثال :

چندانكه ـ همينكه ـ چونكه ـ زيرا كه ـ بلكه ـ هرچند ـ هر چندكه ـ اگرچه ـ اگر چند ـ بااينكه ـ تا اينكه ـ شايدكه ـ وقتيكه :

وحروف الربط والعطف هي : و ـ كه ـ پس ـ سپس ، اما ـ زيرا ـ يا ، تا ، چه ، چون ، ولى ـ بارى ـ نه باز ـ هم ، نيز ، ازآنرو ، وانگهى ، چنانكه ، چناچه ، بلكه ـ چندانكه ـ تا اينكه ، اگرچه ـ اگرنه ، چراكه ـ هرچند ـ بنابراين ـ ازآنجاكه ـ همانكه ـ هرقدركه . جز آنكه ـ اگر ـ همينكه ـ ناچار ، نظر باينكه ـ درصورتيكه ، آنقدركه .

هذه الحروف تستخدم فى التعبير عن الكيفية ، والزمان والمكان والنفى والعلّة والسبب والشرط .

كما أن بعض هده الحروف مشتركة بين السابقة والقيد وغير ذلك

باز : كلمة مشتركة بين الفعل ـ والأسم وحرف ربط والصفة وسابقة

فكلمة باز : فعل أمر من المصدر باختن مثل قمار باز .

أسم مثل باز شكارى راديدم

صفة مثل : درخانه بازاست

سابقة مثل : باز پرسى استفسار ـ بازديد : زيارة أو عيادة المريض

حرف ربط وعطف فنفيد معنى (أيضاً) أو (مرة أخرى) مثل قولنا باز سخن بدينجا رسيد كه سعى وكوش شرط پيروزى است چون .. مشتركة بين الأسم والقيد وحرف أضافة ـ حرف ربط وحنف أدلة استفهام .

حرف ربط مثل :

چون نيست حقيقت ويقين اندر دست

نتوان باميد شاك همه عمر نست

تا : إذا أتت كحرف ربط تكون لها المعانى الآتية :

١ ـ السببية والعلة :

حسن خلقى زخدا ميطلبم خوى ترا

تا دگر خاطر ما از توپريشان نشود

٢ ـ بمعنى : براى آنكه .

٣ ـ تا .. للشرط مثل :

مسند بگلستان برتا شاهد وساقی را
لب گیری ورخ بوسی می نوشی وگل بوی
(حافظ)

٤ ـ للاستمرار مثل :
تابه أیام خزان نرگس بود .·. تابهنگام بهاران ارغوان
٥ ـ تا بمعنی که
عمر گر انما یه برین صرف شد .·. تاچه خورم صیف وچه پوشم شتا
(سعدی)

٦ ـ تا بمعنی آغاز بدایة
تابر گرفت قافله از باغ عندلیب
زاغ سیه بباغ در آورد کاروان
٧ ـ تأتی بمعنی النهایة :
از امروز تاسال هشتاد پنج .·. هرشبی تاروز قرآن خواندمی
(فرخی)که کحرف ربط تفید :
أ ـ التفسیر والشرح
شنیدستم که هر کوکب جهانی است
جدا گانه زمین وآسمانی است
ب ـ المفاجأة :
درین سخن بودیم که دوهند ازپس سنگی بدر آمدند .
جـ ـ بمعنی بلکه (بل) .
نه بلبل برگلشن تسبیح خوانیست
که هر خاری به تسبیحش زبانیست
د ـ بمعنی اگر (إذا) أو (لو) أی الشرط :
بندهٔ گنهکار چه کند که توبه بکند
هـ ـ الدعاء :

چه خوش گفت فردوسی پاکزاد .
ما أحسن ماقاله الفردوسی الطاهر (الأصل) . که رحمت برآن تربت پاك باد .
و : بمعنى (از) من : ولنترك الرحمة على تلك التربة الطيبة .
سختی بردن به که بار منت دونان بردن .
ز : بمعنى جون : شاهد که درمیان نبود شمع گو بمیر .
چه : كحرف ربط : (أ) تفيد التعليل وتكون بمعنى زيراكه : لأن مثل :
دوستان را عزيز دار چه ترا در هنگام بلا سيرباشند
أى فلتكرم الأصدقاء لأنهم درعك وقت البلاء
ب - تفيد التساوى والتعادل وتكون مرادفة لكلمة خواه (أى سواء) مثل آستين چه دراز وچه كوتاه .
ومثل : چه مردن دگرجا چه درشهر خويش
ومثل : چو آهنگ رفتن كند جان پاك . چه برتخت مردن چه برروى خاك
أما إذا كانت بمعنى چه قدر - وبسيار فإنها تكون من القيود .
جـ - تأتى أحياناً بمعنى شىء (چيز) عندئذ تكون موصولة (أسم موصول) مثل قولنا :
من آنچه شرط بلاغست باتومى گويم
ء - تأتى أداة أستفهام بمعنى ما أو ماذا ؟
چه خريد ؟ ماذا أشترى ؟
هـ - إذا كانت بمعنى (كثيراً أو جداً) فإنها تكون قيداً مثل : چه خوش باشد كه حسن بيايد

حروف الشرط

هى الحروف التى تفيد الشرط وتستلزم وجود فعل الشرط وجوابه وهى .
[اگر - گر - ار - تا] وقد سبقت الأشارة إليها أثناء الحديث عن حروف الربط .
وكمثال على ذلك نقول : اگر بكوشى موفق ميشوى

أى : إذا أجتهدت تنجح
تا درس نخوانى دانا نشوى
إذا لم تقرأ الدرس **لاتتعلم** (أى لاتكون عالما

الأصـــوات

كلمات وأدوات تقال أو تصدر فى حالات النداء والتعجب والأطراء والخوف والتنبيه والتحذير والتأسف والتحسر وما شابه ذلك .

وكانت تلك الكلمات فى بداية امرها أصوات (آواها) ومن هنا أخذت إسمها والأصوات قسمان :

بسيطة ـ مركبة

(١) والأصوات المشهورة فى الفارسية فى حالة النداء هى :

اى : مثل اى محمد
آيا : مثل آيا حسين
الألف : محمدا
يا : يا على (وهى أداة النداء العربية واستخدمت فى الفارسية) .

(٢) فى حالة التعجب :

« وه » ! خوشا ! ، خنك !، عجب !، عجبا !، شگفتا ! جه خوب !. به ! واى ! كما يستخدمون الكلمات العربية التالية للدلالة على التعجب مثل : ياللعجب ! سبحان الله ! لا إله إلا الله ! بسم الله !

(٣) فى حالة التحسين :

آفرين : زه ! زهى ! خه ! أينت إينام ايزد ! زه زه ! خه خه ! فرى !، فريش ! خنك ! به به ! خنكا ! خوشا ! احسنت ! مرحبا ! حبذا ! زهازه ! تبارك الله !

(٤) فى حالة التنبيه :

ها ! هان ! هين ! هلا ! إلا ! هشوار ! بهوش ! خاموش آهاى . نگر ، باخبر .

(٥) فى حالة التمنى والرجاء :

اى كاش ــ كاشكى

(٦) فى حالة التحذير :

زينهار ــ دخيل ــ مبادا ــ امان ــ به پرهيز ــ إلا ــ اكَاه باش ــ هان

(٧) فى حالة التحسر والندم :

أفسوس ، دريغ ، واى ، آوخ ، أوف ، دريغا حيف ــ تفو ــ دردا ــ بدا حسرتا .

هناك أصوات الأشياء الطبيعية وأصوات الحيوانات مثل :
طاق طاق ــ كوكو ــ قوقو ــ فش فش ــ عوعو ــ قلقل ــ واغ واغ ــ تاك تاك ــ ميو ميو ــ طقطق ــ قد قد ــ عرعر ــ پيش پيش ــ زغ زغ ــ هوهو ــ چاك چاك ــ هاى وهوى ــ هى هى ــ جخ جخ ــ لاى لاى .

السوابق واللواحق

الكلمة أما بسيطة أو مركبة . أما الكلمة البسيطة فهى التى تتكون من جزء واحد أو التى ليست بها اجزاء مستقلة .

أما الكلمة المركبة فهى تتكون من جزئين أو اكثر ، فمن الكلمات المركبة مارُكب من اسمين أو اسم وصفة ، أى أن كل جزء منهما له معنى مستقل ومنفصل ، وينجم عن اتحادهما أو اتصالهما معا معنى جديدا ، مثل : كتابخانه ، فمعناها : مكتبة .

ترى أنها مكونة من كتاب جزء أول وخانه جزء ثان ولكل منهما معناه المستقبل ثم صار لهما بعد التركيب معنى مستقلا والآن لنتأمل معا الكلمات الآتية .

خردمند ــ نا اميد ــ كوهستان ــ باغبان

نرى أن الكلمات السابقة تتكون كل كلمة فيها من جزءين يكونان معا معنى واحدا فى ذهن القارىء أو المستمع ، ولكن جزءاً واحدا منها يكون معنى مستقلا ومنفصلا مثل خرد فى الكلمة الأولى بمعنى العقل .

وامید فى الكلمة الثانية بمعنى الأمل . وكوه فى الكلمة الثالثة بمعنى جبل وباغ فى الكلمة الرابعة بمعنى حديقة .

أما الجزء الأخر أو الثانى فى كل كلمة من الكلمات السابقة فلا يستخدم وحده مطلقا ولكن عمله ان يركب مع كلمة أخرى بعضها قبل الكلمة (پيش) وتسمى پيشوند أى سابقة

وبعضها يذكر بعد الكلمة (پس) وتسمى پسوند ، أى لاحقه أما الجزء الذى ليس له معنى مستقل فى ذاته ولايستخدم منفصلا فيسمى جزء پيوند أو الأدوات .

اذن يمكن القول إن الأجزاء غير المستقلة فى ذاتها والتى لاتذكر منفصلة وتسبق الكلمة أو تلحق بها فتؤدى معنى جديدا بهدف اثراء اللغة وكثرة عدد مفرداتها هى مانسميه . السوابق واللواحق . أولا : السوابق پيشوندها أو پيشاوندها

١ ـ الألف : (١) : وتفيد النفى مثل :

اپرخيده = نايو شيده اى واضح

فكلمة پرخيده بمعنى الخفى فحين نقول سخن پرخيده أى الكلام الخفى فدخلت (أ) وأفادت النفى .

الف : القسم مثل حقا ـ ربا

الف : الأطلاق (الزائدة) مثل :

گفتم غم تو دارم گفت غمت سرآيد

گفتم كه ماه من شو گفت اكربر آيد

الف : التحسر والتأسف مثل :

دريغا وا اسفاه دردا

الف الوصف : وتضاف إلى المادة الأصلية فتفيد الصفة المشبهة مثل :

توانا : قادر

گويا : قائل

دانا : عالم

تستخدم الألف أيضاً للتحذير وتكون شبيهة بصيغة الدعاء مثل :

مبادا كه بهمن شود تاجدار بخواهد زماكين اسفنديار

ألف التنوين : وتلحق غالباً بالكلمات العربية مثل : غالبا

ألف الليلقة : مثل : يذيرا أى جدير بالاستقبال

ك : التصغير : والتى تُلحق بأخر الأسماء مثل :

پسرك مردك اطاقك

بُنى رجيل حجرة صغيرة

كما تفيد ال [ك] معنى التحقير وعديم القيمة

٢ ـ اندر

اندر شدن أى داخل شدن بمعنى أن يدخل

٣ ـ ب : تفيد الوصفى مثل :

بخرد عاقل

بهوش فطن

٤ ـ ب : التأكيد وتدخل على الفعل خاصة مثل :

بنوش أى أشرب

بگو أى قل

٥ ـ با مع وتفيد الوصف أيضاً مثل :

باخرد : عاقل

باهنر : فاضل

باكمال : كامل

٦ ـ بى تفيد النفى (بدون) مثل :

بى هنر بى مهر بى هوش

عديم الفضل عديم المحبة بدون عقل

٧ ـ باز = مرة أخرى مثل :

بازديد ـ زيارة . بازجوئى تحقيق ـ بازگشت رجع أو عاد .

٨ ـ بر = برگشت رجع أو عاد

٩ ـ پر (مملوء) پركار : جلد ـ پرحوصله : صبور

١٠ ـ پيش : پيشكش . الهدية پيشآمد : الحادثة ـ المقدر.

١١ ـ فرا ـ بمعنى صوب وقبل عند ـ فوق / فرا رسيد
فرا گرفت ـ بمعنى يتعلم ـ يحيط.

١٢ ـ فراز = عال فراز آمد يصعد .

١٣ ـ فرو = تحت ـ داخل منخفض فروماند يتخلف .

١٤ ـ دُژ ، دُش معناها في الأصل سيء أو قبيح ـ ضد وهى سابقة كذلك
مثل : دُشمن : عدو دُژخيم : سيء الطبع سيء الفطرة جلاد

١٥ ـ رو : وجه الشيء أو سطحه ، مثل روپوش : الملاءة ـ الغطاء .

١٦ ـ زير : تحت زيردست : تحت اليد/ عامل ـ زيرپوش ـ ظهر الغطاء .

١٧ ـ سر : سرهنگ (ضابط الجيش بدرجة مقدم)
سرگشته : لاجيء : حيران : مضطرب

١٨ ـ در (في) در آمد = دخل .. درخواست طلب .

١٩ ـ وا تفيد معنى ثانية أو مرة ثانية مثل :

واخواه : طلب مرة ثانية

وامانده : تخلف مرة أخرى

واخواستن : الأعتراض ـ المعارضة

واكنش : رد الفعل

واگير : مرض معدى

٢٠ ـ وَرْ : تفيد معنى صاحب أو فاعل أو مُحضِر . إذا كان لاحقة

بارور : مثمر : صاحب ثمر

تاجور : صاحب التاج . مزدور أجير .

أما إذا كانت سابقة فهي بمعنى [بر] مثل در آمدن معنى
بر آمدن أي أن يصعد

ورافتادن : أي بر افتادن : أن يقع أو يسقط

وردست : بمعنى بردست : على اليد

٢١ ـ نا : تفيد النفى مثل :
نادان : جاهل
نابينا : أعمى
ناجوا نمردانه : غير شهم
٢٢ ـ هم ـ همراه: تفيد المصاحبة .

همراه : رفيق الطريق

همسفر : رفيق السفر

ثانيا : اللواحق : پسوندها وپساوندها
١ ـ ألف المصدرية : وهى التى تضاف إلى الصفة فتفيد معنى المصدرية مثل درازا الطول : پهنا : العرض .. فراخا : الاتساع .
٢ ـ ألف النداء

خدايا باالله : محمدا يامحمد

٣ ـ ألف التعجب يفيد التكثير : خوشا ماالحسن .. شگفتا : عجبا .
٤ ـ ألف الدعاء والتى تضاف قبل دال المضارعة مثل كنادا ليفعل الله مبادا : لا كان . دهادا ليعط الله

الهاء وأقسامها

تقسم الهاء إلى هاء أصلية وهى ماتسمى بالهاء المنطوقة أو الملفوظة مثل راه : طريق ـ ماه : قمر . شهر : مدينة . محنت ـ دولة

وهاء موصولة (هاء وصلى) وهى الهاء غير المنطوقة وتنقسم بدورها إلى عدة أقسام .

١ ـ الهاء التى تضاف إلى المصدر المرخم فتكون أسم المفعول .

مثل : شنيده : مسموع : خوانده : مقروء : كرده : مفعول أى هاء أسم المفعول .

٢ ـ هاء أسم المصدر وهى التى تضاف إلى آخر فعل الأمر للمفرد فتحيله إلى أسم مصدر : مثل خنده (الضحك) گريه (البكاء) . مويه النواح .

٣ ـ هاء علامة أسم الآلة : ويضاف هذا الحرف إلى آخر فعل الأمر كذلك مثل : گيره : مقبض أو مساكه.
آويزه : قرط : تابه.
٤ ـ هاء تحيل الصفة إلى أسم مثل : سياه = فتكون سياهه : كشف الحساب بنفشه : البنفسج .
٥ ـ هاء النسبة التي تضاف إلى الأسماء فتفيد النسبة والمشابهة مثل : چشمه : دهانه ريشه ـ دسته
٦ ـ هاء التحقير (التصغير) مثل : پسره = زنكه
أحياناً يفيد التصغير ـ التحبيب والتعريف
٧ ـ هاء زائدة مثل : زرينه ـ ديرينه
٨ ـ هاء تفيد تحديد الزمان ومقداره
سه ماهه كل ثلاثة شهور
ده روزه كل عشرة أيام .
٩ ـ يضيف العامة احيانا الهاء للاسم فتفيد المعرفة المؤكدة مثل : اسبه زمين خورد پيراهه باره شد

اليـاء وأقسـامها

تنقسم الياء إلى عدة أقسام :
١ ـ ياى المصدرية : وتضاف إلى الصفة والضمائر المنفصلة مثل :
خوبى : الحسن
بدى : السوء
توئى :
مائى :
٢ ـ اللياقه والجدارة والأستحقاق وتضاف إلى المصدر .
مثل : خواندنى : جدير بأن يقرأ
خوراكى : جدير بأن يؤكل
پوشاكى : جدير بأن يلبس

٣ ـ ياء النسبة : مصرى إيرانى قاهرى . تهرانى

٤ ـ ياء النكرة : مردى رجل ما

زنى امرأة ما

٥ ـ ياء الوحدة خداوندى

٦ ـ ياء الفاعلية جنگى محارب

٧ ـ ياء التحقير أو التعظيم مثل : كارى

٨ ـ ياء الضمير مع الشخص الثانى المفرد مثل : گفتى : رفتى

٩ ـ ياء الأستمرارية :

من رفتمى كنت أذهب

مى ديدمى كنت أرى

١٠ ـ ياء الشرط والجزاء .

گر آنها كه ميگفتمى كردمى .·. نكو سيرت وپارسا بو دمى

١١ ـ ياء المفعولية : پنهانى (مختفى) تعريفى (معرف) .

١٢ ـ ياء الحرفة : مثل آشپزى ـ خانه دارى .

ش وهى أنواع :

١ ـ تضاف أو تلحق بفعل الأمر فتفيد أسم المصدر أو المصدر الشينى

كوشش : كفاح

بينش : الرؤية

ويرى دكتور معين أنها إذا أضيفت إلى الأسم أو الصفة افادت أسم المصدر أيضاً : بيدايش ـ نرمش .

٢ ـ الضمير مثل :

كتابش : كتابه وهى هنا أضافة أو فاعلية .

ديدمش : رأيته فهى هنا مفعولية .

و : وتفيد التصغير والمبالغة مثل :

پسرو يارو

والعيب مثل : ترسو : جبان :
شكمو .

نلاحظ أن هذه اللواحق السابقة مكونة من حرف واحد لذا تسمى باللواحق البسيطة .

أما اللواحق المركبة فهى ماكانت مكونة من أكثر من حرف وهى على النحو التالى :

أولا : لواحق تفيد الفاعلية مثل :

١ ـ ان ـ مثل دوان جاريا جارى

٢ ـ ار ـ مثل پرستار = عابد ـ خريدار مشترى

٣ ـ گار ـ آموزگار ـ معلم ـ آمرز گار غافر

٤ ـ كار ـ آهنكار ـ حداد ـ پرورشكار مربى .

٥ ـ گر ـ آهنگر ـ حداد ـ كارگر عامل .

ثانيا : لواحق تفيد المحافظة والحراسة أى حارس الشيء والمحافظ عليه .

أ ـ دار ـ مثل : خانه دار . حارس المنزل ـ راهدار حارس الطريق .

ب ـ بان ـ مثل : باغبان . البستانى . پاسبان : الحارس .

جـ ـ وان ـ مثل : كاروان : حارس العمل ، ساروان :

ء ـ بُد ـ مثل : سپهبد ـ هيربد . وهى فى الأصل يت ويد .

ثالثاً : لواحق تفيد التشبيه واللياقة . لواحق تلحق بالأسم أو بالفعل .

أ ـ وار = پريوار شبيه بالملاك .. خواجه.وار مردوار .

٢ ـ لواحق تفيد الفاعلية وتلحق بأخر فعل الأمر ويتصل به فتعنى معنى الفاعل مثل : نده : گوينده : متحدث ـ آينده قادم : خواننده قارىء راننده = سائق .

٣ ـ سان : مثل ديوسان مثل الشيطان : پيلسان كالفيل .

٤ ـ وش ـ فش = پريوش كالملاك .

٥ ـ ديس ديسه = تنديس كالجسد ـ حورديس مثل الحور ـ تنديسه .

٦ ـ وان ـ ون = يلوان ـ ستروان كالدابه .

٧ ـ آسا = كل آسا ، غول آسا . پلنگ آسا ـ برق آسا .

٨ ـ انه = عاقلانه . خردمند انه ـ هو شيار انه .

٩ ـ گون = نيلگون : نيلى .

رابعاً : لواحق تفيد الأتصاف والفاعلية : مثل

١ ـ ناك : غمناك . دردناك .

٢ ـ مند = خردمند : عاقل دانشمند × عالم .

٣ ـ يار = هوشيار : عاقل بختيار . سعيد الحظ .

٤ ـ وَر ـ وُر : گنجور ، رنجور ـ هنرور ـ دست ور .

٥ ـ گين ـ آگين : غمگين : مغموم گهرآگين . مهر آگين .

٦ ـ ير = دلير بطل دل + ير .

خامسا : لواحق تفيد النسبة :

١ ـ گان مثل : گروگان = مرهون ـ رهينة ـ شاپورگان .

كما تفيد گان معنى المكان مثل آذر بايگان .

٢ ـ ا ك خوراك پوشاك .

٣ ـ ين ـ ينه : سمين ؛ پشمينه ـ تمكين ـ زرينه .

٤ ـ (ال) يعتبرها بعض الباحثين من لواحق النسبة مثل جنكال

كوپال : عمود

د ـ وند مثل : جليلوند

سبق الحديث عن اللواحق البسيطة وهى : ى ـ والهاء ، والألف .

سادساً : لواحق تفيد الزمان :

مثال :

١ ـ آن : بهاران	وقت الربيع : بامدادان
٢ ـ گاه : سحرگاه	وقت السحر
٣ ـ گاهان : سحر گاهان	أوقات السحر (وقت السحر) .

سابعاً : لواحق تفيد المكان :

١ ـ گاه : خوابگاه . مخدع : دانشگاه جامعة
خوانگاه (خانقاه) رزمگاه : مكان الحرب

٢ ـ كده : دانشكده : كلية آتشكده : معبد النار

٣ ـ ستان : گلستان ـ الروضة نخلستان أرض النخيل

٤ ـ لاخ : سنگلاخ . رود لاخ

٥ ـ سرا : كاروانسرا دانشسرا حرمسرا

٦ ـ زار : گلزار نمك زار

٧ ـ سار ، سير كوهسار سردسير شاخسار

٨ ـ دان : يخدان قلمدان

٩ ـ آن : ديلمان ـ خيز ران

مان لاحقة تفيد التشبيه مثل : شيرمان أى مثل : الأسد (شير) .

وتأتى لمعان أخرى : مثل سازمان . ساختمان

كما تأتى فى كلمات مثل : پشيمان . شادمان ـ دودمان .

ثامناً : لواحق تفيد الجمع مثل : آن ـ ها ـ ات ـ جات مثل مردان ـ كتابها ـ دهات ، كارخانجات .

ملحوظة :

١ ـ چه : لاحقة تفيد التصغير مثل : درياچه : بحيرة .

٢ ـ جى ـ كى ـ خن ـ قام ـ شن ـ تاش ـ توزتعتبر من اللواحق أيضاً مثل : كينه توز ، قهوه جى ـ دزدكى ، گلخن . گلشن . خيلتاش . نيلفام . سرخ فام

المصـــدر(١)

المصدر كلمة أو أكثر تدل على حدوث حدث أو فعل بصورة مطلقة دون التقيد بزمان .

وينتهي بالنون دائماً ، المسبوقة أما بحرف الدال أو حرف التاء فإذا حذف منه النون فإنه يعطى معنى المصدر أيضا وهو مانسميه بالمصدر المرخم .

مثل : رفتن : أن يذهب – ديدن : أن يرى – انجام دادن – تنداره رفتن أن يمضى مسرعاً كوك كردن أن يملأ (الساعة) .

فإذا حذفنا النون من المصادر السابقة بقى عندنا مانسميه بالمصدر المرخم وأفاد معنى المصدر .

مثل : رفتن ، إذا حذفنا النون بقى عندنا رفت أى ذهب وفى هذا مايميزه عن كلمات تنهى بالنون ومسبوقه بالدال والتاء وليست مصدراً والدليل على ذلك أننا إذا حذفنا النون مابقى من المصدر مايفيد المصدر مثل :

تهمتن : بطل ، گردن : رقبة

وعلى هذا يمكن تقسيم المصدر إلى مايلى :

أ ــ المصدر البسيط وهو ماكان مكونا من كلمة واحدة مثل :

گفتن : أن يقول ، دانستن : أن يعلم

جُستن : أن يبحث ، جَستن : أن يقفز

ب ــ المصدر المركب وهو ماكان مكوناً من أكثر من كلمة مثل :

كار كردن : أن يعمل

شروع شدن أن يبدأ

ترك گفتن أن يغادر

گول زدن : أن يخدع

سر دادن : أن يرفع

پس گرفتن : أن يسترد

پيروز شدن = أن ينتصر .

نا پدید شدن : أن يختفي
فاش ساختن : أن يعلن
شکست دادن : أن يهزم
شکست خوردن : أن يهزم
پايان دادن : أن ينهي

جـ ـ المصدر الأصلي وهو ماكان مصدرا في أصله مثل :
گفتن .. شنيدن أن يسمع آمدن أن يأتي

د ـ المصدر الجعلي أي ماكان في بداية امره غير مصدر بل كان أسما قد يكون عربيا وقد يكون فارسياً ثم أضفنا إليه [يدن] مثل :
طلبيدن : فالأصل (الكلمة العربية) طلب
فهميدن : فالأصل (الكلمة العربية) فهم
جنگيدن : فالأصل الكلمة الفارسية جنگ أي الحرب .

وهذا التركيب يتوقف على السماع فلا تمكن صياغته من أية كلمة بإضافة (يدن) إليها .
هـ ـ المصدر المتعدى (الثانوى) وهو الذى يصاغ من فعل الأمر + آندن أو آنيدن وقديماً أضافة أ فقط كما سبق القول في :
برگشتن تعني أن يرجع وتصبح في صيغة المتعدى القديمة : برگاشتن أن يرجع .
گرديدن = گردانيدن
رهيدن = رها نيدن
كشيدن = كشاندن

من المصدر المرخم يأتى تصريف الماضى بجميع أنواعه ، أما الفعل (كنِش) فهو كلمة تدل على حدوث حدث فى زمن معين مع شخص معين والأزمنه ثلاثة الماضى (كَذشته) .

والمضارع (حال أو كنونى) أو أكنون . والمستقبل (آينده) .

أولاً

١ ــ الماضى المطلق أو الماضى البسيط أو الماضى التام

وهو الذى يدل على حدث حدث فى الزمن الماضى وإنتهى تماماً سواء حدث منذ زمن قريب أو بعيد .

كيفية تكوينه : يتكون من ثلاثة أركان أساسية .

أولاً : الضمائر الشخصية المنفصلة :

من	ما
تو	شما
او	ايشان

ثم المصدر المرخم من المصدر المراد تصريفه فى الماضى البسيط النهايات أو ضمائر الفاعلية . م.ى يم. يد . ند

فيكون تصريف المصدر رفتن على النحو التالى :

نأتى أولا بالمصدر المرخم فيكون رفت

ثم نطبق القاعدة السابقة

نضع أولا الضمائر الشخصية ثم المصدر المرخم ثم ضمائر الفاعلية .

(١) + ٢ + ضمائر الفاعلية (١) + ٢ + ضمائر الفاعلية

رفتم	ذهبتُ	رفتيم	ذهبنا
رفتى	ذهبتَ	رفتيد	ذهبتم
رفت	ذهب	رفتند	ذهبوا

أمثلة :

دیروز بدانشگاه رفتم — ذهبت بالأمس إلى الجامعة

این مرد زیر درخت نشست — جلس هذا الرجل تحت الشجرة

مثل

فرانسوای أول ، پادشاه فرانسه کتابخانه ای داشت .

این کتابخانه راکتابدار دانشمندی اداره می کرد که بسیار متواضع بودوخود را کمتراز آنچه بود نشان می داد یك روز مرد نادانی از او چیزی پرسید ، کتابدار که پاسخ آنرا نمی دانست گفت نمی دانم .

مرد گفت : ولی شاه به شما حقوق می دهد که بدانید .

کتا بدار گفت : شاه به من برای چیز هایی که می دانم حقوق می دهد ، اگر برای چیزهایی که نمی دانم حقوق می داد تمام خزانه شاهی هم کافی نبود .

فلو تأملنا أفعال : داشت ـ بود ـ پرسید ـ گفت

نجد أنها أبسط أنواع الماضي كما سنرى وأنها أفادت حدوث الشيء وإنتهاءه

ثانيا

<u>(الماضي الاستمراري)</u>

هذا النوع من الماضي نوعان :

(ب) استمراري كامل .

(ب) استمراري ناقص .

علينا أن نتأمل من الأمثلة الآتية لنقف على إستخدام هذا النوع من الماضي .

١ ـ من روز شنبه به كنار دريا رفتم — ذهبت إلى شاطىء البحر يوم السبت

من روز يك شنبه به كناردر يارفتم — ذهبت إلى شاطىء البحر يوم الأحد

من روز های دیگر بکنار دریارفتم

ذهبت إلى شاطىء البحر في سائر الأيام الأخرى

من الممكن أن تستخدم جملة واحدة بدلاً من تلك الجمل السالفة فنقول :

من هر روز به كنار دريامی رفتم

كنت أذهب إلى شاطیء البحر كل يوم

٢ ــ وعلينا أن نتأمل الأمثلة الآتيه كذلك :

ديروز وقتی كه به خانه می رفتم شيرين رادر راه ديدم

أى فى الوقت الذى كنت ذاهباً فيه إلى المنزل رأيت شيرين فى الطريق .

پارسال وقتى كه به شيرازمی رفتم دو شب در اصفهان ماندم

فى العام الماضى فى الوقت الذى كنت مسافرا فيه إلى شيراز بقيت ليلتين فى أصفهان .

من الأمثلة السابقة نستطيع أن نقف على أستخدامات الماضى الإستمرارى وتتبين أن للماضى الاستمرارى استخدامين .

١ ــ أن يتم حدث فى الزمن الماضى واستمر حدوثه لفترة طويلة وفيه معنى التعود والاستمرار كما فى الأمثلة رقم (١) .

(ب) أن يتم حدوث حدث آخر أثناء الحديث الأول كما فى الأمثلة رقم (٢) .

وأحيانا يستخدم فى موضع التمنى والرجاء .

مثل

كاش پدرم از سفر برميگشت أى ياليت أبى يرجع من السفر

كيفية تكوينه :

١ ــ يتكون الماضى الاستمرارى الكامل من نفس تكوين الماضى المطلق مع إضافة (مى أو همى) قبل المصدر المرخم ، وكانت همى مستعملة فى العصور القديمة وهى نادرة الأستعمال الأن .

فإذا طبقنا هذه القاعدة على المصدر (رفتن) .

نقول :

من می رفتم كنت أذهب — **ما می رفتیم كنا نذهب**

تو می رفتی كنت تذهب — **شما می رفتید كنتم تذهبون**

أو می رفت كان يذهب — ایشان می رفتند كانوا يذهبون

فإذا أخذنا مثالاً آخر للماضی الاستمراری مع المصدر المركب نجد أن تصريفه يتم على النحو التالی :

انجام دادن أن ينهی

من انجام می دادم — ما انجام می دادیم

تو انجام می دادی — شما انجام می دادید

او انجام می داد — ایشان انجام می دادند

أی توضع كلمة می أو هی قبل الفعل مباشرة .

٢ ـ يتكون بإضافة (ی) إلى نهايات الماضی المطلق ، ولا يصرف مع (ما أو شما) ولهذا يعرف بإسم الماضی الإستمراری الناقص .

فنقول :

من رفتمی ما ـ

تو رفتئی شما ـ

أو رفتی ایشان رفتندی

فنلاحظ عند تصريف المصدر مع الضمير تو اجتمعت فيه ياءان فقلبت الأولى إلى همزة وأحياناً لاتقلب .

تمارین

١ ـ در روزگار گذشته راه آهن واتو مبیل وهوا پیما نبود . مردم پیاده راه می پیمودند یا بر اسب واستر وشتر ومانند آن سوار می شدند . راههارا چه دور وچه نزدیك به زمانی دراز ودشوار یهای بسیار طی می كردند .. ازین رو پیوسته آرزو می كردند كه وسیله ای داشته باشند كه باآن سریعتر وآسوده تر سفر كنند .

مردمان قدیم آرز های خودرا در داستانها بیان می کردند .

تأمل النص السابق واستخراج مابه من أفعال فى زمن الماضى الإستمرارى وبين مصادرها الأصيلة .

۲ ـ فعل جمله های زیر را به ماضی استمراری تبدیل کنید :

(أ) در قدیم فرمانرو ایان محلی پیوسته باهم زد وخورد کردند .

(ب) سال گذشته علی هر روز به خانهٔ ماآمد .

(جـ) درتابستان گذشته هر روز عصر به کتا بخانه رفته ام .

(د) در یونان باستان هرچه سال یك بار ورز شكار ان در مكانی به المپیاگرد آمدند .

۳ ـ در نوشتهٔ زیر کلمه های داخل پرانتز رابه ماضی استمراری تبدیل : کنید :

در قدیم که هنوز چاپ اختراع نشده مردم کتابها رابادست (نوشتن) ، مانندا امروز (نشدن) به یك کتا بفروشی رفت ویك یاچند جلد کتاب گرفت هرکس کتابی (خواستن) بایدکسی رابیدا (کردن) که از روی آن کتاب یك نسخهٔ دیگر برایش بنویسد واین کارهم بسیار وقت (گرفتن) . أما در عوض مردم در آن زمان خط خوشی داشتند وزیبا (نوشتن) .

الماضى غير التام

Past Progressive

وهو الذى يبين حدوث حدث فى الزمن الماضى ، واستمر حدوثه فترة ، ولكن تخلل حدوثه حدث آخر .

وهو نوع من الماضى المستمر ولكن تكوينه يختلف :

فهو يتكون من :

١ ـ الماضى المطلق من المصدر داشتن

٢ ـ الماضى الاستمرارى من الفعل الأصلى .

من داشتم + مى رفتم = داشتم مى رفتم

كنت ذاهباً Iwas goiny

تو داشتى مى رفتى كنت ذاهبا You was going

او داشت مى رفت كان ذاهباً **He was going**

ماداشتيم مى رفتيم

شما داشتيد مى رفتيد (داشتين مى رفتين) فى العامية

ايشان داشتند مى رفتند (داشتن مى رفتن) فى العامية

من نمى رفتم I was not going

نمى رفتى ـ نمى رفت نمى رفتيم ـ نمى رفتيد ـ نمى رفتند

داشتم خربزه را مى بُريدم كنت أقطع الشمامة

انكَشتم را بُريدم قطعت أصبعى

داشتم خربزه را مى بُريدم كه انكَشتم را بُريدم cutting

J was cuing the melan when j cut my finger

از انكَشتم خون داشت مى آمد كه دكتر رسيد .

حين كان الدم ينزف من اصبعى حضر الطبيب .

الماضى النقلى أو القريب

محمد بكتابخانه رفت (وزود بركشت) .

ذهب محمد إلى المكتبة (وعاد سريعا) .

شيرين به كتابخانه رفته است (هنوز آنجا است) .

ذهبت شيرين إلى المكتبة (ولا تزال هناك حتى الآن) .

من المثالين السابقين نجد أن الفعل فى الجملة الأولى هو رفت وفى الجملة الثانية رفته است .. وتجد أن الفعل فى الجملة الأولى قد حدث وأنتهى وفى الجملة الثانية نجد أن الفعل قد حدث ومازال حدوثه مستمراً وبذلك يتبين لنا الفرق بين الماضى المطلق والماضى النقلى .

(ب) محمد به كتابخانه نرفت (وديكر نخواهد برود) .

لم يذهب محمد إلى المكتبة (ولايريد أن يذهب مرة أخرى) .

هنوز شيرين به كتابخانه نرفته است (تاجند لحظه ديگر خواهد رفت) .

حتى الآن لم تذهب شيرين إلى المكتبة (ولكنها ستذهب بعد عدة لحظات) .

يلاحظ من المثال الأخير أن فعل ترفته است لم يحدث فى الماضى ولكن حدوثه متوقع .

من الأمثلة السابقة نلاحظ أن الماضى النقلى يعبر عن حدث حصل فى الزمن الماضى ومازال حدوثه مستمراً أو أن أثره ونتيجته لايزال قائماً ، أو أن الحدث لم يحدث فى الزمن الماضى ولكنه متوقع الحدوث قريباً .

فإذا أردنا أن نصرف المصدر (ديدن) أن يرى .

تأتى أولا بأسم المفعول : ديد + ه = ديده

ثم نضيف النهايات :

من	ديده ام	ما	ديده ايم
تو	ديده اى	شما	ديده ايد
أو	ديده است	ايشان	ديده اد

ملاحظات :

(١) الحدث الذى حصل فى الزمن الماضى النقلى ولايزال مستمراً يسمى الماضى القريب . مثل :

مهشيد خوابيده است أى نامت مهشيد ولاتزال نائمة
من ايستاده ام أى وقفت منذ فترة ومازلت واقفاً
تو نشسته اى أى أنت جلست منذ فترة ومازلت جالساً

(ب) يتكون الماضى النقلى من قسمين :

(أ) إسم المفعول :

(ب) النهايات .

مثل :

جمشيد بازار رفته است

ويجوز حذف الجزء الثانى فنقول :

جمشيد به بيازار رفته

(جـ) إذا تكرر الماضى النقلى فى جملة واحدة أو عدة جمل مرتبطة ببعضها البعض نضع النهايات مع الفعل الأخير فقط .

مثل :

در قرن پيش روضة خوانى در ايران رواج فراوانى داشته ودر مشهد باشكوه فراوان همراه بوده است .

د) نهايات الماضى النقلى (ام ـ اى ـ است ـ ايم ـ ايد ـ اند)

وهى الرابطة المخففة من الرابطة استم ـ استى ـ است استيم ـ استيد ـ استند.

(هـ) إذا وضعت : «مى» قبل الماضى النقلى سمى بإسم الماضى النقلى المستمر.

مى	رفته ام	مى	رفته ايم
مى	رفته اى	مى	رفته ايد
مى	رفته است	مى	رفته اند

وهناك صيغة قديمة لاتستخدم حالياً وهى تصريف استن كاملة بعد المصدر المرخم من الفعل المراد تصريفه»

مثل

رفتستم	رفتستيم
رفتستى	رفتستيد
رفتست	رفتستند

أى أنه يتكون من المصدر المرخم + تصريف استن مع حذف الهمزة

يقول نظامى گنجوى

شنيدستم كه هركوكب جهانى است
جدا گانه زمين وآسمان است

ويقول سعدى الشيرازى :

آن شنيدستى كه دراقصاى غور أو در (صحراى غور)
بار سالارى بيفتاد ازستور
گفت چشم تنگ دنيا داررا
ياقناعت پركند ياخاك گور

مصر سرز مینی که دران بدنیا آمده ام ، ودر آن بزرگ شده ام ، میهن من است پدرومادرم تیزجون من در اینجا بدنیا آمده اند . نیا کان من که پدر ومادرم نام آنان رابه احترام یادمی کند ، وبزرگانی که نام آنان رادر تاریخ می خوانیم ، همه درخاك این سرزمین به خواب آرمیده اند . من هنوز باندازه کاف بزرگ نشده ام آن هنگام که به سن قانونی میرسم وظایف مهمتری دارم که باید نسبت به میهن خود انجام دهم .

نجد فی النص السابق أفعال : آمده ام ،بزرگ شده ام ، آمده اند .

تمارین

١ ـ صرف المصادر الآتية فی الماضی النقلی .

خریدن ـ دویدن ـ ریختن

٢ ـ إستخرج الماضی النقلی من بین الأفعال الآتية :

گفتم ـ نوشته ای ـ می رود ـ آمده ام ـ خوابیده است ـ می خوریم

٣ ـ ضع الکلمات التی بین الأقواس فی الجمل الآتية فی الماضی النقلی .

(أ) استفادة از نفت به صورت امروزی مدت بسیاری نیست که معمولا (گردیدن) وهنوزاز حفرجا ههای نفت در امریکا بیشتراز صد سال نمی گذرد .

امروزه نفت در دنیا اهمیت فراوانی (یافتن) .

(ب) بااینکه عصر فضا چند سالی نیست که آغاز (شدن) .

ولی فکر رفتن به آسمانها ازدیر باز وجود (داشتن) .

(جـ) همه ملتهاکم وبیش داستانها یی از گذشتگان خود بیاد دارند . مردمان ازز مانها ی بسیار دور داستانگویی را

آغاز (کردن) .پدران ومادران برای فرزندان خود داستان (گفتن) .

فرزندان بزرگ (شدن) ، آنان نیز داستانهارا برای

فرزندان خود (بازگفتن) وبدینگونه داستانها سینه

بسینه از نسلی به نسلی دیگر (رسیدن) .

الماضى البعيد

١ ـ وقتى كه من بخانه رسيدم[٢] پدرم رفته[١] بود

٢ ـ من ناهار مى خوردم[١] كه شما آمديد[٢]

در آن هنگام قطار حركت كرده[١] بود .

٣ ـ وقتى من بفرگاه رسيدم[٢] هوا پيماپرواز كرده بود[١] فى الوقت الذى وصلت فيه إلى المطار كانت الطائرة قد اقلعت .

إذا تأملنا الأمثلة السابقة نجد أفعالاً قد حدثت فى الماضى وأن فعلاً فى كل جملة قد حدث قبل حدوث الأفعال الأخرى . هذا النوع من الماضى يسمى الماضى البعيد .

معنى الجملة الأولى : فى الوقت الذى وصلت فيه إلى المنزل كان والدى قد ذهب .

ومعنى الجملة الثانية : حين كنت أتناول طعام الغذاء وفى هذا الوقت كان القطار قد تحرك .

وعلى هذا فالماضى البعيد يدل على حدث حصل فى الزمن الماضى وكان حدوثه قبل حدوث الأفعال الأخرى فى الجملة ولهذا يسمونه أحياناً بإسم « ماضى مقدم » .

وقتى كه أحمد امد شيرين بمدرسه رفته بود .

أى حين أتى أحمد كانت شيرين قد ذهبت إلى المدرسة فذهاب شيرين إلى المدرسة تم قبل مجيىء أحمد أو بعبارة أخرى ذهبت شيرين إلى المدرسة أولاً ثم أتى أحمد ثانياً .

(تكوينه) :

يتكون من ركنين أثنين .

الأول : إسم المفعول من المصدر المراد تصريفه ولنأخذ مصدر « رفتن » فيكون رفته .

الثاني : تصريف المصدر « بودن » فى الماضى المطلق فيصير :

من	رفته	بودم	ما	رفته	بوديم
تو	رفته	بودى	شُما	رفته	بوديد
أو	رفته	بود	إيشان	رفته	بودند

ملحوظة :

١ ـ إذا تكرر الماضى البعيد فى جملتين أو أكثر متصلين يجب أن نضع الركن الثانى من الماضى البعيد فى نهاية الفعل الثانى كما يظهر فى الجملة الآتية :

در حدود صد سال پیش نویسنده ای از مردم سویس در بارهٔ وضع ناگوار زخمیان یکی از جنگها کتاب کوچکی نوشته ودر آن پیشنهاد کرده بود .

تمارين

١ ـ در حدود صد سال پیش نویسنده ای از مردم سویس در بارهٔ وضع ناگوار زخمیان یکی از جنگها کتاب کوچکی نوشته بود .

نویسنده دراین کتاب پیشنهاد کرده بود که از میان مردم گروههائی داو طلب شوند تابه یاری زخمیان وبیماران میدانهای جنگ بشتابند . پیشنهاد این نویسنده سبب شد تاجمعیتی برای نجات زخمیان وآسیب دیدگان جنگ تشکیل شود .

این جمعیت هستهٔ نخستین جمعیت بین المللی صلیب سرخ است که در ایران جمعیت شیر وخورشید سرخ نامیده می شود .

إستخرج أفعال الماضى البعيد فى النص السابق .

٢ ـ در نوشته های زیر کلمه های داخل پرانتز را به ماضی بعید تبدیل کُنید :

وقتی که زنگ بصدا درآمد من هنوز بدا نشکده (نرسیدن) ... شیرین داخل کلاس (شدن) که ناگهان درها بشدت به هم خورد .. مهشید بدانشکده می آمد ، در حال که فراموش (کردن) کتابهایش را بردارد هنگامی بکلاس رسیدم درس شروع (شدن) .

٣ ـ استخدام مایأتی فی جمل مفیدة :

نوشته بود ـ رفته بودند ـ گفته بودم ـ بزرگ شده بود .

ملحوظة :

هناك نوع آخر من الماضی یعرف بإسم الماضی الأبعد .

هناك عدة أنواع أخری من الماضی مثل :

١ ـ الماضی النقلی المستمر مثل :

می گفته ام . می گفته ای می گفته است

می گفته ایم می گفته اید می گفته اند

٢ ـ ماضی ابعد :

نوشته بوده ام نوشته بوده ای نوشته بوده است

نوشته بوده ایم نوشته بوده اید نوشته بوده اند .

٣ ـ ماضی ابعد مستمر :

می نوشته بوده ام می نوشته بوده ای می نوشته بوده است

می نوشته بوده ایم می نوشته بوده اید می نوشته بوده اند

الماضى الألتزامى

(أ) امروز صبح شيرين به مسافرت رفت

(ب) شيرين به مسافرت رفته است .

(جـ) شايد شيرين به مسافرت رفته باشد .

إذا تأملنا الأمثلة السابقة وجدنا أن فعل رفت فى الجملة الأولى (أ) قد دل على حدوث الفعل فى الزمن الماضى وانتهائه وهو ماسبق تعريفه بإسم الماضى المطلق .

وفى الجملة الثانية (ب) دل على حدوثه فى الماضى واستمرار حدوثه حتى الوقت الحاضر وهو ماعرفناه بأسم الماضى القريب .

وفى الجملة (جـ) حدث الفعل فى الزمن الماضى ولكن حدوثه ليس بصورة قاطعة أو مؤكدة وهذا النوع من الماضى يعرف بإسم الماضى الإلتزامى أو الشكى والنص الآتى يبين ذلك بوضوح .

شايد تاكنون (كرده) نام باستور را شنيده باشيد واز كشفيات او وخدماتى كه به عالم انسانيت كرده است آگاه شده باشيد . باستور پسر دباغ فقيرى بودكه در يكى از شهر هاى كوچك فرانسه زاده شد . تحصيلات دبستانى ودبير ستانى رادر همان بپايان برد وبراى تحصيلات دانشگاهى به باريس رفت .

فإذا نظرنا إلى فعل « شنيده باشيد و آگاه شده باشيد نجد أن كل فعل منهما حدث فى الزمن الماضى ولكن حدوثه ليس بصورة قاطعة . ويسبق الماضى الألتزامى دائماً كلمة أو جملة مثل :

شايد من الجائز : شايد شنيده باشيد

أو

ممكن است ـ ممكن است آمده باشد

١ ـ يعبر عن حدث أو حاله فى الماضى بها عنصر الشك :

نميدانم اين فيلم راديده باشم يا نه :

(لا أدری ان کنت قد رأيت هذا الفيلم أم لا)

نمیدانم این کتاب را خوانده باشد یا نه :

(لا أدری أن كان قد قرأ هذا الكتاب أم لا)

نمیدانم آن منزل را فروخته باشند یا نه :

(لا أدری أن كانوا قد باعوا ذلك المنزل أم لا)

٢ ـ يعبر عن حدث يفترض أنه قد حدث بالفعل أو عن حاله يفترض أنها موجودة :

میترسم غذا سوخته باشد :

(أخشى أن يكون الأكل قد أحترق)

میترسم باو گفته باشد :

(أخشى أن يكون قد قال له)

میترسم ایشان رفته باشند :

(أخشى أن يكونوا قد ذهبوا)

فکر میکنم تا حالا رسیده باشد :

(أعتقد أنه يكون قد وصل الأن)

خیال میکنم او مریض شده باشد :

(أعتقد أنه يكون قد مرض)

خیال میکنم من سرما خورده باشم .

(أعتقد انني أكون قد أصبت بالزكام)

٣ ـ بعد « باید » مشيراً إلى الماضى :

باید رفته باشد .

(يجب أن يكون قد ذهب)

باید مراجعت کرده باشند .

(يجب أن يكونوا قد عادوا) .

باید شام خورده باشند .

(يجب أن يكونوا قد تناولوا العشاء) .

باید بسینما رفته باشند .

(يجب أن يكونوا قد ذهبوا إلى السينما)

٤ ـ بعد « شاید » (ربما) مشيراً إلى الماضي أن لم يكن الحدث أو الحالة المشار إليها مستمرة :

شاید این کتاب را خوانده باشید .

(ربما تكون قد قرأت هذا الكتاب)

شاید بسینما رفته باشد .

(ربما يكون قد ذهب إلى السينما) .

شاید مراجعت کرده باشد .

(ربما يكون قد عاد) .

شاید این غذارا دوست داشته باشید .

(ربما تكون قد احببت هذا الطعام) .

سوپ خیار :

مواد لازم : خیار متوسط ، ٤ عدد ـ پیاز ـ آب مرغ ، به مقدار لازم ـ آرد ، یک قاشق سوپخوری کره ۳۰ گرم ـ زردهٔ تخم مرغ ، ۲ عدد ـ شیر ، ٤ قاشق سوپخوری

طرز تهیه : خیارها راپوست کنده ، حلقه حلقه می کنیم وچند عدد ازآنها رابرای تزیین سوپ کنار می گذاریم ـ سپس به مدت ۲۰ دقیقة خیار وپیاز خردشده رادرداخل سوپ مرغ ، به همراه آرد وکره مخلوط شده حرارت می دهیم به مدت ٥ دقیقة درحالت جوش آن رانگه داشته وبعد ۱۰ دقیقه آن راقرار می دهیم تاسرد شود زردهٔ تخم مرغ وشیر وخامه راباهم زده ودرسوپهان می ریزیم . بعد سوپ را آنقدر روی گازنگه می داریم تاسوپ غلیظ شود . بعد آن را درسو پخوری ریخته روی آن راباحلقه های خیار که کنار گذاشته بودیم ، تزیین می کنیم .

تكوينه :

يتكون الماضى الألتزامى أو الشكى من ركنين :

(١) إسم المفعول من المصدر المراد تصريفه .

(ب) التهابات وهى المضارع الألتزامى من المصدر بودن فيكون تصريف المصدر رفتن على النحو الآتى :

من رفته باشم	ما رفته باشيم
تو رفته باشى	شما رفته باشيد
او رفته باشد	ايشان رفته باشند

بردن	برده باشم	برده باشى	برده باشد
	برده باشيم	برده باشيد	برده باشند

تمرين

١ ـ صرف المصادر التى بين الأقواس فى الماضى الألتزامى المناسب .

(أ) اگر در بارهٔ دوستى به بدى قضاوت كنيم آدم عاقلى نيستيم . زيرا (گفتن) مردم حق خواهند داشت از مابپرسند چرا اورا به دوستى انتخاب كرده ايم .

(ب) اكر كس (نتوانستن) براى جامعه اى كه درآن زندگى مى كند مفيد واقع گردد هرگز نمى تواند براى شخص خودكار مفيدى انجام دهد .

٢ ـ استخدام كلا مما يأتى فى جمل مفيدة :

گفته باشم   ديده باشم   شنيده باشيد   توانسته باشد

المضـارع

ينقسم المضارع إلى قسمين ويأتى من المادة الأصلية للمصدر وكل مصدر له مادة أصلية يجب أن تحفظ .

(١) المضارع الإخبارى أو الحال .

١ ـ من أكنون ازينجرة آتاق ـ شيرين رامى بينم .

او در باغ گردش مى كند مهشيد خواهر كوچك خودارا نيزبه همراه مى برد .

٢ ـ فردا پدرم به مسافرت مى رود او درچند شهر گردش مى كند وبعدا باسكندريه مى رود .

٣ ـ زمين پيوسته به دور خودمى چرخد ودر همان حال به دور خورشيد نيزگردش مى كند .

المعنى

١ ـ أنا أرى الآن شيرين من نافذة الحجرة . وهى تتجول فى الحديقة وتحمل مهشيد أختها الصغرى معها .

٢ ـ يسافر والدى غداً ويتجول فى عدة مدن ثم يذهب إلى الأسكندرية .

٣ ـ تدور الأرض دائماً حول نفسها وفى نفس الوقت تدور حول الشمس .

إذا تأملنا الأمثلة السابقة وجدنا أن الأمثلة رقم « ١ » تبين أن العمل يحدث وقت زمن التكلم .

وفى الأمثلة رقم « ٢ » وجدنا أن الفعل يحدث فى المستقبل .

وفى الأمثلة رقم « ٣ » وجدنا أن الفعل دائم الحدوث بدأ فى الماضى وحدوثه مستمر حتى المستقبل البعيد .

وعلى هذا فالمضارع الإخبارى يدل على حدوث الحدث فى الحال أو المستقبل ويكون مستقلا فى معناه أى أن حدوثه (غير مرتبط بفعل آخر) ويكون حدوثه بصورة مؤكده .

تكوينه :

١ ـ ضمائر الرفع المنفصلة .

٢ ـ مى

٣ ـ المادة الأصلية من المصدر .

٤ ـ النهايات .

فإذا إتخذنا المصدر (رفتن) مثالاً يكون المضارع الإخبارى منه كما يأتى :

من	مى	رو	م
تو	مى	رو	ى
او	مى	رو	د
ما	مى	رو	يم
شما	مى	رو	يد
أيشان	مى	رو	ند

ومثال آخر للمصدر ديدن :

المادة الأصلية : بين

مى بينم	مى بينيم
مى بينى	مى بينيد
مى بيند	مى بينند

گفتن المادة الأصلية گو

إذا كانت المادة الأصلية منتهية بحرف صائت تضاف الياء قبل النهايات :

من	مى	گويم	ما	مى	گوييم
تو	مى	گويى	شما	مى	گوييد
او	مى	گويد	أيشان	مى	گويند

من المصدر برداشتن المادة الأصلية بردار .

بر	مى	دارم	بر	مى	داريم
بر	مى	دارى	بر	مى	داريد
بر	مى	دارد	بر	مى	دارند

تمارين

۱ ـ صرف المصادر الآتية فی المضارع الإخباری :

شنیدند ـ خوردن ـ نوشتن

۲ ـ استبدال الأزمنة الآتية بزمن المضارع الأخباری . رسیده بود ـ آمده است ـ می شنیدند ـ می ریختی ـ دیده باشی .

۳ ـ در نوشته زیر کلمه های داخل پرانتز رابه فعل مضارع إخباری مناسب تبدیل کنید .

در طبیعت مناظری وجود دارد که ازستایش آن ناتوان است وقتی که برکنار دریا (ایستادن) وزمزمه امواج را (شنیدن) .

وبه هم خوردن کفهارا می بینیم . موقعی که در بیابان بیکران سفر (کردن) ودر دامنهٔ افق لاجوردی در فراز ونشیب تپه ها زیبائی طبیعت را (نگریستن) هنگامی که در دامنهٔ کوه بلند (ایستادن) وشکوه طبیعت را (احساس کردن) روحمان از محیط عادی اوج (گرفتن) وسراسر وجودمان در لذتی کرارا (فرورفتن) .

المضارع غير التام

هو الذى يعبر عن حدوث حدث أثناء التكلم

ويتكون من المضارع الألتزامى من المصدر داشتن + المضارع الأخبارى

V.To. have

أو الحالى من المصدر الأصلى المراد تصريفه

من دارم + مى روم   دارم مى روم (مى رم) العامية

J am going

تو دارى مى روى [مى رى]   You are going

او دار دمى رود (مى ره)   Heis going

ما داريم مى رويم (مى ريم)   we are going

شما داريد [دارين] مى رويد (مى رين)

ايشان [آنها] دارند [دارن] مى روند (مى رَن)   They are going

مثال :

دارم لباسهايم را مى پوشم   J am wearing my clothes

المضارع الالتزامي

١ ـ ممكن است محمد امروز به كتابخانه بيايد .
٢ ـ شايد محمد هفته آينده بكتابخانه بيايد .
٣ ـ فردا پروين بايد به كتابخانه برود .
٤ ـ وقتى كه كتاب مى خوانيد ، نور بايداز سمت جب به كاغذ تابيد .

المعنى

١ ـ من الممكن أن يأتى محمد اليوم إلي المكتبة .
٢ ـ من الجائز أن يأتى محمد الأسبوع القادم إلى المكتبة .
٣ ـ يجب أن تذهب پروين غداً إلى المكتبة .
٤ ـ حين تقرأون يجب أن يكون النور موجها إلى الكتاب من الشمال إذا تأملنا الأمثلة السابقة نلاحظ أن المضارع الالتزامى يستخدم للدلالة على حدوث الفعل فى المستقبل ولايكون الحدث مستقلا فى معناه بل يكون ملازما لكلمة أخرى ويكون حدوثه بصورة غير مؤكده مثل :

ممكن است ...... بيايد

بايد ...... برود

تكوينه :

يتكون من المادة الأصلية للمصدر + النهايات .

مثل :

من	روم	ما رويم
تو	روى	شما رويد
او	رود	ايشان روند

وأحياناً يضاف حرف الباء إلى المادة الأصلية :

بروم	برويم
بروى	برويد
برود	بروند

ـ مصدر : ديدن بين

ببينم	ببينيم	أو بينم
ببيني	ببينيد	أو بيني
ببيند	ببينند	بيند

ـ شدن : شو

شوّم	شوّيم
شوّى	شوّيد
شوّد	شوّند

تمرين

١ ـ صرف المصادر الآتية فى المضارع الألتزامى :

گفتن ـ فرو بردن ـ تابيدن ـ ريختن

٢ ـ إستخرج الأفعال التى فى صيغة المضارع الألتزامى وبين مصادرها الأصلية .

مسلما تمام مردم نمى توانند ، سياستمدارِ بُزرگ ، صنعتگرِ ماهر يادانشمند نام آور باشند .. اين كارها در اجتماع محدود است وفقط عدهٔ انگشت شمارى مى توانند بالياقت خودبر آن جاى گير ندولى مهمتر ولازمتراز همه اين است كه مانيكو كار .. ودرست كار باشيم . اين كار در اختيار ماست واگر بخواهيم مى توانيم .

صيغة المبنى المجهول

ينقسم الفعل فى اللغة الفارسية ـ كما فى العربية ـ إلى لازم ومتعدى فاللازم مبنى للمعلوم دائماً أما المتعدى فقد يكون مبنياً للمعلوم أو مبنياً للمجهول .

طريقة تكوينه :

يتكون المبنى المجهول مما يأتى .

إسم المفعول من الفعل المراد تصريفه .

يليه المصدر شُدن .

مثل :

كشيدن ـ أن يسحب أو يجر .

تصبح فى حالة البناء للمجهول كشيده شدن .

١ ـ إسم المفعول من هذا المصدر ـ كشيده .

٢ ـ أضيف المصدر شُدن إليه يصبح كشيده شدن (أى مُسحب) وتجرى سائر التصريفات على المصدر شدن فقط .

ويكون تصريفها على النحو الآتى .

١ ـ الماضى المطلق :

كشيده شُدم	كشيده شُديم
كشيده شُدى	كشيد شُديد
كشيده شُد	كشيدة شُدند

٢ ـ الماضى الاستمرارى :

كشيده مى شدم	كشيدة مى شديم
كشيدة مى شدى	كشيده مى شديد
كشيده مى شد	كشيدة مى شدند

٣ ـ الماضى النقلى :

كشيده شده ام	كشيده شده ايم
كشيده شده اى	كشيده شده ايد
كشيده شده است	كشيده شده اند

٤ ـ الماضى البعيد :

كشيده شده بودم	كشيده شده بوديم
كشيده شده بودى	كشيده شده بوديد
كشيده شده بود	كشيده شده بودند

٥ ـ الماضى الالتزامى أو الشكى :

كشيده شده باشم	كشيده شده باشيم
كشيده شده باشى	كشبيده شده باشيد
كشيده شده باشد	كشيده شده باشند

يكون فى المضارع على مايأتى :

٦ ـ المضارع الإلتزامى :

كشيدة شوّم	كشيده شوّيم
كشيده شوّى	كشيده شوّيد
كشيدة شوّد	كشيده شوّند

٧ ـ المضارع الإخبارى :

كشيده مى شوم	كشيده مى شويم
كشيده مى شوى	كشيده مى شويد
كشيده مى شوّد	كشيده مى شوّند

٨ ـ المستقبل :

كشيده خواهم شد	كشيده خواهيم شد
كشيده خواهي شد	كشيده خواهيد شد
كشيدو خواهد شد	كشيده خواهند شد

ملحوظة :

١ ـ قد يكون الفعل المبنى للمجهول بإضافة فعل كَرديدن أو آمدن أو افتادن مثل : كشته كرديد : قُتل أو كفته آيد قيل

٢ ـ قد يكون المبنى للمجهول من إحدى الصفات التى تحمل إسم المفعول فى معناها عند إضافة فعل معين مثل : شُدن ، گشتن .

مثل : گرفتار شد — دستگير گشت

أُسر — قُبض عليه

تمرين

١ ـ بين المبنى للمعلوم والمبنى للمجهول من الأفعال الآتية :

نهاده شد ـ مى توانست ـ نهاده باشد ـ زده شد

گفته خواهد شد ـ ديده شده ايم ـ آوردم ـ آراسته شدى ، ديده مى شود .

٢ ـ در جمله هاى زير فعل را مجهول كنيد :

باغبان بيل را به پسر داد ـ شهر زاد قصه گفت

آشپز غذا را پخت . كودكان ميوه ها را چيدند

بنا خانه اى ساخت على صداى شنيد

الأمـــر

المادة الأصلية للمصدر هي الأمر للمفرد ، وغالباً يكتب حرف (الباء) قبل المادة الأصلية .

فإذا أضفنا إلى المادة الأصلية (يد) كان الأمر عندئذ لجماعة المخاطبين .

مثل :

ـ گفتن : گو

فالأمر للمفرد گو أو بگو أى قل

ـ رفتن رو أو برو أى أذهب

فإذا أردنا إصدار الأمر لجماعة المخاطبين قلنا رويد أو برويد أذهبوا .

ـ كردن : كُن

للمفرد : كُن إصنع

للجمع : كُنيد إصنعوا

ـ من المصدر نوشتن : نويس

نويس اكتب

نويسيد اكتبوا

مثل :

ـ شيرين به كتابخانه برو شاهنامه رابياور

أى أذهبي ياشيرين إلى المكتبة وأحضري الشاهنامة

إذا أردنا الحصول على صيغة النهي نضيف حرف (ميم)«م» قبل المادة الأصلية (مرو لاتذهب مكن لاتصنع).

وأحياناً يستخدم الفرس حرف (النون) للنهي كذلك.

مثل :

نزن (لاتضرب)

٢ ـ كتابها رابخوانيد بعدا به من پس بدهيد

أى أقرأوا الكتب ثم أعيدوها لي مرة ثانية

الدعاء

تأتى صيغة الدعاء فى الفارسية بإضافة ألف قبل ضمير الفاعلية فى صيغة المضارع الإلتزامي مع الشخص الثالث المفرد فقط

المصدر	المضارع الالتزامى	صيغة الدعاء	المعنى
ديدن	بيند	بيناد	ليبصر
ماندن	ماند	ماناد	ليبق
بودن ولهاوضع مغاير	بود	باد	ليكن

المستقبل

هو الذى يدل على حدث يحدث فى المستقبل.

كيفية تكوينه :

نأتى أولا بتصريف المضارع الالتزامى للمصدر خواستن وهو : (خواهم ـ خواهى ـ خواهد ـ خواهيم ـ خواهيد ـ خواهند).

ثم نضيف المصدر المرخم من الفعل المراد تصريفه وليكن رفتن فنقول :

من خواهم	رفت	سوف أذهب
تو خواهى	رفت	سوف تذهب
او خواهد	رفت	سوف يذهب
ما خواهيم	رفت	سوف تذهب
شما خواهيد	رفت	سوف تذهبون
ايشان خواهند	رفت	سوف يذهبون

ونلاحظ أن المصدر المرخم لايعتريه أى تغير أو تبديل .

ونلاحظ أن تصريف المصدر المركب فى المستقبل يتم على النحو الآتى :

شروع كردن ـ البدء

من شروع خواهم كرد	ما شروع خواهيم كرد
تو شروع خواهى كرد	شما شروع خواهيد كرد
أو شروع خواهد كرد	ايشان شروع خواهند كرد

أى بوضع تصريف المصدر (خواستن) قبل الفعل مباشرة وأحياناً نلاحظ أن المصدر يذكر كاملاً بدلاً من المصدر المرخم فنقول :

ومن أمثلة المستقبل :

دوستم بامن خواهد آمد	سيأتى صديقى معى
من فردا بكتابخانه خواهم رفت	سأذهب غدا إلى المكتبة
آيا باسكندريه خواهى رفت ؟	هل ستذهب إلى الإسكندرية ؟

درتا بستان آينده بقاهره مراجعه خواهم كرد

سوف أرجع إلى القاهرة فى الصيف القادم

تمرين

١ ـ صرف المصادر الآتية فى المستبقل وإستخدامها فى جمل تامة .

دوست داشتن ـ رفتن شناختن ـ تماشا كردن ـ رسيدن

٢ ـ ضع المصادر التى بين القوسين فى المستقبل .

آن كه سعي كند موفق (شدن) وآن كه تنبلي وسستي پيش گيرد به جايى (نرسيدن) وبراى خود وجامعه اى كه درآن زندگي مى كند فرد سود مندى (نشدن) .

النفى والنهى

لنفى الفعل تتبع القواعد الآتية :

١ ـ لنفى العمل بجميع صيغة عدا الأمر والدعاء نضع نوناً مفتوحة قبل الفعل مباشرة وتكتب متصلة به .

امروز بدانشكده نرفتم .

هيچ دروغ نميگويم

زمستان آينده باسوان مسافرت نخواهم كرد

اكنون درس نمينويسم .

٢ ـ لنفى فعل الأمر نضع ميماً مفتوحاً أو نوناً قبل الفعل ويسمى فى هذه الحالة النهى .

المصدر	معناه	الأمر للمفرد	النهى	الأمر للجمع	النهى
رفتن	أن يذهب	رو	مرو	رويد	مرويد
گفتن	أن يقول	گو		گوئيد	مگوييد

مثل :

بدمگو و بدمكن   لاتقل سوءاً ولاتفعل سوءاً

دير نخوابيد   لاتنم متأخراً

٣ ـ لنفى الدعاء يتبع القاعد السابقة أى نضع ميما مفتوحة .

قبل الفعل

مباد   لاكان

مبيناد   لارأى

مرساد   لأوصل

تمرين

إذكر الأمر والنهى من المصادر الآتية وصرف إحداها فى المضارع .

ديدن ـ آمدن ـ شتافتن ـ بستن

المصدر ديدن فى حالة الاثبات

فى الزمن الماضى (گذشته)   فى حالة المضارع (حال) المستقبل آينده

جدول يبين تصريف المصدر (ديدن) فى سائر الأزمنة السابقة

الضمائر	الماضى المطلق	الماضى الالتزامى	الماضى النقلى	الماضى البعيد	الماضى الالتزامى
من	ديدم	مى ديدم	ديده ام	ديده بودم	ديده باشم
تو	ديدى	مى ديدى	ديده اى	ديده بودى	ديده باشى
او	ديد	مى ديد	ديده است	ديده بود	ديده باشد
ما	ديديم	مى ديدم	ديده ايم	ديده بوديم	ديده باشيم
شما	ديديد	مى ديديد	ديده ايد	ديده بوديد	ديده باشيد
ايشان	ديدند	مى ديدند	ديده اند	ديده بودند	ديده باشند

	المضارع الالتزامى	المضارع الاخبارى	المستقبل آينده	الأمر	الدعاء
من	بينم	مى بينم	خواهم ديد		
تو	بينى	مى بينى	خواهى ديد		
او	بيند	مى بيند	خواهد ديد	ببين	بيناد
ما	بينيم	مى بينيم	خواهيم ديد		
شما	بينيد	مى بينيد	خواهيد ديد		
ايشان	بينيد	مى بينيد	خواهند ديد		

فى حالة النفى

الماضى المطلق	الاستمرارى	القريب	البعيد أو النقلى	الالتزامى
نديدم	نمى ديدم	نديده ام	نديده بودم	نديده باشم
نديدى	نمى ديدى	نديده اى	نديده بودى	نديده باشى
نديد	نمى ديد	نديده است	نديده بود	نديده باشد
نديديم	نمى ديديم	نديده ايم	نديده بوديم	نديده باشيم
نديديد	نمى ديديد	نديده ايد	نديده بوديد	نديده باشيد
نديدند	نمى ديدند	نديده اند	نديده بودند	نديده باشند

المضارع الالتزامى	المضارع الاخبارى	المستقبل	النهى	الدعاء
نبينم	نمى بينم	نخواهم ديد		
نبينى	نمى بينى	نخواهى ديد		
نبيند	نمى بيند	نخواهد ديد	مبين	مبيناد
نبينيم	نمى بينيم	نخواهيم ديد		
نبينيد	نمى بينيد	نخواهيد ديد		
نبينند	نمى بينندد	نخواهند ديد		

المبنى للمجهول فى حالات الاثبات من المصدر ديدن

الماضى المطلق	الاستمرارى	النقلى	البعيد	الالتزامى
ديده شدم	ديده مى شدم	ديده شده ام	ديده شده بود	ديده شده باشم
ديدى شدى	ديده مى شدى	ديده شده اى	ديده شده بودى	ديده شده باشى
ديده شد	ديده مى شد	ديده شده است	ديده شده بود	ديده شد باشد

ديده شديم	ديده مى شديم	ديده شده ايم	ديده شده بوديم	ديده شده باشيم
ديده شديد	ديده مى شديد	ديده شده ايد	ديده شده بوديد	ديده شده باشيد
ديده شدند	ديده مى شدند	ديده شده اند	ديده شده بودند	ديده شده باشند

المضارع الالتزامى	المضارع الاخبارى	المستقبل
ديده شوم	ديده مى شوم	ديده خواهم شد
ديده شوى	ديده مى شوى	ديده خواهى شد
ديده شود	ديده مى شود	ديده خواهد شد
ديده شويم	ديده مى شويم	ديده خواهيم شد
ديده شويد	ديده مى شويد	ديده خواهيد شد
ديده شوند	ديده مى شوند	ديده خواهند شد

فى حالة النفى

الماضى المطلق	الماضى الاستمرارى	الماضى النقلى	الماضى البعيد	الماضى الشكى أو الالتزامى
ديده نشدم	ديده نمى شدم	ديده نشده ام	ديده نشده بودم	ديده نشده باشم
ديده نشدى	ديده نمى شدى	ديده نشده اى	ديده نشده بودى	ديده نشده باشى
ديده نشد	ديده نمى شد	ديده نشد است	ديده نشده بود	ديده نشد باشد
ديده نشديم	ديده نمى شديم	ديده نشده ايم	ديده نشده بوديم	ديده نشده باشيم
ديده نشديد	ديده نمى شديد	ديده نشده ايد	ديده نشده بوديد	ديده نشده باشيد
ديده نشدند	ديده نمى شدند	ديده نشده اند	ديده نشده بودند	ديده نشده باشند

المضارع الالتزامى	المضارع الاخبارى	المستقبل

ديده نشوم	ديده نمي شوم	ديده نخواهم شد
ديده نشوى	ديده نمي شوى	ديده نخواهي شد
ديده نشود	ديده نمي شود	ديده نخواهد شد
ديده نشويم	ديده نمي شويم	ديده نخواهيم شد
ديده نشويد	ديده نمي شويد	ديده نخواهيد شد
ديده نشوند	ديده نمي شوند	ديده نخواهند شد

ملاحظات هامة :

١ — را

تستخدم (را) استخدامات متعددة :

(أ) را للمفعولية وتستعمل إذا كان المفعول مباشراً وصريحاً مثل « شير ين گوشت را خر يد » أى اشتر يت شر ين لحماً ، « مرا فرمود » أى أمرنى .

. ونلاحظ فى المثال الثانى أن أصل الجملة « مرا فرمود » أى إذا وقعت من مفعولاً مباشراً حذفت النون واتصلت الميم بعلامة المفعولية وكذلك نامة را نوشتم أى كتبت خطاباً (١) .

(ب) را لفك الإضافة وتستخدم فى حالة فصل المضاف إليه عن المضاف مثل « سلطان را از ين سخن دل بر آمد » أى انخلع قلب السلطان من هذا الكلام . فأصل الجملة « دل سلطان از ين سخن بر آمد » فحين فصل المضاف إليه عن المضاف ز يدت را بعد المضاف إليه .

ومثل : « اى مرغ سحر عشق ز پروانه بياموز
كان سوخته را جان شد وآواز نيامد »

أى : يا طائر السحر تعلم العشق من الفراشة . فقد احترقت روحها ولم تنطق ببنت شفه .

فأصل العبارة جان آن سوخته شد . فحين تقدم المضاف إليه على المضاف ز يدت را وسميت رافك الإضافة .

(جـ) را الاستبدالية :

وتستخدم لاستبدال فعل داشتن بفعل الكينونة « بون ، باشيدن ، هستن » مثل « او راسه پسر بود » أي كان له ثلاثة أولاد فأصل الجملة « اوسه پسر داشت » درو يش را مجال انتقام نبود يعني درو يش مجال انتقام نداشت .

(د) را الاختصاص :

وتستخدم لتخصيص الاسم الواقع قبلها مثل « ثنا وحمد بى پايان خدارا » أى الثناء والحمد الذى لا نهاية له لله . فأصل الجملة هنا « ثنا وحمد بى پايان براى خدا است » أى الثناء والحمد الذى لا نهاية له لله ، فحذفت كلمة براى وأضيفت را إلى خدا .

و يلاحظ هنا أيضاً أن حذف الربط بعد علامة الاختصاص (را) قياسى مثل « منت خدارا » أى المنة لله .

فهى هنا تستخدم كحرف اضافة « بـ ـ درـ ازـ برـ براى »

(هـ) زائدة : قد تكون را زائدة لا معنى لها .

مثل قول سعدى الشيرازى :

اگر حسودان بغرض گو يند شراست وگرفتار آيم . كراغم تخليص من دارد يعني كه غم تخليص من دارد ؟

وجوه الأفعال (حالات الفعل)

يمكن تقسيم الأفعال ستة أقسام . من حيث القطع واليقين أو الشك أو الأخبار وغير ذلك .

أولاً الوجه الأنشائى : وهو الذى يدل على حدوث الحدث بالقطع واليقين مثل : فعل الأمر ـ النهى ـ الأستفهام ـ التعجب .

ثانياً الوجه الأخبارى : وهو مايحتمل الصدق والكذب

ويعبر عنه : بالماضى بأنواعه المختلفة والمضارع والمستقبل

ثالثاً : الوجه الشرطى : أن يكون وقوع فعل مرتبطاً بوقوع فعل آخر وله أدواته فى الفارسية مثل : اگر : تا ، هرگاه : مثل

تانكوشى پيروزنشوى اى إذا لم تجهد لاتنجح

اگر بيراهه بروى گمراه شوى :

أى إذا لم تسلك الطريق المستقيم تضلل

اگر بدكنى كيفرش بد برى أى إذا فعلت السوء تنل الجزاء السيىء

وأحياناً تحذف أداة الشرط

رابعاً الصيغة الوصفية :

وهى ان يذكر أسم المفعول (المصدر المرخم + الهاء الصامتة) بدلا من الفعل مثل :

براسب نشسته بخانه رفت

أى ركب الجواد وذهب إلى المنزل

وهنا نقول أن الأفعال إذا تعددت فى زمن واحد وكان الفاعل واحدا وضعت الأفعال الأولى فى الصيغة الوصفية ويبقى الفعل الأخير على حالته الأصلية فقط ويتضح ذلك من المثال الأتى :

من ازخواب برخاستم وآبتنى گرفتم وصبحانه خوردم وازخانه بيرون رفتم .

نلاحظ من المثال السابق أن الفاعل واحد هو [من] أى أنا وتعددت الأفعال وهى (برخاستم) و (أبتنى گرفتم)

أى نهضت و استحممت.

(و) خوردم ، أكلت .. و بيرون رفتم

هذه الأفعال كلها حدثت فى الزمن الماضى عندئذ يفضل أن نضع الأفعال الأولى جميعها فى الصيغة الوصفية (الوجه الوصفى) وبخاصة وأن الأفعال (لاتحمل وجه الشرط) فنقول ؟

من ازخواب برخاسته ، آبتنى گرفته . صبحنانه خورده وازخانه بيرون رفتم

فنرى أننا وضعنا الأفعال الأول والثانى والثالث فى الوجه الوصفى أو الحالة الوصفية وابقيناعلى الفعل الأخير فقط فى الحالة الأصلية حتى يمكن أرجاع الحالة الوصفية إلى وضعها الأول .

ونلاحظ أننا حذفنا واو العطف بين الأفعال .

خامساً : الوجه المصدرى أو الحالة المصدرية

وهى أن يأتى الفعل فى صورة الأسم ويصاغ من المصدر المرخم أو المصدر الكامل أى يأتى بعد الفعل المصدر مرخماً أو كاملاً مثل :

بايد گفت	يجب القول
نشايد رفت	لايجوز الذهاب
بايد نوشتن	يجب الكتابة
بايد خواندن	يجب القراءة

مثل

اشك حافظ خرد وصبر بدريا انداخت

چكند سوزغم عشق نيارست نهفت

ويسمى بعض الباحثين الحالتين السابقتين أى الحالة الوصفية و المصدرية وجوهاً غير معينة

سادساً : الوجه الألتزامى أو الاحتمالى ويعبر عن هذا النوع الماضى الشكى والمضارع الالتزامى مثل :

فى الماضى : شايد گفته باشد

فى المضارع : شايد بگويد

الأفعال المساعدة

يمكن تقسيم الأفعال المساعدة إلى ثلاثة أقسام .

الأول : أفعال تستخدم للمستقبل أى للدلالة على المستقبل مثل :

خواستن ومعناه الأصلى : أن يطلب أو يرغب أو يريد

وتستخدم كفعل مساعد بمعنى السين أو سوف .

فالمستقبل يتكون من ركنين الأول : تصريف خواستن فى المضارع الالزامى
والثانى : المصدر المرخم من المصدر المراد تصريفه مثل :
من خواهم رفت أى سأذهب

الثانى : أفعال مساعدة لها معان مستقلة ولكنها تستخدم كأفعال مستقلة مثل :

خوردن ومعناها الأصلى أن يأكل ولكنها تستخدم كأفعال فرعية مساعدة مثل :

زمين خوردن

غبطه خوردن

قسم خوردن

فإنها هنا لاتستخدم بمعانيها الأصلية أو الحقيقية ومن أمثلة ذلك أيضاً :
شناختن ، پداشتن ، انگاشتن ، گماردن ، شمردن ، خواندن ، ناميدن ، خطاب كردن ، نهادن، پسنديدن ، گرديدن ، گشتن ، كردن ، نمودن ، سزيدن ، ساختن ، شدن . پرداختن

الثالث : أفعال مساعدة تسمى الأفعال الثنائية أى أن هذه الأفعال تصرف مع الأفعال الأخرى مثل :

بايستن ــ شايد ، توانستن ــ خواستن .

أفعال مساعدة تصرّف مع أسم المفعول أو الفاعل،أو الصفة المشبهة سواء اكانت عربية أو فارسية وهى عبارة عن : گرويدن ــ بودن ــ شدن ــ افتادن ــ آمدن ، مثل :

١ ـ **أسم الفاعل** : كامل شدن ـ درنده گشتن ـ عالم گرديدن .
٢ ـ **أسم مفعول عربى وفارسى** : كنده شدن ـ معلوم گشتن ـ ألوده گرديدن ـ معيوب شدن
٣ ـ **الصفة عربية أو فارسية مثل** : لاغرگشتن . بزرگ گرديدن . عظيم گشتن
٤ ـ **صفة مركبة مثل** : خردمند گشتن . خود خواه شدن
٥ ـ **صفة مشبهة** داناگشتن . جويا شدن . وكيل شدن .
٦ ـ **أسم عام مثل** : آب شدن . خاك گرديدن
٧ ـ **صفة حالية مثل** : گريان گرديدن . خندان گشتن . دوان شدن

هناك أفعال تأتى من مصدر له صيغتان أو أكثر أحدهما قياسى والأخر سماعى مثل :

الفعل	**سماعى**	**سماعى**	**قياسى**	**المعنى**
سپرد	سپردن	سپاردن	سپاريدن	ان يُودِع
انگاشتر	انگاشتن	انگاردن	انگاريدن	
كشود	كشادن	كَشودن	كَشانيدن	أن يفتح
شنيد	شنيدن	شنودن	شنفتن	أن يسمع

وهناك أفعال لها مصدر سماعى وأحد ومصدر قياسى واحد مثل :

الفعل	**سماعى**	**قياسى**	**المعنى**
آورد	آوردن	آوريدن	أن يحضر
تاخت	تاختن	تازيدن	أن يهجم
سود	سودن	سائيدن	
رست	رستن	روئيدن	أن ينمو

الجملة

الجملة مجموعة من الكلمات تفيد معنى تاما :

وهى قسمان : اسمية وفعلية

مثل :

١ ـ او مرد است   هو رجل

زمين كروى است   الأرض كروية

ماه تابان است   القمر مضىء

عمر خيام نيشابورى رياضى دان بزرگى بود : كان عمر الخيام النسابورى عالما رياضيا .

٢ ـ شيرين رفت : ذهبت شيرين

شيشهٔ پنجرهٔ اتاق درس شكست

أى إنكسر زجاج شباك حجرة الدرس

لطفا كتاب مرا بياور   من فضلك احضر كتابى

نلاحظ أن المجموعة الأولى أنتهت بكلمة (است) وهو فعل عام لذا تسمى الرابطة الأصلية أو الحقيقية وتسمى الحملة جملة أسمية أما المجموعة الثانية فقد انتهت بفعل أيضاً ولكنه فعل خاص فالفعل رفت أى ذهب خاص بفاعله أى شيرين .

وكذا الفعل شكست   ان انكسر والذى انكسر هو شيسة أى الزجاج

وكذلك بياور فعل الأمر أى أحضر للمخاطب

وعلى هذا إذا أنتهت الجملة بفعل عام أو رابطة سميت جملة أسمية

وإذا انتهت بفعل خاص سميت جملة فعلية .

اذن نهاية الجملة هى التى تدل على نوعها .

أنواع الجملة :

يمكن تقسيم الجملة إلى أنواع طبقاً لما تؤديه من معانى .

فالجملة التى تبين خبرا تسمى الجملة الخبرية وتحتمل الصدق والكذب

والجملة التى بها إداة أستفهام أو تفيد الأستفهام تسمى الجملة الأستفهامية

والجملة التى تفيد التعجب : تسمى جملة تعجبية

والجملة التى بها أمر : تسمى جملة أمرية

والجملة الأستفهامية والتعجبية والأمرية تسمى الجملة الأنشائية .

أى الجملة التى لاتحتمل الصدق والكذب وهى قسمان .

(١) طلبية : مثل الأمر والنهى والأستفهام والنداء والتمنى .

(٢) غير طلبية : مثل المدح والذم وغير ذلك .

وأضاف بعض الباحثين إلى الأنواع السابقة : الجملة المعترضة الجملة الأعتراضية وهى الجملة التى تزد فى وسط العبارة ولاتكون مرتبطة بها فإذا حذفت لم يؤثر هذا على السياق وتكون فى النثر كما تكون فى الشعر كما ورد فى شعر سعدى الشيرازى .

چه خوش گفت فردوس پاك زاد

كه رحمت بر آن تربت پاك باد

ميازار مورى كه دانه كش است

كه جان دارد وجان شيرين خوش است

فجملة كه رحمت برآن تربت پاك باد

جملة أعتراضية لايؤثر حذفها على سياق المعنى

دى پير ميفروش كه يادش بخيرباد

گفتا شراب خوركه غم دل برد زياد

فجملة يادش بخير باد

جملة أعتراضية .

وتوضع هذه الجملة بين علامتين تمييزا لها أى بين (دوپند) أو ويركول(١)

( ) هذه العلامة دو قوس ، هلالين ، پرانتز

[ ] تسمى هذه العلامة كروشه أو دوبند أو دو قلاب

: دو نقطة علامة توقف : مثل : شعار ايرانيان سه چيز بود : پندارنيك ؛ گفتارنيك ؛ كردار نيك .

. تسمى مكث (.)

، تسمى نقطة مكث (؛) مثل سه چيز بى سه چيزپايدار نماند : مال بى تجارت ؛ وعلم بى بحث ؛ وملك بى سياست .

وهى ،

مثال أخر :

شاكَردان معلم خودرا ، باآنكه ميترسند ، دوست ميدارند أى أن التلاميد ـ مع أنهم يخافون معلمهم إلا أنهم يحبونه .

اعود الآن إلى الحديث عن كل نوع من أنواع الجملة .

أولاً : الجملة الخبرية :

وهى التى توضح خبراً أو تنبىء عن حدوث شىء وتحتمل الصدق والكذب مثل :

حسن به مدرسه رفته است

أى ذهب حسن إلى المدرسة

٢ ـ شيرين بخانه آمد وبركَشت

أى أتت شيرين إلى المنزل ثم رجعت

نلاحظ فى المثال الثانى أنها جملتان الأولى : شيرين بخانه آمد

والثانية : بركَشت وأصلها شيرين بركَشت وأنه تم الربط بين الجملتين بحرف الربط أو واو العطف (و)

وأن ماورد فى الجملة الثانية ركن واحد فقط .

وهنا نقول إن الجملة تتكون من قسمين :

الأول : ويسمى : نهاد أى المسند إليه

وقد يكون المسند إليه فاعلاً كما هو الحال فى الجملة الفعلية ، وقد يكون مبتدأ كما هو الحال فى الجملة الأسمية كما سنرى .

أى أنه القسم الذى يسند إليه القسم الثانى من الجملة .

الثانى : ويسمى كَزاره أى المسند ويشمل الفعل والمكملات أو الخبر والرابطة ولنطبق ذلك على المثال الآتى .

سعدى شيرازى كَلستان را درسال ٦٥٦ نوشت

أى كتب سعدى الشيرازى الكَلستان فى سنة ٦٥٦ هـ .

نرى أن :

نهاد :	گزاره
سعدی شیرازی	گلستان را درسال ٦٥٦ نوشت
شاگردان زیرك وكوشا	درامتحان موفق می شوند
من	رُوزهای جمعه به گردش می روم
دیوار	سفید است
ماه	بدور زمین می گردد
حسن	ترسو نیست

ویجب أن تقول أنه من الممكن أن يُحذف أی من هذين القسمين فی أی نوع من أنواع الجملة بشرطة وجود قرينة لفظية توضح المحذوف كما شاهدنا فی المثال رقم (٢)

وكما نشاهد فی هذا المثال .

از بخت شكر دارم ، وازروز گارهم

الجملة الأولی : (من) از بخت شكر دارم

الجملة الثانية : (من) از روز گارهم (شكر دارم)

فقد حذف هنا جزء من المسند (گزاره) وهو [شكر دارم] لوجود القرينة اللفظية .

ثانيا : **الجملة الاستفهامية** وهی جزء من القسم الثانی من الجمل والمعروف بالجملة الأنشائية وتتكون بطريقتين فی النطق :

(١) اما بذكر أداة من أدوات الاستفهام فيها مثل :

كه آمد ؟ من أتی ؟

در زندگی چه هدف وآرزوی دارید ؟

ای ماهدفك وامنيتك فی الحياة ؟

كدام اسب رامی خوا هی ؟ . . . .

أی جواد تريد ؟

آیا سستی وتنبلی را كنار گذاشته اید ؟

هل تركتم الضعف والكسل ؟

(٢) بتغيير نبرات الصوت بما يفيد الأستفهام

فنقول : حسن آمد ؟

أما فى الكتابة فلابد مع وضع علامة الاستفهام فى نهايتها بدلا من وضع النقطة فى نهاية الجملة الخبرية .

ونلاحظ أن الجملة الاستفهامية قد لاتفيد الاستفهام أحياناً بل قد تفيد التأكيد أو الأعتراض أو التشويق ، أى أن المستمع يعرف أجابة السؤال سلفا ، ويكون هدف المتحدث أن يزيد المعنى تأكيدا أو توضيحاً فى ذهن المستمع ويسمى هذا النوع باسم الأستفهام التأكيدى وأدواتها .. مكر وهيج

مثل :

مگر بتونگفتم ؟ أى من المؤكد أنى قلت

مگر چشم نداشتى ؟ يعنى چشم كه داشتى ، چرا خوب نگاه نكردى؟

أى هذه العين التى لك لماذا لم تر جيداً

مگر آدمى نبودى ؟ يعنى يقين است كه آدم بودى

أى من المؤكد أنك إنسان

مگر اين حرفها را قبول من كنم ؟

يعنى البته كه قبول نمى كنم

أو من المؤكد أننى لن أقبل هذه الكلمات

هيچ از عاقبت كار نمى ترسى ؟

يعنى البتة بايد بترسى وچرا نمى ترسى

أى من المؤكد أنك يجب أن تخاف ولماذا لاتخاف .

مگر فقيرم ؟ يعنى (همه مى دانند كه) فقير نيستم

ملحوظة :

(١) يمكن أن تكون أداة الأستفهام فى موقع المسند إليه مثل :

كه آمد ؟ من أتى ؟

چه مى شود ؟ ماذا يحدث ؟

بهترين دانشجو كيست ؟ من أفضل طالب ؟

كما يمكن أن تكون في الجزء الآخر من الجملة المعروف باسم كزاره .
مفعول كه رامى جوبى ؟ عمن تبحث
متمم فعل : باكه آمدى ؟ مع من أتيت ؟
متمم است : اين كلاه كيست ؟ قبعة من هذه ؟
(٢) كلمة كو بمعنى أين ؟
تأتى بدلاً من الفعل أى لايأتى الفعل بعدها مثل :
كتاب كو ؟ كوكتاب ؟ أى اين الكتاب
(٣) هناك فرق بين ضمير الأستفهام وصفة الأستفهام فضمائر الأستفهام تحل محل الأسم فى الجملة وتأتى ـ كما رأينا ـ فاعلا ، مفعولا ، مضافا إليه ، أو قيداً أو متمم فعل . أما صفة الأستفهام مثل :
از كدام راه مى روى ؟
من اية طريق تمضى ؟
فكلمة كدام هنا وصفية لكلمة [راه] .
چه كتابى مى خوانى ؟
أى : أى كتاب نقرأ ؟
فكلمة چه وصفية لكلمة كتاب .
من هنا نستطيع القول أن الصفة تأتى ملازمة للأسم .
ونسأل عن الكيفية أو المقدار أو الجنس أو الزمان أو المكان أو النسبة .

ثالثا : الجملة التعجبية :

وهى الجملة التى توضح حالة التعجب أو الدهشة الروحية لدى المتحدث ، من فرط السرور أو الحزن ، اللذة أو الألم التمنى أو التحسر وغير ذلك مثل :
نسيم سحر گه چه جان پرور است ؟
چه بيخرد كسا نند ؟
چه هواى خوبى ؟
ديشب آسمان صاف بود وستارگان مى درخشيدند . ماه بآهستگى از

پشت کوههای مشرق بالامی آمد . پروین پنجره رابازکرد تاچشمش به ماه افتاد گفت : بَهْ ! چه منظرهٔ جالبی !

فنلاحظ أن الفعل فى الجملة التعجبية يكون محذوفاً غالباً وتوضع علامة التعجب فى نهايتها [!]

والفرق بين الجملة الأستفهامية وجملة التعجب رغم استخدام [چه] غالباً والتى هى أداة أستفهام أن جملة الأستفهام تحتاج إلى إجابة
أما جملة التعجب فلا تحتاج
ونلاحظ أن كلمة [چه] تأتى أحياناً كضمير ، كما تأتى أحياناً كصفة .
أحياناً يأتى حرف الربط كه فى الجملة التعجبية بين الفاعل والفعل
أو المفعول به والفعل مثل :
چه رنجها که کشیدم : أى ماأكثر ماتحملت من آلام .

رابعاً : الجملة الأمرية :

وهى التى تتضمن أمرا ورجاءً ويكون الفاعل (نهاد) فيها محذوفاً دائما مثل :
زگهواره تاگوردانش بجوى .

أطلب العلم من المهد إلى اللحد ، مدادرا بتراش : إبر القلم
در را بازکن : أفتح الباب
کتاب را بخوان : اقرأ الكتاب
آرام بنشين : أجلس بهدوء
لطفا کتاب مرا بیاور : أحضر كتابى من فضلك .
کتابها را بخوانيد بعد بمن پس دهيد .
أى اقرأوا الكتب ثم اعيدوها إلى

نذكر تقسيمات أخرى للجملة فنقول :
هناك الجملة المستقلة ، والجملة الناقصة والجملة المركبة

الجملة الشرطية

تتكون من أداة الشرط + فعلين أحدهما فعل الشرط والثانى جواب الشرط

١ ـ اگر + المضارع الألتزامى + المضارع الحالى أو الأخبارى مثل :

اگر هر صبح ورزش بكنى اراده ات قوى مى شود

اذا اديت الرياضة كل صباح نقوى ارادتك

٢ ـ اگر + ماضى استمرارى + ماضى استمرارى .

اگرهمين الآن مى رفتيم به اوتوبوس مى رسيديم .

٣ ـ اگر + ماضى بعيد أو ماضى استمرارى + ماضى بعيد أو ماضى استمرارى

اگر ديروز تُند رفته بوديم به اوتوبوس رسيده بوديم

اگر ديروز تُند مى رفتيم به اوتوبوس مى رسيديم

٤ ـ اگر + ماضى بسيط + مضارع اخبارى / الأمر

اگر او رفت من هم مى روم

اگر او رفت توهم برو

الجملة البسيطة أو المستقلة

الجملة البسيطة هى الجملة التى تحتوى على فعل واحد وتكون تامة المعنى سواء أكان الفعل فعل ربط عام أو فعلا خاصا . مثل :

١ ـ جهان ازجنگ وآشوب رهايى يافت .

تخلص العالم من الحرب والفتن .

٢ ـ على به دبستان رفت : ذهب على إلى المدرسة الأبتدائية

٣ ـ محمد دانشجواست : على طالب .

الجملة البسيطة هى الجملة المستقلة .

وأحياناً تشتمل الجملة على فعل ، ولكن المعنى لايكون تاماً ولنتأمل الأمثلة الآتية :

١ ـ پس كه ديروز كار كردم

اى : بعد أن أشتغلت بالأمس كثيراً .

٢ ـ دوست آن دانم .

أى : أعلم أن الصديق هو ذلك

٣ ـ هزار سال است

ألف عام

٤ ـ همينكه سيم برق راوصل كردم

أى حين أوصلت التيار الكهربائى .

نلاحظ من الأمثلة السابقة أن كل جملة منها تحتوى على فعل ، ولكن معنى الجملة غير تام لذا نسميها جملة ناقصة أو غير مستقلة .

ولن يكتمل معناها إلا بذكر جملة أخرى كما سنرى .

١ ـ پس كه ديروز كاركردم ، خسته شدم

أى بعد أن اشتغلت بالأمس كثيراً ، تعبت .

٢ ـ دوست آن دانم كه گيرد دست دوست درپريشان حال ودرماندگى .

أى : أعلم أن الصديق ذلك الذى يأخذ بين الصديق فى وقت الشدة والعجز .

٣ ـ هزار سال است كه مردم باعلاقه فراوان داستانهاى شاهنامه را مى خوانند أى ألف عام والناس يقرأون قصص الشاهامة بمحبة شديدة .

٤ ـ همينكه سيم برق را وصل كردم ، چراغ روشن شد .

اى حين أوصلت التيار الكهربائى إضيىء المصباح .

وهكذا أضيفت جملة أخرى إلى الجملة الناقصة ، فأكتمل المعنى ، ونطلق على هذه الجمل أسم الجملة المركبة .

أى أن الجملة المركبة هى التى تتكون من جملتين أو أكثر من الجمل الناقصة ، تتصل ببعضها بقرينة لفظية أو معنوية ، وتتضمن إحداها المقصود

الأصلى وتسمى جملة أساس و جملة پايه .

أو الهدف الأصلى للمتحدث . فنرى فى المثال الأول أن هدف المتحدث هو (خسته شدم) أى تعبت .

وفى المثال الثانى : كه گيردست دوست درپريشان حال ودرماندكى وفى المثال الرابع : چراغ روشن شد .

اگر به گفتنى كار برمى آمد دنيا بهشت بود .

هرجا گل است خاراست . فى كل مكان يكون الورد يكون الشوك .

أذن فالجملة التى تتضمن الهدف الأصلى للمتحدث هى ماتسمى بالجملة الأساس أى (جملهٔ پايه) :

وتسمى الجملة الأخرى الجملة التابعة (جملهٔ تبعى) أو جملهٔ پيرو فبها وبأمثالها يكتمل المعنى . ولننظر فى هذا المجال .

(١) اگر اطمينان نداشتم ، نمى نوشتم .

أ ـ جملة اگر اطمينان نداشتم جملة پيرو أى جملة تابعة .

ب ـ نمى نوشتم جملهٔ پايه أو الجملة الأساس

والمعنى إذا لم أكن اطمأننت لم أكن أكتب .

والرابطة بين الجملتين رابطة معنوية .

(٢) أ ـ چراغ برق خاموش شد ، زيرا كه سيم برق قطع گرديد .

فجملة : چراغ برق خاموش شد هىَ الجملة الأساس (جملة پاية)

وسيم برق قطع گرديد جملة پيرو .

ب ـ سيم راكه وصل كردم چراغ روشن شد .

سيم راكه وصل كردم جملة غير مستقلة هى الجملة (پيرو)

چراغ روشن شد جملة (أساس) أو جملهٔ پايه

والذى يربط بين المثالين السابقين ، زيراكه ، و ، كه قرينة لفظية .

جـ ـ مى خواستم به خانه برگردم ، بنابرين بادوستان وداع كردم .

اردت العودة إلى المنزل لذا ودعت الأصدقاء .

ـ هم زيرفرش رانگاه كردم هم بالاى گنجه راديدم .

ـ خواه بنشين خواه برخيز .

والرابطة هنا : بنابرين ، هم . هم ، چه ... چه ، خواه .. خواه قرينة لفظية

جملهٔ پايه	جملهٔ پيرو
نمى گفتم	اگر بيقين نمى دانم

فالجملة فى أصلها اگر بيقين نمى دانستم نمى گفتم .

الجملة نوعان : أسمية وفعلية . وتتكون الجملة الأسمية أساساً من ثلاثة أركان هى :

١ ـ المسند إليه .

٢ ـ المسند

٣ ـ الرابطة

« الجمـلة الأسـمية »

ونهاية الجملة هى التى تدل عليها ، فإذا أنتهت الجملة بفعل عام سواء أكان استن أو هستن وهو مانسميه بالرابطة الأصلية أو الحقيقة أو بـ (بودن ـ شدن ـ گشتن ـ گرديدن[1] بشرط أن تكون بمفردها أى ليست جزء من مصدر مركب أو نهاية من النهايات وهو مانسميه بالرابطة المجازية .

فأننا نحكم على هذه الجملة ونقول أنها جملة أسمية كما يتضح من الأمثلة الآتية :

١ ـ گشتن ـ گرديدن : إذا كانا فعل ربط تكونا بمعنى شدن (أن يصير) شدن إذا لم تكن فعل ربط يكون معناها رفتن (أن يذهب) .

ـ پدرم سالها شهرهاى گونا گون راگشته بود .

گشته بود = گردش كرده بود . گشته بود هنا ليست فعل ربط وإنما معناها يتجول أو يتنزه .

خدا دانا است　　　الله عالم

هوا گرم بود　　　كان الجو دافئاً . اتاق سرد بود

ديوار سفيد است　　　الجدار أبيض

اين مرد دانا است　　　هذا الرجل عالم

او دانشمند است　　　هو عالم

دروغ گفتن عيب بزرگ است　　　قول الكذب عيب

هو اسرد شد　　　صار الجو بارداً

هو اروشن نيست　　　الجو غير صاف أو غير مضيء

تو دانا وخوشبخت هستى　　　أنت عالم ومحفوظ

فعل الربط أو العام (الرابطة)

تنقسم الأفعال من ناحية المعنى الى قسمين عام وخاص .

والفعل العام هو الذى لايدل على عمل مخصوص بل يكون معناه عاما و يدل على مطلق الوجود و يربط شيئا بآخر مثل :

استن . بودن . شدن

ونظرا لأن فعل استن غالباً مايستخدم فى ربط المسند اليه بالمسند فى الجملة الاسمية وهو أكثر أفعال العموم استخداما فقد أطلقوا عليه اسم الرابطة الحقيقية .

ولا يصرف فعل استن فى سائر الأزمنة بل يصرف فى الزمن الحالى مع أنه يصرف من ناحية الشكل مثل الماضى .

وتصريفه على النحو التالى :

من استم　　　ما استيم

تواستى　　　ما استيم

اواست　　　ايشان استند

وتصرف فى النفى

من نيستم　　　ما نيستم

تونيستى　　　شما نيستيد

اونيست　　　ايشان نيستند

وأحيانا تقلب الهمزة فى حالة الاثبات إلى هاء فنقول :

من هستم　　هستيم
توهستى　　هستيد
أو هست　　هستند

و يفرق بعض الباحثين بين استن وهستن و يعتبرون فعل استن هو فعل الربط فقط . ولكن لايلاحظ أى فرق بين المصدر ين فى أقوال وكتابات الكتاب الفرس البارز ين على مر عصور اللغة وتطورها .

وتستعمل استن فى حالة الاثبات مخففة مع جميع الضمائر عدا الضمير أو فتكون معه كاملة (است) .

فتكون ام ـــ اى ـــ است ـــ ايم ـــ ايد ـــ اند .

أى أننا نحذف السين والتاء س ، ت فنقول :

من دانشجوام　　مادا نشجويان ايم
تو دانشجواى　　شمادانشجويان ايد
او دانشجو است　ايشان دانشجويان اند

ولكنها تبقى على صورتها الكاملة فى حالة النفى .

من دانشجو نيستم　　مادانشجويان نيستم
تو دانشجو نيستى　　شما دانشجو يان نيستيد
أو دانشجو نيست　　ايشان دانشجو يان نيستند

وأحيانا تستخدم مخففة فى حالة النفى وتستخدم للضرورة الشعر ية .

(نيم) بدلا من نيستم . وهكذا .

ملحوظة :

١ ـــ إذا كان الاسم الذى يأتى قبل الرابطة منتهيا بالألف أو الواو أو الياء جاز حذف الألف (أ) من كلمة است ـــ مثل :

داناست ــ نكوست ــ يكيست .

٢ ــ إذا أتت كلمة كه أو جه قبل است تصبح كيست اوچيست

٣ ــ تتأتى صيغ هذا المصدر (الرابطة) المخففة بعد الكلمات المنتهية بالألف والواو والهاء الصامتة مع ذكر الهمزة دانا أم . راستگو اى بيچاره ايم ــ فإذا لم تكن الكلمة منتهية بالحروف السابقة تحذف الهمزة فنقول :

من آموز گارم　　تو آموز گارى　　او آموز گاراست

ما آموز گاريم　　شما آموز گار يد　　ايشان آموز گارند

٤ ــ إذا كان المسند إليه جمعا لذى روح كانت الرابطة فى حالة الجمع كذلك فنقول :

شاگردان حاضرند　　دختران بى ادب نيستند

أما إذا كان المسند إليه غير ذى روح فمن الأفضل أن تكون الرابطة مفرد مثل :

برگها سبزاست　　رزوها بلندنيست

٥ ــ إذا كانت هناك جمل متوالية تذكر الرابطة غالبا فى الجملة الأولى وتحذف من الجملة الأخرى بقرينة الجملة الأولى .

٦ ــ هناك مواضع تحذف فيها الرابطة وهى :

(أ) بعد صيغة التفضيل وخاصة بعد كلمات : به ، مه ، مهتر ، كهتر ، مثل :

نه هرچه بقامت مهتر بقيمت بهتر .

(ب) بعد علامة الاختصاص ، مثل : منت خداى راعز وجل ، كه طاعتش موجب قربت است .

(جـ) بعد حرف النفى (نه) ــ مثل :

هوشنگ عادل است نه ظالم ، محمد محكوم نه حاكم .

الجملة الفعلية

أما إذا أنتهت الجملة بفعل خاص فإنها تسمى جملة فعلية ، وعندئذ لاتحتاج إلى رابطة مثل :

حسن من رود	أى يذهب حسن
باد وزيد	هبت الريح

نلاحظ من المثالين السابقين أن الجملة الأولى مكونة من جزءين

الجزء الأول الفاعل أو المسند إليه .

والجزء الثانى الفعل أو المسند .

أى أن الجملة الفعلية تتكون أساساً من ركنين فاعل أو مسند إليه فى أولها وفعل أو مسند فى آخرها .

والفعل قد يكون لازما وقد يكون متعدياً وقد يحتمل الفعل الحالتين .

أمثلة الفعل اللازم :

شيرين آمد	أتت شيرين
على رفت	ذهب على
باد وزيد	هبت الريح

أمثلة الفعل المتعدى :

على سيب را خورد	أكل على التفاح
أحمد كتاب را خريد	إشترى أحمد الكتاب
محمد نامه را نوشت	كتب محمد الرسالة
ديروز ريز بينى خريدم	اشتريت بالأمس منظارا

وهنا نلاحظ أن الفعل إذا كان متعدياً فانه يحتاج إلى مفعول يقع عليه فعل الفاعل فإذا كان المفعول مباشراً أو صريحاً ومعرفة توضع له علامة تميزه وهى كلمة [را] ويكون الأسم الواقع قبلها مباشرة مفعولا به وقد يكون المفعول نكره ومع هذا تلحق به [را] المفعولية أحياناً .

إذا تعددت المفاعيل فى جملة يوضع المفعول به ، والمفعول المباشر أولا ثم تأتى سائر المفاعيل[1] .

١ ـ إذا وجد فى الجملة ظرف زمان جاز أن يتقدم على المسند إليه أو يتأخر عنه .

ولنتأمل هذه الأمثلة كذلك :

١ ـ يك نفر هلندى به نام يأنسم بابه كار بردن دو ذره بين به جاى يك ذره بين ريزبين را إختراع كرد .

٢ ـ بعض از دانشمندان براى ديدن حشرات كوچك ريزبين به كار مى برند .

٣ ـ ريز بينى را كه خريده بودم ، به آزما يشگاه هديه دادم .

فنلاحظ من الأمثلة السابقة أن المفعول قد أتت بعده علامة المفعولية كما فى المثال الأول .

وأحياناً يأتى دون علامة كما فى المثال الثانى .

وأحياناً يلازم المفعول ، بى ورا ، كما فى المثال الثالث .

وأحياناً يفيد الفعل معنى اللازم والمتعدى كما يتضح مما يلى :

١ ـ شيشه شكست   انكسر الزجاج

٢ ـ بـ. ـيشه راشكست أى كسرت الريح الزجاج

٣ ـ آب به زمين ريخت   أنصب الماء على الأرض

٤ ـ مهشيد آب را به زمين ريخت

أى صبت مهشيد الماء على الأرض

٥ ـ باران باريد   سقط المطر

٦ ـ اوازديده اشك باريد

فنرى فى الأمثلة السابقة فعلين جاء كل فعل منهى لازما مرة ومتعديا مرة أخرى .

المسند إليه :

أى المبتدأ فى الجملة الأسمية او الفاعل فى الجملة الفعلية قد يكون :

١ ـ أسماً مثل : على آمد ، هوا سرد است

٢ ـ ضميراً مثل : ايشان آمدند ، او دانشمند است ، تو خوشبخت هستى هستى

٣ ـ مصدراً
دُروغ گفتن عيب است
ديدن بهتر ازشنيدن است
نوشتن هنر است
٤ ـ أسم مصدر مثل :
آسايش دو گيتى تفسير اين دو حرف است .٠. بادوستان مروت بادشمنان مدارا
ورزش سود دارد . الرياضة تفيد
٥ ـ حاصل مصدر مثل :
خستگى مضراست
گفتارنيك پسنديده است
٦ ـ أسم أشارة : مثل : اين مرد داناست
٧ ـ موصول ، مثل :
هر كه آمد عمارتى نوساخت   رفت ومنزل بديگرى پرداخت
٨ ـ صفة وتكون فى موقع الأسم أو مكانه مثل :
هشيار تنبلى نكند .
٩ ـ عددا مثل :
چهار زوج است
ملحوظة :
لاتقع حروف الأضافة أو حروف الربط أو الأصوات فى موقع المسند إليه أو المسند .

٢ ـ المسند :
قد يكون : ١ ـ أسماً مثل دل او سنگ است
زندگى اميد است
٢ ـ فعلا مثل : على خواند ، پاكيناز رفت
٣ ـ صفة : برگ درخت سبزاست ، گل زيبا است

٤ ـ أسم إشارة : جوا نمردی آن است ، نیکی اینست .
٥ ـ أسم أستفهام کوه کجاست ؟ او کیست ؟
وقد تأتی أدوات الأستفهام مسند إليه مثل که آگهست ؟
٦ ـ مصدراً مثل :
مایه پیروزی کوشیدن سعی است
هنر نوشتن است
٧ ـ أسم مصدر مثل :
شرط موفقیت کوشش است
راه رفتن ورزش است
٨ ـ حاصل مصدر مثل :
جویندکی یابندگی است ، أو جو یندگی یابندگیست
٣ ـ الرابطة
تتطابق الرابطة أساسا مع المسند إليه .
فنقول من استاد هستم
ومادا اشجویان هستیم
او مرد هست
ایشان مردان هستند
تو خوب نعبودی
بعض الكلمات العربية مع أنها فى حالة الجمع إلا أنها فى الفارسية تدل على الواحد لذا تكون الرابطة أو الفعل معها فى حالة المفرد .

مثل

اخلاق او بدنیست
احوال او خوب است
روابط آنها انسانی است . روابطهم انسانية .
مداخل او کم است . دخوله قليلة
مخارج او زیاد است . مصروفاته كثيرة

عمليات به اتمام رسيد
صادرات بايد پيش ازواردت باشد .

التطابق بين المسند إليه (نهاد) والفعل .

إذا كان الفاعل [نهاد] مفرداً يجب أن يكون الفعل مفردا كذلك مثل :

١ ـ ماجده به مدرسه رفت .
ذهبت ماجدة إلى المدرسة

٢ ـ شيرين وماجدة بدانشكده رفتند
ذهبت شيرين وماجدة إلى الكلية .

الفاعل فى المثال الأول مفردا فأتى الفعل مفردا كذلك
والفاعل فى المثال الثانى جمعا فأتى الفعل جمعا تبعا لذلك
ولنتأمل الأمثلة التالية كذلك :

سعدى ساليان دراز به جها نگردى پرداخت .
گياه اكسيژن هوارا مى گيرد .
مصر ميهن عزيز ما است
من هرشب موقع خواب را دندانهايم راسواك مى زنم .
ديگران كشتند ماخورديم
مامى كاريم تاديگران بخورند
سگ وگربه وپروانه بى هوا وآب وغذا زنده نمى مانند

من الأمثلة السابقة نرى التطابق بين الفاعل والفعل فإذا كان الفاعل مفردا أتى الفعل كذلك ، وأن كان الفاعل جمعا أتى الفعل جمعا أيضاً .

قد يكون الفاعل مفرداً ويأتى الفعل جمعاً للتعظيم مثل :
آقاى مدير گروه تشريف آوردند .

إذا كان الفاعل جمعاً ولكنه غير ذوات الأرواح يمكن أن يكون الفعل مفرداً مثل : داندانها ى سگ وگربه باريك ونوك تيزاست .
براثر وزش باد درها به هم خورد وشيشه هاشكست إذا كان الفاعل أسم زمان وفى حالة الجمع مثل :

روزها ـ ساليان ـ هفته ها .

يأتى الفعل مفرداً مثل :

ساليان دراز گذشت

سالها من گذرد شنبه به نوروز افتد

روز هاى سياه كوتاه است

إذا كان المسند إليه المفرد مسبوقاً بما يدل على أكثر من واحد جاز أن يكون الفعل جمعاً أو مفرداً

ده نفر به جستجو پرداختند أو ده نفر به جستجو پرداختند

دهقانان زخمى شدند أو زخمى شد

أى بحث عشرة أفراد وجرح عشرات الأشخاص

بيش أزصد نفر به يارى آنها شتافتند أو شتافت

أى جرى أكثر من مائة شخص لمساعدتهم .

چند نفر بدن ما آمدند أو آمد

أى أتى العديد من الأشخاص لرؤيتنا .

إذا كان الفاعل اسم جمع أى مفرداً فى ظاهره وجمعاً فى معناه يمكن أن يكون الفعل مفرداً أو جمعاً مثل :

سپاه مصر به يكباره بردشمن تاخت أو تاختند

أى هجم جيش مصر على العدو مرة واحدة أو هجموا

دسته أى ازآنها موافق بود أو بودند . كان جماعة منهم موافقين

وكذلك ألفاظ : گروه . طايفه . فوجى خلق بعض أسماء الجمع إذا لم تلحق بها علامة الجمع يأتى الفعل مفرداً فقط مثل گله باز آمد ـ كاروان رفت .

كلمة ـ مردم ـ يأتى الفعل معها جمعاً دائما مثل : مردم شادمان آمدند . أتى الناس سعداء

أى أتى القوم فرحين أو الناس فرحين .

الأعداد المبهمة مثل : همه آمدند ، برخى نشستند ، بعض رفتند .

هذه الأعداد المبهمة إذا لم تلحق بها علامة الجمع وجب أن يكون الفعل فى صورة الجمع .

تركيب الجملة

سبق القول بأن نهاية الجملة تدل على نوعها .

فإذا ذكرت الرابطة ـ الأصلية أو المجازية ـ كان ذلك دليلاً على أن الجملة أسمية ، أما إذا أنتهت الجملة بفعل خاص فهذا يدل على أن الجملة فعلية .

ونستطيع أن نقول أن تركيب الجملة يكون أساساً على النحو التالى :

أولاً : المسند إليه ـ الفاعل أو المبتدأ ويكون فى بداية الجملة .

ثانياً : المسند

ثالثاً : الرابطة وفى حالة ظهورها أى حالة الجملة الأسمية مثل :

(١) خداوند مهربانست الله رحيم

خدا دانلست الله عالم

محمد دانشجو ست محمد طالب

هو اگرم شد صار الجو حارا

(٢) بهار آمد . أقبل الربيع

باد وزيد . هبت الريح

نلاحظ فى المجموعة الأولى أن الجملة مكونة من ثلاثة أركان أساسية وكان ترتيبها على النحو التالى :

الركن الأول : المسند إليه فى بدايتها

الركن الثانى : المسند وذكر بعد المسند إليه

الركن الثالث : الرابطة وذكرت فى نهاية الجملة .

أما فى المجموعة الثانية :

فتكونت الجملة من ركنين .

الأول : المسند إليه أو الفاعل (نهاد) وذكر فى بدايتها .

الثانى : المسند أو الفعل وذكر فى نهايتها وهو فعل خاص به أكتمل معنى الجملة لان الفعل لازم .

٣ ـ قد تتكون الجملة من أكثر من ثلاثة أركان ، مثل المفعول المباشر أو الصريح والمفعول غير المباشر ، وقيد وصفه وغير ذلك .

عندئذ يكون ترتيبها الأساسى .

١ ـ الفاعل أولاً أو المسند إليه .

٢ ـ المفعول المباشر .

٣ ـ المفعول غير المباشر

٤ ـ المسند أو الفعل ويكون فى نهاية الجملة .

ومن الممكن أن يكون لكل ركن من هذه الأركان الأصلية أو الأضافية متعلقات خاصة به مثل الصفة وغيره فإنها تلازم الموصوف وكذلك الإضافة .

أما القيود وسائر المتعلقات الأخرى للفعل فإنه يمكن أن تتقدم أو تتأخر مثل

مهشيد نامهٔ رابراى ياكيناز فرستاد

أى أرسلت مهشيد رسالة إلى ياكيناز

مهشيد مسند إليه (١)

نامه (رسالة) مفعول مباشر (٢)

براى ياكيناز مفعول غير مباشر (٣)

فرستاد فعل (مسند) (٤)

إذا راعت الجملة القواعد السابقة يسمونها جملة مستقيمة (جملهٔ مستقيمهٔ) أو جملة مستوية (جملهٔ مستوى) أو جملة متداولة أو معمولة .

ملحوظة :

١ ـ يلاحظ أن قيد الزمان قد يذكر قبل المسند إليه أو يذكر بعده مثل :

هوا ديروز گرم بود : كان الجو بالأمس دافئاً أو حاراً .

٢ ـ يختلف الحال فى الشعر ، فأحياناً يتقدم الفعل على المفعول المباشر مثل :

بحكم آنكه دارقليم عشق پادشاهى

از آستانهٔ دولت مران گدائى را

أو يتقدم المفعول غير المباشر على المفعول المباشر مثل :

بروز گار سلامت شکستگان درياب
که جبر خاطر مسکين بلا بگر داند

٣ ـ قد يتعدد المسند إليه مثل : محمد برادرش دانا ست

فـ محمد	مسند إليه أول
برادرش	مسند إليه ثان
دانا	مسند
است	رابطة

والرابطة هنا للمسند إليه الثانى أى برادرش

وتكون جملة برادرش دانا مسند للمسند إليه الأول محمد مثل :

دلم که مخزون اسرار بود دست قضا
درش به بست وكليدش به دبستانى داد

٤ ـ أذن الجملة الأسمية يكون ترتيبها الأساسى على النحو التالى :

(١) المسند إليه ومتعلقاته
(٢) المسند ومتعلقاته
(٣) الرابطة

والجملة الفعلية تكون :

مسند إليه	(١)
مفعول مباشر	(٢)
مفعول غير مباشر	(٣)
مسند (فعل)	(٤)

٥ ـ أحياناً تسبق قيود الزمان أسم المسند إليه وهذا جائز للقيود الأخرى أيضاً مثل : قيد النفى أو التأكيد أو الأستفهام .

كما يتضح من المثال الأتى :

ديروز يطور يقين أحمد بقاهرة رفت

ديروز	قيد زمان

يطوز يقين   قيد تأكيد
أحمد   مسند إليه

٦ ـ يمكن القول إن كل جملة خبرية تتكون من ركنين :

القسم الأول : نهاد أى مايُخبر عنه أو المسند إليه

القسم الثانى : گزاره أى الخبر أو الأسناد

مثل :

إبراهيم ببازار رفت

ف ، إبراهيم : القسم الأول من الجملة وهو مايمسى نهاد .

و ، ببازار رفت : القسم الثانى من الجملة وهى مايسمى گزاره .

أو كما يقول المناطقة : الموضوع والمحمول

وقد سبقت الأشارة إلى ذلك :

٧ ـ إذا كان الفعل فى الجملة متعدياً ، إحتاج إلى مفعول به أى مفعول مباشر أو صريح حتى يقع عليه فعل الفاعل ، لذا يسمونه المتمم لأنه يكمل ويتمم معنى الفعل مثل :

بهرام خسرو را ديد . أى رأى بهرام خسرو

باد درخت را شكست : كسرت الرياح الشجرة أو الريح والمفعول قسمان :

٢ ـ مباشر أو صريح وهو مانسميه المفعول به : وهو الذى لايسبقه حرف إضافة ويكون فى جملة فعلية فعلها متعدى .

على محمدرا فراخواند . استدعى على محمدا

پيروز نامه را برد . حمل پيروز الرسالة .

وتأتى بعده غالباً علامة المفعولية [را] وكانت تسبقه كذلك فى الكتابات القديمة [مر] ويجوز حذف (را) أحياناً .

ب ـ المفعول غير المباشر أو الصريح

هو الذى يسبقه حرف من حروف الجر دائما . ويكون الفعل فى الجملة لازما مثل :

بهرام بمدرسة آمد : أتى بهرام إلى المدرسة
فالفعل فى هذه الجملة فعل لازم هو آمد أى أتى
و بمدرسة مفعول إليه
أو بكتابخانه رفت
أى ذهب إلى المكتبة
فكلمة بكتبخانه مفعول إليه
و رفت ذهب فعل لازم
والمفعول غير المباشر خمسة أنواع :
أ ـ المفعول إليه وتسبقه [ب] مثل :
رضا بخيابان رفت
أى ذهب رضا إلى الشارع
ب ـ مفعول له وتسبقه براى ويسمى أحياناً مفعول لأجله ، مثل :
من براى رفتن آماده شدم
أى استعديت للذهاب أو تهيأت للذهاب
جـ ـ مفعول فيه وتسبقه [در]
من اورا دربازار ديدم
أى رأيته فى السوق
فى السوق [دربازار] مفعول فيه .
ء ـ مفعول منه وتسبقه [از]
از شهر منصوره برگشتم
اى رجعت من مدينة المنصورة
هـ ـ مفعول معه : وتسبقه با
مثل :
ماجده با برادرش رفت
ذهبت ماجده مع أخيها

٨ ـ حين يكون الفاعل والمفعول ضميرين ، يتقدم ضمير الفاعل على ضمير المفعول ، مثل :

گفتمش : قلت له

بردمش : حملته

مثال أخير على تكوين الجملة باجزائها المختلفة .

ديروز من پسرم را بايكى از دوستهايش براى گردش به يكى از روست هاى طنطا بُردم .

ديروز	قيد زمان	(١)
+ من	الفاعل	(٢)
+ پسرم را	المفعول المباشر و را علامة المفعولية	(٣)
+ بايكى از دوستهايش :	مفعول غير مباشر	(٤)
+ براى گردش	قيد العلة أو السبب	(٥)
+ به يكى از روستاهاى : طنطا	قيد مكان	(٦)
+ بُردم	الفعل	(٧)

بعض الأخطاء المشهورة :

يك وقتى

إذا أتت ياء الوحدة فى آخر الكلمة يكون ذكر كلمة يك خطأ أو يجب القول يك وقت فقط .

تقدير : إذا كان المعنى معرفة القدر أو المنزلة تكون خطأ

لان كلمة تقدير : تعنى سرنوشت . أى المصير أو القدر

مهور : أسم مفعول من كلمة مُهر الفارسية

استخدامها فى الفارسية خطأ

ليسانس ـ ديپلم ـ خطأ والصواب

ليسانسيه أو ديپلمه

خرده مالك	صواب
خورده مالك	خطأ

خواسته ـ خواست إذا استخدمتا كل واحدة مكان الأخرى خطأ
لان خواسته بمعنى دارائى (المالية)
خواست : بمعنى تقاضا ـ طلب أو مطلب
فإذا قلنا : أز خواسته هاى مردم يكى آزادى است
أى إحدى مطالب الناس الحرية .
وهى هنا خطأ
والصواب : از خواست هاى مردم يكى آزادى است
رونويس .. رونوشت بمعنى مسودة
الأصوب .. رونوشت
كفّاش صانع الأحذية
والصواب : كفشگر
خير ـ نخير : إذا استخدمت بمعنى نه (حرف نفى) تكون خطأ .
حاجى : بدلا من حاج أسم فاعل عربى خطأ
أى أضافة الياء إلى أخرها خطأ .

پيوست : إذا أستخدمت مكان ضميمة تكون خطأ
گرام ـ تار ، كانا فى البهلوية گراميك ، تاريك ثم حذفت الكاف
والصواب : گرامى . تارى
اگر چنانچه ، وكلاهما للشرط إذا ذكرا معا يكون خطأ
سوك ، سنبلة القمح (خوشه گندم)
سوگ ، عزاء أو مصيبة
والفرق كبيرة فى المعنى
غدغن : تعنى التأكيد
فلا يجب أن تستخدم بمعنى ممنوع .
كانديد تعنى أحمق فى اللغة الفرنسية
فإذا استخدمت بمعنى كانديدا أى المرشح تكون خطأ
لوتى بمعنى الرجل الشهم ولا تستخدم بالطاء فهى بالطاء لوطى نسبه إلى قوم لوط (أهل الفاحشة)

خورشت خطأ والصواب خورش
درب = در الصواب در بمعنى الباب
نياكان = نياكَان ـ اجداد والكلمة الثانية هى الأصواب :
سلامتى ـ راحتى ـ خلاصى لاتتصل بها ياء المصدرية
سالیانه ، ماهیانه ، سالیان
يكون من الخطأ اضافة ياء إلى أخرها ثم جمعها بالألف والنون والصواب :
سالانه ـ ماهانه ـ سالها

التجزئة والتركيب

المقصود من كلمة التجزئة أن تخضع كل كلمة فى الجملة من حيث القواعد الصرفية للبحث فنحدد نوعها واجزاءها :

أسلوب التجزئة (التجزئة)

أولا : إذا كانت الكلمة فعلا :

١ ـ ... زمن الفعل (ماضى أن مضارع ، امر ـ نهى ـ مستقبل) .

فإذا كان الفعل فى الماضى نحدد نوع الماضى هل هو مطلق أو استمرارى نقلى بعيد شكى أو التزامى .

وإذا كان الفعل فى المضارع نحدد نوعه إلتزامى أم أخبارى .

٢ ـ نحدد مع أى ضمير قد صرف هذا الفعل المتكلم المفرد أم المتكلم الجمع ، المخاطب الفرد أم المخاطب الجمع الغائب المفرد أم الغائب الجمع .

٣ ـ وجه الفعل (أخبارى ـ ألتزامى ـ شرطى ـ امرى ـ وصفى ـ مصدرى) .

ـ هل الفعل فى حالة الأثبات أم فى حالة النفى ؟

ـ هل الفعل لازم أم متعدى أم يأتى لازما ومتعدياً .

ـ مبنى للمعلوم أم مبنى للمجهول .

٤ ـ هل المصدر أو الفعل بسيط أم مركب ونوع التركيب .

ثانيا : إذا كانت الكلمة أسما .

١ ــ نحدد نوع الأسم هل عام أو خاص ذات أو معنى معرفة أو نكره . جامد أو مشتق مفرد أو جمع مع بيان علامة الجمع فيه بسيط أو مركب : أجزاء التركيب وكيفيته .

٢ ــ أسم جمع أم لا .

ثالثاً : إذا كانت الكلمة مصدرا نحدد هل هو أصلى أم غير أصلى .

بسيط أو مركب مع بيان نوع التركيب .

رابعاً : إذا كانت الكلمة صفة .

نحدد هل بسيطة أو مركبة ، سماعية ، أو قياسية .

إذا كانت قياسية نحدد هل هى فاعليه أو مفعولية ، نسبه أو التفضيل ودرجته فى كل من تلك الصفات بأقسامها المختلفة ونحدد اجزاء الصفة المركبة وكيفية صياغتها .

خامساً : إذا كانت الكلمة كناية :

١ ــ نحدد هل هى أسم أشارة أم ضمير أم موصول أو أداة أستفهام أو من المبهمات .

٢ ــ فى حالة الأسم الأشارة لابد من تحديد المشار إليه .

وفى حالة الضمير لابد من تحديد نوعه هل هو شخصى أو أشارة أو مشترك .

وإذا كان الضمير شخصياً نحدد هل هو متصل أم منفصل ونحدد فى كلتا الحالتين .

هل هو فى حالة الفاعلية أم المفعولية أم الأضافة .

ويضاف إلى تلك حالة النداء فى حالة الضمير المنفصل الذى تميز بها عن الضمير المتصل وفى حالة ضمير الأشارة يكتفى بذكر الضمير .

سادساً :

إذا كانت الكلمة عدداً .

نحدد نوعه من أى نوع من الأنواع الأربعة .

سابعاً :

إذا كانت الكلمة قيداً .

نحدد هل القيد مختص أم مشترك ثم نحدد أى نوع من أنواع القيود وهل القيد أسم أم صفة أم يجمع بين الأثنين .

ثامنا : الحروف ـ (يلزم هذا فقط فى حالة التجزئة) .

وهنا نشير إلى أن نحدد نوعها .

ونبين هل هى حروف أضافة أم حروف ربط وأن نذكر موضع استخدامها (عطف ، استثناء ـ شرط) وكما سبق القول فإن كل حرف من حروف الأضافة مثل (بـ وبا واز) لها معانى متعددة عندئذ يكون من الأفضل أن نشير إلى معناها اثناء التجزئة .

تاسعاً : الأصوات :

لابد أن نحدد نوع الصوت بسيط أم مركب ونوع استخدامه هل للنداء ـ التعجب ـ الندم ـ التحسين ـ التحذير ـ التنبيه .

التركيب

أى ربط ووصل كلمات الجملة بعضها ببعض ، عندئذ حين نتحدث عن التركيب لابد أن نذكر أركان الجملة فنحدد نوعها هل أسمية أم فعلية ونذكر فى حالة الجملة الأسمية أركانها المسند إليه ـ والمسند والرابطة . أو فعل الربط العام[1] .

---

١ ـ افعال الربط العام هستن ـ استن وتسمى الرابطة الأصلية والحقيقية . بودن ـ شدن ـ گشتن ـ گرديدن بشرط ان تكون بمفردها وتسمى الرابطة المجازية

وفي حالة الجملة الفعلية نحدد الفاعل والمفعول والفعل . أى الفعل الخاص وغير العام ثم المنادى فى حالة النداء ثم نحدد سائر المتعلقات والفضلات .

مثل :

القيد ، المضاف إليه والصفة والتأكيد ، والبدل والعطف .

ويجب ن نوضع فى الجملة هل هى كاملة ؟ أم ناقصة ؟ مكملة أم معترضة ؟ مقلوبة ؟ أم مستقيمه وذا كانت مقلوبة فما هو مستقيمها ؟

فننظر هذا البيت :

نه شرقيم ـ نه غربيم ، نه بريم ، نه بحريم
نه از كان طبيعيم ، نه از افلاك گردانم

فى هذا البيت ست جمل :

فـ (م) فى آخر كل جملة مخفف فعل الربط العام ـ استم .

ففى حالة التركيب نقول أن شرق (مسند أو خبر) .

(م) مخفف استم رابطة فعل عام ومن مسند إليه أشار إليه حرف ال (ميم) والجملة فى بنائها الأصلى :

من شرق نيستم وكذلك يمكن تركيب كل جملة من الجمل الست .

وفى الجملة الفعلية نحدد نوعها وهل هناك فعل الواحد أم أكثر من الفعل ، ثم تبحث عن الفاعل هل مفرد أم مركب هل التركيب أضافى أم وصفى ثم نبحث عن الفاعل هل مفرد أم مركب هل التركيب أضافى أم وصفى ثم نبحث عن المفعول المباشر أين هو ؟

ثم نبحث عن المفعول غير المباشر . وهكذا كما يتضح مما يلى :

« باغبان ازموده گياه خود رو را بابيلك خودا زبيخ كند .

ففى التجزئة : نقول :

باغبان : اسم عام معرفة مركب من اسم ـ لاحقه (بان) تفيد المحافظة (الحراسة) (موصوف بمعنى بستانى) ازموده : صفة قياسية أسم مفعول من المصدر ازمودن بمعنى أن يجرب .

گياه : عشب أسم عام مفرد جامد ــ معرفة .

خود رو : صفة قياسية صفة الفاعلية مركب فى الأصل خودروينده .

مركب من الضمير المشترك خود وصفة الفاعلية المرخـمة رو والتى كانت فى الأصل : رونده) من المصدر رستن .

ينمو والمادة الأصلية رو .

را علامة المفعول المباشر .

با حرف اضافة .

بيلك اسم عام ــ مفرد ذات معرفة ــ مركب من اسم ، هو بيل ــ ك لاحقة تفيد التصغير .

خود كناية . ضمير مشترك او حرف أضافة .

بيخ أسم عام مفرد ــ ذات بمعنى جذر أو أساس .

كند : فعل ماضى مطلق مصرف مع الضمير أو متعدى مبنى للمعلوم من المصدر كندن أن يقتلع والمادة الأصلية كن .

أما تركيب هذه الجملة فيكون على النحو التالى :

١ ــ المثال السابق ليس به سوى فعل واحد إذا فهى جملة واحدة .

٢ ــ كند من المصدر كندن هو ليس فعل ربط عام بل فعل خاص وعلى هذا فهى جملة فعلية .

٣ ــ نبحث عن الفاعل أى كه كند ؟ نرى أن الأجابة باغبان أى البستانى وعلى هذا فكلمة باغبان فاعل ولما كانت ازموده صفة (باغبان) إذا فالموصوف والصفة هى الفاعل .

ــ ثم نبحث عن المكملات أو الفضلات (چه راكند) فنجد أن الأجابة هى گياه را وهى موصوف والصفة التى وردت بعدها هى :

خودرو ورا علامة المفعولية أو المفعول المباشر أو الصريح .

ــ ثم نبحث عن المفعول غير المباشر فنرى فى هذه الجملة من الحروف الأضافة (با) و (از) فنحكم أن هذه الجملة بها فعلين غير مباشرين .

متمم الأول   بيلك وذكر بعد حرف الأضافة .

متمم الثانى   بيخ وذكر بعد حرف الأضافة ار .

ويشير الدكتور/ محمد دبير سياق عند ذكره لهذا المثال إلى أننا يمكن أن نعتبر المفعول غير مباشرة يعنى (ازبيخ) فى هذه الجملة (قيد الفعل كند)

(الان ساورد عددا من أمثلة التجزئة والتركيب كما أوردها سيد كمال ط ـ فى كتابه المعنون باسم أصول دستور زبان فارسى .

ثنا وحمد بى پايان خدارا   كه صنعش در وجود آورد مارا

تجزئة   تركيب

ثنا : اسم عام ، معنى ، مفرد ، بسيط ، معرفة ، جامد   مسند إليه

و : حرف ربط

حمد : اسم ، عام ، معنى ، مفرد ، بسيط ، معرفة ، جامد   عطف بر ثنا

بى پايان : صفة مركب ، مطلق   صفت براى ثنا وحمد

خدا : اسم ، خاص ، ذات ، بسيط ، معرفة ، جامد   مسند

تذكار ١ ـ فعل ربط اين جمله محذوف ميباشد تقدير عبارت چنين است : ثنا وحمد بى پايان براى خدا است .

٢ ـ حذف فعل ربط بعد از علامت اختصاص (را) قياسى است مانند : منت خدارا يعنى منت براى خدا است .

كه : حرف ربط

صنع : اسم ، عام ، بسيط ، معنى ، معرفة ، جامد   فاعل براى آورد

ش : از كنايات ، ضمير متصل ، سوم شخص مفرد   مضاف إليه

در : حرف إضافة

وجود : اسم ، عام ، معنى ، بسيط ، معرفة ، جامد   مفعول بواسطه براى آورد

آورد : فعل ماضی ، مطلق سوم شخص مفرد متعدی . فعل

ما : از کنایات ، ضمیر متصل ، أول شخص جمع مفعول مستقیم برای آورد

را : علامت مفعول مستقیم

حمد وثنا : شکر و ستایش ، **صنع** : کار ، احسان ونیکوئی . **وجود** : هستی : ضد عدم .

راستی موجب رضای خدا است کس ندیدم که گمشد ازره راست

راستی : اسم ؛ عام ، بسیط ، معنی ؛ مفرد ، معرفة ، جامد مسند إليه

موجب : اسم ، عام ، معنی ، بسیط ؛ مفرد ؛ معرفة منسد ومضاف

رضا : اسم ، عام ، معنی ، بسیط ؛ مفرد : معرفه مضاف إليه ومضاف

ی : زاید (جون رضا بکلمهٔ بعد اضافة شده ، وحرف آخر ش « الف » میباشد طبق

قاعدة پس از آن « یا » آورند ، بجای کسره اضافة) .

خدا : اسم ، خاص ، ذات ، ببیط ، مفرد ، جامد ، معرفة مضاف إليه

است : فعل عام ؛ سوم شخص مفرد رابط

کس : از مبهمات مفعول برای ندیدم

ندیدم : فعل ماضی ، مطلق ، أول شخص مفرد ، متعدی فعل وفاعل

که : حرف ربط

گمشد : فعل ماضی مطلق ، سوم شخص ، مفرد لازم فعل وفاعل

از : حرف اضافة . .

ره : مخفف « راه » اسم عام ، ذات ، بسیط ، جامد معرفة .

مفعول بواسطة برای گمشد

راست : صفت ، مطلق ، بسیط صفت برای « ره »

خرد افسر شهر یاران بود خرد زیور نامداران بود

خرد : اسم ، عام ، معنی ، مفرد ، بسیط ، معرفة ، جامد مسند إليه

افسر : اسم عام . ذات . مفرد . بسیط . معرفة . جامد مسند ومضاف

شهریاران : اسم ، عام ، ذات ، جمع ، معرفة ، جامد — مضاف إليه

بود : فعل عام . مضارع . سوم شخص مفرداز مصدر بودن — رابطة

خرد : اسم . عام . معنى ؛ مفرد ، بسيط ، معرفة ، جامد . — مسند إليه

زیور : أسم عام . معنى . مفرد . بسيط . معرفة . جامد(1) — مسند ومضاف

نامداران : اسم . عام . ذات . جمع . معرفة . جامد — مضاف إليه

بود : فعل عام مضارع سوم شخص مفرد از مصدر بودن — رابطة

توانا بود هركه دانا بود بدانش دل پیر برنا بوّد

تجزئة — تركيب

توانا : صفت . مطلق . بسيط = قادر — مسند مقدم

بود : فعل عام ، مضارع ، سوم شخص مفرد دارز مصدر بودن — فعل ربط

هر : از ادوات شمول وشرط

که : از مبهمات — مسند إليه

دانا : صفت ، مطلق ، بسيط – عالم — مسند

بود : فعل عام ، مضارع ، سوم شخص مفرد — فعل ربط

ب : حرف إضافة

دانش : اسم ، عام ، معنى ، بسيط ، مفرد ، معرفة وجامد — مفعول بواسطة

دل : اسم ، عام ، بسيط ، مفرد ، معرفة ، جامد — مسند إليه ومضاف

پیر : اسم ، مفرد ، عام ، بسيط ، ذات ، معرفة جامد — مضاف إليه

تذكار : كلمة « پير » صفتي است كه جاى موصوف استعمال شدة است وبمعناى شخص پير باشد ، ازاينجهت در تجزيه اسم ودر تركيب مضاف اليه ، گفته شد .

برنا : صفت ، مطلق ، بسيط – شاب — مسند

بوّد : فعل عام ، مضارع ، سوم شخص مفرد — رابطة

توضيح : اين در جملة مقلوب ومستقيم آن چنين است : هر كه دانا بود توانا بوذ ، دل پير بدانش برنا بود .

خبری که دانی دلی بیازارد ، تو خاموش تادیگری بیارد
بلبلا مژده بهار بیار خبر بد ببوم بازگذار (گلستان)

خبر : اسم ، عام ، بسیط ، معنی ، مفرد ، معرفة ، جامد فاعل (مسند إلیه)
ی : توصیفی
که : حرف ربط (بیان)
دانی : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد ، متعدی ، بسیط فعل وفاعل
دل : اسم ؛ عام معنی ، بسیط ، مفرد ، نکرة ؛ جامد مفعول برای بیازارد
ی : علامت وحده ونکره
بیازارد : فعل مضارع ؛ سوم شخص مفرد ، التزامی ، متعدی فعل
تو : از کنایات ، ضمیر منفصل ، دوم شخص مفرد مسند إلیه
خاموش : صفت بسیط ، مطلق صامت مسند
توضیح : فعل ربط این جملة محذوف است یعنی : تو خاموش باش
تا : حرف ربط
دیگری : از مبهمات فاعل برای بیارد
بیارد : فعل مضارع التزامی ، سوم شخص مفرد فعل
بلبل : اسم ، عام ، ذات ، بسیط ، مفرد ، معرفة ؛ جامد منادی
ا : حرف ندا
مژده : اسم : عام ، معنی ، بسیط ، مفرد ، معرفة ، جامد .
مفعول برای بیار ومضاف

بهار : اسم ، عام ، معنی ، بسیط ، معرفة ، جامد مضاف إليه
بیار : فعل امر ، دوم شخص مفرد ، از مصدر آوردن فعل وفاعل
خبر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، جامد مفعول برای باز گذار
بد : صفت مطلق ، بسیط صفت برای خبر
ب : حرف اضافة مفعول بواسطة برای‌بوم : اسم ، عام ، ذات ؛ بسیط ، مفرد ، جامد بازگذار
باز گذار : فعل امر . مرکب . دوم شخص مفرد . متعدی فعل وفاعل

طلب کردم زدانائی یکی پند مرا فرمود با نادان مپیوند

طلب کردم : فعل مرکب ماضی مطلق ، أول شخص مفرد متعدی فعل وفاعل

ز : مخفف « از » حرف اضافة .

دانائی : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، نکرة ، ذات ، مشتق مفعول بواسطه برای طلب کردم

یکی : علامت نکره ، یعنی « پندی »
پند : أسم عام ، مفرد ، معنی ، بسیط ، نکره مفعول برای طلب کردم
مستقیم این جملة چنین است پندی از دانائی طلب کردم .
من : از کنایات ضمیر أول شخص مفرد مفعول برای فرمود
توضیح : هرگاه « من » باعلامت مفعول مستقیم « را » استعمال شود نون آن حذف شود .
را : علامت مفعول مستقیم
فرمود : فعل ماضی . مطلق . سوم شخص مفرد فعل وفاعل
با : حرف اضافة

نادان : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفه مفعول بواسطة
مپیوند : فعل نهی (امر منفی) دوم شخص مفرد فعل وفاعل

هر که در سایه عنایت اوست گنهش طاعت است ودشمن دوست

هر : ازادات شمول و شرط .

که : از مبهمان بمعنی کس — مسند إليه

در : حرف اضافة — مسند و مضاف

سایه : اسم . مفرد . عام . بسیط . معنی . معرفة جامد

عنایت : اسم . عام . مفرد . بسیط . معنی . معرفة . جامد — مضاف إليه (مضاف)

او : از کنایات ضمیر منفصل سوم شخص مفرد — مضاف إليه

است : فعل سوم شخص مفرد — فعل ربط

تذکار : این جملة ناقص وجملة دیگر مکمل آن میباشد .

گنه : مخفف « گناه » اسم : مفرد . عام . بسیط . معنی معرفة — مسند إليه

ش : از کنایات ، ضمیر منصل یوم شخص مفرد — مضاف إليه

طاعت : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط جامد ، معنی ، معرفة — مسند

است : فعل مضارع سوم شخص مفرد — فعل ربط

و : حرف ربط

دشمن : اسم ، مفرد ، عام بسیط ، جامد ، ذات ، معرفة عدو — مسند إليه

دوست : صفت مطلق . بسیط . صديق — مسند

تذکار : فعل ربط در این جملة بقرینه جملة پیش حذف شدة تقدیر عبارت چنین است

دشمن او دوست است ، وتمام جمله عطف شده به جملهٔ پیش ، واین دو جملة مکمل جملة اول ست

شد غلامی که آب جوی آرد — آب جوی آمد غلام ببرد

شد : فعل ماضی . مطلق . یوم شخص مفرد . لازم — فعل

غلامی : اسم . عام . مفرد . ذات . بسیط . نکره . جامد — فاعل برای شد

که : حرف ربط

آب : اسم . عام . بسیط . مفرد . ذات . معرفة . جامد — مفعول برای آورد

جوی : اسم . عام . بسیط ذات . مفرد . معرفة . جامد — مضاف إليه

آرد : فعل مضارع سوم شخص مفرد . متعدی فعل

آب : عام ، بسیط . ذات . مفرد . معرفة . جامد فاعل برای آمد

جوی : عام . بسیط . ذات . مفرد . معرفة . جامد مضاف إلیه

آمد : فعل ماضی ، سوم شخص مفرد ، لازم فعل

و : حرف ربط

غلام : اسم مفرد . عام . بسیط ، دات ؛ مفرد معرفة ، جامد

مفعول برای ببرد

ببرد : فعل ماضی ، مطلق . سوم . شخص مفرد ، متعد فعل

بمیر تا برهی ای حسود کاین رنجی است

که از مشقت آن جز بمرگ نتوان رست

بمیر : فعل امر ، دوم شخص مفرد لازم فعل وفاعل

تا : حرف ربط

برهی : فعل ، مضارع التزامی ، دوم شخص مفرد ، لازم فعل وفاعل

أی : حرف ندا

حسود : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفة منادی

که : حرف ربط

این : ضمیر اشارة مسند إلیه

رنج : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة مسند

ی : تو صیفی "

است : فعل ، سوم شخص مفرد فعل ربط

که : حرف ربط

از : حرف إضافة

مشقت : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، جامد ، معرفة مفعول بواسطة برای

آن : ضمیر اشارة - مضاف الیه تتوان رست

جز : حرف ربط

ب : حرف اضافة

مرگ : اسم ، عام بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد   مفعول بواسطة

نتوان رست : فعل وجه مصدری   فعل

ای مرغ سحر عشق زپروانه بیاموز   کان سوخته راجان شدو آوازنیامد

ای : حرف ندا

مرغ : اسم ؛ مفرد ، عام بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد   منادی

سحر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد   مضاف إلیه

عشق : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی معرفة ، جامد مفعول برای بیاموز

ز : مخفف « از » حرف اضافة

پروانه : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفة . جامد

مفعول بواسطة برای بیاموز

بیاموز : فعل امر ، دوم شخص مفرد . متعدی   فعل وفاعل

که : حرف ربط

آن : صفت اشارة   صفت برای سوخته

سوخته : صفت مفعولی   مضاف إلیه

را : علامت فك إضافة

جان : اسم ، عام ؛ بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ؛ جامد   فاعل برای شد

شد : فعل ، ماضی مطلق ؛ سوم شخص مفرد ، لازم یعنی رفت   فعل

تذکار : تقدیر عبارت چنین است : جان آن سوخته بشد ؛ چون مضاف إلیه . مضاف مقدم شده بعد ازآن « را » زیاد گردیده است واین « را » علامت فك اضافة میباشد .

و : حرف ربط

آواز : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی : جامد معرفة   فاعل برای نیامد

نیامد : فعل ماضی مطلق سوم شخص مفرد لازم   فعل

همه دشمنی از تو دیدم ولیکن   نگویم که تو دوستی را نشائی

همه : ازمبهمات   قید تأکید برای دیدم

دشمنی : اسم ؛ مصدر ؛ مفرد ، بسیط   مفعول برای دیدم

از : حرف اضافة

تو : ضمیر منفصل ، دوم شخص مفرد مفعول بواسطة برای دیدم

دیدم : فعل ماضی ، مطلق ؛ أول شخص مفرد ، متعدی فعل وفاعل

ولیکن : حرف ربط مرکب

نگویم : فعل مضارع منفی ؛ أول شخص مفرد ؛ متعدی فعل وفاعل

که : حرف ربط

تو : ضمیر منفصل ؛ دوم شخص مفرد فاعل (مسند إلیه)

دوستی : اسم ، مصدر ، بسیط ، مفرد مفعول برای نشائی

را : علامت مفعول

نشائی : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد ، از مصدر « شایستن » .

فعل وفاعل (مسند)

من عمر خویش را بصبوری گذاشتم عمر دگر بباید تا صبر بر دهد

من : از کنایات ضمیر منفصل ؛ اول شخص مفرد مسند إلیه

عمر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد

مفعول برای گذاشتم

خویش : ضمیر مشترك مضاف إلیه

را : علامت مفعول مستقیم

ب : حرف اضافة

صبوری : اسم ، مصدر ، بسیط ؛ مفرد مفعول بواسطة برای گذاشتم

گذاشتم : فعل ، ماضی ؛ أول شخص مفرد ، متعدی فعل (مسند)

عمر : اسم ، عام : بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد فاعل برای بباید

دگر : ازمبهمات صفت برای عمر

بباید : فعل مضارع سوم شخص مفرد از مصدر بایستن فعل

تا : حرف ربط

صبر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معرفة ، جامد

فاعل برای « بردهد »

بر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ؛ معرفة ، جامد متمم فعل « دهد »

دهد : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد : از مصدر دادن فعل

سعدیا پیکر مطبوع برای نظراست گر نبینی چه بود فایده چشم بصیر ؟

سعدی : اسم ، مفرد ، خاص ، ذات ؛ معرفة منادی

ا : حرف ندا

پیکر : اسم ؛ عام ، بسیط ؛ مفرد ، ذات ، جامد . معرفة مسند إلیه

مطبوع : صفت مطلق . بسیط صفت برای پیکر

برای : حرف اضافة

نظر : اسم . عام . بسیط . مفرد . معنی . معرفة . جامد مسند

است : فعل سوم شخص مفرد فعل ربط

گر : مخفف « اگر » حرف شرط

نبینی : فعل مضارع منفی ، دوم شخص مفرد ؛ متعدی فعل وفاعل

چه : از کنایات (استفهام) مسند مقدم

بود : فعل مضارع . سوم شخص مفرد فعل ربط

فاید : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة مسند إلیه ومضاف

چشم : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات معرفة مضاف إلیه

بصیر : صفت مطلق ؛ بسیط صفت برای جشم

یار نا پایدار دوست مدار دوستی را نشاید این غدار

یار : اسم ، عام ، بسیط ؛ مفرد ، معرفة ذات مفعول برای دوست مدار

ناپایدار : صفت مرکب ، مطلق صفت برای یار

دوست : صفت . بسیط . مطلق متمم فعل مدار

مدار : فعل نهی (امر منفی) دوم شخص مفرد متعدی فعل وفاعل

دوستی : اسم ، مصدر ، مفرد ، بسیط مفعول برای نشاید

را : علامت مفعول مستقیم

نشاید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد ، منفی متعدی از « مصدر

شایستن » فعل

این : صفت اشارة صفت برای غدار

غدار : اسم ، عام ، مفرد ، ذات ، بسیط ، معرفة فاعل برای نشاید

هر سروکه در بسیط عالم باشد شاید که به پیش قامت خم باشد

هر : از ادوات شمول

سرو : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفة ، جامد مسند إلیه

که : ربط

در : حرف إضافة

بسیط : اسم ، عام ، مفرد ، بسیط ، معنی ، جامد ، معرفه مسند برای مسند إلیه مقدر یعنی آن

عالم : اسم ، مفرد ، بسیط ، ذات ، معرفة مضاف إلیه

باشد : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد فعل ربط

شاید : فعل مضارع ، سوم ، شخص مفرد از مصدر « شایستن » فعل

که : حرف ربط

ب : حرف اضافة

پیش : اسم ، ظرف ، جامد ، معرفة مفعول بواسطة برای باشد

قامت : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد مضاف إلیه ومضاف

تْ : از کنایات ، ضمیر متصل ، دوم شخص مفرد مضاف إلیه

خم : صفت ، بسیط ، مطلق مسند برای سرو

باشد : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد فعل ربط

برو اندر جهان تفرج کن پیش ازآن روزگر جهان بروی

برو : فعل امر ، دوم شخص مفرد ، لازم فعل وفاعل

اندر : حرف اضافة

جهان : اسم ، بسیط ، خاص ، ذات ، معرفة ، جامد مفعول بواسطة

تفرج : اسم ، مفرد ، بسیط ، معرفة ، جامد متمم فعل کن

کن : فعل امر ، دوم شخص مفرد — فعل وفاعل

پیش : اسم ، ظرف — قید زمان برای برو

از : حرف اضافة

آن : صفت اشارة — صفت برای روز

روز : اسم . عام . مفرد . عام . بسیط . جامد . معرفة — متمم پیش

که : حرف ربط (بیان)

از : حرف اضافة

جهان : اسم ، مفرد ، بسیط ، جامد ، ذات ، معرفة — مفعول بواسطة برای بروی

بروی : فعل مضارع ؛ دوم شخص مفرد — فعل وفاعل

من بندهٔ حضرت کریمم پروردهٔ نعمت قدیمم

من : ضمیر منفصل ، أول شخص مفرد لازم — مسند إليه

بنده : اسم ، مفرد عام ، بسیط ، ذات ، معرفة جامد — مسند (مضاف)

حضرت : اسم . مفرد . بسیط . ذات . عام — مضاف إليه (مضاف)

کریم : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات — مضاف إليه

م : مخفف « استم » فعل ، أو شخص مفرد — فعل ربط

پرورده : صفت مفعولی ، بسیط . مشتق — مسند برای مسند إليه محذوف یعنی « من » ومضاف

نعمت : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، جامد — مضاف إليه

قدیم : صفت بسیط . مطلق — صفت برای نعمت

م : مخفف « استم » فعل اول شخص مفرد — فعل ربط

من وتو هردو خواجه تاشانیم بندهٔ بارگاره سلطانیم

من : ضمیر منفصل . أول شخص مفرد — مسند إليه

و : حرف ربط

تو : ضمیر منفصل ، دوم شخص مفرد — عطف بر « من »

هر: از ادات شمول — تأکید

دو : عدد اصلی — تأکید

خواجه تاشان : اسم ، مرکب ، ذات ؛ عام . معرفة — مسند

یم : مخفف « استیم » فعل ، اول شخص جمع — فعل ربط

بنده : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات — بدل یامسند دوم

بارگاه : اسم ، مفرد ؛ عام ، بسیط ، ذات ، معرفة — مضاف إلیه (مضاف)

سلطان : اسم ، مفرد ، عام . بسیط ، معرفة — مضاف إلیه

یم : مخفف « استیم » فعل ، أول شخص جمع — فعل ربط

بخدایی که توئی بندهٔ بگزیدهٔ او — که برین جاکرد دیرینه کسی نگزینی

ب : حرف اضافة (برای قسم)

خدا : اسم ، خاص ، مفرد ، ذات ، بسیط ، معرفة — مفعول بواسطة برای فعل محذوف یعنی : ترا سوکند میدهم بخدا

ی : زاید

ی : توصیفی

که : خرف ربط

تو : ضمیر منفصل ؛ دوم شخص مقرد — مسند إلیه

ای : مخفف « استی » فعل ؛ دوم شخص مفرد — رابطة

بنده : اسم ، مفرد ، عام ، ذاب ، بسیط ، معرفة ، جامد . — مسند

بگزیده : صفت مفعولی — صفت برای بنده

او : ضمیر منفصل ، سوم شخص ، مفرد — مضاف إلیه

مستقیم این جملة جنین است : تو بنده بگزیده اوْ هستی

که : حرف ربط

بر : حرف اضافة

این : صفت اشارة — صفت برای جاکرْ

جاکر : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات معرفة جامد

مفعول بؤاسطة نگزینیْ

دیرینه : صفت مطلق ، بسیط — صفت برای جاکرْ

کسی : از مبهمات مفعول مستقیم برای نگزینی
نگزینی : فعل مضارع ، دوم شخص ، مفرد ، متعدی فعل وفاعل

گفتند خلایق که توای یوسف ثانی چون نیك بدیدم بحقیقت به ازآنی
(حافظ)

گفتند : فعل ماضی . مطلق . سوم ، شخص ، جمع ، متعدی فعل
خلایق : اسم . عام . ذات . جمع . بسیط . معرفة . جامد فاعل برای گفتند
که : حرف ربط
تو : ضمیر ، منفصل ، دوم شخص ، مفرد مسند إلیه
ای : مخفف « استی » فعل ، دوم شخص ، مفرد فعل ربط
یوسف : اسم ، خاص ، ذات بسیط ، مفرد . جامد ؛ معرفة مسند
ثانی : عدد ترتیبی (وصفی) صفت برای یوسف
این جملة مقلوب ومستقیم آن جنین است : تو یوسف ثانی هستی .
چون : حرف ربط بمعنی : وقتی کیم .
بدیدم : فعل ماضی مطلق ، أول شخص مفرد متعدی فعل وفاعل
ب : حرف إضافة
حقیقت : اسم . مفرد . عام . بسیط معنی معرفة ، جامد قید تأکید
به : صفت تفصیلی ؛ بمعنی ؛ بمعنی ، بهتر مسند برای مسند إلیه محذوف
یعنی : تو بهتر از ...
از : حرف اضافة
آن : ضمیر اشارة متمم بهتر
ی : مخفف « استی » فعل ، دوم شخص مفرد رابطة

مزن بر دل زنوك غمزه تیرم که پیش چشم بیمارت بمیرم
نصاب حسن درحد کال است زکاتم ده که مسکین وفقیرم
(حافظ)

مزن : فعل نهی (امر منفی) دوم شخص مفرد ؛ متعدی فعل وفاعل

بر : حرف اضافة

دل : اسم عام ، ذات بسيط ، مفرد ، معرفة ، جامد

مفعول بواسطة برای « مزن »

ز : مخفف « از » حرف اضافة

نوك : اسم؛ مفرد عام، بسيط، معرفة؛ جامد مفعول بواسطة (مضاف)

غمزه : اسم ، مفرد ؛ عام ، بسيط ، ذات معرفة ؛ جامد مضاف إليه

تير : اسم. مفرد، عام، بسيط؛ ذات، معرفة، جامد متمم فعل «مزن»

م : ضمير متصل ، اول شخص مفرد مضاف إليه براى « دل »

تقدير عبارت جنين است : ازنوك غمزه بردل من تير مزن

كه : حرف ربط

پيش : اسم ، ظرف قيد مكان براى « بميرم »

چشم : اسم ، مفرد ، عام ، بسيط ؛ ذات ؛ معرفة ، جامد مضاف إليه

بيمار : صفت مطلق . بسيط صفت براى « جشم »

ت : ضمير متصل . دوم شخص مفرد مضاف إليه

بميرم : فعل مضارع . أول شخص مفرد . لازم فعل وفاعل

نصاب : اسم ، مفرد ، عام ، بسيط ، معنى ، معرفة ، جامد مسند إليه

حسن : اسم ، مفرد عام بسيط ، معنى ، معرفة ، جامد مضاف إليه

در : حرف اضافة

حد : اسم ؛ مفرد ، عام ، بسيط ، معنى ، معرفة ، جامد مسند (مضاف)

كمال : اسم ، مفرد ، عام ، بسيط ، معنى ، معرفة ، جامد مضاف إليه

است : فعل . سوم شخص مفرد رابطة

زكات : اسم . مفرد . عام . بسيط . معرفة . جامد متمم فعل « ده »

م : ضمير متصل . اول شخص مفرد مفعول براى « ده »

كه : جوف ربط

مسكين : اسم مفرد ، عام . بسيط . ذات معرفة . جامد

مسند براى مسند إليه محذوف

يعنى : من مسكين هسَم

و : حرف ربط

فقیر : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفة ، جامد عطف برمسکین

م : مخفف « استم » فعل اول شخص مفرد رابطة

تقدیر عبارت جنین است : مرازکات بده زیرا مسکین وفقیر هستم .

یك غزل از حافظ :

بملازمان سلطان که رساند این دعارا که بشکر پادشاهی زنظر مران گدارا

ب : حرف اضافة

ملازمان : اسم ، عام . جمع . بسیط . معرفة ذات

مفعول بواسطة برای رساند

سلطان : اسم . عام . مفرد . ذات . بسیط . معرفة مضاف إلیه

که : از کنایات (استفهام) فاعل رساند

رساند : فعل مضارع التزامی . سوم شخص مفرد . متعدی فعل

این : صفة . اشارة صفت اشارة برای دعا

دعا : اسم . معنی . بسیط . مفرد . معرفة مفعول مستقیم برای رساند

را : علامت مفعول مستقیم

که : حرف ربط

ب : حرف إضافة

شکر : اسم ، عام ، بسیط ؛ مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد مفعول بواسطة برای مران

پادشاهی : اسم مصدر . جامد . بسیط مضاف إلیه

ز : مخفف « از »حرف اضافة

نظر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفة ، جامد

مفعول بواسطة برای مران

مران : فعل نهی (امر منفی) دوم شخص مفرد فعل وفاعل

گدا : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد مفعول مستقیم برای مران

را : علامت مفعول مستقیم

زرقیب دیو سیرت بخدای خودپناهم : مگر آن شهاب ثاقب مددی کند خدارا

ز : مخفف « از » حرف اضافة .

رقیب : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفه — مفعول بواسطة برای پناهم

دیو سیرت : صفت مرکب . از دو اسم (دیو + سیرت) مانند سنگدل — صفت برای رقیب

ب : حرف اضافة

خدا : اسم . مفرد . خاص . ذات . بسیط . معرفة . جامد . — مفعول بواسطة برای پناهم

ی : حرف زاید

خود : ضمیر مشترك — مضاف إليه

پناهم : فعل مضارع . أول شخص مفرد — فعل وفاعل

مگر : قید تمنی . بمعنی : شاید . بامید آنکه

آن : صفت اشارة — صفت برای شهاب

شهاب : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ؛ ذات ، معرفة جامد — فاعل **مددی** کند

ثاقب : صفت مطلق . بسیط یعنی . روشن — صفت برای شهاب

مددی کند : فعل مرکب . مضارع سوم شخص مفرد — فعل

خدا : اسم ، مفرد ، خاص ، ذات ، بسیط . معرفة . جامد

را : حرف اضافه بمعنی : برای — مفعول بواسطة برای مددی کند

دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی

توازاین چه سودداری که نمیکنی مدارا

دل : اسم ، عام ، مفرد ، ذات . بسیط . معرفة . جامد — مفعول برای بسوزی

عالم : اسم . مفرد . ذات . بسیط ؛ معرفة — مضاف إليه

ی : برای وحده یا نسبت است

بسوزی : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد ، متعدی . معلوم فعل وفاعل

چو : حرف ربط بمعنی : وقتی که

عذار : اسم : مفرد ، عام ، ذات . بسیط ، معرفه ، جامد

مفعول مستقیم برای بر فروزی

برفروزی : فعل مضارع : دوم شخص مفرد ، متعدی ؛ معلوم فعل وفاعل

تو : ضمیر منفصل ، دوم شخص مفرد مسند إلیه

از : حرف اضافة

این : ضمیر اشارة (از بر افروختن جهرة وسوزاندن دل مردم) مفعول

بواسطة برای « سودداری »

چه : از کنایات (استفهام) مفعول برای « سودداری »

سود : اسم ، مفرد ، بسیط ، معنی ، معرفة ، جامد متمم فعل « داری »

داری : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد فعل وفاعل (مسند)

که : حرف ربط

نمیکنی : فعل مضارع منفی ؛ دوم شخص مفرد فعل وفاعل

مدارا : اسم ، مصدر باب مفاعله (در اصل مداراة بوده)

متمم فعل نمیکنی

مژه سیاهت ارکرد بخون ما اشارت زفریب او بیندیش وغلط مکن نگارا

مژه : اسم ؛ مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفه ، جامد

فاعل برای اشارت کرد

سیاه : صفت مطلق ؛ بسیط صفت برای مژه

ت : ضمیر متصل ، دوم شخص مفرد مضاف إلیه

ار : مخفف « اگر »

کرد : فعل ماضی ، مطلق ، سوم شخص مفرد فعل

ب : حرف اضافه

خون : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد

مفعول بواسطه برای اشاره کرد

ما : ضمیر منفصل ، اول شخص مفرد — مضاف إلیه

اشارت : اسم مفرد ؛ بسیط (مصدر افعال) — متمم فعل « کرد »

ز : مخفف « از » حرف اضافة

قریب : اسم مفرد . عام . بسیط . معرفه . معنی

مفعول بواسطه برای بیندیش

او : ضمیر منفصل ، سوم شخص مفرد — مضاف إلیه

بیندیش : فعل امر . دوم شخص مفرد — فعل وفاعل

و : حرف ربط

غلط : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، جامد — متمم فعل مکن

مکن : فعل نهی (امر منفی) دوم شخص مفرد — فعل وفاعل

نگار : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفه . جامد — منادی

ا : حرف ندا

بخدا که جرعه ای ده تو بعاشق سحر خیز

که دعای صبحگاهی اثری کند شما را

ب : حرف اضافة (برای سوگند)

خدا : اسم ، مفرد ، خاص ، ذات ، بسیط ، معرفة — مفعول بواسطة برای فعل محذوف

که : حرف ربط

جرعه : اسم ، عام ، مفرد ، بسیط ، نکره ، جامد — مفعول برای « ده »

ی : علامت نکره ووحدت

ده : فعل امر ، دوم شخص مفرد — فعل وفاعل (مسند)

تو : ضمیر منفصل دوم شخص مفرد — مسند إلیه

ب : حرف إضافه

عاشق : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفة

مفعول بواسطة برای « ده »

سحر خیز : صفت فاعلی مرکب بحذف « نده » در اصل « سحر خیزنده » بوده است

صفت برای عاشق

که : حرف ربط

دعا : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، معرفه ، جامد فاعل « اثری کند »

ی : زاید

صبحگاهی : صفت نسبی منسوب به صبحگاه یعنی : هنگام صبح

صفت برای دعا

اثری : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، نکره ، جامد متمم « کند »

کند : فعل مضارع . سوم شخص مفرد فعل

شما : ضمیر منفصل دوم شخص جمع مفعول برای « اثر کند »

را : حرف إضافة بمعنی « برای »

دل دردمند حافظ زهجر تست پر خون

چه شود اگر زمانی برسد بوصل یارا

دل : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفه ، جامد

مسند الیه (فاعل برسد)

دردمند : صفت مرکب (درد + مند)

حافظ : اسم ، مفرد ، خاص ، ذات ، بسیط ، معرفه مضاف إليه

که : ربط (جملة صفت را به موصوف ربط داده است)

ز : مخفف « از » حرف اضافة

هجر : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، معرفه ، جامد مفعول بواسطه

تو : ضمیر منفصل . دوم شخص مفرد مضاف الیه

است : فعل سوم شخص مفرد رابطه

پرخون : صفت مرکب مطلق (پر + خون) مسند

چه : از کنایات (استفهام) فاعل شود

اگر : حرف شرط

زمان : اسم . مفرد . عام . بسیط . معنی . نکره . جامد قید زمان برای «برسد»

ی : علامت وحدت ونکره .

برسد : فعل . مضارع ، سوم شخص مفرد فعل (مسند)

ب : حرف اضافة

وصل : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، معرفة ، جامد مفعول بواسطة

یار : اسم ، مفرد ، بسیط ، ذات ، معرفة منادی

ا : حرف ندا

از گلستان سعدی :

فقیهی پدر راگفت : هیچ ازین سخنان دلاویز متکلمان در من اثر نمیکند : بحکم آنکه نمی بینم مرایشان را کرداری موافق گفتار .

ترك دنیـــا بمردم آموزنـــــد خویشتـــن سیم وغلـــه اندوزنــــد
عالمی راکـــــه گفت باشدوبس هرچه گوید نگیر دانـــدر کس
عالم آنـــکس که بود بدنکنـــــد نه بگوید بخلـق وخـــود نکنـــد
عالم که کامرانی وتن پروری کند او خویشتن گمست کرا رهبری کند

پدر گفت : ای پسر بمجرد خیال باطل نشاید روی از تربیت ناصحان بگردانیدن وعلمارا بضلالت منسوب کردن ودر طلب عالم معصوم از فوائد علم محروم ماندن ، همچو نابینائی که شبی در وحل افتاده بود ، گفت : مسلمانان آخر چراغی فرا راه من داریه ، زنی مازحه گفت توکه چراغ نبینی بچراغ چه بینی ؟

همچنین مجلس وعظ چون کلبهٔ بزازاست آنجا تانقدی ندهی بضاعتی نستانی واینجاتا ارانی نیاری سعادتی نبری .

گفت عالم بگـــوش جان بشنـــو ور نمانـــد بگفتـــــنش کردار
باطـــلست آنچه مدعـــی گویـــد خفتـه را خفتـه کی کنـــد بیـــدار
مرد بایدکـــه گیرد انـــدر گوش ور نوشتست پنـــد بر دیـــوار

صاحبدلی بمدرسه آمد ز خانقاه بشکست عهد صحبت اهل طریق را
گفتم میان عالم وعابد چه فرق بود تااختیار کردی از آن این فریق را
گفت آن گلیم خویش برون می برد زآب وین جهد میکند که بگیرد غریق را

گلستان باب دوم

فقیهی پدر راگفت : هیچ ازین سخنان رنگین دلاویز متکلمان در من اثر نمیکند .

فقیه : اسم ، عام ، ذات ، بسیط ، مفرد ، نکره ، مشتق فاعل برای گفت

ی : علامت نکره ووحده

پدر : اسم ، عام ، ذات ، بسیط ، مفرد ، معرفة ، جامد

مفعول برای گفت

را : علامت مفعول

گفت : فعل ماضی ، مطلق ، سوم شخص مفرد ، متعدی فعل

هیچ : از مبهمات فاعل برای اثر نمیکند

از : حرف اضافه

این : صفت اشارة صفت اشارة برای سخنان

سخنان : اسم ، عام ، جمع ، معنی ، بسیط ، جامد ، معرفة

متمم هیچ ومضاف

رنگین : صفت ، مطلق ، مرکب (رنگك + ین) مانند : سیمین ، پشمین

صفت برای سخنان .

دلاویز : صفت ، مطلق یعنی : پسندیده صفت برای سخنان

متکلمان : اسم ، ذات ، عام ، بسیط ، معرفة ، جامد ، جمع مضاف إلیه

در : حرف اضافة مفعول بواسطة برای

من : از کنایات ضمیر اول شخص مفرد اثر نمیکند

اثر نمیکند : فعل مرکب ، مضارع اخباری ، سوم شخص ، مفرد ، لازم

فعل (مسند)

بحکم آنکه نمی بینم مرایشان را کرداری موافق گفتار
ترك دنیا بمردم آموزند … خویشتن سیم وغلة اندوزند

ب : حرف اضافة

حکم : اسم ، عام ، معنی ، بسیط ، مفرد ، جامد ، معرفة   قید علت

آن : از کنایات (ضمیر اشارة)   مضاف إلیه

که : حرف ربط (بیان)

نمی بینم : فعل مضارع اخباری ، اول شخص مفرد ، متعدی   فعل وفاعل

مر : علامت مفعول مستقیم (این حرف در قدیم غالباً پیش از مفعول مستقیم برای تأکید آورده میشده است)

ایشان : او کنایات ، ضمیر ، منفصل ، سوم شخص جمع   مضاف إلیه

را : علامت اضافة

کردار : اسم مصدر ، مفرد ، بسیط ، نکره   مفعول برای نمی بینم

ی : علامت نکره

موافق : صفت ، مفرد ، بسیط   صفت برای کردار

گفتار : اسم مصدر ، مفرد ، بسیط ، معرفة   مضاف إلیه

ترك : اسم ، بسیط ، معرفة ، معنی ، جامد (مصدر عربی)
مفعول برای آموزند

دنیا : اسم . ذات ، بسیط . مفرد ، معرفة   مضاف إلیه

ب : حرف اضافة

مردم : اسم . عام . بسیط . ذات . مفرد ، معرفة
مفعول بواسطة برای آموزند

آموزند : فعل مضارع ، سوم شخص جمع ، متعدی او مصدر « آموختن »
فعل وفاعل

خویشتن : ضمیر مشترك   فاعل برای اندوزند

سیم : اسم ، عام ، ذات ، بسیط ، معرفة ، جامد   مفعول برای اندوزند

و : حرف ربط

عله : اسم ، ذات ، بسیط ، مفرد ، معرفة ، جامد عطف بر سیم
اندوزند : فعل مضارع . سوم شخص ، جمع ، متعدی از مصدر « اندوختن »

فعل (مسند برای خویشتن)

عالمی راکه گفت باشد وبس هرچه گوید نگیرد اندر کس

عالم : اسم ، عام ، مفرد ، ذات ، بسیط ، معرفة مسند إلیه
ی : توصیفی
را : علامت تبدیل فعل « بودن » به « داشتن » معنای عبارت جنین است :
عالمی که فقط سخن وگفتار دارد ، سخنش در کسی اثر نمیکند
که : حرف ربط (بیان) جملهٔ صفت را به موصوف ربط داده است .
گفت : اسم مصدر ، مفرد ، بسیط ، معنی متمم فعل باشد
تذکار : در بعض افعال صیغهٔ ماضی بمعنای اسم مصدر وحاصل مصدر استعمال شود چنانکه در اینجا « گفت »
در اینجا بمعنای « گفتار » است .

باشد : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد یعنی « دارد » فعل (مسند)
وبس : قید قید حصر برای باشد
هر : از ادات
چه : مخفف « چیز » اسم ، مفرد ، عام ، بسیط مفعول برای گوید
گوید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد ، متعدی ، از مصدر گفتن
فعل وفاعل
نگیرد : فعل مضارع ، سوم ، شخص مفرد ، از مصدر گرفتن
فعل وفاعل
اندر : حرف اضافة مفعول بواسطة
کس : از مبهمات برای نگیرد

عالم آنکس بود که بد نکند نه بگوید بخلق وخود نکند

عالم : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، ذات ، معرفة مسند إليه
آنکس : از مبهمات مرکب (آن + کس)[1] مسند
بود : فعل مضارع ، سوم ، شخص ، مفرد رابطة
چند تذکار :
۱ ـ هرچه : بمعناه هراندازه وهرقدر نیز استعمال شود : هرچه کتاب بود خواندم .
۲ ـ گرفتن : بمعنای « اثر کردن » نیز استعمال میشود ودر اینجا « نگیرد » یعنی : اثر نکند .
۳ ـ امر « گفتن » و « گرفتن » « گو » و « گیر » میباشد اما این تغییر یعنی تبدیل « ف » به « و » و « ی » سماعی وخلاف قاعدة است زیرا طبق قاعدة « ف » بایدبه « ب » بدل شود مانند کوفتن = بکوب .
٤ ـ آنکس : مرکب است از « آن » صفت اشارة و « کس » چنانکه « کسی » مرکب است از « کس » و « ی » اشارة وتوصیفی پس معنای « کس » و « آنکس » در بعض موارد یکی است .وفرق ندارد . مثلا در اینجا می توانیم بگوییم : عالم کسی بود که بد نکند .
که : حرف ربط برای بیان
بد : صفت مطلق ، بسیط متمم فعل نکند
نکند : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد فعل
نه : حرف ربط
بگوید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد ، ازمصدر گفتن فعل
تذکار : فاعل این فعل محذوف است : یعنی : نه آنکس که بگوید .
ب : حرف اضافة
خلق : اسم مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد
مفعول بواسطة برای بگوید
خود : ضمیر مشترك فاعل نکند

نکند : فعل مضارع منفی سوم شخص مفرد   فعل

توضیح جملهٔ اول (عالم آنکس بود) ناقص وجملهٔ دوم (بد نکند) مکمل آنست وجملهٔ سوم (نه بگوید) عطف است بر جملهٔ پیش .

عالم که کامرانی وتن پروری کند   او خویشتن گم است کرا رهبری کند

عالم : اسم ، عام ، مفرد ، ذات ، بسیط ، معرفة   فاعل (مسند إلیه)

که : حرف ربط « جملهٔ صفت را به موصوف ربط داده است »

کامرانی : اسم ، مفرد ، مرکب ، معنی   متمم فعل کند

و : حرف ربط

تن پروری : اسم ، مرکب ، مفرد ، عام ، معنی   عطف بر کامرانی

کند : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد   فعل (مسند)

او : ضمیر منفصل سوم شخص مفرد   مسند إلیه

خویشتن : ضمیر مشترك   تأکید برای « او »

گم : صفت ، بسیط ، جامد   مسند

است : فعل ، سوم شخص مفرد   رابطه

که : از کنایات « استفهام »   مفعول برای رهبری کند

را : علامت مفعول مستقیم

رهبری : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، جامد

متمم فعل کند

کند : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد   فعل

پدر : **گفت** : ای پسر مجرد خیال باطل نشاید روی از تربیت ناصحان بگردانیدن وعلما را بضلالت منسوب کردن ودر طلب عالم معصوم ازفواید علم محروم ماندن .

پدر : اسم ، عام ، مفرد ، ذات ، بسیط ، معرفة ، جامد   فاعل گفت

گفت : فعل ماضی مطلق ، سوم شخص مفرد متعدی   فعل

ای : حرف ندا .

پسر : اسم . عام . مفرد . ذات . بسیط . معرفة جامد   منادی

ب : حرف اضافه

مجرد : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی مفعول بواسطه برای نشاید

خیال : اسم ، مفرد ، معنی ، بسیط ؛ جامد مضاف إلیه

باطل : صفت مطلق ؛ بسیط وصفت برای خیال

نشاید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد از مصدر « شایستن » فعل

روی : اسم ، عام ، مفرد ، ذات ، معرفة ، جامد متمم گردانیدن

تربیت : اسم ، مصدر (باب تفعیل) متمم روی گردانیدن

از : حرف اضافة

ناصحان : اسم . عام . جمع . بسیط ، ذات ، معرفه مضاف إلیه

بگردانیدن : اسم ، مصدر فاعل برای نشاید

و : حرف ربط

علما : اسم ، جمع ، عام ، بسیط ، معرفة ، ذات مفعول برای منسوب کردن

را : علامت مفعول مستقیم

ب : حرف اضافة

ضلالت : اسم مفرد . عام . بسیط . معنی . معرفه . جامد مفعول بواسطه برای منسوب کردن

و : حرف ربط

در : حرف اضافة

طلب : اسم . مفرد . عام . بسیط . معنی مفعول بواسطه برای محروم ماندن

عالم : اسم مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفة مضاف إلیه

معصوم : صفت مطلق . بسیط صفت برای عالم

از : حرف اضافة

فوائد : اسم ، عام ، جمع . مفردش : فائده مفعول بواسطه برای محروم ماندن

محروم ماندن : اسم . مصدر . مرکب « محروم + ماندن » عطف برروی گردانیدن

همچو : نابینائی که شبی در وحل افتاده بود ، گفت .. آخر چراغی فراراه من دارید ، زنی مازحه گفت : توکه چراغ نبینی بچراغ چه بینی ؟

همچو : حرف اضافة بمعنی مانند

نابینا : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفه . مشتق — مسند

ای : مخفف « استی » فعل ، دوم شخص مفرد — رابطه

توضیح : مسند إلیه این جمله محذوف وتقدیر عبارت چنین است : تومانند آن نابینا هستی که ـ

که : حرف ربط (بیان) جملة صفت را به موصوف ربط داده است .

شب : اسم . مفرد . عام . بسیط . معنی . نکره . جامد — قید زمان برای افتاده بود

ی : علامت وحده ونکره

در : حرف اضافه

وحل : اسم مفرد . عام . ذات .. بسیط . معرفه . جامد — مفعول بواسطه برای افتاده بود

افتاده بود : فعل ماضی . سوم شخص مفرد ، لازم — فعل (مسند)

گفت : فعل ماضی مطلق . سوم شخص مفرد . متعدی . — فعل وفاعل

مسلمانان : اسم . جمع . ذات . عام . معرفة — منادی (بحذف حرف ندا)

آخر : حرف تاکید وتقریر

چراغ : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . جامد . نکره — مفعول برای بدارید

فرا : اسم . ظرف . بمعنی پیش وجلو — قید مکان

راه : اسم . مفرد . عام . بسیط . جامد . معرفة — مضاف إلیه

من : ضمیر منفصل . اول شخص مفرد — مضاف إلیه

دارید : فعل امر . دوم شخص جمع ، متعدی — فعل وفاعل

زن : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . جامد . نکره — فاعل

مازحه : صفت ، مطلق ، بسیط — صفت برای زنی

گفت : فعل ماضی مطلق . سوم شخص مفرد . متعدی　　فعل
تو : ضمیر منفصل دوم شخص مفرد　　مسند إليه
که : ربط (بیان)
چراغ : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات معرفة مفعول بواسطة برای نبینی
نبینی : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد ، متعدی　　فعل وفاعل
ب : حرف اضافة .
چراغ : اسم مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة مفعول بواسطة برای بینی
چه : از کنایات (استفهام)　　مفعول برای بینی
بینی : فعل . مضارع . دوم . شخص مفرد . متعدی فعل وفاعل (مسند)

همچنین مجلس وعظ چون کلبهٔ بزاز است ، آنجا تا نقدی ندهی بضاعتی نستانی واینجاتا ارادتی نیاری سعادتی نبری .

همچنین : قید (هم + چون + این)　　قید
مجلس : اسم . عام . ذات . بسیط . مفرد . معرفة . مشتق .　　مسند الیه
وعظ : اسم . عام . مفرد . معنی . بسیط . جامد . معرفة　　مضاف الیه
چون : حرف اضافة بمعنی مانند
کلبه : اسم . مفرد . ذات . عام . معرفة . جامد　　مسند (مضاف)
بزاز : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفة　　مضاف الیه
است : فعل مضارع سوم شخص مفرد　　رابطه
آنجا : قید مکان　　قید مکان برای ندهی
تا : حرف ربط « جملهٔ نقدی ندهی » را بجملهٔ « بضاعتی نستانی » ربط داده است .
نقد : اسم . ذات . عام . بسیط . مفرد . نکره　　مفعول برای ندهی
ی : علامت نکره
ندهی : فعل مضارع ، دوم شخص مفرد متعدی معلوم بسیط　　فعل وفاعل
بضاعت : اسم ، عام ، ذات . بسیط . مفرد . نکره . جامد　　مفعول برای نستانی

ی : علامت نکرة

نستانی : فعل مضارع منفی ، دوم شخص . مفرد . متعدی ؛ معلوم **فعل وفاعل** .

و : حرف ربط

اینجا : قید مکان قید مکان برای نیاری

تا : حرف ربط جملهٔ « ارادتی نیاری » را بجملهٔ « سعادتی نبری » ربط داده

ارادت : اسم ، عام ، بسیط ، مفرد ، معنی ، جامد ، نکره مفعول برای نیاری

ی : علامت نکره

نیاری : فعل مضارع منفی دوم شخص مفرد . متعدی فعل وفاعل

سعادت : اسم مفرد . عام . بسیط . مفرد . معنی . جامد . نکره . مفعول برای « نبری »

ی : علامة نکره .

نبری : فعل مضارع . منفی . دوم شخص مفرد . متعدی فعل وفاعل

گفت عالم بگوش جان بشنو ور نماند بگفتنش کردار

گفت : اسم . مفرد . عام . بسیط . معنی . معرفة مفعول برای « بشنو »

تذکار : گفت بصیغهٔ فعل ماضی ولی بمعنای اسم مفعول یعنی : سخن و کلام باشد

عالم : اسم . مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفة . مشتق مضاف إلیه

ب : حرف اضافة

بگوش : اسم . عام . ذات . مفرد . بسیط . معنی . جامد . معرفة مضاف إلیه

بشنو : فعل امر . دوم شخص مفرد فعل وفاعل

ور : مخفف « اگرچه » حرف ربط

نماند : فعل مضارع . سوم شخص مفرد . فعل

ب : حرف اضافة

گفتن : اسم . مصدر . بسیط . جامد . م . . مفعول بواسطه برای « نماند »
ش : ضمیر متصل . سوم شخص مفرد مضاف إلیه
کردار : اسم مصدر . جامد فاعل برای « نماند »
یعنی : سخن دانشمندرا اگرچه شبیه عمل وکردارش هم نباشد قبول کن وبگوش جان بپذیر .

باطل است آنچه مدعی گوید خفته را خفته کی کند بیدار

باطل : صفت . مطلق . بسیط مسند مقدم
است : فعل : سوم شخص مفرد رابطه
آن : صفت اشارة
چه : مخفف « چیز » اسم . مفرد . عام مسند إلیه
مدعی : مفرد . عام . ذات . بسیط فاعل گوید
گوید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد ؛ متعدی فعل
خفته : اسم مفعول . مفرد . عام . بسیط ، ذات . مشتق مفعول برای بیدار کند
را : علامت مفعول مستقیم
خفته : اسم مفعول . مفرد . عام . بسیط . ذات . مشتق فاعل بیدار کند
کی : از کنایات « استفهام » قید استفهام برای بیدار کند
کند : فعل مضارع ؛ سوم شخص مفرد متعدی فعل
بیدار : صفت مطلق ؛ بسیط متمم فعل کند

مرد بایدکه گیرد اندر گوش ور نوشتست پند بر دیوار

مرد : اسم . عام . مفرد . بسیط . ذات . معرفة . جامد فاعل گیرد.
باید : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد از مصدر « بایستن » فعل
که : حرف ربط
گیرد : فعل مضارع ، سوم شخص مفرد ، متعدی فعل
اندر : حرف اضافة
گوش : اسم ، عام ، مفرد ، بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد مفعول بواسطة برای گیرد

ور : مخفف « واگرچه » حرف ربط مرکب

نوشت : مخفف « نوشته » اسم مفعول از مصدر « نوشتن » مسند مقدم

است : فعل مضارع . سوم شخص مفرد رابطه

پند : اسم . عام . بسیط . مفرد . معنی . معرفة . جامد مسند الیه

بر : حرف اضافة

دیوار : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة ، جامد مفعول بواسطه

معنا ومستقیم این شعر جنین است : اگرجه پند بردیوار نوشته باشدشایسته وسزاواراست که آدمی‌رابپذیرد .

توضیح : فاعل « باید » جمله ای است که پس از آن ذکر شده .

صاحبدلی بمدرسه آمد زخانقاه بشکست عهد صحبت اهل طریق را

صاحبدل : اسم . مفرد . مرکب . ذات . نکره فاعل آمد

ی : علامت نکره

ب : حرف اضافة

مدرسه : اسم ، عام ، مفرد ، بسیط ، ذات ، مشتق مفعول بواسطة برای آمد

آمد : فعل ماضی مطلق ، سوم شخص مفرد لازم فعل

ز : حرف اضافة

خانقاه : اسم ، مفردد ، عام ، ذات : مرکب مفعول بواسطة برای آمد

بشکست : فعل ماضی مطلق ، سوم شخص مفرد ، متعدی فعل

عهد : اسم عام بسیط . معنی . مفرد . جامد مفعول مستقیم برای بشکست

صحبت : اسم : عام . بسیط . معنی . مفرد . جامد مضاف إلیه (مضاف)

اهل : اسم جمع . عام . مفرد . بسیط . جامد مضاف إلیه (مضاف)

طریق : اسم . بسیط . مفرد . عام . معرفة . جامد مضاف إلیه

را : علامت مفعول مستقیم

گفتم میان عالم وعابدچه فرق بود تا اختیار کردی از آن این فریق را

گفتم : فعل ماضی مطلق ، اول شخص مفرد ، متعدی فعل وفاعل

میان : اسم ، مفرد ، جامد ، ظرف مسند إلیه (مضاف)

عالم : اسم مفرد . بسیط . ذات . معرفة . عام . مشتق مضاف إلیه

و : حرف ربط

عابد : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، ذات ، معرفة ، مشتق عطف بر عالم

چه : از کنایات (استفهام) صفت استفهامی برای فرق

فرق : اسم ، مفرد ، عام ، بسیط ، معنی ، جامد مسند

بود : فعل ماضی . سوم شخص مفرد رابطة

تمام جملة (مسند إلیه ومسند ورابطة) مفعول است برای فعل گفتم

تا : حرف ربط

اختیار کردی : **فعل ماضی . مرکب . دوم شخص مفرد . متعدی**

فعل وفاعل

از : حرف اضافة

آن : از کنایات ؛ ضمیر اشاره مفعول بواسطه برای اختیار کردی

این : صفت اشاره صفت برای فریق

فریق : اسم . عام . مفرد . بسیط . جامد . معرفه مفعول مستقیم برای اختیار کردی

را : علامت مفعول مستقیم

گفت آن کلیم خویش برون می بردز آب

وین جهد میکند که بگیر دغریق را

گفت : فعل ماضی مطلق ، سوم شخص مفرد . متعدی فعل وفاعل(۱)

آن : از کنایات . ضمیر اشاره فاعل برون می برد

کلیم : اسم عام بسیط . مفرد . ذات . معرفة . جامد مفعول مستقیم برای برون میبرد

خویش : ضمیر مشترک مضاف الیه
برون می برد : فعل مضارع . مرکب . سوم شخص مفرد فعل
ز : حرف اضافة
آب : اسم . عام . بسیط . ذات . مفرد . معرفة . جامد مفعول بواسطه
و : حرف ربط
این : از کنایات ، ضمیر اشاره فاعل جهد میکند
جهد میکند : فعل مضارع . مرکب سوم شخص مفرد فعل
که : حرف ربط
بگیرد : فعل مضارع سوم شخص مفرد متعدی فعل وفاعل
غریق : اسم مفرد . عام . بسیط . ذات . معرفة مفعول مستقیم برای بگیرد
را : علامت مفعول مستقیم

واژگان ـ الكلمات :

شنبه [شمبه]	السبت	Saturday	چلوكباب	أرز باللحم	rice and kebab
يكشنبه [يه شمبه]	الأحد	Sunday	چلومرغ	أرز بالفراخ	rice and chicken
دوشنبه [دو شمبه]	الاثنين،	Monday	سالاد		salad
سه شنبه [سه شمبه]	الثلاثاء	Tuesday	بستنى		ice-cream
چهار شنبه [چهار شمبه]	الأربعاء	Wednesday	نمك	ملح	salt
پنج شنبه [پنج شمبه]	الخميس	Thursday.	فلفل		pepper
جمعه	الجمعة-	Friday	رستوران	مطعم،	restaurant
تعطيل		holiday, closed	نمايشنامه	مسرحية	play
كباب كوبيده		kebab	مقاله		article

آن [اون]	ذلك	that, it
اين	هذا	this
او	هو أو هى	he, she
جا	مكان	place
آنجا [اونجا]	هناك	there
اينجا	هنا	here
كجا ؟	أين	where?
روز	يوم	day
شب	ليلة	night
سال	عام	year
إمروز	هذا اليوم	today
إمشب	هذه الليلة	tonight
إمسال	هذا العام	this year
ديروز	أمس	yesterday
ديشب	البارحة	Last night

last year	السنة الماضية	پارسال
table	ترابيزة أو منضدة	ميز
chair	كرسى	صَندَلى
book	كتاب	كِتاب
notebook	كراسة	دَفتَر
paper	ورقه	كاغَذ
pen		قَلَم
pencil	قلم رصاص	مِداد
one,a	١	يك [يه]
two	٢	دُو
three	٣	سه
four	٤	چَهار [چار]
five	٥	پَنج
six	٦	شِش [شيش]
seven	٧	هَفت [هَف]
eight	٨	هَشت [هَش]
nine	٩	نُه
ten	١٠	دَه
man	رجل	مَرد
woman	امرأة	زَن
sir,gentleman	سيد	آقا
madam,lady	سيدة	خانُم
father	والد	پِدَر
mother	والده	مادَر
son,boy	ابن	پِسَر
daughter,girl	أبنه أو بنت	دُختَر

بَچّه (ـّ = بَچ چه)	طفل	child
خواهَر (= خاهَر)	أخت	sister
بَرادَر	أخ	brother
خانه [خونه]	منزل	house,home
مَنزِل	ممنزل	house
اُتاق	حجرة	room
ساعَت		hour,watch,clock,thime
ژاله	قطر الندى	a female name
پَروین		a female name
ناصِر		a male name
عَلی		a male name
دارَد [داره] .		(he,she) has
اَست / ست [س / ـِ (= ـه / ه)]		[illegible]
هَستَند [هَستَن / ـَ ن]		are
بیا	أقبل	come
بُرو	أذهب	go
حالا	الآن	now
وَ [أ = o]	و	and
بَله	نعم	yes
چه	ما أو ماذا	what?
چی	ما أو ماذا	what?
چیست (= چی است) [چیه]؟	ماذا يكون ؟	what is?
کی ؟	من ؟	who?
کیست (= کی است) [کیه]؟	من هو ؟	who is?

بشنوید وتکرار کنید :

این مَرد	هذا الرجل	this man

این آقا — هذا السید

این میز — هذه المنضدة

آن خانه [اون خونه] — ذلك المنزل

آن زن — تلك المرأة

آن خانم — تلك السیدة

یك مرد [یه مَرد] — رجل ما — one man

دُو مَرد — رجلان

دَه مَرد — عشرة رجال

یك مِداد [یه مِداد] — قلم رصاص

سه مِداد — ثلاثة أقلام

یکْ شَب [یه شَب] — لیلة

هَفت شَب [هَف شَب]

این دُو مَرد — هذان الرجلان — these two men

آن سه مِداد [اون سه مِداد] — تلك أقلام الرصاص الثلاثة

روز وشَب — لیل ونهار — day and night

سه روز وچَهار [چار] شَب — ثلاثة أیام وأربع لیال

این سه روز وچهار شب — هذه ثلاثة أیام وأربع لیال

این دو پسَر وَ آن سه دُختَر — هذان الولدان وتلك ثلاث فتیات

بیا اینجا — تعال هنا

برو آنجا [اونجا] — أذهب هناك

این چیست [چیه]؟ — ماهذا؟

ساعت هَفت است [هفته] — (it) is seven o'clock

الساعة السابعة

بشنوید وتکرار کنید : أسمعوا وکرروا

این است — This is.

[اینه]

is this

is this

This is a table. هذه منضدة . این یك منز است .

[این یه میزه]

is tabla a this

→ → → → → → → → → → → → → → → → → → → →

← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ← ←

That is a chair ذلك كرسي آن یك صندلی است .

[اون یه صندلیه]

is chair a that

He is a gentleman. هو سيد او یك آقاست (= است)

[او / اون یه آقا س]

is gentleman a he

ذلك منزل . آن یك خانه است .

[اون یه خونس]

is house a that

Ali is here. على هنا على اينجاست [س]

is here Ali

Where is he? أين هو ؟ او کُجاست [س] ؟

is where he

jaleh is there. جاله هناك ژاله آنجاست .

is there jaleh

[ژاله اونجاس]

is jaleh there? هل جاله هناك ؟ ژاله آنجاست ؟

نعم . هناك بله ، او آنجاست [اونجاس]

is there she yes

آن چیست ؟ | ماهذا ؟ | What is that?
[اون چیه ؟
این زَن کیست؟ | من هذه المرأة (السيدة)؟ | Who is this woman?
[این زَن کیه ؟]

گفت و شنود

Dialogue

بشنوید وتکرار کنید :

علی : این چیه ؟ ماهذا ؟
پَروین : این یه قَلمه. هذا قلم
علی : اون چیه ؟
پروین : اون یه مَرده. ذلك رجل
علی : اون آقا کیه؟ من ذلك السيد ؟
پروین : اون آقا، نادِره. ذلك هو السيد نادر
علی : این خانم و اون آقا کی هَستن؟/ کیَن ؟ من تلك السيدة وذلك السيد ؟
پروین : ژاله و نادر
علی : ژاله دُختر داره؟ هل لجالة ابنة ؟ Has jaleh (any) daughter?
پروین : بله ، او یه دختر داره . نعم، لديها ابنة واحدة
علی : اینجا کِجاس؟ ماهذا المكان ؟
پروین : اینجا اِصفهانه .هنا أصفهان
علی : اونجا چیه؟ ماذا هناك ؟
پروین : اونجا یه میز وشیش صندلیه هناك منضدة وستة كراسى
علی : کی اونجاس ؟ من هناك ؟
پروین : چار پِسَر وهَف دُختَر . أربعة أولاد وسبع بنات
علی : نادِر اِمشَب کُجاس ؟ أين نادر الليلة ؟

پروین : او اِمشَب اینجاس .		إنه هنا الليلة

علی :- حالا اون دو خواهر وسه برادر کجا هستن ؟

پروین: اون دودختر وسه پسر حالا اینجان

علی: نادِر بَچّه داره؟ هل لنادر أولاد ؟		Has Nader (any) children?

پروین : بله ، او یه بچّه دارد .		نعم لديه طفل

علی : اون بچّه ، پسره یادختر؟		هذا الطفل أهو ولد أم بنت

is that child (a) boy or (a) girl?

پروین : بچّه ، دختره. بنت

علی : اون مادر و بچّه امروز کُجان ؟ أين تلك الأم وذلك الطفل اليوم ؟

پروین : خُونه هَستَن. بالمنزل

واژگان

خوب	حسن ، جيد ، جميل	good, nice, well
بَد	سيىء ، ردىء	bad
زیبا	جميل	beautiful
قَشَنگ	جميل ، وسيم	pretty, nice, beautiful
زِشت	قبيح ، غير مستحب	ugly, nasty
تَمیز	نظيف	clean, tidy
کَثیف	قذر	dirty
کُهنه	قديم	old
پیر	عجوز	old
دانا	عالم	wise
جَوان [جَوون]	شاب	young, youth
نُو	جديد	new
بُزُرگ	كبير ، عظيم	big, large, great
کوچَك [کوچیك]	صغير	small

﹖ny, very small	دقيق وصغير جداً،	ریز
cold	بارد ، فاتر	سرد
cool	لطيف	خنك
warm	حار	گرم
hot	ساخن	داغ
thirsty	عطشان	تشنه
hungry	جائع	گرسنه [گشنه]
white	أبيض	سفيد
black	أسود	سیاه
yellow	أصفر	زرد
green	أخضر	سبز
sweet	حلو	شیرین
sour	مالح	ترش
apple	تفاح	سیب
grape	عنب	انگور
lemon	ليمون	لیمو
thing	شيء	چیز
door	باب	در
window	نافذه	پنجره
wall	حائط	دیوار
open	مفتوح	باز [واز]
closed, shut	مغلق	بسته
water	ماء	آب
weather, air	هواء	هوا
horse	جواد	اسب
dog	كلب	سگ

گُربه	قط	cat
هَفته	أسبوع	week
ماه	شهر	month, moon
دَقیقه [دَیقه]	دقيقة	minute
ثانیه	ثانية	second
فَردا	غدا	tomorrow
پَس فردا	بعد غد	the day after tomorrow
پَریروز	أول أمس	the day before yesterday
یَواش	ببطء أو بهدوء	slowly, gently
آهِسته	ببطء	slowly, gently
تُند	حاد أو سريع	fast, quick, quickly
هَمه	جميع أو كل	all
هَمهٔ (هَمه یِ)		all of
تَمامِ		all of
هَمیشه	دائماً	always, all the time
کِی ؟	متى ؟	when?
کُدام [کُدوم]؟	أي؟	which?
چِطور ؟	كيف؟	how?
دُوباره	مرة ثانية	again
بود	كان	(he, she, it) was.
بودَند [بودَن]		(they) were.
رَفت	ذهب	(he, she, it) went.
رَفتند [رفتَن]	ذهبوا	(they) went.
آمَد [اومَد]	أتى	(he, she, it) came.
آمَدند [اومَدَن]	أتوا	(they) came.

مَعرفه و نکَره

indefinite definite

معرفة +
— ی
یك [یه] —
یك .... ی
——— نکره[۲]

رجل مَرد + ی ← مَردی	a man
رجل یك [یه] + مَرد ← یك [یه] مَرد	a man
رجل یك [یه] + مَرد + ی ← یك [یه] مَردی	a man

بشنوید و تکرار کنید :

گربه ای اینجاست [س]	توجد هنا قطة
یك اسب آنجا بود .	كان هناك جواد (حصان)
[یه اَسبی اونجا بود]	
دیروز یك خانُم آمد اینجا .	بالأمس جاءت سيدة إلى هنا
[دیروز یه خانُمی اومد اینجا]	بالأمس جاءت سيدة إلى هنا
یك [یه]سَگ همیشه آنجاست [اونجاس] .	يوجد هنا كلب دائماً
یك هَفته هَفت روز است .	الأسبوع سبعة أيام
[یه هفته هَف روزه]	الأسبوع سبعة أيام
دَری باز بود .	كان باب مفتوحاً
[یه دری واز بود]	

چیزی . شیء

[یه چیز] شيء

[یه چیزی]

گفت و شنود

بشنوید و تکرار کنید :

ناصر : [سَلام .

پروین : سلام .

ناصر : امروز هوا چطوره ؟ — ماحال الطقس اليوم ؟

پروین : یه کمی سرده . — به بعض البرودة

ن : هوای سرد خوبه ؟ — هل تفضل الجو البارد .

ب : نه زیاد . — ليس كثيراً

ن : پریروز هوا چطور بود ؟ — كيف كان الجو أول أمس ؟

ب : خیلی گرم بود . — كان حار جداً

ن : اون پنجره بازه ؟ — هل تلك النافذة مفتوحة ؟

ب : نه ، بسته س . — لا ، مغلقة

ن : اون زنهای جوون کی رفتن خونه ؟

متى عادت السيدات الشابات إلى المنزل :

ب : اونا پریروز اینجا بودن ولی دیروز همه رفتن .

كانوا هنا أول أمس ولكن جميعهن ذهبن بالأمس

ن : اون زن پیر گرسنه س ؟ — هل تلك العجوز جائعة ؟

ب : بله ، خیلی گشنه س . — نعم جائعة جداً

ن : در بزرگ بازه . — الباب الكبير مفتوح

ب : در کوچیک هم وازه . — الباب الصغير مفتوح أيضاً

ن : این سیبای سبز همه ترشن . هذا التفاح الأخضر جميعه مالح (فج، نیء)

ب : انگورام (= انگورها هم) ترشن . — والعنب أيضاً مالح

ن : ساعت چنده ؟ — كم الساعة ؟

ب : هفت و یازده دقیقه — السابعة وإحدى عشرة دقيقة

ن : خدا حافظ — في حفظ الله

ب : خدا حافظ [. في حفظ الله .

واژگان

head	رأس	سَر
hair	شعر	مو
eyebrow	حاجب	ابرو
eye	عين	چَشم [چِشم]
lip	شفه	لَب
face	وجه	صورَت
ear	اذن	گوش
hand	يد	دَست
foot, leg	قدم	پا
skin	جلد	پوست
friend	صديق	دوست
wife	امرأة زوجة	زَن ، خانُم
husband	زوج	شُوهَر
name		اِسم
teacher		مُعَلِّم
professor	استاذ	اُستاد
student, pupil	تلميذ	شاگِرد
university student	طالب	دانِشجو
elementary shcool	مدرسة ابتدائية	دَبِستان
secondary school	مدرسة ثانوية	دَبیرِستان
university	جامعة	دانِشگاه
tea	شای	چای [چایی]
cube sugar	سكر ماكينة	قَند

شِکَر	سکر	sugar
شیر	لبن	milk
قَهوه		coffee
نان [نون]	خبز	bread
پَنیر	جبن	cheese
کَره	زبده	butter
ماست	لبن زبادی	yoghurt
خُرما	بلح	date (palm)
میوه	فاکهة	fruit
گیلاس	کریز	cherry
گُلابی	کمثری	pear
هُلو	خوخ	peach
پُرتِقال	برتقال	orange
نارِنگی	یوسفی	tangerine
باغ	حدیقة	garden
دِرَخت	شجرة	tree
کال ، نارَس	فج ، نیء	unripe
حال		condition (of health), present
چاق	سمین	fat
لاغر	نحیف	thin
سَبُک	خفیف	light
سَنگین	ثقیل	heavy
شور	مالح	salty
تلخ	مر	
راست	یمین	right
چَپ	شمال	left

رَنگ	لون	colar
قِرمِز ، سُرخ	أحمر	red
آبی	أزرق	blue
قهوه یی	بنی	bnown
حِیوان [حِیوون]		animal
خَر ، اُلاغ	حمار	ass donkey
گاو	بقره	cow
گوساله		calf
گوسفند	خروف	sheep
گوشت	لحم	meat
شَهر	مدينة	city
کِشوَر	بلد	countiy
یازدَه	١١	eleven
دَوازدَه	١٢	twelve
سیزدَه	١٣	thirteen
چهاردَه [چاردَه]	١٤	fourteen
پانزدَه [پونزدَه]	١٥	fifteen
شانزدَه [شونزدَه]	١٦	sixteen
هِفدَه [هیودَه]	١٧	seventeen
هِجدَه [هیژده]	١٨	eighteen
نوزدَه	١٩	nineteen
بیست [بیس]	٢٠	twenty
هَنوز	الآن	still, yet
زیر	تحت	below, underneath
رو	فوق	top, surface

"to-be" Endings « پسوندهای « بودن

أنا مَن ←—— ـَ م

am

أنت تُو ←—— ـ ی

are you (sing)

هو او [اون] ←—— ـ ست [ـه]

is he/she/it he/she

نحن ما ←—— ـ یم

are we

أنتم ، أنتن شُما ←—— ـ ید [ـ ین]

are you

هم ، هن ایشان [ایشون] ، آنها [اونا [اونا] ←—— ـَ ند [ـَ ن]

are they/those they

تمرین

بشنوید وتکرار کنید :

مَن + ـَ م ←—— مَنم	I am.
تُو + ـ ی ←—— تویی	You (sing.) are.
او + ـ ست (= اَست) ←—— اوست	He/she is.
[اون + ـه ←—— اونه]	He/she/it is.
ما + ـ یم ←—— مایم	we are.
شُما + ـ ید ←—— شُمایید	You are.
[شُما + ـ ین ←—— شُماین]	You are.
ایشان + ـَ ند ←—— ایشانَند	They are.
[ایشون + ـَ ن ←—— ایشونَن]	
آنها + ـَ ند ←—— آنهایَند	They are.
[اونا + ـ ن ←—— اونان]	They are

تمرین :

بشنوید وتکرار کنید :

خوب + ـَ م ←── خوبَم	(I) am well.
مَن خوبَم	I am well.
خوب + ی ←── خوبی	(you) are well.
تُو خوبی	You are well.
خوب + ـَ ست (= اَست) ←── خوبَست	(he/she/it) is well.
[خوب + ـِ ←── خوبه]	(he/she/it) is well.
او خوبَست	He/she is well.
خوب + یم ←── خوبیم	(we) are well.
ما خوبیم	We are well.
خوب + ید ←── خوبید	(you) are well.
[خوب + ـ ین ←── خوبین]	(you) are well.
شُما خوبید [خوبین]	You are well.
خوب + ـَ ند ←── خوبَند	(they) are well.
ایشان خوبَند	They are well.
[ایشون خوب + ـَ ن ←── خوبَن]	They are well.
[اونا خوبَن]	They are well.

اِضافه[1] · Genetive

اسم + ـِ یِ > + اسم/ضمیر

pronoun

چَشمِ پِدَر	عینُ الأب	father's eye
گوشِ او	أذنه	his ear
اَبروی شُما	حاجبك	your eyebrow
خانهٔ (= خانه یِ) حَسَن	منزل حسن.	Hassan's house

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

دَستِ مادَر — يد الأم

mother's hand (= the hand of mother)

دو پایِ مَن — قدمای

my two feet (= the two feet of me)

مویِ پَروین — شعر پروین

گلابیِ دوستِ شما — your friend's pear

قَهوهٔ (= یِ) تُرکیه — قهوة تركية

خانُمِ حَسَنی — زوجة حسني — Miss/Mrs.Hassani

آقایِ شاکِری — السيد شاكري — Mr.Shakeri

کِشوَرِ ایران — دولة إيران — the country of Iran

شهرِ شیراز — مدينة شيراز

شوهَرِ ایران — زوج إيران

زَنِ فَرهاد — زوجة فرهاد

بَرگِ سبزِ دِرَخت — ورقة الشجر الخضراء

اَسبِ کی ؟ — جواد من ؟ — whose horse?

[اون اَسب کیه ؟]

گوشتِ گوساله

veal (= the meat of calf)

گوشتِ گاو — لحم البقر — beef (= the meat of cow)

رَنگِ سُرخ — اللون الأحمر

red colour (= the colour of red)

رَنگِ پوستِ برادَرِ من سیاهَست [هه] — لون بشرة أخي سوداء

زیرِ میز — تحت المنضدة

under the table (= under of table)

روي كاغذ		على الورق

on the paper (= on top of paper)

تمرين ٣

بشنويد و تكرار كنيد :

مالِ مَن	ملكى	mine
مالِ تُو	ملكك	yours (sing.)
مالِ او [اون]	ملكه	his, hers
مالِ ما	ملكنا	ours
مالِ شما	ملككم	yours
مالِ آنها [اونا] ايشان [ايشون]	ملكهم	theirs
مالِ كى ؟	ملك مَن ؟	whose?
مالِ على	ملك على	Ali's
اين مالِ من است	هذا ملكى	

[اين مالِ مَنه]

آن چاي شيرين مالِ تُوست .		هذا الشاى الحلو لك

[اون چايي شيرين مالِ تُوس]

اين نان وكَره مالِ اوست .

[اين نون وپنير مالِ اونه] .

آن قهوۀ (= ى) تَلخ مالِ كيست ؟		لمن هذه القهوة السادة ؟

[اون قهوۀ تلخ مالِ كيه ؟]

ماستِ تُرش مالِ دوستِ ماست .

[ماستِ تُرش مالِ دوست ماس]

آن ميوه هاي شيرين مالِ باغِ پدرِ خانُمِ شماست .

Those sweet fruits belong to the garden of your wife's father

اين صَندليهاي قَهوه يى مالِ اُتاقِ آنهاست .

[اين صندلياي قَهوه مالِ اُتاقِ اوناس]

Suffixed Possessive Pronouns ضمیرهای مِلکیِ پیوسته

My book	کتابی	کِتاب + ـَـ م(۱) = کتابِ من
Your (sing.) book	کتابك	کتاب + ـَـ ت [ـِـ ت] = کتابِ تو
His/her book	کتابه ، کتابها	کتاب + ـَـ ش [ـِـ ش] = کتابِ او
Our book	کتابنا	کتاب + ـِـ مان [ـِـ مون] = کتابِ ما
Your book	کتابکم	کتاب + ـِـ تان [ـِـ تون] = کتابِ شما
Their book	کتابهم	کتاب + ـِـ شان [ـِـ شون] = کتابِ ایشان

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

پدرَم	والدی	دَستهایِتان	أیدیکم أو أیدیکما
پدرِ من	والدی	[دَستاتون]	
ابرویَت	حاجبك	رادیو یِشان	مذیاعهم
[ابروت]	حاجبك	[رادیو شون]	
ابروِي تُو	حاجبك	دانشجویِتان	تلمیذکم
بَچّه اَش	طفله	دانشجویِ جَوانِتان	تلمیذکم الشاب
[بَچّش]	طفله	اسبِ سفیدِ زیبایَم	
		جوادی الأبیض الجمیل	
گلابیمان (= گلابيِ مان)		پَنجرۀ اُتاقِمان	نافذة حجرتنا
[گلابیمون]		لباسهایِ کثیف و کُهنه اَت	
		ملابسك غیر النظیفة القذرة القدیمة	
پایِمان	اقدامنا	[لباسای کثیف و کُهنَت]	
[پامون]			

خـود Self

خـود + ضمیرِ ملکی / اسم

خود + ـَـم ← خودَم = خودِ من　　أنا نفسی　　my self

خود + ـَ ت [ـِ ت] ← خودَت = خودِ تو.　　أنت نفسك　　your self

خود + ـَ ش [ـِ ش] ← خودَش = خودِ او　　هو نفسه　　her self/himself

خود + ـِ مان [ـِ مون] ← خودِمان = خودِ ما　　نحن أنفسنا　　ourselves

خود + ـِ تان [ـِ تون] ← خودِتان = خودِ شما　　أنتم أنفسكم　　yourselves

خود + ـِ شان [ـِ شون] ← خودِشان = خود ایشان/آنها　　هم أنفسهم　　themselves

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

خودِ ناصر	ناصر نفسه	Nasser himself
خودِ بَرادَرها	الأخوة أنفسهم	the brothers theemselves
خودِ پدرَم	أبي نفسه	my father himself
پدرَم خودَش	أبي نفسه	my father himself
من خودَم	أنا نفسي	I myself
ما خودِمان	نحن أنفسنا	we ourselves
شما خودِتان	أنتم أنفسكم	you yourselves
تو خودَت بُرو	أذهب أنت نفسك	You yourself go!
آنها خودِشان	هم أنفسهم	they themselves

پسرِ من خودَش آمد	جاء ابني نفسه	My son himself came
خودِ او رفت	ذهبت هي نفسها	She herself went.
او خودَش رفت .	ذهبت هي نفسها	She herself went
آنها خودِشان هستند.	هم أنفسهم .	They are themselves.
[اونا خودِشونَن .]		They are themselves

خواهرها خودِشان رفتند ذهبت الأخوات أنفسهن

The sisters themselves went

[خواهرا خودِشون رفتَن .] the sisters themselves went.

دوستِ خودِ من صديقي

my own friend (= the friend of myself)

پسرِ خودِتان	أبنكم (أبنك)	your own son
[خونهٔ خودِمون]	منزلنا	our own house

گفت و شنود

تمرين

بشنويد وتكرار كنيد :

ناصر : [سَلامٌ عَلَيكُم] .

پروين : سلام ، حالِتون چطوره ؟ كيف حالك ؟

ن : ممنونَم ، خيلی خوبم ، حالِ شما چطوره ؟ حسن جداً ، كيف حالك؟

پ : مَنم (= مَن هَم) خوبم ، خيلی مُتشكّرم أنا أيضا بخير ، متشكر جداً

ن : حالِ مادِرتون چطوره ؟ ايشون حالا بِهتَرَن ؟ كيف حال والدتك ؟ هل هي أفضل الآن ؟

پ : بَله ، بِهتَرَن خُدا رو شُكر . نعم أفضل الحمد لله

پ : ببخشيد ، اون آقا و خانم كيَن ؟ عفواً ، من ذلك السيد وتلك السيدة ؟

ن : آقای ايزدی و خانُمِشون . السيد ايزدی وزوجته

پ : دوستِ شما هستن ؟ هل هما أصدقاؤك ؟

ن : بله ، دوستای خوبِ من . نعم من أصدقائي الطيبين

پ : دوستای خودتون یا دوستای برادرتون ؟
أهم أصدقاؤك أم أصدقاء أخيك
ن : دوستان خودمن . ——— أصدقائي أنا
ن : آقای ایزدی !، بفرمایید اینجا . السيد ایزدی ، تفضل ، هنا
ن : ایشون آقای ایزدی ، خانم ایزدی. السيد ایزدی وزوجته
پ : خوشوقتم ، بفرمایین . سعيد لرؤيتكم تفضلوا
ایزدی : خیلی ممنونم .
ن : ایشون خانم دُکتُر پروین صَفا هستن .
السيدة حرم الدكتور پروین صفا
پ : ببخشید ، شما بچّه هم دارین ؟ عفواً ، هل لديكم أطفال ؟
خانم ایزدی : بله ، ما سه بچّه داریم ، دو پسر و یه دختر .
نعم ، عندنا ثلاثة أطفال ، ولدان وفتاة
ن : چند سال دارن ؟ كم عمرهم ؟
آقای ایزدی : پسرامون ، یکی شون بیس سال داره واون یکی
ابناى أحدهم عمره عشرون سنة والآخر سبعة عشر عاماً
هیوده سال ، دخترمون یازده سالشه . أما ابنتى فعمرها أحدى عشرة سنة
پ : ببخشید ، روزا کجا میرن ؟ أين يذهبون اليوم
خانم ایزدی : پسر بزرگمون میره دانشگاه تهران ، پسر کوچکتر
ابنى الكبير يذهب لجامعة طهران ، ابنى الأصغر
مون میره دبیرستان ابن سینا ، ودخترمون دبستان رازی .
يذهب لمدرسة ابن سينا الثانوية وتذهب ابنتى إلى مدرسة الرازى الأبتدائية
آقای ایزدی : ببخشید ، ساعت چنده ؟ عفواً ، كم الساعة ؟
ن : نه و بیست دقیقه . التاسعة وعشرون دقيقة
خانم ایزدی : خداحافظ. في حفظ الله
پ : خدانگهدار . في حفظ الله

واژگان

flower	زهرة	گل
vase	زهرية	گلدان [گلدون]
blossom	برعم	شکوفه
leaf	ورقة شجر	برگ
jasmin	یاسمین	یاس
narcissus		نرگس
steet, avenue, road	شارع	خیابان [خیابون]
lane, alley	حارة	کوچه
square		میدان [میدون]
road, way	طريق	راه
supper	عشاء	شام
delicious		لذیذ
food	الطعام	غذاء
people	الناس	مردم
season		فصل
spring	الربيع	بهار
summer	الصيف	تابستان [تابستون]
automn, fall	الخريف	پاییز
winter	الشتاء	زمستان [زمستون]
money	نقود	پول
Tuman (Iranian money)	تومان (عملة ايرانية)	تومان [تومن]
Rial (Iranian money)	ريال (عملة ايرانية)	ریال [إزار]

Kilo		کیلو
little, few	قليل	کَم
a little	قليلاً	کَمی [یه کَمی]
much, many, plenty	كثير	زیاد
more, greater	أكثر	بیشتَر
late-	متأخر	دیر
early, soon	سريعاً	زود
far, distant	بعيد	دور
near	قريب	نزدیك
long	طويل	دِراز
short	قصير	کوتاه
to buy	أن يشترى	خَریدَن
to be	أن يكون	بودَن
to go	أن يذهب	رَفتَن
to come	أن يأتى	آمَدَن [اومَدَن]
to sit	أن يجلس	نِشَستَن
of, from, since	من	اَز
till, to as far as	حتى ـ طالما	تا
in, into, at	فى	دَر
to	إلى	به
why?	لماذا ؟	چرا ؟
every	كل	هَر
everyday	كل يوم	هر روز
everybody, anybody	كلّ شخص ـ أى شخص	هَرکَس ، هَرکَسی

صِفَتِ بَرتَر Comparative adjective

صِفَت + ـــ تَر ← صفتِ بَرتَر

مردِ جوان+ تَر ← مردِ جوانتَر

صِفَتِ بَرتَر + اَز

این مرد جوانتَر اَز آن مرد است .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

سیبِ شیرین

سیبِ شیرینتَر اَز آنست [اونه] .

دیروز سردتَر اَز امروز بود .

شُما پیرتَر از همه اید [این] .

کدام خانه بیشتَر اُتاق دارد ؟

[کُدوم خونه بیشتر اُتاق داره ؟]

این بهتَر است یاآن ؟ = این خوبتَر است یاآن ؟

[این بهتَره یا اون ؟]

پولِ کی کَمتَر است ؟ مالِ من یامالِ او ؟ [پولِ کی کمتره ؟]

کُدام [کدوم] راه دِرازتَر است [درازتره] ؟ اَزتهران تاَرشت یا ازتهران تا کِرمان ؟

امروز حالَم بهتَر است [بهتَره] .

در ایران گوشتِ گوسفَند گِرانتر از گوشتِ گاو است .

مُراغ ارزانتَر از گوشتِ گوساله است [گوسالَس] .

ماهی لَذیذتَر از مُرغ است [مُرغه] .

خیابانِ [خیابونِ] ری کوتاهتَر از خیابانِ اِنقِلاب است [اِنقِلابه] .

آنها دیرتَر از ما آمَدند وَزودتَر رَفتَند .

[اونا دیرتَر از ما اومَدن وَ زودتَر رَفتن] .

اِمشب حالَش خیلی بهتَر است .
[اِمشب حالِش خیلی بهتَره] .
اَکبَر هِجدَه تومان بیشتَر از ناهید دارد .
[اکبر هیژده تومَن زیادتر از ناهید داره] .
سه کیلو کاهو خیلی ارزانتَر از دو کیلو مُوز است [مُوزه] .

صِفَتِ بَرتَرین Superlative adjective

صِفَت + تَرین ← صِفَتِ بَرتَرین

جَوان + ترین ← جوانتَرین

جوانتَرین مَرد	
زیباتَرین زَن	أجمل امرأة
جَوانتَرینِ مَردها	أكثر الرجال شباباً
زیباتَرینِ زَنها	أجمل النساء

تَمرین

بشنوید وتکرار کنید :

شهرِ بُزُرگ	مدينة كبيرة
بُزُرگتَرین شهر	أكبر مدينة
تهران بُزُرگتَرین شهرِ ایرانست	تهران أكبر مدن إيران

میدانِ فِردُوسی کوچِکتَرینِ میدانهایِ تهرانست .

میدان الفردوس أصغر ميادين تهران

Ferdowsi Square is the smallest of (all) squares in (= of) Tehran

اینها کوچِکتَرین میدانهایِ تهرانند ; هذه أصغر ميادين تهران

These are the smallest squares in Tehran

بشنوید و تکرار کنید : أستمعوا وأعيدوا :

دیشب سردترین شبِ سال بود . كانت ليلة أمس أبرد ليالى العام

تابستان گرمترین فصل است [فصله]الصيف أحر فصل.

حَسَن بهترین دانشجویِ دانشگاهِ تهرانست [تهرانه] .

حسن أفضل طالب بجامعة تهران

بَرادرِ شما بهترین دوستِ پسرِ مَن است [مَنه] .

أخوك أحسن صديق لابني

بَهار زیباترین فصلِ سالَست [ساله] .

الربيع أجمل فصول العام

زیباترین گُلها کُدام اَست [کُدومه] ؟ ماهي أجمل الورود ؟

Which is the most beautiful of the flowers?

یاس قشنگترین گُلهاست الياسمين أجمل الورود .

اینها قشنگترین شکوفه های باغ شما هستند [هستَن] .

مَغازۀ (= یِ) رضا نزدیکترین مغازه به کوچۀ ماست [س] .

Reza's shop is the nearest ine (= shop) to our alley.

Whose is the geatest money? [پیشترین پول مالِ کیه ؟]

این ، بُزرگترین اُتاقِ خانۀ [خونۀ] من اَست [مَنه] .

هذه أكبر حجرة بمنزلي .

ماهی لَذیذ ترین غذای اوست [اونه] . السمك ألذّ غذائه .

Infinitive مَصــدَر

past stem مَصــدَر ـــ ـــَ ن ← ستاکِ گذشته

(He/she) bought. خَریدَن ـــ ـــَ ن ← خرید أن يشتري

(He/she) went. رَفتَن ـــ ـــَ ن ← رَفت أن يذهب

(He/she) came. آمدَن ـــ ـــَ ن ← آمد أن يأتي

(He/she) was. بودَن ـــ ـــَ ن ← بود أن يكون

(He/she) sat. نِشَستَن ـــ ـــَ ن ← نِشَست أن يجلس

Simple past tense گَذشتهٔ ساده

ستاکِ گذشته + شناسهٔ صرفی ← گذشتهٔ ساده

رَفت + ـَـ م ← رَفتَم	(I) went.
من رفتم	I went.
رَفت + ـــ ی ← رفتی	(you, sing.) went.
تُو رَفتی	You went.
رَفت	(he/she) went.
او رَفت	He, she went.
رَفت + ـــ یم ← رفتیم	(we) went.
ما رفتیم	We went.
رفت + ید [ـــ ین] ← رفتید [رفتین]	(you) went.
شما رفتید [رفتین]	You went.
رفت + ـَـ ند [ـَـ ن] رفتند [رفتَن]	(they) went
ایشان [ایشون] رفتند [رفتَن]	They went.
آنها [اونا] رفتن [رفتَن]	They went.

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

دیروز سه کیلو سیب زمینی از سبزی فروشی خریدَم .

أشتریت أمس ثلاث کیلو بطاطس من بائع الخضروات

شما دیروز صُبح دو کیلو گوشتِ گوسفند از قصّابی خریدید

أشتریتم أمس صباحاً کیلوین من اللحم الضانی من الجزار

او دیروز عصر دو مرغ وسه ماهی خرید .

أشتری أمس عصراً دجاجتین وثلاث سمکات

امروز صُبح کمی پنیر از لبنیاتی نزدیکِ خانه مان خریدیم

أشترینا اليوم صباحاً قليلاً من الجبن الأبيض من محل الألبان القريب من منزلنا

[اِمروز صُب یه کمی پنیر از لبنیاتیِ نزدیکِ خونمون خریدیم] .

پَریروز صُبح [صُب] ساعَت یازدَه کُجا بودید [بودین] ؟

—— أین کنتم أول أمس صباحاً فی الحادیة عشرة

آنها دیشَب ساعَتِ نُه به خانهٔ مَن آمَدند .

حضروا لیلة أمس فی التاسعة إلی منزلی

تو رویِ این صَندلی نشستی ، ولی دوستَت آنجا نِشَست .

أنت جلست علی هذا الکرسی ولکن صدیقك جلس هناك

کِی به اینجا آمدید ؟ وَ کی اینجا بود ؟ متی حضرتم ومن کان هنا؟

چرا دیر آمدید ؟ لماذا تأخرتم

[بِبَخشید ، فَقَط پَنج دَیقه دیر اومَدَم]

عفوا تأخرت خمس دقائق فقط

حالِ اِخباری Present indicative

می ــــ + ستاکِ حال + شِناسهٔ صَرفی ← حالِ اِخباری

present stem

رَفتَن ← رَفت ← ــــ رُو ــــ

می ــــ + رَو + ــَـ م ← میرَوَم [میرَم]	(I) go.
می ــــ + رَو + ــــ ی ← میرَوی [میری]	(you) go.
می ــــ + رَو + ــَـ د ← میرَوَد [میره]	(he, she) goes.
می ــــ + رَو + ــــ یم ← میرویم [میریم]	(we) go.
می ــــ + رَو + ــــ ید [ــــ ین] ← میرَوید [میرین]	(you) go.
می ــــ + رَو + ــَـ نَد [ــَـ ن] ← میرَوَند [میرَن]	(they) go.

تمرین :

بشنوید و تکرار کنید :

مَن هَر روز یک کیلو خیار از سبزی فروشی میخَرَم .

أشتری کل یوم کیلو خیار من الخضروانی

تو هَر ماه پنج کیلو برنج از خواربار فروشیِ بَرادَرت میخَری

پدرِ افشین هَر سال یک گُلدانِ بُزرگ میخَرد .

یشتری والدافشین کل عام زهریة کبیرة

[پدر افشین هر سال یه گلدونِ بزرگ میخره]

مادَر زِمستان بیشتَر از تابستان شِکَر وَ رُوغَن میخَریم

أشتری السکر والسمن فی الشتاء أکثر من الصیف

شما فردا صُبح یک خانهٔ کوچک دَر خیابانِ ری میخَرید .

[مَردُم فَصلِ تابِستان میوه بیشتَر میخَرَند .

یشتری الناس الفاکهة فی الصیف أکثر

[مردم در فصل تابستون میوه بیشتر میخَرَن] .

چرا مردم در فصلِ تابستان میوه بیشتر میخرند [میخرن] ؟
لماذا یشتری الناس الفاكهة أكثر فی فصل الصیف ؟

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

من امشب به خانه می آیم — أعود هذه اللیلة إلى المنزل
[من امشب میام خونه] .
از کجا می آیی وَ کجا میروی ؟ — من أین تأتی وإلى این تمضی ؟
[از کجا میای وَ کجا میری ؟]
استادِ فارسی هر روز به دانشگاه می آید [میاد] .
یأتی أستاذ الفارسیة كل یوم إلى الجامعة
ما هر ماه به اینجا می آییم . — تأتی إلى هنا كل شهر
چرا ما هر ماه به اینجا می آییم ؟ — لماذا نأتی إلى هنا كل شهر
[ما هر ماه میایم اینجا] .
شما هر هفته به شهرِ ما می آیید [میاین] .
أنتم تأتون إلى مدینتنا كل أسبوع
آنها فردا ساعتِ هشتِ صبح به مشهد می آیند .
هؤلاء یأتون غدا فی الثامنة صباحاً إلى مشهد
من رویِ این صندلی می نشینم . — أجلس على هذا الكرسی
بهزاد همیشه رویِ [روی] آن [اون] صندلی می نشیند [می نشینه] .
یجلس بهزاد دائماً على هذا الكرسی
شما کجا می نشینید [می شینین] ؟ — أین تجلسون ؟
ما زیرِ این درختِ گیلاس می نشینیم [می شینیم] .
نجلس تحت شجرة الكریز
تو نزدیکِ من می نشینی [می شینی] ؟ — أنت تجلس قریباً منی ؟
چرا تو نزدیکِ من می نشینی [می شینی] ؟
آنها [اونا] دور از پنجره می نشینند [می شینن] .

هؤلاء يجلسون بعيداً من النافذة

چراشما هميشه رويِ اين صندلِي كوچَكِ [كوچيك] مي نشبنيد .
[مى شينين] ؟

لماذا تجلسون دائماً على هذا الكرسى الصغير

تمرين

بشنويد وتكرار كنيد :

هَستَن ← هَست / اَست

بودَن ← بود

من فردا شب تا ساعتِ نُه در خانه هَستَم .

سأكون فى المنزل غدا مساء حتى التاسعة

[من فردا شب تا ساعتِ نُه خونه هَستم] .

تو چهار سال بُزرگتر از من هَستى . أنت أكبر منى بأربعة أعوام

[تو چار سال بزرگتر از مَنى] .

چيزى آنجا [اونجا] هَست ؟

[بله ، يه چيزى اونجاس] .

من و آقاي عَسكَرى دوست هَستيم [دوستيم] .

أنا والسيد العسكرى صديقان

شما وَ خانُمِ پروين داوَرى خواهَر هَستيد [خواهَرين] .

بچّه هاي آقايِ سالار زيبا هَستَند [زيبان] .

أطفال السيد سالار جمال (حلوين)

چرا بابك ساعتِ يازدهِ صبح خانه است ؟

[چرا بابك ساعتِ يازدهِ صُب خونَس ؟] .

تمرین

جمله بسازید :

۱ . تومان ، پیاز ، دو کیلو ، یازده ، (هستن) .

۲ . شب ، فردا ، کجا ، شما ، (رفتن) .

۳ . کوچک ، ــ تر ، برادر ، من ، کی ، (رفتن) .

٤ . حسن ، پسر ، دیروز ، شش ، کیلو ، هندوانه ، (خریدن

٥ . آقای ، مغازهٔ ، حسنی ، کدام ، خیابان ، در (هستن) .

٦ . پیر ، ترین ، دانشگاه ، شیراز ، استاد ، کی (هستن) .

۷ . او ، کدام ، زیرِ ، درخت ، (نشستن) .

۸ . ساعتِ ، دیشب ، هشت ، کجا ، آنها ، (بودن) .

۹ . مالِ ، من قشنگ ، یا ، ــ تر ، گربهٔ ، شما (بودن) .

۱۰ . کدام ، از ، کشور ، تو (آمدن) .

۱۱ . دیروز ، بهزاد ، ساعت ، دُو ، دیر ، (آمدن) .

۱۲ . چرا ، دیر ، شب ، هر ، تُو ، خانه ، به ، (آمدن) .

۱۳ . شهر ، کدام ، به ، حالا ، تُو ، (رفتن) .

۱٤ . من ، عصر ، فردا ، سینما ، به ، (رفتن) .

تمرین

جوابِ سؤالهایِ زیر را در یک جُمله بنویسید :

Write a sentence in reply to the following questions.

۱ . بزرگترین کشورِ جهان کدامست ؟

۲ . نامِ کشورِ شما چیست ؟

۳ . سردترین فصلِ سال کدامست ؟

٤ . فردا کجا میروید ؟ (بازار)

٥ . [رنگِ لباسِتون چیه ؟] (قهوه ای)

٦ . اسمِ بزرگترین شهرِ کشورتان چیست ؟

۷ . [اسمِ خودتون چیه ؟]
۸ . روزها کجا هستید وَ شبها کجا ؟ (اِداره ، خانه)
۹ . به نَظَرِ شما پاییز بهتر است یا بهار ؟
۱۰ . به نَظَرِ شما رنگِ سفید قشنگتر است یا رنگِ آبی ؟
۱۱ . شما در تابستان میوه بیشتر میخرید یا در زمستان ؟
۱۲ . میوه در چه مَغازه ای هست ؟
۱۳ . از چه دکّانی نان میخرید ؟
۱٤ . از چه فروشگاهی برنج و رُوغن میخرید ؟
۱۵ . در شهر شما گوشت گرانتر است یا تخمِ مرغ ؟

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

یک گفت و شنودِ تِلِفُنی　　مكالمة تليفونية　　A telephone call

احمد راجی : دو ... دو ... هشت ... یک ... نه ... یک ... اُلو ...
منزلِ آقای مُهندِس کِیوان ؟

: بله ، بفر ما یین .

احمد : آقای مهندس هَستن ؟

گوشی ... ، کیوان ، تِلِفُن ...

کیوان : بَنده مهندس کیوان ، بفر ما یین .

احمد : سلام ، مهندس جان ، من احمدِ راجی .

کیوان : سلا ... م احمد جان ، حالِتون چطُوره ؟ خوبین ؟

احمد : آره ، خوبم ، خیلی مُتِشکرم ، شما چطورین ؟، بچّه ها خوبین ؟

کیوان : مَمنونم ، همه خوبن .

احمد : پسرِتون از ایتالیا اومد ؟

کیوان : آره ، پریروز ساعتِ شیشِ صُب اومد .

احمد : خُب (= خوب)، چِشمِ شما رُوشَن

کیوان : مُتِشکِرم . خانُم شما کِی اَز هِند میان ؟

احمد : اونَم (= اون هَم) فردا شب ساعتِ ده میاد .

کیوان : خُب (= خوب) چشمِ شُمام (= شماهم) رُوشن . چه ساعتی میرین فُرودگاه ؟

احمد : ما ساعتِ هَفت میریم فُرودگاه

کیوان : ما هَم میایم . وَلی یه کمی دیرتر . هواپیما چه ساعتی می شینه ؟

احمد : ساعتِ هشتِ شب . خوشبَختانهٔ زود میاد .

کیوان : باشه . ما ساعتِ نُه میایم . شما کجا می شینین ؟

احمد : تا آمدنِ شما ما نزدیکِ اِطّلاعات می شینیم .

کیوان : خوبهُ . تا فردا شب ، خُدا حافظ .

احمد : قُربانِ شما

واژگان

قاشق	spoon
چَنگال	fork
کارد	knife
لیوان	glass
اِستِکان	a small glass for tea
فِنجان [فِنجون]	cup
نَعلبَکی [نَلبَکی]	saucer
بُشقاب	plate
جوراب	soor stocking
شَلوار	trousers
کُت	jacket

shirt	پیراهن [پیرَن]
tie	کِراوات
hat	کُلاه
vest	زیرپوش
pants, underpants	شُورت
pyjamas	پیژامه [پیجامه]
headdress, kerchief	روسَری قناع ـ غطاء الرأس
islamic headdress	مَقنَعه حجاب
veil	چادُر خیمة
skirt	دامَن طرف (الشيء)
glove	دَستکِش [دَسکِش] قفاز
coat, overcoat	پالتو معطف
handkerchief	دَستمال [دَسمال] منديل
pocket	جیب جيب
button	دُکمه [دُگمه] الزر
collar	یَخه [یَقه] ياقة
tight	تَنگ ضيق
loose, loose fitting	گُشاد الفتح ، واسع
long, high	بُلَند عالٍ
size	اندازه،حجم ـ قدر
thirty	سی ثلاثون
fourty	چِهِل [چِل] أربعون
fifty	پَنجاه [پنجا] خمسون
sixty	شَصت [شَص] ستون
seventy	هَفتاد سبعون
eighty	هَشتاد ثمانون

ninety		نَوَد تسعون
hundred		صَد مائة
thousand		هِزار ألف
million		میلیون [مِلیون] ملیون
matter, story, subject		مُوضوع موضوع
price		قِیمَت السعر
pair		جُفت [جُف] زوج
half		نِصف نصف
half		نیم 〃
quarter (usually for time)		رُبع [رُب] ربع
sometimes	احياناً	گاهی
often, very often	غالباً	اَغلَب
next, then	عندئذ	بَعد
after	بعد	بَعد اَز
afternoon	بعد الظهر	بَعد از ظُهر
ago, defore	قبل	قَبل
before	قبل	قَبل اَز
later, then	فيما بعد	بعداً
already		قبلاً
usually	عادة	مَعمولاً
nearly, almost, about	تقريباً	تقریباً
please	من فضلك	لُطفاً
time	مرة	دَفعه [دَفه]
time	مرة	بار
once	مرة واحدة	یک دفعه / یک بار
twice	مرتان – مرة ثانية	دُوبار / دُو دفعه

چَند [چَن]	بضع	few, how many?
چَندتا [چَن تا][1]	بضعة	few, how many?
چَندين	عدة – عديد	several, many
چِقَدر [چِقَد] ؟	كم الثمن	how much?
تويِ [تو]	داخل	in, into, inside
با	مع	with
بَرايِ [بَرا]	من أجل	for
فَقَط	فقط	only
خوردَن	أن يأكل	to eat, to drink
دادَن	أن يعطى	to give
ديدَن	أن يرى	to see
گُفتَن	أن يقول	to say, to tell
داشتَن	أن يملك	to have

مفعولِ صَريح و مفعولِ غير صَريح

اِسم / ضمير + را [رُ] ← مفعولِ صَريح

حرفِ اضافه + اسم / ضمير ← مفعولِ غيرِ صَريح

خانه + را ← خانه را

شما + را ← شما را

به + شما ← به شما

تمرين

بشنويد و تكرار كنيد : — أسمعوا ورددوا .

كتاب را خريدم .	أشتريت كتاب	I bought the book (already referred to).
كتابي را خريدم .	أشتريت كتابا	I bought a book.
تمامِ پولم را كتاب خريدم		I bought book (s) (with) all my money.

I saw him. | اورا دیدَم . رأیته

خانهٔ کوچکِ آنها را خریدم .

I bought their small house. | اشتریت منزلهم الصغیر

دخترم با من به خانه آمد . أتت ابنتی

My daughter came home with me. | معی إلی البیت

She told me her name. | اِسمش را به من گُفت . أخبرتنی باسمها

این روسَری را بَرایِ مادرِتان خریدید

(you) bought this headdress for | اشتریت هذا القناع لأمك

your mother. | [این روسری رو بَرا مادرتون خریدین]

این دامَنِ قشَنگ را از کُجا خریدی؟

Where did you buy this pretty | من أین اشتریت هذه الجبة الجمیلة

skirt from? (= from where?)

مصـــدر	ستاکِ گذشته	ستاکِ حال
خُوردن الأکل ان یأکل	خورد أکل	خور
دادَن إعطاء أنْ یعطی	داد أعطی	دِه
دیدَن الرؤیة أن یری	دید رأی	بین
گُفتَن القول أن یقول	گفت قال	گو
داشتَن الامتلاك أن یملك	داشت امتلك	دار

تمرین

بشنوید و تکرار کنید : اسمعوا ورددوا

من بَعداً شما را می بینم . أراکم فیما بعد .

أتی السید والسیدة راجی لرؤیتنا بالأمس الساعة $7\frac{1}{2}$

آقا و خانمِ راجی دیشب ساعتِ هفت ونیم به دیدنِ ما آمدَند .

[شما اونارو اَغلَب تو فروشگاهِ نزدیکِ خونشون می بینین].

اکبر همیشه یک دَستمال توی جیبِ شلوارَش دارَد أکبر غالباً ما یصنع مندیل بجیب الشلوار .

[اکبر همیشه یه دَسمال تو جیبِ شَلوارش داره .]
شما چند بچّه دارید ؟ کم طفلاً عندك
شما چند تابچّه دارید ؟ کم طفلاً عندك
[شما چن تابچّه دارین ؟]
ماسه تا دختر و یک [یه] پسر داریم . عندنا ثلاثة بنات وولد واحد
من فقط یک [یه] بچّه دارم . لدی طفل واحد .
شما چند جُفت جوراب دارید ؟
[شما چن جُف جوراب دارین ؟] کم جوراباً لدیکم
آنها بیست وچهار جفت جوراب دارند . لدیهم ٢٤ زوجاً من الجوارب
[دیروز چندبار او را دیدید ؟ بالأمس رأیتوه عدة مرات
[دیروز چن بار اورو دیدین ؟]
فقط یک دَفعه او را دیدم .
[فقط یه دَفه اورو دیدم .] رأیته مرة واحدة فقط

جاهای خالی راپر کنید :

١ . شما .. او .. دیدید ؟ (کِی ، را)
٢ . او معمولاً .. روزهایی .. دیدنِ مادر .. می رو ؟ (به، ـ ش، چه، ـ د) .
٣ . ما فردا عصر .. آقایِ .. به .. میرو .. (صَفا، سینما، با، ـ یم)
٤ . قبل .. من .. کسی .. دید ..؟ (چه، از، را، ـ ید)
٥ . من پدر .. شما .. چند .. قبل .. اصفهان دید .. (را ، سالِ بزرگ ، در ، ـ م) .
٦ . [اندازهٔ .. شوهرِ .. چند ..؟] (یقهٔ ، ـ د ، ـ تون) .
٧ . اِمروز .. و .. خُردادِ هزار .. سیصد .. شصت .. یکِ هِجریِ شَمسی .. (چهارِ ، و ، بیست ، و ، است ، و) .
٨ . ... صبح ... کیلو .. از .. برادرِ .. میخَر .. (غسَل ، مغازهٔ ، نیم ، تان ، فرداً ، ـ یم) .

۹ . امروز بعد .. ناهار .. وبرادرتان .. در .. دوستم .. بیند .. (شما، از، خانهٔ، را، ـ م، می ـ) .

۱۰ . ... بزرگِ شما ... سال دار ..؟ (چند ، مادر ، دِ)

۱۱ . او نصفِ غذاي .. را .. من .. دِهـ .. (به، ـ ش، ـ د، می ـ)

۱۲ . [او .. غذا .. رو .. من میده] (نصفِ ـ ، ـ ، ـ ش ، به)

تمرین

واژهٔ دُرست را انتخاب کنید : — choose the right word:

(نیم ، نِصف ، نِصفِ)

۱ . ... پرتقال — half of the orange.

۲ . ... ساعت — half an hour.

۳ . دو ساعت و ... — two and half an hour.

۴ . ... مَردُم

۵ . ... کتاب

۶ . ... کیلو

۷ . ... خانه

۸ . ... شب

۹ . ... پول

۱۰ . صدونود و پنج و ... — one hundred ninty five and a half.

۱۱ . ... راه

۱۲ . سه و ...

۱۳ . سه کیلو و ...

۱۴ . ... هفت

۱۵ . ... سه ، یک و ... است

۱۶ . ... موضوع

۱۷ . ... قیمَت

تمرین

واژهٔ درست را انتخاب کنید .

: (چند ، چندتا ، تا ، چقدر)

۱ . ... دقیقه .

۲ . [یه ... ساعت] a few hours.

۳ . ... شاگرد ؟

٤ . ... تومان .

٥ . ... روز ؟

٦ . [یه ... کیلو انار .] کیلو رمان a few kiloes of pomegranate.

۷ . [یه ... فنجون]

۸ . [یه ... سال]

۹ . دَفعه .

۱۰ . ... ماه .

۱۱ . [یه ... بُشقاب]

۱۲ . سه ... گلابی .

۱۳ . ... جُفت دستکش .

۱٤ . چند ... سیب ؟

۱٥ . چهل ... قلم .

۱٦ . ... شِکر ؟

۱۷ . ... پول ؟

۱۸ . از تهران تا کرمان ... راه است ؟

Tehran from kerman? (= how much way is)

۱۹ . از شیراز تا اصفهان ... کیلومتر است ؟

۲۰ . ... قاشق و چنگال .

۲۱ . ... آب ؟

۲۲ . ... لیوان آب .

۲۳ . ... کیلو گوشت .

۲٤ [قیمت این پالتو ... ه ؟]

[illegible] ؟

بشنوید و تکرار کنید :

او گاهی قبل از من غذایش میخورد. أحیاناً یتناول غذاءه قبلی .
تو معمولاً روزی سه بار غذا میخوری. انت تأکل ثلاث مرات فی الیوم .
[شما معمولاً بعد از ساعتِ دوازده ونیم ناهارِتون رو میخورین] .
آنها [اونا] معمولاً چه ساعتی شام میخورند [میخورَن] ؟
دیروز چه خوردید و حالا چه میخورید ؟
[سه روزِ قبل چی خوردین ؟]
هفتهٔ قبل به من چه گفتید و حالا چه میگوئید ؟
[هفتهٔ قبل به من چی گفتین و حالا چی میگین ؟]
موضوع چیست [چیه] ؟
[جَریان چیه ؟]
بعداً جریان را به شما میگویم .
[بعداً موضوع رو به شما میگم] .
[بعداً موضوع رو به شما میگم .] .
[فقط یه کمی از موضوع رو به پسرش گفت .]
کی موضوع را [رو] به زنت میگوئی [میگی] ؟

تمرین

واژه درست را انتخاب کنید . **Choose the right word.**

(قَبل ، قَبل از ، قبلاً)

۱ . ... شام . Before supper.

۲ . شبِ ... The night before.

۳ . شش ماهِ ... Six months ago.

۴ . ... شما .

۵ . ... نصفِ شب .	
۶ . هفتهٔ ...	
۷ . ... به شما گفتم .	I told you already.
۸ . ... ساعتِ چهار .	
۹ . ... هر چیز .	Before everything.
۱۰ . ... رفتنِ ما .	Before we go (= before our going)
۱۱ . پنج سالِ ...	
۱۲ . ... او می گویم .	

(بَعد ، بَعد از ، بَعداً)

۱۳ . روزِ ...	The next day.
۱۴ . ... یک هفته .	After one week.
۱۵ . ... من .	After me.
۱۶ . ساعتِ شش ... ظُهر .	Six o' clock in the afternoon.
۱۷ . ... ساعتِ چهارِ ... ظهر .	After 4 o' clock in the afternoon.
۱۸ . ناهارَم را ... می خورم .	I (will) eat my lunch later.
۱۹ . ... خوردنِ غذا .	After eating lunch.
۲۰ . پانزده سالِ ...	Fifteen years later.

Imperative فعلِ اَمر

بـ + ستاکِ حال ← فعلِ اَمر

بـ + گو ← بِگو	tell (sing.)
بـ + گو + ید ← بِگویید	tell (pl.)

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

لطفاً کتاب را به من بده .	Give me the book

لطفاً یک [یه] لیوان آب به او بِدهید [بدید ، بدین] .

لطفاً اسمتان را به پُلیس بِگویید [بگید ، بگین] .
آدرسِ خانه ات را به پلیس بگو .
امشب فقط سوپ بِخور [بُخور] .
[اَوَّل سوپ بُخورین ، بَعد غذا] .
سوپ را [رو] قَبل از غَذا و چایی را [رو] بعد از غذا بُخور .
لطفاً امروز ظُهر بَرایِ ناهار به خانهٔ ما بیایید .
[لطفاً امروز بَرا ناهار بیاین خونهٔ ما] .
با من بیا .
با براذرت به خانهٔ عَمو بُرو .
[با برادرِت بُرو خونهٔ عمو] .
لطفاً از اینجا بِرَوید [بِرید ، برین] .
این پیراهن خِیلی اَرزان است ، آن را بِخَرید .
[این پیرَن خیلی ارزونه ، اون رو بِخَرین] .

تمرین

جاهای خالی را پر کنید :

۱. [... آقا ، ... این ... چند ... ؟] (کُلاه ، قیمت ، ببخشید ، ـ ه)
۲. قبل ... شمادو ... خانم آمد ... اینجا ودو ... سیب زمینی ... ـ ند .
(کیلو ، از ، تا ، خرید ، ـ ند) .
۳. [آقای فُروشَنده ، این ... بَرا ... خِیلی ... ـ ه ، لطفاً ...
کوچیک ... به ... بِد ...] (گُشاد ، من ، پالتو ، یه ، ـ تَر ، من ، ـ ید) .
٤. [وِلی این ... ی یه ... تنگ ـ ... ، این ... پسر ... خوبه ...]
(کمی ، برا ، یک ـ ، من ، ـه ، ـه) .
٥. [بِبخش ... آقا ... فروشنده ، این انگورا شیرین ... یاتُرش ، ...
ی ... ه؟] (یِ ، ـَن ، کیلو ، چند ، ـ ید) .

۶. [خانم ، ... خیلی خوبیه ، اوّل ... خورین ... بخرین ، کیلو ... بیست ... پنج ...] (بـ ـ، انگورِ ، ی ، و ، تومن) .
۷. [آقای ...، لطفاً ... کم ... تُند ... برو ...،... هشت و ... بما ... ساعت وَقت ... یم (یک ، ـ ی ، ید ، رانَنده ، ـ تر ، نیمه ساعت ، دار ـ) .
۸. لطفاً ... تربیا ... وَ ... این ... نزدیکِ ... تان ... ـ ید. (صندلی، بنشینـ ـ ، نزدیکـ ـ ، خواهرِ ـ یید ، رویِ) .
۹. ... جُفت ... و ... زیرپوش و سه ... دُگمه ... من ...
(تا، چند ، چند تا ، برایِ ، جوراب ، بـ ـ)
۱۰. [این ... برایِ ... بُلَند ... ، ... شلوارِ ... ـ تر ...
(شما ، شلوار ، ـ ه، کوتاهـ ـ ، ـ یه ، ـ ین ، بـ ـ)

Negativ Verb فعلِ مَنفی

نَـ
\+ فعل ← فِعلِ مَنفی
نِـ

نَـ + رَفتَم ← نَرفتَم .	(I) did not go.
نِـ + می رَوَم ← نِمی رَوَم .	(I) do not go.
نَـ + رُو ← نَرو .	You (sing.) do not go!
نَـ + رِوید ← نَروید .	You (pl.) do not go!

تمرین

بشنوید و تکرار کنید .

پریروز علی آمد ولی شما نیامَدید أول أمس أتى علي ولكنكم لم تأتوا
چرا امروز به مَدرسه نَرفتی؟ لماذا لم تذهب إلى المدرسة اليوم
هیچکَس در اداره نَبود. لم يكن في الإدارة أي شخص.
هیچ چیز. [هیچ چی] نخوردم .

آنها دیروز به بازار رفتند ولی هیچ چیز نَخریدند .
هیچ [هیچ چی] پول دارید ؟
نَخِیر ، هیچ پول نَدارم .
هیچکَس را دیدید ؟
نَخِیر ، هیچکس را نَدیدم
این مُوضوع را [رو] به هیچکس نَگو .
به من نَگُفتید هفتهٔ قبل کجا بودید .
هیچوَقت دُروغ نَگوئید .
چرا غذایَت را نِمی خوری ؟
مَجید کتابها یَش را به کَسی نِمیدهد .
[مَجید کتاباش رو به کِسی نِمیده] .
گُرسنه هَستی ؟
نَخِیر ، من گُرسنه نیستَم .
تو هیچوقت در خانه نیستی .
مَجید شاگردِ زرَنگی نیست .
ما برادر او نیستیم .
شما هَنوز پیر نیستید .
آنها هیچوَقت شاد نیستند .
احمد و ناصر هیچوقت باهَم به مدرسه نِمی رَوند .

تمرین

فعلهای زیر را منفی کنید . **Make the following verbs negative**

زمان حال	زمانِ گُذَشته	امر
من میگویَم [میگَم]	گُفتَم	
تو میگویی [میگی]	گُفتی	بِگو
او میگویَد [میگه]	گُفت	

ما میگوییم [میگیم]   گفتیم

شما میگویید [میگید، میگین]   گفتید [گفتین]   بگویید [بگید ، بگین]

آنها میگویند [میگن]   گفتند [گفتن]

مصدر	ستاک گذشته	ستاک حال
آوردن ← أن يحضر	آورد ←	- آور [- آر]
بُردن ← أن يحمل	بُرد ←	- بَر
شُستن ← أن يغسل	شُست ←	- شوی [- شور]
میاوَرم [میارَم]	آوَردم [آوُردم]	
میاوَری [میاری]	آوَردی [آوُردی]	بیاوَر [بیار]
میاوَرد [میاره]	آوَرد [آوُرد]	
میاوَریم [میاریم]	آوَردیم [آوَردیم]	
میاوَرید [میارید، میارین]	آوَردید [آوُردین]	بیاورید [بیارین]
میاوَرند [میارَن]	آوَردند [آوُردَن]	
میبَرم	بُردَم	
میبَری	بُردی	
میبَرد [میبَره]	بُرد	بِبَر
میبَریم	بُردیم	
میبَرید [میبرین]	بُردید [بُردین]	
میبَرند [میبَرَن]	بُردند [بُردَن]	بِبَرید [بِبَرین]
شُستَم	میشوَیم [میشورَم]	
شُستی	میشویی [میشوری]	
شُست	میشوَید [میشوره]	بِشوی [بِشور]
شستیم	میشوییم [میشوریم]	
شُستید [شستین]	میشویید [میشورین]	بشویید [بشورین]
شُستند [شستَن]	میشوَند [میشورَن]	

تمرین

جاهای خالی را پر کنید :

۱. مُعَلِّم .... هَر .... ساعتِ ... یکـ ... می ....

(سیب ، دَه ، ما ، روز ، ـ خورَد)

۲. علی .... گوشت .... نـ ... خور ....

(هیچوقت ، ـ می ، خوکـ ، ـَ د)

۳. روی ... صندلی .... نِشینـ ...،... است .

(کثیف ، این ، نـ ـ ، ـ ید)

٤. چرا ... یَت .... با .... نـ ..... شو ..... ؟

(صابون ، ـ می ، دستها ، ـ ی ، را)

٥. مادرِ .... هَر .... او .... به ... می ....

(روز ، را ، مدرسه ، حَمید ، ـ بَرَد)

٦. ...... بچّه ...... را ..... خودِ .... به .... نـ ..... بَر

(ـ می ، ها ، ـ تان ، سینما ، با، ـ ید ، چرا)

۷.هفتهٔ .... او ..... بیشـ ..... از ... بار ... دید .

(را ، یکـ ، قبل ، ـ تر ، ـَ م ، نـ ـ)

۸. فردا ... تان ... برایِ ... می آور ...

(ـَ م ، ـ تان ، کتاب ـ ، را)

۹. پسرِ ... به ... دُروغ ... ـ می ... یَد .

(ـ گو،نـ،من ، ـَ م)

۱۰. شما ... روزی ... بار .... ـها ... را .... شو

(چند ، معمولاً ، می ، دستـ ، ـ یید ، یِتان) .

story, novel قصه داستان

short story داستانِ کوتاه قصة قصيرة

poem, poetry شِعر

voice, sound, noise صدا

talk, word حَرف

front, ahead امام جِلو

in front of جِلوِ

back, behind خلف عَقَب

last, past ماضى گذشته

ago منذ پیش

pefore قبل پیش از

so much, این قَدر [این قَد]

this much

so many, so much این هَمه

گهگاه من حين لآخر

from time to time

perhaps من الجائز شاید

immediately فوراً

خوانَدن (= خا) [خوندَن] أن يقرأ

to read,

to write أن يكتب نِوشتَن

to hear, to listen أن يسمع شِنیدَن

أن يسأل پُرسیدَن

to ask (a questione ete)

(roast minced meat)

Kebab کَبابِ برگ

(roast chopped neat)

song أغنية سُرود

newspaper جريدة روزنامه

magazine مَجلّه

interesting جالِب جذاب

nephew, niece ابن الأخ برادَر زاده

خواهَر زاده بنت الأخ

nephew, niece

colleague هَمکار

کارمَند موظف

employee, member of staff

headmaster مُدیر

director, boss رَئیس

impatient بی حُوصله

languid, faint, weak بی حال

annoyed, uncomfortable, ناراحَت

not well

nervous عَصَبی

to sing أن يغنى

harmful مُضِرّ

useful مُفید

important مُهِمّ

weak ضَعیف

قَوی strong

ترسیدن أن يخاف
to fear, to de afraid of

خَطَر ناك dangerous

۱ . گَذشتهٔ اِستِمراری

Past Imperfect

می ـ + گَذشتهٔ ساده ← گَذشتهٔ اِستِمراری

من می + رَفتم ← می رَفتم — i went/i used to fo/ i was going

تو می رفتی

او می رفت

ما می رفتیم

شما می رفتید [می رفتین]

آنها [اونا] می رفتند [می رفتن]

نِمی رَفتم — (i) did not go, (i) was not going

نِمی رَفتی ، نِمی رَفت ، نِمی رفتیم ، نِمی رفتید ، نِمی رفتند .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

مصدر	ستاكِ گَذشته	ستاكِ حال
خواندَن	خواند	خوان
نِوشتَن	نِوشت	نِویس
شِنیدَن	شِنید	شِنو

هَرجا می رَفت بَر ادرزاده اَش را [برادرزادَش رو] با خود [با خودِش] می بُرد .

Wherever he went (he) used to take his nephew with him (= self).

ده سالِ پیش هرسه شنبه [سه شَمبه] نهارتون رو] دَر [تو] این رِستوران میِ خُوردید [می خُوردین] .

Ten years ago (you) used to have your lunch in this restaurant every Tuesday

شَنبهٔ [شَمبهٔ] گُذشته یك [یه خَبَرِ جالب دَر [روزناه خواندَم [خوندَم] .

Last Satueday (i) read an interesting newspaper.

شما هر دُوشنبه سه مَقالهٔ کوتاه در روزنامه هایِ عَصر می نویسید .

You write three short articles in the evening papers every Monday.

سالِ قبل هَر دُو ماه یك [یه] نامه بَرایَش [بَراش] مي نوشتَم .

Last year (i) used to write a letter to (= for) him every two months.

هَرچه [هَرچی] بهَ هَمکارَم می دادَم فورا می خواند [می خوند]

Wha to my colleague he (would) read (it) immediately.

what ever I gave

تَمامِ کارمَندهایِ این اداره ، جوان بودَند .

AL cvees in (= of) this office were young.

آنها [اونا] صِدایِ مَرا [مَن رُو] نِمی شِنیدَن]

The ear my voice

هیچ کَس مَقاله های او را [اون رو] نِمی خواند [نمی خوند]

No ead her articles.

شُما حَرفهایِ [حَرفایِ] او را [اون رُو] می شِنیدید [مي شنیدین] هیچ چی] نِمی گُفتید [نِمی گُفتین] ؟

You talks but why didn't you say anything?

قَبل از آمَدَنِ [او مَدَنِ] من چه [چی] مي نِوشتید [می نِوشتین]

wha nug before I arrived (= my coming)?

هر روز به اُتاقِ آقایِ رئیس می رَفتَم ونامه هارا باصِدی بلند برایش

می خواندَم .

Every ... to the director's room and read letters aloud (= with loud voice)

تمرین

جاهای خالی را پر کنید :

(نِ ــ ، ذَ ــ ، بِ ــ ، می ــ ، از)

۱. تو ... می تَرسی .

۲. ما ... تَرسیدیم .

۳. ما ... می تَرسیم .

٤. شما نـ ... تَرسید

٥. آنها ... تَرسیدند

٦. او .. تَرسَد .

۷. شما .. تَرسیدید .

۸. من ... ترسیدَم

۹. گربه از سگ ... ترسَد

۱۰. سگ .. گُربه .. می ترسَد

۱۱. ... این حِیوان .. ترسید ! خطَر ناك است

۱۲. بَچّه ها معمولاً ... دُکتُر .. ترسَند

۱۳. [شما ... چی ... تَرسین ؟]

۱٤. تو دیشب .. چه .. ترسیدی ؟

۱٥. من ... هیچ چیز ... می ترسَم

۲ . بَرایِ + ــَ م ← بَرایَم [بَرام] = برایِ من for me

اَز + ــَ م ← اَزَم = از من from me

[به + ـــ م ← بِهِم .] = به من to me

[با + ــَ م ← باهام .] = با من with me

بشنوید و تکرار کنید :

یك [یه] جیزی بَرایَت [بَرات] می خَرَند [می خَرَن]

[اونا چی بهتون گفتن ؟ وَ شما بهشون چی گفتین ؟]
[چرا هیچ چی بهش نمی گی ؟]
[شما فقط تا جلوِ سینما فِلسطین باهاش بودین]

You were with him only as far as Cinema Felestin (= as far as the front of...)

[لطفاً موضوع رو بهمون بگین]

خواهش می کنم یك [یه] جلوکبابِ کوبیده بَرایَش [بَراش] بِبَرین [ببرین] .

Please tak a (dish of) Chelo kebab to him (= for him)

نمَك و فِلفِل زیاد ، بَرایمان [بَرامون] مُضِرّ است [مُضِرّه] .

Too much salt and pepper is harmful for us

شما با غَذایتان [غَذاتون] زیاد فِلفِل می خورید [می خُورین] بَرایتان [بَراتون] خوب نیست [نیس] .

Yoy eat too much salt and pepper with you food, it is not good for you.

[خواهِش می کُنَم یه چیزی اَزِش بِخَرین . وَ یه پولی بِهِش بدین]

Please buy something from him, and giv some money to him.

[پَنج دَیقه پیش چی بِهِت گُفتم ؟]

تمرین

جاهای خالی را پر کنید :

۱ . من نامه ... با صدایِ .. می خوان ..
(ـَـ م ، بُلَند ، را) .

۲ . تو مَقاله را .. صدایِ ... بـ ...
(آهِسته ، با ، خوان) .

۳ . او این .. را .. نمی ...
(خوانْد ، شِعر ، آهِسته) .

٤ . بَچه ها .. روز ... مدرسه .. می ...
(در ، سُرود ، خوانَند ، هَر) :
٥ . .... شما ... رُمان ... خواند ...؟
(نِمی ، هیچ وَقت ، ... ، چرا) .
٦ . بابَك .... داستانِ ... می خواند ...
(کوتاه ، گاهی ، ــَـ د) .
٧ . کتابِ ... ی است ، سالِ ... دوبار آن ... خواند
(ــَـ م ، گُذشته ، جالِب ، را) .
٨ . هرچه به او ... دادند ، می ... کم ...
(است ، گُفت ، می)
٩ . من از آنها ... ، ولی آنها ... من ...
(نِمی تَرسیدنَد ، می تَرسیدمَ ، از) .
١٠ . از من ..! من دوستِ .. هست
(ــَـ م ، تُو ، نَترس)

تمرین

جُمله بسازید :

١. (من ، هیچ کَس ، از ، نمی ترسمَ) .
٢. (روزِ ، هفته ، چهارُمِ ، سه شنبه ، است)
٣. (تعطیل ، است ، جُمعه) .
٤. (ساندویچ ، ناهارِ ، من ، یك ، است)
٥. (خانهٔ ، درخت ، جِلُوِ ، ما ، است ، چندتا)
٦. (او ، جِلُو ، دَر کلاس ، می نشَست ، همیشه)
٧. (کار مَندها ، رئیسِ ، جِلُوتر ، از ، اداره ، می آمد)
٨. (آنها ، ناراحت ، کَمی ، وَ ، بی حال ، بودَند)
٩. (شما ، صَندَلیِ ، عَقَب ، رویِ ، می نشینید ، مَعمولاً)
١٠. (مُدیرِ ، صدایی ، مَدرسه ، قَوی ، وَ ، دارد ، بُلَند)

درس

.۳

What is the matter with me?	[چه + ـَ م + ـه ← چمه]
What is the matter with you?	[چه + ـَ ت + ـه ← چته]
What is the matter with him?	[چه + ـَ ش + ـه ← چشه]
What is the matter with us?	[چه + ـَ مون + ـه ← چمونه]
What is the matter with you?	[چه + ـَ تون + ـه ← چتونه]
What is the matter with them	[چه + ـَ شون + ـه ← چشونه]

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

[سارا چشه ؟] What is the matter with

[سارا گُرسته اَس .]

[دیروز شما چتون بود ؟]

[چیزی نبود ، فقط یه کَمی عصبی

[تو چته ، چرا چیزی نمی خوری ؟]

[مُهِمّ دُکتُر عالی امروز چشونه ؟ چرا چیزی نمی گَن ؟]

What is the matter with Dr.Ali (Mr.Dr.Ali)?

Why doesn't he (= they) say anything?

[چیز مُهِمّی نیست ، کَمی خسته ان . حالشون خوب نیست .]

[رئیس ماآدِم مُهِمّیه ، وَلی مُفید نیست]

[نمی دونَم چمه ؟ چرا این قد بی حالَم ؟ شاید مَریضَم]

[اون آقا کیه ؟، چرا ناراحته ؟، چشه ؟ چرا این قَد غَمگینه ؟]

تمرین

جاهای خالی را پُر کنید :

۱. [ببین این بچّه .. ، چرا .. نمی ..؟]

(خوره ، شیر ، این ، چشه) .

۲. [تو امروز ..؟ پدرت دیشب .. بود ؟]

(چش ، چته) .

۳. پدرم چیز یه .. نبود . من هم چیز یه .. نیست .]

(ـ ش ، ـ م)

۴. [شما چه ..؟ حال .. خوب ...؟]

(نیست ، ـ تون ، ـ تونه)

۵. [یه چیز یه .. هست ، ... حال .. از دیروز ... ه .]

بدتر ، ـــ م ، ـــ م

۶. [رئیس ... چه ..؟ ... این قد عصبیه ؟]

(ـــ شه ، چرا ، ـــ تون) .

۷. [اینا ... ـه ؟ چرا این ... دوا می ...؟]

(قد ، چشونه ، ـ خورن) .

۸. [سارا خانم امروز .. ؟ چرا ... بیحوصله و ... ـــ ن ؟]

(این قد ، ناراحت ، چشونه) .

۹. [چیز .. ی نیست . لطفاً یه لیوان ... برا ... بیارین !]

(آب ، شون ، مهم) .

۱۰. [همکارتون پریروز حال ... خوب بود ، ولی امروز .. چیزیش هست . شاید یه ... خسته اس .] .

(کمی ـــ ش ، یه) .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

شام در رستوران

هادی کارمندِ ادارهٔ پُست است . او مردی آرام و دقیق است . هادی شوهری وفادار ، و پدری فداکار است . نامِ همسرش مریم است .

مریم معلّمِ کلاسِ سوّمِ دبستان است . او مادری دلسوز و همسری مهربان است . مریم و هادی یک پسر دارند ، نامِ او رامین است . رامین پسری باهوش و کنجکاو است . او شش سال دارد و شاگردِ کلاسِ اوّلِ دبستان است . آنها خانواده ای خوشبخت هستند .

(عصرِ جمعه ، در خانه) .

هادی : مریم ! امشب شام چی داریم ؟

مریم : هنوز هیچ چی . من امروز خیلی کار داشتم . لباس شُستم .
کرده حالا می رَم شام دُرست کنم . چی دوست داری ؟

هـ : نه عزیزم ، تو امروز خیلی کار کردی ، خسته شدی ، می ریم رستوران شام می خوریم ، چطوره ؟

م : رستوران پولش خیلی می شه .

هـ : نه ، مهم نیست .

م : دشه ؛ چه ساعتی می ریم ؟

هادی : ساعت هفت و نیم .

مریم : حالا ساعت چنده ؟

هادی : حالا ساعت هفته . نیم ساعت وقت داریم .

رامین : بابا ! من هَم باشما می آم (= می آیَم) ؟

هادی : البته پسرم ، من بدون تو و مادرت هیچ جا نمی رَم .

مریم : هادی جان ! کُدوم رستوران می ریم ؟

هـ : رستوران گُلشَن .

ر : خیلی دوره ؟ پیاده می ریم یابا ماشین ؟

هـ : نه ، خیلی دور نیس . ولی با ماشین می ریم

(در ماشین)

ر : بابا ! من جِلُو می شینم ، مامان عَقَب ، باشه ؟

هـ : نه پسرجان ، مامان جِلو می شینه ، تو عَقَب بِشین .

ر : چَشم .

هـ : آفرین پسرم . تو بچّهٔ خیلی خوبی هستی .

(در رستوران)

پیشخدمت : خوش آمدین . بفرمایین .

رامین : بابا ! بریم کِنارِ پَنجره ، اونجا جای خوبیه . مامان ! من جِلوتَر می رَم . روی اون صَندَلی کنارِ پَنجره می شینم .

رامین : آقا ، لطفاً غَذا بَرا ما بیارین .

مریم : پسَرم ! اوَّل بَگو چی می خواری (= می خای) .

ر : بابا ، تو چی می خوری ؟

هـ : من چِلوکبابِ بَرگ .

ر : منم (= من هَم) چِلوکبابِ بَرگ . مامان ! تو چی می خوای ؟

م : من سوپ وَ چِلومُرغ می خورَم .

ر : من بستنی هم می خوام .

م : بستنی بعد غذا .

پیشخدمت : ببخشید قُربان ! چی میل دارین ؟

هـ : لطفاً ، دو تا چِلوکبابِ بَرگ ، یه سوپ ، یه چِلومُرغ وسه تا دوغ .

پیشخِدمَت : مُتشکِرم .

هـ : اوم ... خوشمَزِه اس . کَبابِ خوبیه . مالِ تو چی ؟

م : مالِ من هم خوبه ، سوپَم خوشمَزِه اَس .

ر : بابا ! غذای منم خوبه .

هـ : نوش جان .

هـ : آقا ! لطفاً صورت حساب مارو بیارین !

هـ : بفرمایین ، خدا نگهدار .

پیشخدمت : شب به خیر ، خدا نگهدار .

واژگان :

ماههای ایرانی	The Iranian months		
۱. فروردین	21 March-20 April.	۸. آبان	23 Oct-21 Nov.
(۳۱ من ۲۱ مارس روز)		(۳۰ روز)	
۲. اردی بهشت	21 Apr.-21 May	۹. آذر	22 Nov.-21 Dec.
(۳۱ روز)		(۳۰ روز)	
۳. خرداد	22 May-21 June	۱۰. دی	22 Dec.-20 Jan.
(۳۱ روز)		(۳۰ روز)	
٤. تیر	22 June-22 July	۱۱. بهمن	21 Jan.-19 Feb.
(۳۱ روز)		(۳۰ روز)	
۵. مرداد	23 July-22 Aug.	۱۲. اسفند	20 Feb.-20 March
(۳۱ روز)		(۳۰/۲۹ روز)	
٦. شهریور	23 Aug.-22 Sept.	باران [بارون]	rain
(۳۱ روز)		بارانی [بارونی]	rainy
۷. مهر	23 Sept.-22 Oct.	بارانی [بارونی]	rain-coat
(۳۰ روز)		ابر	cloud
ابری	cloudy	معامله	dealing
برف	snow	سود	profit

much, many, very	بسیار
many of	بسیاری از
some	بعضی
some of	بعضی از
abundant	فراوان [فراوون]
violent, severe, intense	شدید
quiet	آرام [آروم]
mad	دیوانه [دیوونه]
confused	گیج
in good mood	سرحال
unconscious	بی هوش
impatient	بی طاقت
corruqt, bad	فاسد
hopeless, desperate	ناامید
fresh	تازه
hunger	گرسنگی [گشنگی]
thirst	تشنگی
anger	عصبانیت
heat	گرما
(the) cold	سرما
little by little	کم‌کم
that	که
when (= a time that)	وقتی که
therefore, so	بنابراین
of the Christian era	میلادی
Hejira-solar	هجری شمسی

snowy	برفی
windstorm	توفان
stormy	توفانی
wind	باد
umbrella	چتر
handbag	کیف
suit-case	چمدان [چمدون]
station	ایستگاه
film	فیلم
television	تلویزیون
glass	شیشه
bed	تخت
human, person, fellow	آدم
neighbour	همسایه
government, state	دولت
cabinet	هیئت دولت
salary	حقوق
income	درآمد
sum, amount (of money)	مبلغ
bank	بانک
dark blue (colour)	کبود (رنگ)
silence	سکوت
early part of the morning (colloq.)	سر صبح
12 midday (colloq.)	سر ظهر
early part of the	سر شب

	evening (colloq.)
سر ساعت	at the exact hour
لحظه	moment
هر کُدام [هر کُدوم]	each, each one, whichever
هرگز	never
تاکنون	up to now (lit.)
تاحالا	up to now
تا به حال	up to now
پهلوی	by the side of, beside
پیش	in the presence of, before, to
نزد	by the side of

گذشته	past, last
شکسته	broken
نوشته	writing
گفته	saying
شکستن	to break
گذشتن	to pass
رَسیدَن [رِسیدَن]	to reach
فروختن	to sell
خوابیدن (= خابیدن)	to sleep, to go to bed
شُدن	to become
گرفتن	to catch, to take
شناختن	to recognize, to know

تمرین ۵

جاهای خالی را پُر کنید :

پیش / قبل ، پیش / پهلوی ، پیش از ، گذشته ، دست

۱. در چند ماه ...

۲. از سفر ... تا حالا .

۳. در چهار سال ...

۴. چهار سال ... ساعتهای خوبی نبودند .

۵. چهار سال ... فقط یک بار او را دیدم

۶. هفتهٔ ...

۷. شما کی به اینجا آمدید ؟ سه هفته .

۸. این داستانِ زیبا را کی نوشته اید ؟ یک سال و نیم ...

۹. روز ... چه خورده اید ؟

۱۰. در روزهای .. هوا بارانی بوده است.

۱۱. در ماههای .. چه کتابی را خوانده اید ؟

۱۲. بهمن سال .. کجا بودید ؟

۱۳. ... من کی روی این صندلی نشسته است ؟

۱۴. قلم من .. شماست ؟

۱۵. بچه ها .. کی هستند ؟

۱۶. هفتهٔ .. بچه ها ... مادرم بودند

۱۷. چند روز ... برادرتان ... ظهر .. من آمد .

۱۸. آبان .. یک روز ... ناهار ... او رفتم .

۱۹. چند سال ... بود که شما را یک روز ... او دیده .

۲۰. ... رفتن به اروپا چند روزی ... پدر بزرگتان بروید .

۲۱. [پول رو ... تو نمی دم] .

۲۲. [ماشینم رو چند روزی .. برادر زاده ام داده ام] .

۲۳. [علی کتاباش رو .. کسی نمی ده] .

۲۴. هیچ پول ... من نیست] .

۲۵. [خونهٔ من شیش ماه .. خواهر زاده ام بوده] .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

[ببخشید آقا ، ساعت تون چنده ؟]

Excuse me sir! what time is it?

هفت و ربع — seven fifteen (= seven and quarter).

ده و نیم . — half past ten (= ten and half)

یک ربع به نُه . — a quarter to nine

نُه رُبع کم
a quarter to nine (= nine, a quarter less).

دَه دَقیقه به یازده
ten minutes to eleven.

یازده دَه دَقیقه کم .
ten minutes to eleven, ten minutes less)

هَشت وِ بیست وُ پنج دقیقه وُ ده ثانیه

twenty five minutes and ten secondspast eight (= eight and twenty and five minutes and seconds).

چهار و سی وُ هشت ثانیه .

دو یِ بَعد از ظُهر
two in the afternoon (= two of afternoon).

سه یِ بَعد از نِصف شب
three after midnight.

هَفت وُ نیم صُبح
half past seven in the morning. (= seven and half of the morning).

حُدودِ ساعتِ پنج .
about five o'clock.

حُدودِ پنج
about five.

سَرِ ساعتِ پَنج
just five o'clock (= the head of..)

فردا سرِ ساعت پنج بعد از ظهر شما را می بینم .

ساعت پَنج تَمام
just five o'cock complete).

تقریباً ساعت پنج .
almost five o'clock.

چرا سَرِ صُبح عَصبانی هستید ؟

پِدَرم معمولاً سَرِ ظُهر ناهار می خُورد .

او اغلب سَرِشب به دیدنِ عَموی پِدَرش می رَفت .

خواهر زادۀ شما همیشه صُبح زود از خانه بیرون می رَوَد .

تمرین

جملهٔ بسازید :

۱. (گُذشته ، بارانِ ، آمَد ، شَدید ، شب ، ـــ ی) .

۲. (برف ، در ، ماه ، گذشته ، چَند ، نَیامده ، است) .

۳. (شاگردها ، سَر ، روز ، ساعت ، هر ، هَشتِ ، صُبح ، به ، می روند ، کلاس) .
٤. (دو ، تعطیل ، هفتهٔ ، از ، پیش ، بانک ها ، بوده اند) .
٥. (همسایه ، بعضی از ، ها ، سَرِشب ، پیشِ ، من ، آیند ، می) .
٦. (بسیاری ، از ، جَهان ، مردم ، هَنوز ، ندارند ، خانه) .
٧. (ساعتِ ، صُبح ، پیش از ، سه ی ، فُرودگاه ، رفتم ، به) .
٨. (مَردُمِ ، زود ، صُبحانه ، صُبح ، بسیاری از ، روستا ، می خورند) .
٩. (شَدید ، بادِ ، شیشه ها ، را ، بعضی از ، شِکسته است) .
١٠. (معمولاً ، چه ، ساعتی ، شما ، اداره ، به ، می روید ؟)

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

دوهِزار (2000)،
دَه هِزار (10000)،
سیزدَه هِزار (13000)،
بیست هِزار تومان (20000)،
[پَنجاه هِزار تومَن] (50000)،
صَد هزار ریال (100000)،
دویست هزار متر (200000)،
پانصدَ هزار سانتی متر (500000)،
چهار صَد و پَنجاه هِزار میلی متر (450000)،
سیصَد وشصت وهَشت کیلو متر (368)،
سیصَد وهَفتاد وهَفت ونیم مترِ مُربَّع (377.5)،
صَد و سی وسه هزار وشِشصدَ وهَفتاد ونُه مترِ مُکعَّب (133679) .
هِزار وهَشتاد وپنج ونیم کیلو (1085.5)
یکْ میلیون ونُه صَد وبیست ویکْ هِزار وهَشتصدَ وچِهِل ویکْ گرمَ (1921841)

دوازدَه و نیم تُن (12.5)،
صَد وچهل وچهارونیم لیتر (144.5)،
دِویست وسی و دو ساعت (232)،
هَفتصدَ و هجدَه دَقیقه (718)،
پانصدَ و نَوَد و نُه ثانیه (599)،
شانزدَه هفته (16)،
صد و نوزده ماه (119)،
دوهِزار و پانصدَ سال (2500)،
دو و نیم قَرن.

درس

عَدَد ١٤٢٣٧

چهاردَه هِزار و دویست و سی و هفت

تمرین

عَدَدها را در جُمله هایِ زیر بخوانید و آنها را با حَرف بنویسید :

مصدر	ستاكِ گذشته	ستاكِ حال
فُروختن	فُروخت	فُروش

١. یك تومان ١٠ ریال است . پس ١٢/٥ ١٢٣ ریال می شَود .
٢. ماشینَم را به مَبلغ ١١٢٠٠٠ تومان فُروختم .
[ماشینش رُو ٧٥٣٠٠ تومن می فروشه]
٣. اَنجیر را کیلویی ١٣/٥ تومان می فروشند بنابراین قیمتِ ٥٩ کیلویِ آن ٧٩٦٥ ریال است
٤. یك سال ٣٦٥ روز و هر روز ٢٤ ساعت است . بَنابَراین یك سال ٨٧٦٠ ساعت می شود .
٥. قیمت ١٤/٥ (14.5) کیلو برنج ١٧٤٠ ریال است .

۶. شما این مَغازه را به مبلغ ۱۵۴۷۰۰ تومان خریدید وبَعد از شش ماه آنرا به ۱۴۶۳۰۰ تومان فروختید . این مُعامله حُدودِ ۸۴۰۰ تومان برایتان ضَرَر داشته است .

۷. [علی این مُوتور سیکلت رُو ۳۱۹۷۵ ریال از من خَرید و بعد از دُو هفته اون رُو ۳۵۷۳۵ ریال به حسن فروخت ، توی این مُعامِله چه قَد سود داشته ؟]

۸. بَرادرِ من کارمَندِ دُولَت است . حُقوق او درماه ۷۴۲۳ تومان است . بنابراین درآمَدَش در سال ۸۹۰۷۶ تومان می شود .

۹. امسال ۱۹۹۰ میلادی و ۱۳۶۹ هجریِ شمسی است .

۱۰. [ببَخشید آقا ، این تلویزیون دست دُوم رُو چند می فُروشید ۳۵۰۰ تُومن یاکمتر ؟] .

گذشتهٔ دُور (بَعید)

Past Perfect

اسمِ مفعول + گذشتهٔ فعلِ « بودن » ← گذشتهٔ دور (بَعید)

رَفته + بودَم ← رفته بودَم (i) had gone.

رَفته + بودی ← رفته بودی

رفته + بود ← رفته بود

رَفته + بودیم ← رفته بودیم

رفته + بودید ← رفته بودید [بودین]

رَفته + بودَند ← رفته بودَند [بودَن]

نَرفته + بودَم ← نَرفته بودَم (i) had not gone

نَرفته بودی ، نَرفته بود ،

نَرفته بودیم ، نَرفته بودید ، نَرفته بودَند .

واژگان :

سرباز	soldier
افسر	officer
افسر پلیس	police officer
پاسبان	policeman
کیک	cake
مبل	furniture
کلاس	classroom
درس	lesson, subject
سؤال	question
پرسش	question (lit.)
جواب	answer
پاسخ	answer (lit.)
دیوار	wall
درِ ورودی	enterance
درِ خروجی	exit
شیشهٔ جلو	windscreen
صندوق عقب	boot
فرمان [فرمون]	steering wheel
دنده	gear lever
گاز	accelerator
کلاچ	clutch
ترمز	brake
ترمز دستی	hand-brake

تخته سیاه	blackboard
قفسه	set of shelves
نقشه	map
جغرافی	geography
تاریخ	history, date
دنیا	world
زندگی	life, living
تولد	birth
تاریخ تولد	date of birth
متولد	born
شرح	description
شرح زندگی	biography
دیدار	meeting
چراغ	light, lamp
سپر	bumper
سمت	direction, side
طرف	direction, side
قسمت	paet
بیرون	outside
داخل [تو]	inside
ردیف	row
وسط	middle
بین	between

face to face, opposite	روبرو
side	کنار
up, obove	بالا
down, below	پایین
back, behind	پشت
behind the back	پشت سر
rear, behind, back	عقب
well mannered	باتربیت
polite	مؤدب
respectable	محترم
tasteful	باسلیقه
active	فعّال
hard working	پرکار
clever, tactful	زیرک
interesting to read	خواندنی [خوندنی]
peculiar to	مخصوص
really	واقعاً (= واقعَن)
because, since	چون
some, a quantity	مقداری
to want	خواستن (= خا)
to know	دانستن [دونستن]
to understand	فهمیدن
to stay, to remain	ماندن [موندن]
to send	فرستادن

pedal brake	ترمز پایی
key	کلید
passenger	مسافر
language, tongue	زبان [زبون]
game, playing	بازی
toy	اسباب بازی
person (unit for hunman)	نفر
number (unit for things)	عدد
grain (unit for things)	دانه
copy (unit for books), cover	جلد
bunch (unit for things)	دسته
fist, handful	مشت
sort, kind	جور
sort, kind	نوع
shy	خجالتی
severe	سخت گیر
serious	جدّی
rough, tough	خشن
sincere	صمیمی
housewife	خانه دار [خونه دار]
guest	مهمان [مهمون]
reception, party	مهمانی [مهمونی]
fixed	ثابت
instructive	آموزنده

۹. جلو ، عقب ، رو برو ، پشت ، پشتِ سر ، بالا ، پایین

جلوِ خانهٔ من	in front of my house
عقبِ اتاقِ من	in the back of my room
روبرویِ خانهٔ من	opposite my house
پشتِ خانهٔ من	behind my house
پشتِ سرِ من	behind my back
بالایِ خانهٔ من	over my house
بالایِ سرِ من	over my head
لبِ بالا	upper lip
لبِ پایین	lower lip
پایینِ تپّه	down the hill
بالایِ تپّه	up the hill

تمرین

بشنوید وتکرار کنید :

خواندن

ماشینِ من چهار دَر دارد . دودَر در قسمتِ جلو ودو در در قسمتِ عقب. در جلو ، سَمتِ چَپ ، مَخصوصِ راننده است . دوتا درِ عَقَب وَدرِ جلوِ سمتِ راست ، مَخصوصِ مسافِر هَستند . سپرِ جلو ، جلوتر از چراغها وسپرِ عقب تراز صندوقِ عَقَب است . شیشهٔ جلو روبرویِ راننده وشیشهٔ عقب پُشتِ سَرِ اوست . دَنده در طَرَفِ راستِ راننده است وترمزدَستی در طَرَفِ چپ او. گاز ، کِلاج وتُرمز زیر پایِ رانندهٔ هستند . یک چراغ کوچک بالایِ سَرِ راننده است . بعضی از ماشینها فقط دو دَر دارند . یکی

مخصوصِ راننده ویکی برای مُسافر. بعضی از اتوبوسها سه دَر دارند. دو تادر قسمتِ جلو وَیکی در قسمتِ عَقَب. شیشه های جلو وَعَقَب ثابت هستند ولی شیشه هایِ دو طَرَف، بالا وپایین می رَوَند. وقتی که شیشه پایین است هوا از بیرون به داخلِ ماشین می آید، وَوقتی که شیشه بالاست پنجره بَسته است.

تمرین

پاسُخِ پرسشهایِ زیر را به صورتِ جمله بنویسید:

۱. [ماشینِ شما چندتا دَر داره؟].

۲. [آیا همهٔ دَرها مخصوصِ راننده هستند؟

۳. پس، کدام در مالِ راننده است؟

۴. تُرمُز زیرِ کدام پاست؟

۵. در ماشینِ شما، فَرمان کُدام طَرَف است؟

۶. کُدام تُرمُز پایین تر است؟ تُرمُز دستی یا تُرمُز پایی؟

۷. پُشتِ سرِ راننده چیست؟

۸. شیشهٔ جلو در کُدام قسمت است وشیشهٔ عقب در کدام قِسمت؟

۹. چراغ داخلِ ماشینِ شما در کُجاست؟

۱۰. ماشینِ شما چند پَنجره دارد؟ هریک در کدام قسمت است؟

تمرین

جاهای خالی را پر کنید:

(جِلُو، عَقَب، جِلُوِ، عَقَبِ، وَسَط، پُشت، پُشتِ سر، رو، روبرو، بین، کنارِ)

۱. در کلاسِ ما سه ردیف صندلی است: ردیف ...، ردیف ... و ردیف

۲. ... هر صندلی یک صندلی است.

۳. ... هر میز یک صندلی است.

۴. میزِ مُعَلِّم ... تر از همهٔ میزهاست.

د. مُعلّم ... میزِ خُودش می نشیند .
ه. تخته سیاه ... مُعلّم و ... ی شاگرد دهاست .
۷. وقتی که مُعلّم می نشیند ... پش به طرف شاگردها و ... ش به سَمتِ تخته سیاه است .
۸. در ... کلاس ، ... شاگردها و ... یِ مُعلّمِ یک قَفسهٔ کتاب است .
۹. این کلاس دو دَر دارد : دَرِ وُرُودی وَ دَرِ خُروجی . دَرِ وُرُودی در قسمتِ ... نَزدیکِ تخته ساه ودَرِ خُروجی در قِسمَتِ ... نَزدیکِ قفسه و ... شاگِردهاست .
۱۰ . ... یِ هر دَر یک پنجره است .
۱۱ . ... ی دیوارِ سَمتِ راست ... دو دَر یک نقشهٔ ایران دیده می شَود .
۱۲ . مجید همیشه در ردیف ... می نشیند چُون چشمَش ضعیف است .
۱۳ . اکبر اِمامیْ ... مجید در ردیف ... و ... یِ مُعلّم می نشیند .
۱۴ . رضا عَلَویْ هَم ... مجید در ردیف ... می نشیند .
۱۵ . صندلیِ بیژَن در ... کلاس ... قفسهٔ کتاب ... دَرِ خروجی است .
۱۶ . مُحسن ... مَجید و حَمید در ردیف ... می نشینَد .
۱۷ . صندلی یوسف ... صندلیِ بیژن است .
۱۸ . یوسف ... بیژن وپَرویز می نشیند . چون با هم دوست هستند .
۱۹ . مُعلّم در ... تخته سیاه ... یِ شاگردها می ایستد و به آنها درس می دهد .
۲۰ . همه شاگردها سرِ ساعت به کلاس می آیند و ... میزهای خُودشان می نشینند .
ببین این آقا چه می خواهد [چی می خواد] .
[ببخشید . آقا ، شما چی می خواین ؟]
[ازشون بپُرس چی می خوان] ، ازشان بپرسید چه می خواهند .
[معذرت می خوام ، شما چی می خواستین ؟] .
نمی دانم از من چه می خواهی . [نمی دونم از من چی می خوای ؟] .

[خودت می دونی چی می خوای ؟] .

من از هیچ کس هیچ چیز نمی خواهم — I do not want anything from anybody.

هر بار که او را می دیدم چیزی از من می خواست .

[هر دفه که او رو می دیدم یه چیزی ازم می خواست.] .

Every time I saw him (he) wanted something from me.

تا آنجا که من می دانم او مقالهٔ شما را هنوز نخوانده است .

So far as I know he has not read your article yet.

[من می دونم که او این بارونی رو می خواد.]

I know that she wants this raincoat.

از کجا می دانید او چه می خواهد ؟

How (= from where) do you know what he wants?

تمرین

بشنوید وتکرار کنید :

۱۱ .

دو نفر (٪) مرد.	two men (= two persons (of) man)
چند نفر پاسبان .	few policemen
پنج نفر زن	
یک مشت آدم	a handful (= fist) of persons.
چهار عدد نان	four loaves of bread (= four numbers)
هفت دانه تخم مرغ	six kinds of food
شش جور غذا	ten kinds of fruit.
ده نوع میوه	
سه دست لباس	three suits (= hand) of clothes
یک دسته گل ، کلید	one (= branch of) flower.

[دوتا مرد، چن تا باسبان ، پنج تا زن ، چارتا نون ، هف تا تخم مرغ]

تمرین

جاهای خالی را پُر کنید :

(نفر ، عدد ، جلد ، دست ، دسته ، دانه ، کیلو ، مُشت)

۱. دوازده ... سرباز
۲. چهل وپنج ... کتاب
۳. سی ... آدم
٤. هفت ... خیار
٥. سه ... گوشت
٦. دو ... مُبلِ نُو
۷. یک ... آدمِ دیوانه
۸. یک ... گوشتِ فاسد.
۹. پنج ... پیاز
۱۰. شش ... کیکِ تازه
۱۱. دو ... میز و ده... صندلی
۱۲. هشت... پیشخدمتِ زرنگ
۱۳. دو ... کارمندِ فعّال
۱٤. یک ... گُلِ تازه
۱٥. نُه ... قرآنِ مجید
۱٦ . ده ... از مُسافرها آمدند .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

۱۲.

هَمه	+ ــَ ش	← همه اَش [هَمَش].	All of. it
کُدام	+ ــَ ش	← کُدامَش [کُدومِش]؟	Which one (of the two)?
هَمه	+ ــِ مان	← هَمهٔ مان [هَمِمون]	All of us.
کدام	+ ــِ مان	← کدامِمان [کُدومِمون]؟	Which one of us?
هَمه	+ ــِ تان	← هَمهٔ تان [هَمِتون]	All of you.
هیچکُدام	+ ــِ تان	← هیچکُدامِتان [هیچکُدومِتون].	None of you.
یکی	+ ــِ شان	← یکی شان [یکی شون].	One of them.

دو نَفَر + ــِ شان ← دونَفَرِشان [دونَفَرِشون]. Two of them.

کُدام + ــِ شان ← کُدامِشان [کُدومِشون]؟ Which of them?

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

ستاک حال	ستاک گذشته	مصدر
فَهم	فهمید	فَهمیدَن
مان	ماند	ماندَن
فِرِست	فرستاد	فِرِستادن

مُعَلِّم از شاگِردها پُرسید : همهٔ تان مُوضوع را فَهمیدید ؟

(در خانهٔ هادی)

ایرج و فاطمه : سَلام ...

هادی و مریم : سَلام .... چِشمِ ما رُوشَن .

مریم : خیلی خوش آمدین . بِفَر مایین تو. وای ... چرا زَحمَت کِشیدین ؟ شما خودتون گُلِ هَستین .

ف : خواهِش می کُنَم. قابِلِ شما رو نَداره

ها : خُب ... حالِتون چِطُوره خیلی وَقته شما رو ندیدیم . خوبین ؟

ا : بد نیستیم . خدارو شُکر. شُما چِطُورین ؟

م : مام (=ماهم) خوبیم . ماشالّلا مینا جون چه دُخترِبُزُرگی شده! بچه تازه ماشالّلا ؟

ا : خُب ، هادی جان ! چه خبر ؟

ها : سَلامتی . خَبَرِ تازه ای نَدارَم. شُما چه خَبَر ؟

ا : دیروز صُبح جَواد رُو دیدَم . جَواد که یادِت هست ؟

ها : اُو ... آره ، خِیلی وَقته نَدیدَمِش .

ا : مَنَم (=هَم) خِیلی وَقت بودنَدیده بودَمِش . طِفلَک خیلی

گرفتاره ، اَوّل من رونشناخت .
ها : خُب ، حالِش چطور بود ؟
ا : مُدّتی مَریض بوده . حالا خوب شده ، خُدا رو شُکر . می رَفت اداره .
م : جایی بِفرمایین ، بلکه یک بُخورین . کیک رو خودم پُختَم . نمی دونَم خوب شده یا نه .
ف : خِیلی خوشمَزّه آس .
م : نوشِ جان . مینا جون ! تُو چرا هیچ چی نِمی خوری ؟ بُخور دُختَرَم ! نَترس ، چاق نِمی شی !!.... رامین ! بیا ! دوستِت لومَده .
رامین : سَـلام .
م : بُرُو اسباب بازیت رُو بیار ، با مینا بازی کُنین .
ر : چَشم .
ف : رامین هَم پِسَرِ بُزرگی شده ماشالله . خُدا بِبَخشه !
ر : چَشم .
ف : رامین هَم پِسَرِ بُزرگی شده ماشالاّ . خُدا بِبَخشه !
م : راستی ! فاطمه جون ! این لِباس رو از کُجا خَریدی ؟ خیلی قَشَنگه . چه رَنگِ خوبی ! خیلی بِهِت می آد . تُو اُصولاً خیلی با سَلیقه ای .
ف : خواهِش می کنم . چِشماتون قَشَنگ می بینه . این رو از فُروشگاهِ نَزدیکِ خونمون خَریدَم .
م : مُبارَکه . تُو هَمیشه چیزایِ خوبی می خَری . اَگه وَقت داری یه روز باهَم بریم ، مَنَم (= من هَم) یه لِباس می خوام .
ف : باشه . سه شَنبهٔ آینده خوبه ؟ ساعتِ پنج بَعد از ظُهر .
ها : خُب ، ایرَج جان ! از ادارَت بگو . این تابِستون جایی نِمی رین ؟
ا : چرا . شاید چند روزی بریم . شُما کِی می رین؟ کُجا می رین ؟
ا : ما می ریم رامسَر . از پونزدَهُم تا سی اُم مرداد .

ها : خُوش بِگذَره . شایَد مام اومَدیم .

م : ناهار می خورین ؟ آماده است . بِفرمایین .

ف : وای ... عزیزم چه قد زَحمَت کشیدی ! چه همه غذا !

م : خواهِش می کُنم . مینا جون ! چی می خوای ؟

مینا : من ... قُرمه سبزی می خوام ، مُرغ هَم می خوام .

م : بیا دختر خوبَم . بُخور ، نوشِ جونِت . رامین ! تو چی می خوای ؟

رامین : من فَقَط مرغ می خوام بابُلو ...

ا : اوم ... چه خُوشمَزّه اَس . دستِ شما درد نکنه

م : نوشِ جانِتون !

(بعد از نهار)

ا : مَریَم خانُم ، خیلی زَحمت کِشیدین . خسته نَباشین ! واقِعاً مُتِشکّرم .

م : نوشِ جان ! خُب ، بَعد از غَذا چایی می خورین یا بَستَنی ؟

مینا : من بَستَنی می خوام .

رامین : مَنَم بَستَنی .

م : آقایِ کیانی ! شما چی ؟ فاطمه جون ! تو چی ؟

ف : ما چایی می خوریم .

رامین : بابا ! تِلویزیون یه فیلمِ خوب داره .

ها : اَو ... آره . با هَم می بینیم .

(بَعد از تماشای فیلم)

ف : خُب ، مَریَم جون ! خیلی خُوش گذشت مُتِشکّرم . حالا بِگو کِی می آیین خونهٔ ما . مَنزِلِ خُودِتونه .

م : حالا نِمی دونَم . بَعداً بِهِت می گَم .

ا : خُب با اِجازِه.... قُربانِ شما . خُدا حافِظ .

ف : مَریَم جان ! قُربانِ تو .

مینا : خُدا حافِظ .
هادی و مَریم : خُوش اومَدین ، روز به خِیر ، خدا حافظ .

واژگان

کِتاب فُروشی	bookshop	تَره	leek
لِباس فُروشی	clothe shop	اِسفِناج	spinach
جَواهِر فُروشی	jeweller	تُرُبچه	radish
خَیّاطی	tailor's	هَویج	carrot
کَفّاشی	shoemaker's	سیر	garlic
نَجّاری	carpenter's workshop	کَدو	gourd
عُکّاسی	photographer's atelier	کَلَم	cabbage
آرایشگاه	barber's shop	بادِنجان [بادِمجون]	aubergine
پُمپ بِنزین	petrol station	بو	smell, scent
مَسجِد	mosque	خُوشبو	sweet-smelling
مَطَب	surgery	عَطر	perfume
داروخانه	drug-store, pharmacy	اُدکُلُن	eau-de-Cologne
مُشتَری	customer	بَندِ کَفش	shoe-lace
سَبزی	vegetables	کار	work,job, task, business
جَعفَری	parsley	سَخت	hard, difficult
نَعناع	mint	مشکل	hard, difficult.
آسان [آسون]	easy	پهن	shore
تیغ	blade	ساحِل	shore
تیز	sharp	کَشتی [کِشتی]	ship
کُند	blunt	سَفَر	journey

busy, occupied	مَشغول
crowded	شُلوغ
quiet (not crowded)	خَلوَت
asleep, sleep	خواب
awake	بیدار
bombardment	بُمباران
cruel	بی رَحم
helpless, poor	بی چاره
poor	فَقیر
correct, right, correctly, properly	دُرُست
mistake, wrong, incorrect	غَلَط
inhabitant	اَهل
hurry	عَجَله
remainder, rest	بَقیّه
careful	مُواظِب
sure	مُطمَئِن
obliged	مَجبور
at present,at the moment	فِعلاً (=فِعلَن)
relatively	نِسبَتاً (= نِسبَتَن)
except	جُز / بِجُز
etc.	وَ جُز آن
etc	وَ غِیرِه
to be able	تَوانِستَن

blood	خون
finger	انگشت
tooth	دَندان [دَندون]
samovar	سَماوَر
pan	قابلمه
yard, garden	حَیاط
bathroom	حَمّام [حَموم]
lavatory	دَستشویی [دستشویی]
family	خانواده [خونواده]
electricity, light	بَرق
thuderbolt	صاعِقه
ground, earth	زَمین [زِمین]
earthquake	زَمین لَرزه
earthquake	زِلزِله
flood	سِیل
cross-roads	چهار راه [چار راه]
pavement	پیاده رُو
narrow	باریک
must, should, have to	بایَد
if	اَگَر
possible	مُمکِن
possibility	اِمکان
coming, future	آیَنده
cut	بُریده

پُخته	cooked	پُختَن	to cook
پوشیده	covered	ریختَن	to pour
هَرجا / هَر کُجا	wherever	بُریدَن	to cut
هَر مُوقِع / هَر وَقت	whenever	پوشیدَن	to wear, to put on, to cover
هَرقَدر/هَر چه [هَر چی]	whatever	بَستَن	to tie, to shut
هَرچه زودتَر	as soon as possible	زَدَن	to hit, to strike
یِک خُرده [یه خورده]	a little, some	حَرف زَدَن	to talk, to speak
چون	because, since, as	کَردَن	to do, to accomplish

درس

بـ / بی + ستاکِ حال + شِناسهٔ صَرف ← حالِ اِلتزامی

بـ + رَو + ـَـ م ← بِرَوَم [بِرَم]؟ — (Do) I go?

اگر بـ + دِه + ـــ ی ← بِدهی [بِدی] — If you give.

بایَد بی + آ + ـَـ د ← بیاید [بیاد] — He must come.

شایَد بی + آور + ـــ یم ← بیاوریم [بیاریم] — Perhaps we bring.

اگر نَرَوَم [نَرَم] — If I do not go.

نَباید بِرَوی [بِری] — You must not go.

نَباید [نَیاد] ، نَیاوَریم [نَیاریم]

س: مُوقعی که دِزفول بُمباران شُد ، شُما خواب بودید یا بیدار ؟

۷. ج. : (مَردُم ، همهٔ ، بود ، خواب ، ـَـ ند)

س : وقتی که کِشتی به ساحِل رسید ، هوا چطُور بود ؟ وشماچه کارمی کَردید ؟

۸. ج. : (آفتابی ، بود ، و ، مَشغول ، هَوا ، من ، حرف زَدَن ، با دوستَم بودَم)

س : مُوقعی که بیمار بی هوش شُد ، دُکتُر مَشغولِ چه کاری بود ؟

سؤالهای زیر را به صورت جمله جواب دهید :

۱. سِنّ آقای طاهری چقدر است .
۲. شغل پسرِ دوّم او چیست ؟
۳. آقای طاهری چند نوه دارد ؟
٤. شغل پدر آقای طاهری چه بود ؟
٥. آقای طاهری در کدام شهر متولّد شد ؟
٦. آقای طاهری باسواد است یا بی سواد ؟
۷. بعد از سربازی ، آقای طاهری چه کار کرد ؟
۸. آقای طاهری چطور آدمی است ؟ پُرکار است یا تنبل ؟
۹. در کار خانهٔ طاهری چند کارگر کار می کنند ؟
۱۰. آقای طاهری چه پیامی برای جوانها فرستاد ؟

وازگان

فداکاری	devotion	مالیات	tax
ایثار	self-sacrifice	نسبت	relation
مهربانی [مهربونی]	kindness	تعجّب	surprise, wonder
معالجه	medical treatment	خنده	laugh
مطالعه	studying, reading	گریه	cry, weeping
پزشک	physician, doctor	غصّه	grief, sorrow
دانشمند	scientist, scholar	لج	obstinacy, anger
دقّت	precision, attention	جرص	anger, grudge
علاقه	interest, concern	زور	force, violence
پیشرفت	progress	حیف	pity
کتابخانه [کتابخونه]	library	عار	shame, disgrace

memory	یاد
enough	بس
fire	آتش [آتیش]
fire-brigade	آتش نشانی
sun	خورشید
to think	فکر کردن
thank	تشکر
to thank	تشکر کردن
watch	تماشا
to watch	تماشا کردن
marriage	ازدواج
to marry	ازدواج کردن
beginning, start	شروع
to begin, to start	شروع کردن
help, assistance	کمک
to help	کمک کردن
effort	کوشش
to try	کوشش کردن
permission	اجازه
to permit	اجازه دادن
lost	گم
to loose	گم کردن
apparent, evident	پیدا
to find, to recover	پیدا کردن

experience	تجربه
result	نتیجه
behaviour	رفتار
fear	ترس
law	قانون
ground, land, floor	زمین [زمین]
mountain	کوه
hill	تپه
bone	استخوان (= استخان) [استخون]
throat	گلو
knee	زانو
stair	پله
pail	سطل
rubbish	آشغال
dustbin	سطل آشغال
glasses	عینک
lighter	فندک
cigarette	سیگار
matches	کبریت
wood	چوب
repair workshoop (for car)	تعمیرگاه
to cathch cold	سرما خوردن
request	خواهش
to request, to ask	خواهش کردن

صُحبَت	conversation
صُحبَت کَردَن	to talk, to speak
فِکر	thought
خاموش	off
خاموش کَردَن	to put out; to switch off
آرام کَردَن	to calm down
دَرد	pain, ache
دَرد کَردَن	to ache
بازی کَردَن	to play
دُرُست	correct, right, right, honest
دُرُست کَردَن	to make, to mend, to repair, to arrange
تَصادُف	accident
تَصادُف کَردَن	to have accident
گُذاشتَن	to put, to let, to allow
سوختَن	to burn
اُفتادَن	to fall
اَنداختَن	to throw
گوناگون	various
مَشهور	famous
مَعروف	well-known
ماهِر	skilful, skilled
بَنَفش (رَنگ)	violet (colour)
خوش	happy, pleasant

تاریک	dark
رُوشَن	light
رُوشَن کَردَن	to put on, to turn on
مات	amazed, astonished
خُشک	dry
دُروغگو	liar
دورو	hypocrite
خودخواه	selfish
دِلخواه	favourite
نادان [نادون]	ignorant
خَراب	out of order, destroyed, spoilt
نادُرُست	dishonest, incorrect, untrue
ناراحَت	uncomfortable, worried embarrassed
نِگَران	worried, anxious
شوخ	witty, jovial (person)
بامَزه	funny
تَنبَل [تَمبَل]	lazy
مُحتاج	needy, poor
تَرسو	timid
پَست	mean, humble
خصمانه	hostile
خوشبَختانه	fortunately

	خستگی	heart	قلب
	قلب	heart, stomach	دِل
	فشارِ خون	stomach, belly	شِکَم
	حَرَکَت	waist	کَمَر
	اِستراحَت	chest	سینه
	گیج	neck	گَردَن
	اِحساس	mouth	دَهان [دَهَن]
	فِشار	nose	دَماغ
	دَرَجه	body	تَن
	شُماره	body	بَدَن
	اِشتِباه	stature	قَدّ
	اِمتِحان	breath	نَفَس
	آزمایِش	cough	سُرفه
	آزمایِشگاه	sneez	عَطسه
	نُسخه	abbetite	اِشتِها
		discomfort, illness,	ناراحَتی
	شَربَت		trouble
iron	آهَن	tablet	قُرص
gold	طَلا	insurance	بیمه
copper	مِس	dentist	دَندان پِزِشك
metal	فِلِزّ		[دَندون پِزِشك]
wool	پَشم	living, alive	زِنده
cotton	پَنبه [پَمبه]	dead	مُرده
fly	مَگَس	brick-layer	بَنّاء [بَنّا]
mosquito	پَشّه	building	ساختِمان
insect	حَشَره	tune	آهَنگ

آهَنگساز	composer
جامِعه	society
تَلاش	struggle
ثَروت	wealth
هَدیه [هِدیه]	present
عَقیده	opinion
عُمر	lifetime
مُلاقات	meeting, visit
دزد	thief
خیانَت	treachery
نَفت	oil
اِقتصاد	economy
روسیه [روس]	Russia
پاکِستان	Pakistan
چین	China
ژاپُن	japan
نَقّاشی	painting, drawing
پیرمَرد	old man
پیرزَن	old woman
ساکِت	quiet, silent
عَمیق	deep
خون سَرد	calm, indifferent
ساده	simple, straight
پاك	clean
پاکیزه	clean
کامِل	complete
پَرده	curtain
طول	length
عَرض	width, breadth
شُمال	north
جَنوب	south
شَرق/مَشرِق	east
غَرب/مَغرِب	west
آفریقا	Africa
آسیا	Asia
اِسپانیا	Spain
دانمارك	Denmark
یونان	Greece
مُرَفَّه	well-off
اَفسُرده	depressed
تُندخو	hot-tempered
یك دَنده [یه دَنده]	persistent
لَجوج	obstinate
موذی	harmful
مُسَکِّن	sedative, pain-killer
خَستگی ناپَذیر	indefatigable
فَریاد	shout
هَنگام [هِنگام]	time
هَنگامِ	at the time of
هَنگامی که/وَقتی که	when
اَلآن/حالا	now
هَمین اَلآن/حالا	just now

کافی	enough
آشنا	acquainted, familiar, acquaintance
گناه	sin
بی گناه	innocent
نگاه	look
با ایمان	faithful
شجاع	brave
یکی دیگر	another one
یک دیگر [هم دیگه]	one another, each other
آخر	last
تعدادی	a number
علاوه بر	in addition to
امّا/ ولی	but
مثل	like
مثلاً	for example
غالباً	often
حتماً	certainly
کاملاً	completely, thoroughly, quite
* مخصوصاً	particularly, especially

* مخصوصاً (مخصوص) (مخصوصاً)

به طوری که	as, so that
با این که/با آن که	although, in spite of
برای این که/ به خاطرِ این که	because, for
خاطر	memory
به خاطرِ	for the sake of
از این رو	therefore, because of this
دیگر [دیگه]	other, else
به نُدرت	rarely, seldom
به هیچ وجه	by no means, not at all
دُزدیدن	to steal
کُشتن	to kill
مُردن	to die
کشیدن (کِشیدن)	to pull, to draw, to smoke, to suffer
بخشیدن	to forgive, to bestow
خندیدن	to laugh
ساختن	to build, to make, to put up with
گذراندن/گذراندن	to spend (time)
گذشتن	to pass
پریدن	to fly
ایستادن [وایسادن]	to stand, to wait

عِبارتِ مُوصولی

مرد آنجا نشسته است + مرد دوستِ من است =

مردی که آنجا نشسته است دوستِ من است

The man who is sitting there is my friend

مرد دیروز آمد + مرد را امروز می بینم =

مردی را که دیروز آمد امروز می بینم

The man who came yesterday (i) will see today.

بچه مادرش مریض بود + بچه هیچ چیز نمی خورد =

بچه ای که مادرش مریض بود هیچ چیز نمی خورد

The child whose mother was sick, does not eat anything.

دکتر رضا مرا مُعالجه کَرد + دکتر رضا شما را می‌شِناسَد =

دکتر رضا که مرا مُعالجه کرد شما را می‌شناسَد.

Dr. Reza who treated me, knows you.

(من) وَقتی جوان بودَم + (من) فوتبال بازی می‌کردم =

هِنگامی که/ وَقتی که جوان بودم فوتبال بازی می‌کردم.

When (= the time that) I was young, I played football.

جایی شما را دیدَم + (آن جا) از اینجا دور نیست =

جایی که شما را دیدم از اینجا دور نیست.

The place where (= that) I saw you, is not far from here.

موضوع را به من گفتید + موضوع را قبلاً شنیده بودم =

موضوعی را که به من گفتید قبلاً شنیده بودم.

The thing (= that) you told me, I had already heard.

تمرین

جاهایِ خالی را پُر کنید:

۱. کفشها... تازه[۱] خریدی کُجا هستند؟

۲. پاسبان ... سَرِ چهار راه ایستاده است [وایساده] اِنگلیسی خوب حَرف می‌زَنَد.

۳. ماشین ... را ... هَفتهٔ گُذشته خَریده بودم دیروز فروختم.

۴. دُکتر ... مطب ... شُلوغ است نمی‌تَوانَد اینجا بیایَد.

۵. چیز ... هَمین اَلآن به من گُفتید اِشتباه است.

۶. بیمارستان... نَزدیکِ خانهٔ ماست نسبتاً کوچک است.

۷. با مرد... صُحبت می‌کَردم آشنا هستید؟

۸. خَبَر ... در روزنامهٔ عصر دیروز خواندم دُروغ بود.

۹. تُو نمی‌تَوانی به جاها... پدرَت می‌رود بِروی.

۱۰. تُو وقتی... مادرت خواب است باید ساکت باشی.

۱۱. مرد... ماشین را از... خَریدیم از اینجا رفته است.

تمرین

عبارتِ مُوصولی بِنویسید:

مِثال: مرد دارد تِلِفُن می‌کُند

مرد عَمویِ من است

مردی که دارد تلفن می‌کند عَمویِ من است.

۱. مرد کنارِ پنجره نشسته است.

مرد آقایِ احمدی است.

۲. اسب سفید زیر درخت است.

اسب مالِ همسایهٔ شماست.

۳. کسی این مقاله را نوشته است.

(آن کَس) آدم شُجاعی است.

۴. کتاب را شما خواندید.

کتاب را من هم خوانده‌ام.

۵. شاگرد درس می‌خواند.

شاگرد در امتحان حتماً قبول می‌شود.

۶. زن بچه اش را شیر می‌دهد.

زن، مادرِ مهربانی است.

۷. آقای صفا پسرِ جوانی دارد.

آقای صفا خودش هنوز جوان است.

۸. علی هدیه‌ای به شما داد.

چرا هدیه را قبول نکردید؟

۹. با مرد دیروز حرف می زدید.

با مرد آشنا نیستم.

۱۰. این پتو را از فروشنده خریدم.

فروشنده آدم راستگویی بود.

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

ستاک حال	مصدر	
خند	خندیدن ← خند	**أن یضحك**
بخش	بَخشیدن ← بَخش	**أن یمنح**
کش	کِشیدن ← کش	**أن یسحب**
دزد	دُزدیدن ← دُزد	**أن یسرق**
کُش	کُشتن ← کُش	**أن یقتل**
میر	مُردَن ← میر	**أن یموت**
ساز	ساختن ← ساز	**أن یفعل أو یصنع**

او در روزهای آخر غالباً افسرده بود و به نُدرت می خندید .

متشکرم ، جُوکهای بامزه ای گفتید ، خیلی خندیدیم .

خوشبختانه شما آدم شاد و خون سردی هستید [هستین] و به هر چیزی می توانید بخندید [می تونین بخندین] .

با این که دزدها همه چیزش را دُزدیده بودند [بردن] امّا خنده از لبهایش [لباش] دور نمی شُد .

مُتأسفانه هر روز تعدادی از مردم دُنیا از گُرسنگی می میرند [می میرن] .

پدره مرد با ایمانی بود ، تمام ثروتش را بخاطر خدا به آدمهای فقیر بخشید .

من آنها را [اونا رو] بخاطر جنایتی که کرده اند [کردن] هرگز نمی بخشم .

[illegible] خفه است [illegible] | [illegible] | [illegible] می کشی . حالا پاشو پنجره را [پنجره رو] باز کن [واکن] و پرده را [پرده رو] بکش ، تا کمی [یه کمی ، یه خورده] هوا بیاید [بیاد] تو . برای اینکه [برا اینکه] پدرت [بابات] سیگار کشیده ، هوای اتاق کثیف شده است [شده] .

بعضی **درها** را باید بکشید تا باز شوند امّا بعضی **دیگر** را باید فشار دهید .

خوش به حالتان | [illegible] | حالتون | که دندانهایتان | دندوناتون | سالمند | سالمن |، دو تا از دندانهای مرا | دندونای منو | هفتهٔ قبل دندان‌پزشک کشید، یکی دیگر [illegible] | دیگه | هم خراب است | خرابه | که باید پُر کند | کُنه |.

پدر این بچهٔ بی گناه سال گذشته در یک تصادف کشته شد.

سعی کنیم با کار و تلاش خستگی ناپذیر [illegible] جامعه ای سالم و مرفه بسازیم.

بنّاء | بنّا | ساختمان می سازد، نجار در و پنجره و میز و صندلی می سازد، آهنگساز آهنگ می سازد و شما هم باید جمله به فارسی بسازید تا زبان فارسی را خوب یاد بگیرید.

او آدمی تندخو، بد دنده و لجوج است، از این رو با هیچ کس نمی تواند بسازد.

تمرین

جمله بسازید :

۱. سیب ، من ، ـــ ی ، خیلی ، که ، بود ، تُرش ، خوردم .

۲. دوا ، دکترم ، به من ، نسبتاً ، بود ، داد ، که ، ـــ ی ، گران .

۳. مُهندِس ، این ساختمان ، ـــ ی ، ساخته است ، که ، را ، مُرده است ، اکنون .

٤. مگس ، موذی ، و ، را ، پشه ، که ، حشره های ، هستند ، بکُشید .

٥. با آن که ، خوب ، حالش ، شده ، هنوز ، راه برود ، نمی تواند .

٦. سیگار ، سعی کُنید ، چیز ، چون ، نکشید ، مُفیدی ، نیست .

۷. مرا ، از اشتباه ، ـــ ی ، که ، کردم ، خواهش می کُنم ، مُتأسفم ، ببخشید .

۸. آدمها ، که ، تُندخو ، ـــ یی ، هستند ، زندگی ، ندارند ، خوشی .

۹. اطّلاعات ، که ، ـــ ی ، را ، به دست می آورد ، به صورتِ کتاب ، می ، ابن سیناء ، نوشت .

۱۰. پیرمرد ، که ، عُمرش ، ـــ ی ، به هفتاد ونُه ، رسیده بود ، لُحظه های ، آخر ، می گذرانید را ، زندگی .

تمرین (گفتگو)

بشنوید و تکرار کنید :

ـ : الو ... مطب آقای دکتر پارسا ؟

ـ : نخیر ، اشتباه

ـ : وای ... خدا ، دارم می میرم ، چه قدر سرم درد میکُنه ! شماره رو اشتباه دوباره می گیرم

ـ : الو ... ببخشید ، مطب دکتر پارسا ؟

منشی : بله ، بفرمایید .

ـ : ببخشید ، یه وقت ، می خواستم .

منشی : عصر امروز ، ساعت چهار بعد از ظهر .

ـ : سلام ، آقای دکتر .

دکتر : سلام ، خدا بد نده ، ناراحتی تون چیه ؟

ـ : چند روزه که حالم بده ، گلوم خیلی درد می کنه ، دماغم گرفته به طوری که ، نمی تونم نفس بکشم ، صدام گرفته ، سرفه زیاد می کنم مخصوصاً شبا (= شبها) . دیشب تب داشتم ، سی و نه درجه .

دکتر : عطسه هم می کنید ؟

بیمار : بله آقای دکتر ، علاوه بر سرفه ، عطسه هم می کنم ، خیلی زیاد .

دکتر : این دو سه روز چی خوردین ؟ شکمتون کار می کنه ؟

بیمار : هیچ چی نخوردم ، اصلاً اشتها ندارم . شکمم به هیچ وجه کار نمی کنه ، یبوست شدید دارم . سرم گیج می ره . تمام تنم درد می کنه . احساس خستگی می کنم . دلم می خواد بخوابم امّا خوابم نمی بره .

دکتر : لطفاً روی اون تخت دراز بکشید . تاقلبتون رو ببینم ، فشار خونتون رو بگیرم .

دکتر : نفس بکشید . نفس عمیق . خوبه .. اینجا رو که فشار می دم دردتون می آد ؟ سرفه بکنید . بیشتر ، بازهم بیشتر . کجای دلتون درد می آد اینجا ؟ اینجا ؟ زیر دلتون ؟ پهلوی راستتون رو که فشار می دم دردتون می آد ؟ پهلوی چپ چطور ؟

بیمار : آخ .. آره آره ، خیلی درد داره .

دکتر : کمرتون هم درد می کنه ؟ دهنتون رو خوب باز کنید . خب .. حالا پاشید (= پا شوید) .

دکتر : چیز مهمّی نیست . بااین حال یه آزمایش خون وادرار براتون نوشتم . راستی ، شما بیمه هستید ؟

بیمار : نه آقای دکتر .

دکتر : خوبه ، آزمایش رو ببرین آزمایشگاه بیمه . شما در حدودِ یه هفته باید استراحت کنید ، استراحتِ کامل . سَبُک وساده بُخورید مثلِ سوپ ، ماست تازه ، پنیر ، گوشت مرغ ، میوه زیاد . نُسخه تون : یه شَربت برا سینه تون هست که هر چهار ساعَت یك قاشق می خورید ، یه قرصِ مُسَکّن ، شب مُوقعِ خواب ، یه آمپولِ ویتامینِ ب . اِنشاءالله تادو سه روزِ آینده حالِتون کاملاً خوب میشه .

بیمار : ببخشید آقای دُکتر ، این دواها گیر می آد ؟

دکتر : آره خانم ، همهٔ داروخانه ها دارن ، شما ازدار وخانهٔ بیمه بگیرید . حتماً داره .

بیمار : ممنون آقای دکتر ، مرحمت زیاد .

تمرین

به پُرسشهای زیر پاسُخ دهید :

۱. کُجای بیمار دَرد می کرد ؟

۲. چرا بیمار نمی توانست نَفَس بکشد ؟

۳. آیا بیمار روزها بیشتَر سُرفه می کرد یا شبها ؟

۴. چرا بیمار در دو سه روزِ گذشته چیزی نَخورده بود .

۵. آیا بیمار می تَوانِست بِخوابَد ؟

۶. آیا پَهلوهی بیمار دَرد می کَرد ؟

۷. آیا بیمار ، بیماری مهمّی داشت ؟

۸. بیمار چه نوع غذاهایی مجبور بود بُخورد ؟ مثلِ چی ؟

۹. آیا بیمار علاوه بر سُرفه ، غُصه هم می کرد ؟

۱۰. دکتر در نُسخه اش برای سینهٔ بیمار چه دوایی نوشته بود ؟

۱۱. آیا بیمار بجُز شربت ، دوایِ دیگری هم داشت ؟ چی ؟

۱۲. به عقیدهٔ شما ، بیمار دواهایش را از کُجا گرفته است ؟

۱۳. به عقیدهٔ شما ، چرا بیمار دفعهٔ اول شمارهٔ تِلفن را اشتباه گرفت ؟

۱۴. وقت ملاقات بیمار با دکتر کِی بود؟

۱۵. آیا تب بیمار شدید بود؟ چقدر؟

درس

اسم فاعل

Present Participle

ستاک حال + َ نده ← اسم فاعل

نویس + َ نده ← نویسنده	writer
آ + َ نده ← آینده	coming, comer
زن + َ نده ← زننده	striker, hitter
رو + َ نده ← رونده	going, goer
ران + َ نده ← راننده	driver

تمرین

از مصدر های زیر اسم فاعل بسازید.

آوردن، شکستن، سوختن، خریدن، بردن، گرفتن، آمدن، پریدن، کردن، خوردن، رفتن، داشتن، شنیدن، زدن، کشتن، ساختن، خواندن، گفتن، کشیدن، نوشتن.

درس

جمله های شرطی

CONDITIONAL SENTENCES

الف – اگر + حالِ التزامی + حالِ اِخباری

اگر همین الان برویم به اتوبوس می رسیم.

If (we) go right now (we) will catch (= reach) the bus.

| اگه فردا بارون بیاد ، نمی تونیم بریم جنگل |

If it rains tomorrow (we) will not be able to go to the forest.

اگر هر صبح ورزش بکنی اراده ات قوی می شود .

If (you) exercise every morning, your will will become strong.

ب ـ اگر + گذشتهٔ استمراری + گذشتهٔ استمراری

اگر همین الان می رفتیم به اتوبوس می رسیدیم .

If (we) left right now (we) would catch the bus, (but we are not able to leave right away)

پ ـ اگر + گذشتهٔ دور / گذشتهٔ استمراری + گذشته دور / گذشتهٔ استمراری

اگر دیروز تند رفته بودیم اتوبوس رسیده بودیم

اگر دیروز تند می رفتیم به اتوبوس می رسیدیم

اگر دیروز تند رفته بودیم به اتوبوس می رسیدیم .

If (we) had gone fast yesterday, (we) would have caught the bus (but we did not go fast and, so, we missed the bus).

ت ـ اگر + گذشتهٔ ساده + حال اخباری / امر

اگر او رفت من هم می روم — if he would go I will go too

اگر او رفت تو هم برو — If he would go you (must) go too.

تمرین

جمله بسازید :

۱. (دستتان ، توی ، را ، آتش ، اگر ، بگذارید ، می سوزد)

۲. (لیوان ، نگرفته بودم ، را ، شکسته بود ، اگر) .

۳. (ماشین ، اگر ، داشتم ، پول ، را ، می خریدم) .

۴. (هوا ، سرد ، بشود ، اگر ، خیلی ، پالتو ، بپوشیم ، مجبور هستیم)

٥. (خُدای نکرده ، از پله ها ، پایین ، اگر ، بیُفتید ، می شکند ، پایتان).

٦. (چند دقیقه ، بیشتر ، ببینم ، اگر ، می توانستم ، وزیر ، صبر می کردم ، را)

٧. (شما ، بودید ، نخست وزیر ، اگر ، می کردید ، چه کار) ؟

٨. (جای ، من ، بودید ، اگر ، شما ، مُوافقَت می کردم ، پیشنهاد ، او ، با)

٩. (کَسی ، اگر ، حمله کرد ، تو ، به تُو ، دِفاع کُن ، به تُو ، از خودت).

١٠. (پولدار ، یک ، مُجهَّز ، بیمارستانِ ، بودم ، اگر ، برای ، بیمارهای فقیر ، تأسیس می کردم).

تمرین

جاهای خالی را پر کنید :

١. اگر تو بیایی من هم ... (آمدن) .

٢. اگر آنها از من سؤال کردند ، من به آنها ... (جواب دادن) .

٣. اگر دُرست نگاه کنید خیلی چیزها ... (دیدن) .

٤. اگر دیروز کمتر خرج کرده بودید امروز مجبور ... پول ... (بودن ، قرض کردن) .

٥. اگر در حجره را قفل کرده بود دزد هرگز ... آن را ... (توانستن ، باز کردن)

٦. اگر تو معنی این کلمه ... ، هرگز آن را بر زبان ... (دانستن ، آوردن)

٧. اگر بیش از این مزاحم من بشوی به پُلیس ... (شکایت کردن)

٨. اگه شما پالتو ... [illegible] ... (پوشیدن ، سرما خوردن)

۹. اگر شما با تقاضای من ... از کار ... (مخالفت کردن ، استعفا کردن) .

۱۰. اگر موضوع برایتان مهم نیست ... آن را ... (سعی کردن ، فراموش کردن) .

۱۱. اگر پرویز عاقل ... پیشنهاد مرا ... (بودن ، پذیرفتن) .

۱۲. اگر از دستور رئیستان ... او شما را ... (اطاعت کردن ، اخراج کردن) .

۱۳. اگر راننده ... این تصادف وحشتناک ... (دقت کردن ، پیش آمدن) .

تمرین

بشنوید و تکرار کنید :

مگر ، مگر این که

مگه شما شبها خوب نمی خوابید ؟ | Don't you sleep enough at night?

چرا ؟ Yes, (I do).

پس چرا روزها چرت می زنید ؟

Then, why are you dozing off during the day?

تمرین

قطعهٔ زیر را بخوانید :

خواندن

پیامبرِ گرامیِ اسلام باکودکان مهربان بود .

حضرت مُحَمّد ، دُرودِ خدا بر او باد ، به کودکان بسیار علاقه داشت وبا آنها به احترام رفتار می کرد . حتّی [حَتّا] پیش از آن که کودکان به

پیامبر سَلام کُنند او به آنها سلام می کرد. همیشه در بارهٔ بچّه ها به مُسَلمانها سِفارِش می کرد ومی فَرمود: «کودکان را گرامی بدارید وبا آنها مهربان باشید. کَسی که به کودکان مهربانی نکند مُسَلمان نیست».

یکی از اصحابِ پیامبر می گوید: «روزی نماز را باحضرتِ مُحَمَّد خواندم وبااو به طَرَفِ خانه رفتم. عدّه ای از کودکان رادیدم که باشادی به استِقبالِ آن حَضرَت آمدند. پیامبر آنها رانوازش کرد. بامهربانی دَست بر سَرِشان کَشید وباخنده وخُوشرویی باآنها گُفتگو کرد».

تمرین

جمله های زیر را به صورتِ نَقلِ قولِ غیرِمُستقیم(۲) بنویسید:

مثال: پیامبرِ اسلام با کودکان مهربان بود.

او گفت که پیامبرِ اسلام با کودکان مهربان بوده است.

۱. حضرتِ مُحَمَّد به کودکان بسیار علاقه داشت.
۲. با بچّه ها به احترام رفتار می کرد.
۳. پیش از آن که کودکان به پیامبر سَلام کنند او به آنها سَلام می کرد.
٤. هَمیشه دربارهٔ بچه ها به مُسَلمانها سفارش می کرد.
٥. پیامبر می فرمود که کودکان را گرامی بدارید.
٦. با آنها مهربان باشید.
۷. کسی که به کودکان مهربانی نکند مُسَلمان نیست.
۸. یکی از اَصحابِ پیامبر می گوید ...
۹. یک روز نماز را با حضرت مُحَمَّد خواندم.
۱۰. با او به طرفِ خانه رفتم.
۱۱. عِدّه ای از کودکان را دیدم.
۱۲. بچّه ها با شادی به اِستِقبالِ پیامبر آمدند.

۱۳ . پیامبر آنها را نوازش کرد .
۱٤ . پیامبر با مهربانی دست بر سرشان کشید .
۱۵ . حضرتِ مُحَمّد با خنده و خوشرویی با آنها گفتگو کرد .

سؤالِ پایانِ جُمله

Tag question.

[شماکِشورتون رو دوست دارین ، نَدارین ؟ / مَگه نه ؟]
او هیچ چی نخرید . خرید؟
فارسی زبون سختی نیست . هست؟
تمرین/ او دوستهای زیاداره . مگه نه؟ نداره؟
جاهای خالی را پُر کنید :

۱ . [اونا قبلاً من رُو دیده بودن ، مگه ..؟]
۲ . [امروز هوا خیلی سرده ، ... ؟]
۳. [شما دیروز خونه نبودین ، ...؟]
٤. [مِلّت(؟) از خواب بیدار شده ، ... نه ؟]
۵ .[شما هَنوز ... اسم من چیه ، می دونین ؟]
٦ .[او هَنوز ... من گیم ، ...؟]
۷ .[حَمید یه کَمی عَصَبانی بود ، ...؟]
۸. [تُو حَقیقَت رُو به من می گی ، ... ؟]
۹. [شما فردا به اداره ... ؟]
۱۰. [امروز حالِش خِیلی بِهتَر ... ، ... ؟]

هَم ... هَم ...
نه ... نه ...
یا ... یا ...
چه ... چه...

سَعدی هَم شاعِر بود وهَم نِویسَنده.

مُتأسِفانه من نه زبانِ روسی می دانم ونه آلمانی.

لطفاً یا بیایید تو یا بروید بیرون، دَمِ دَر نایستید.

[لطفاً یا بیاین تو یا برین بیرون، دَمِ دَر نایستین

چه غذا را بخورید و چه نخورید، پول آن راباید بدهید

[چه غذا رو بُخورین و چه نخورین، پولش راباید بدین

تمرین

جاهای خالی را پُر کنید:

۱. دیروز ... من ... او هیچ کُدام اینجا نبودیم.

۲. ... خودتان بیایید و ... برادرتان را بِفرستید.

۳. فردا ... شما بیایید و ... نیایید، من مَجبورم بروم.

۴. ... این کتاب را اِنتخاب کنید و... آن را، قیمتِ هَر دُو تا یکی است.

۵. من ... آقای رئیس را دیدم ... مُعاوِنَش را.

۶. پدر من ... فَرانسه می دانِست ... ایتالیایی.

۷. او ... می داند و... می خواهد بداند که چه شُده است.

۸. شما... مَقاله مَرا خواندید و... مالِ او را، واقِعاً کُدام یک بهتَر بود؟

۹. ... فیلسوف بود و ... دانِشمَند

۱۰. مَن ... گُلِ نَرگس را دوست دارم و... گُلِ یاس را.

آرایش جُمله

Word order

قید زَمان + فاعِل + مَفعولِ صَریح + مفعولِ غیرِ صَریح +

Indirect object　　Direct object　　Subject　　Adverb of time

قید (مَکان ، کیفیت ، و غیره + فعل)

دیروز + من + پسرم را + بایکی + از دوستهایش + برایِ گَردش +

مَفعولِ غیرِ صَریح　　قیدِ عِلَت

به یکی + از روستاهایِ کَرَج بُردم .

قیدِ مَکان

Lack book I took my son and (= with) one of his friends to one of the villages Keraj for excursion.

تمرین

جمله بسازید :

۱. (امروز ، چهار ، انار ، از ، خریدم ، من ، کیلو ، دوسیم ، میوه فروشی ، برای)

۲. (دلم . دوباره ، خیلی ، می خواهد ، ببینم ، را ، شما)

۳. (مادرم ، بیش از هرکَس ، من ، را ، دوست دارم)

٤. (در حُدودِ ، پیش ، سالِ ، ابنِ سینا ، هزار ، به دنیا ، دَر ، آمد ، ایران)

٥. (او ، برایِ ، کتابخانهٔ ، خود ، کوچکی ، دُرُست کرد)

٦. (شاگردها، داستانی ، یکی ، را ، از ، کلاس ، در ، تعریف کرد)

۷. (برایِ ، دوست داری ، هرچه ، برایِ ، دوست بدار ، خود ، دیگران ، هم)
۸. (خواندن ، وَ ، ب ، یاد داد ، من ، آقایِ ، عامری ، نوشتن ، را)
۹. (سال ، نفتِ ، هر ، مقدارِ ، ایران ، زیادی ، از ، به ، دیگر ، کشورهایِ ، فرستاده می شود)
۱۰. (زیباترین ، بهاری ، در ، را ، گلِ ، من ، خندهٔ ، بچّهٔ ، آن ، یتیم ، دیدم)

دیکته

یک سال دَوازدَه ماه است . هر سال چهار فَصل دارَد . هر فَصل سه ماه است . روزِ اَوَّلِ سالِ ایرانی اَوَّلِ فَروَردین است . فَروَردین ، اردی بهشت ، وَخُرداد ماهایِ بَهار هَستَند . دَر فَروَردین دِرَختها بَرگ تازه می آوَرَند . گُل وَشِکوفه هَمه جا دیده می شَوَد . هَمه جا زیباست . هَمهٔ مَردُم شادو سَرحال هَستَند . دَر ماهِ فَروَردین هَوا هَنوز کَمی سَرد است . اُردی بهشت گَرمتَر اَز فَروَردین است . تیر ، ماهِ اَوَّل وَمُرداد ، ماهِ دُوُّم وَشَهریوَر ، ماهِ سِوُّمِ تابِستان است . دَر تابِستان هَوا خِیلی گَرم است . مُرداد گَرمتَرین ماهِ تابِستان است . دَر تابِستان دَبستانها وَدَبیرِستانها تَعطیل هَستَند دَر این فَصل میوهٔتازه فَراوان وَاَرزان است . مِهر ، آبان ، وَآذَر ماههایِ پاییزَند . روزِ اَوَّلِ مِهر مَدرِسه ها دوباره بازمی شَوَند ، شاگِردها شاداب وَ خوشحال به مِدرِسه می رَوَند وَدَرس می خوانَند . اَزماهِ آبان هَواکَم کَم سَرد می شَوَد . بَرگِ دِرَختها زَردمی شَوَد . دِی ، بَهمَن ، وَاِسفَند ماههایِ زِمِستانَند . دِی سَردتَرین ماهِ زِمِستان است . دَر زِمِستان بَرفِ سنگین وَبارانِ شَدید می آیَد . مَردُم لِباسِ گَرم می پوشَند . در ماهِ اسفَندهَم باران بسیار است وَلی هَوا زیاد سَرد نیست .

النصوص.

درس نخست : ـ

من هرروز بعد اینکه حمّام میگیرم خودم راباحوله خشك میکنم . باطاق خواب میروم ولباس می پوشم . کفش وجورابم راپایم میکنم . دوجفت ازکشفها بند دارند ودوجفت ازآنها بند ندارند . هرروز کفشهایم رابرس میزنم وهفته ای دومرتبه آنهاراواکس میزنم . روز هائیکه بمدرسه میروم لباس نظامی وروز های تعطیل لباس شخصی میپوشم .

بالباس شخصی پیراهن سفید میپوشم وکراوات میزنم چون سردستهای پیراهن سفیدم وگمه ندارند همیشه دکمه سردست نمیزنم ولی هیچوقت سنجاق کراوات نمیزنم چون اصلاً ازسنجاق کراوات خوشم نمیآید .

سؤالات :

١ ـ من در کجا لباس می پوشم ؟

٢ ـ چند جفت از کفشهای من بند دارند ؟

٣ ـ من هر روز کشفهایم رابرس میزنم ؟

٤ ـ هفته ای چند دفعه آنهارا واکس میزنم ؟

٥ ـ روز های تعطیل چه لباسی می پوشم ؟

٦ ـ روز هائی که بمدرسه میروم چه لباسی میپوشم ؟

٧ ـ چرابا پیراهن سفید دکمه سر دست میزنم ؟

٨ ـ چراسنجاق کراوات نمیزنم ؟

٩ ـ بالباس شخصی کراوات میزنم ؟

١٠ ـ موضوع این درس چیست ؟

تمرینات :

١ ـ جوراب شماچه رنگ است ؟

٢ ـ چند جفت جور اب دارید ؟

٣ ـ امروز جوراب سیاه پوشیده اید !

٤ ـ امروز جوراب سیاه پاتان کرده اید ؟
٥ ـ کفشتان بند دارد یانه ؟
٦ ـ کفش دوستتان هم بند دارد ؟
٧ ـ بند کفش شما باز است یابسته ؟
٨ ـ کفشتان را برس زده اید ؟
٩ ـ دیروز کفشتان را واکس زدید ؟
١٠ ـ هر روز کراوات میزنید ؟
١١ ـ دوستتان همیشه کراوات میزند ؟
١٢ ـ بیشتر کراوات میزنید یاپاپیون ؟
١٣ ـ پاپیون بیشتر دوست دارید یاکراوات ؟
١٤ ـ کمر بند بیشتر دوست دارید یابند شلوار ؟
١٥ ـ بنظر شما کمر بند راحت تر از بند شلوار است ؟
١٦ ـ پاپیون شما قشنگ تر از پاپیون دوستتان است ؟
١٧ ـ کت نظامی شما دو طرفه است ؟
١٨ ـ تمام کت های نظامی شمادو طرفه است ؟
١٩ ـ تمام کفشهای شما سیاه است ؟
٢٠ ـ شما سنجاق کراوات دارید ؟
٢١ ـ سنجاق کراواتتان را از کجا خریده اید ؟
٢٢ ـ که بشما این سنجاق کراوات راداده است ؟
٢٣ ـ که همیشه سنجاق کراوات میزند ؟
٢٤ ـ در این اطاق میز گرد داریم ؟
٢٥ ـ میز غذا خوری شما گرد است ؟
٢٦ ـ کت شما جلو گرداست ؟
٢٧ ـ کت دو طرفه بیشتر دوست دارید یاجلو گرد ؟
٢٨ ـ شما دگمه سر دست دارید ؟
٢٩ ـ باپیراهن سفید دگمه سر دست میزنید ؟

۳۰ ـ بالباس شخصی دگمه سر دست میزنید ؟
۳۱ ـ او کدام دگمه سر دستش را زده است ؟
۳۲ ـ تمام کت های شما دو طرفه است ؟
۳۳ ـ تمام کفش هایتان بند دارد ؟
۳٤ ـ روزی چند بار کفشهایتان رابرس میزنید ؟
۳۵ ـ صبحها موهایتان رابرس میزنید ؟
۳٦ ـ که اصلاً موهایش رابرس نمیزند ؟
۳۷ ـ ایشان کفشهایشان راواکس زده اند ؟
۳۸ ـ کت نظامی شما جلو کرد است ؟
۳۹ ـ کت شخصی او جلو کرد است ؟
٤۰ ـ شماکت شخصی دو طرفه دارید ؟
٤۱ ـ کت جلو کرد بیشتر دوست دارید یاد و طرفه ؟
٤۲ ـ بعد از آنکه حمام گرفتید چه کار میکنید ؟
٤۳ ـ پس از آنکه حمام کرفتید چه کار میکنید ؟
٤٤ ـ پس از اینکه جوراب پایتان کردید چه کار میکنید ؟
٤۵ ـ پس از اینکه کفشهایتان راپایتان کردید ، چه کار میکنید ؟
٤٦ ـ معمولاً اول جوراب پامیکنید ؟
٤۷ ـ او جورابش راپایش کرده است ؟
٤۸ ـ اوکفشش راپایش کرده است ؟
٤۹ ـ او جورابش راپوشیده است ؟
۵۰ ـ اواصلاً جوراب نپوشیده است ؟

درس دوم :

صبح هاپیش ازاینکه مدرسه بیایم لباس نظامیم را من پوشم وناشتائی میخورم معمولاً دوتخم مرغ . دوتکه نان ویک فنجان قهوه میخورم . من کره ومربارا خیلی دوست دارم وبانانم کره ومربا میخورم . گاهی اوقات هم نانم

راباکره وعسل میخورم . خانم من چای کمرنگ میخورد ، امّا من چای پررنگ رابیشتر دوست دارم . دوقاشق شکر وکمی کرم درآن میریزم . بعضی وقتها تخم مرغ نیمرو میخورم وبعض وقتها تخم مرغ عسلی . بعداز خوردن ناشتائی کمی به رادیوگوش میکنم بعد سوار اتوبیلم میشوم وبمدرسه میروم .

ـ سؤالات :

۱ ـ صبح ها پیش از اینکه بمدرسه بیایم چه کار میکنم ؟
۲ ـ من برای ناشتائی چند تخم مرغ میخورم ؟
۳ ـ باناشتائی قهوه میخورم یا چای ؟
٤ ـ چه چیز هائی برای ناشتائی میخورم ؟
٥ ـ خانم من چای پر رنگ دوست دارد یاکم رنگ ؟
٦ ـ من در چای ام شکر وکرم میریزم ؟
۷ ـ من تخم مرغ نیمرو میخورم یاتخم مرغ عسلی ؟
۸ ـ بعد از خوردن ناشتائی چه کار میکنم ؟
۹ ـ پیاده بمدرسة میآیم ؟
۱۰ ـ بااتوبوس بمدرسه میآیم یابا اتومبیل خودم ؟

ـ لغات :

تِکه	شريحة
تکه نان	شريحة خبز
تُخمِ مُرغ عَسَلی	بيض محمر
تُخم مرغ نیمرو	بيض مقلی
مربا	مربی
عَسَل	عسل
جور	نوع
نانِ سِفید	خبز أبيض

نانِ تافتون	خبز تافتون
تَلخ	مُر
گاهی اَوقات	أحياناً
بَعضی وقتها	أحياناً
فَرق نَمیکُنَد	لاتفرق ـ مايخالف
ریختَن (ریز)	يصب
میریزَم	أصب
ریختَم	صببت
بایَد بِریزَم	يجب أن أصب
سَوار شدن	أن يركب
سَوارِ اتوبوس میشوم	أركبُ الاتوبيس
سوارِ اتوبوس شدم	ركبت الأتوبيس
کَمرَنگ	فاتح اللون
چای کَمرَنگ	شاي خفيف
پُررَنگ	غامق
چایِ پُررَنگ	شاي ثقيل
نِصف	نصف
نَمَك	ملح
آبلیمو	عصير ليمون
خوشمَزِه	لذيذ الطعم
شیرین	حلو
لابُد	من المحتمل ـ بالتأكيد
قَند	سكر قند

درس سوم :

سروان یزدی هرروز صبح ساعت هشت پامیشود . کمی ورزش میکند بعدبه مستراح وحمّام میرود وباآب داغ حمّام میگیرد. او همیشه سرش رابا

صابون مایع میشوید، ولی فقط هفته ای یک بارسرش رامیشوید. بعد ازحمّام گرفتن خودش باحوله خشک میکند وبعد باریش تراش برق صورتش رامیتراشد . بعد از تراشیدن ریش دندانش رابا سواک وخمیر دندان مسواك میزند ، موهایش رادرجلوی آئینه شانه میکند .

بعد ازشانه کردن مو، زیرپیراهن وزیر شلواری ولباسهایش رامیپوشد بمدرسه میرود .

- سؤالات :

١ ـ مروان یزدی صبحها چه کار میکند ؟
٢ ـ او صبحها ورزش میکند ؟
٣ ـ بعد از ور زش چه کار میکند ؟
٤ ـ او با آب نیم گرّم حمام میگیرد ؟
٥ ـ سرش را باچه میشوید ؟
٦ ـ هفته ای چند بار سرش را میشوید ؟
٧ ـ او تیغ مصرف میکند یا ریش تراش برق ؟
٨ ـ او خمیر دندان مصرف میکند یاکردِ دندان ؟
٩ ـ موهایش راکجا شانه میکند ؟
١٠ ـ بعد از شانه کردن موهایش چه کار میکند ؟

- تمرینات :

١ ـ وقتی درس جواب میدهید از جایتان پا میشوید ؟
٢ ـ وقتی از خواب پا میشوید به مستراح میروید ؟
٣ ـ [illegible] داغ ریش میتراشید ؟
٤ ـ که با آب نیم گرّم حمام میگیرد ؟
٥ ـ آن شاگرد سرش را میشوید ؟

٦ ـ موهای شما زیاد چرب میشود ؟
٧ ـ وقتی موهایتان چرب وکثیف میشود چه کار میکنید ؟
٨ ـ دست های من کثیف است ؟
٩ ـ وقتی دستتان کثیف میشود چه کار میکنید ؟
١٠ ـ برای شستن مو صابون بهتر است یاشامپو ؟
١١ ـ چند حوله در حمامتان هست ؟
١٢ ـ بعد از حمام گرفتن . چه کار میکنید ؟
١٣ ـ شما ریش تراش برق دارید ؟
١٤ ـ که باریش تراش برق ریشش را میتراشد ؟
١٥ ـ شما کرد داندان مصرف می کنید یاخمیر داندان ؟
١٦ ـ روزی چند بار دندانتان را مسواك میزنید ؟
١٧ ـ موهایتان رادر حمام شانه میکنید یادر اطاق خواب ؟
١٨ ـ او بیشتر از شما کار میکند ؟
١٩ ـ شما بیشتر از دوستان کار میکنید ؟
٢٠ ـ صبحها حمام میگیرید یاشبها ؟ بیشتر صبحها حمام میگیرم .
٢١ ـ شبها در منزل چه کار میکنید ؟
٢٢ ـ شبها بیشتر در منزل میمانید ؟
٢٣ ـ چند زیر شلواری وزیر پیراهنی خریدید ؟
٢٤ ـ برای نوشتن تکلیفتان چقدر وقت صرف میکنید ؟
٢٥ ـ برای لباس پوشیدن بچقد وقت صرف میکنید ؟
٢٦ ـ سوپ هنوز داغ است ؟
٢٧ ـ چای داغ دوست دارید ؟
٢٨ ـ او باآب نیم گرم حمام میگیرد ؟
٢٩ ـ غذای چرب دوست دارید ؟
٣٠ ـ او غذای چرب دوست ندارد ؟

۳۱ ـ باکرد دندان دندانتان میشوئید ؟

۳۲ ـ ایشان چه کرد دندانی مصرف میکنند ؟

۳۳ ـ روزی چند دفعه موهایتان راشانه میکنید ؟

۳۴ ـ او صبحها سرش راشانه میکند ؟

۳۵ ـ شماکی سرتان راشانه کرده اید ؟

۳۶ ـ او چند لباس زیر خریده است ؟

۳۷ ـ بچه وسیله ای بمنزل رفتید ؟

۳۸ ـ دوستتان بچه وسیله ای بمدرسه آمد ؟

۳۹ ـ برای رفتن بمنزل وسیلهٔ دارید ؟

۴۰ ـ برای حاضر کردن درستان شبی چند ساعت وقت صرف میکنید ؟

۴۱ ـ برای درست کردن صبحانه چقدر وقت صرف کردید ؟

۴۲ ـ برای لباس پوشیدن زیاد وقت صرف میکنید ؟

۴۳ ـ دیشب کجا شام صرف کردید ؟

۴۴ ـ معمولاً در منزل شام صرف میکنید ؟

۴۵ ـ او در رستوران کارمل شام صرف کرد ؟

۴۶ ـ دیروز کجا ناهار صرف کردید ؟

۴۷ ـ شبها تمام وقتتان صرف درس خواندن میشود ؟

۴۸ ـ برای نوشتن این کتاب زیاد وقت صرف شده است ؟

۴۹ ـ چقدر ازوقتتان صرف خواندن میشود ؟

۵۰ ـ چقدر از وقتتان صرف درست کردن صبحانه میشود ؟

درس چهارم

... به دانشکدهٔ هنر های زیبا میرود . در آنجا نقاشی باآب رنگ ، ورنگ روغن را یاد میگیرد . او نقاشی میناتور را زیاد دوست ندارد وبیشتر نقاشی های او به سبك جدید است . استادان دانشکده ازکار پروین بسیار راضی هستند وفکر میکنند که در آتیه خیلی پیشرفت خوا هد کرد . کارهای او رادر کلاس های دانشکده گذاشته اند وهرکس که آنها را به بیند

بزودی میفهمد که او درکارش مهارت زیادی دارد . پروین سال دیگر دانشکده را تمام میکند وخیال دارد به پاریس برود تادر آنجا با کارهای سایر استادان بزرگ آشنا شود .

ـ سؤالات :

۱ ـ پروین بکدام دانشکده میرود ؟
۲ ـ در دانکشده چه یاد میگیرد ؟
۳ ـ او باآب رنگ نقاشی میکند ؟
٤ ـ بارنگ روغن هم نقاشی میکند ؟
٥ ـ نقاشی میناتور رادوست دارد ؟
٦ ـ نقاشی او بچه سبکی است ؟
۷ ـ استادان از کار پروین راضی هستند ؟
۸ ـ پروین در آتیه پیشرفت میکند ؟
۹ ـ او در کارش مهارت دارد ؟
۱۰ ـ کِی دانشکده را تمام میکند ؟

ـ تمرینات :

۱ ـ شما بدانکشدهٔ هنر های زیبا میرفتید ؟
۲ ـ در دانسکدهٔ هنر های زیبا چه یاد گرفتید ؟
۳ ـ او دانشکدهٔ هنر های زیبا را تمام کرده است ؟
٤ ـ دوست شما به هنر ستان هنر های زیبا میرود ؟
٥ ـ که شاگرد هنر ستان هنر های زیبا است ؟
٦ ـ شما در قسمت معماری تحصیل میکنید ؟
۷ ـ او در قسمت مجسمة سازی تحصیل میکند ؟
۸ ـ او معماری رادر کدام دانشکده یاد گرفته است ؟
۹ ـ معلم های قسمت معماری را میشناسید ؟
۱۰ ـ او در قسمت معماری درس میدهد ؟

۱۱ ـ شما نقاشی راد وست دارید ؟
۱۲ ـ از نقاشی سبك جدید خوشتان میآید ؟
۱۳ ـ نقاشی رادر کجا یاد گرفتید ؟
١٤ ـ باسبك نقاشی «پیکاسو» آشنائی دارید ؟
۱۵ ـ دوست شما خوب نقاشی میکند ؟
١٦ ـ او در هنر ستان نقاشی یاد گرفت ؟
۱۷ ـ او مجسمه سازی یاد میگیرد ؟
۱۸ ـ شما در قسمت مجسمه سازی کار میکنید ؟
۱۹ ـ شما مجسمه سازی یاد مید هید ؟
۲۰ ـ در مدرسه زبان ارتش فارسی یاد مید هید ؟
۲۱ ـ من چه زبانی یاد میدهم ؟
۲۲ ـ که بشما فارسی یاد مید هد ؟
۲۳ ـ ازکار های دستی خوشتان میآید ؟
٢٤ ـ که بشما انگلیسی یاد داد ؟
۲۵ ـ که بشما فارسی یاد داد ؟
٢٦ ـ که کار های دستی را بشما یاد میدهد ؟
۲۷ ـ کارهای دستی ایران رادیده اید ؟
۲۸ ـ در هنر ستان چه یاد مید هند ؟
۲۹ ـ در هنر ستان چه یاد گرفتید ؟
۳۰ ـ دختر او به هنر ستان هنرهای زیبا میرود ؟
۳۱ ـ در اطاقتان قالی دارید ؟
۳۲ ـ قالی اطاق شما چه رنگ است ؟
۳۳ ـ در منزلتان چند قالی دارید ؟
٣٤ ـ قالی های ایران خوب است ؟
۳۵ ـ قالی باف رادر کجا یاد مید هند ؟

٣٦ ـ در هنر ستان میشود قالی باف یاد گرفت ؟

٣٧ ـ او در هنرستان قالی باف یاد گرفته ؟

٣٨ ـ امریکا قالی ایرانی وارد میکند ؟

٣٩ ـ دختر شما زری باف یاد میگیرد ؟

٤٠ ـ چند سال طول میکشد تا زری باف یاد بگیرید ؟

٤١ ـ زری باف مشکل است ؟

٤٢ ـ در هنر ستان کلاس زری بافی دارند ؟

٤٣ ـ هفته ای چند ساعت زری باف یاد میدهند ؟

٤٤ ـ در هنر ستان منبت کاری هم یاد میدهند ؟

٤٥ ـ هر روز منبت کاری یاد میدهند ؟

٤٦ ـ میناتور کاری چطور ؟

٤٧ ـ که میناتور کاری بشاگردان یاد میدهند ؟

٤٨ ـ او بامیناتور کاری اشنائی دارد ؟

٤٩ ـ باچه زبانهائی اشنائی دارید ؟

٥٠ ـ شمادر نقاشی استاد هستید ؟

٥١ ـ او در مجسمه سازی استاد است ؟

٥٢ ـ که در منبت کاری استاد است ؟

٥٣ ـ مردم اصفهان در میناتور کاری استادند ؟

٥٤ ـ استاد در کارش مهارت دارد ؟

٥٥ ـ استاد ان در کار شان مهارت دارند ؟

٥٦ ـ معلم شما در زبان فارسی مهارت دارد ؟

٥٧ ـ او در دانشکدهٔ کشاور زی درس میدهند ؟

٥٨ ـ او استاد دانشکدهٔ کشاور زی است ؟

٥٩ ـ شما استاد دانشکدهٔ هنر های زیبا هستید ؟

٦٠ ـ او استاد دانشکدهٔ افسری است ؟

٦١ ـ او استاد دانشکدهٔ پزشکی است ؟

٦٢ ـ شما بکدام دانشکده میروید ؟
٦٣ ـ در نظر دارید نقاشی یاد بگیرید ؟
٦٤ ـ او در نظر دارد مینیاتور کاری یاد بگیرد ؟
٦٥ ـ بانقاشی آشنائی دارید ؟
٦٦ ـ بارنگ وروغن نقاشی میکنید ؟
٦٧ ـ بانقاشی آب رنگ آشنائی دارید ؟
٦٨ ـ شما مُنبّت کاری بلدید؟
٦٩ ـ در هنرستان منبت کاری یاد گرفتید ؟

جـ لغات :

هنر	الفن
هنر های زیبا	الفنون الجميلة
دانشکدهٔ هنرهای زیبا	كلية الفنون الجميلة
معماری	الهندسة المعمارية
نقاشی	النقش ـ الرسم
نقاشی کردن	إن يرسم
نقاشی میکنم	أرسم
نقاشی کردم	رسمت
باید نقاشی کنم	يجب أن أرسم
مُجسّمه سازی	صناعة النحت
یاد دادن	أن يعلم
یاد میدهم	أعلم
یاد دادم	علمت
باید یاد بدهم	يجب أن أعلم
کارهای دستی	الأعمال اليدوية
هنرستان هنرهای زیبا	مدرسة الفنون الجميلة
قالی	سجاده

قالی باف	نسج السجاد
زری باف	النسج المطرز ـ التطريز
اُستاد	استاذ ـ خبير
استادان	اساتذة ـ خبراء
مهارت داشتن	أن يكون خبيرا ـ ماهرا ـ أن يتفوق في
مهارت دارم	أنا ماهر ـ خبير
منبت کاری	عمل التطعيم
مینیاتور کاری	الزخرفة
آشنائی داشتن	أن يكون معروفا
آشنائی داشتم	كان لدى معرفه
رنگ روغن	ألوان زيت
آب رنگ	ألوان ماء

درس پنجم :

مطروح شهر زیبائي است . این شهر منظره هاي بسیار جالب دارد . یکي ازروزها باخانم وبچه هایم براي گردش بکارمل رفتیم . هوا بسیار خوب وآفتابی بود . دخترم پروین از من خواهش کرد که براي تماشا پلاژ مطروح بر ویم . پلاژ خیلي شلوغ بود وجمعیت زیادي برای گردش وشنا به پلاژ آمده بودند . بیشتر مردم روی شنها دراز کشیده واز هواي خوب وآفتابي آن روز لذت میبردند . پروین که لباس شنایش را پوشیده بود میخواست در آن پلاژ شنا کند . خانم نمیخواست باو اجازه بدهد ومیگفت که دریا موجهاي خطرناك دارد وممکن است که او درآب غرق شود . پروین گفت که در آب زیاد جلو نخواهد رفت . خانمم به او اجازه داد که براي نیمساعت براي شنا برود . ولي چون آب خیلي سرد بود اوپس ازچند دقیقه برگشت وخودش رابا حوله خشك کرده روي شنهاي گرم دراز کشید . آن روز تا ساعت هفت در پلاژکارمل بودیم . چون هوا هم داشت کم کم تاریك میشد ، تصمیم گرفتیم که قبل ازتاریکي بمنزلمان مراجعت کنیم .

لغات معاني المفردات

پلاژ	شاطئ - بلاج	کم کم	بالتدریج - قلیلاً قلیلاً
باصفا	صافي - ممتع	تاریك شدن	ان یصبح مظلماً
قدغن بودن	ان یکون ممنوعاً	تاریك میشود	یظلم
قدغن است	ممنوع	تاریك شد	اصبح مظلماً
قدغن بود	کان ممنوعاً	تاریکي	الظلام
ممکنست قدغن باشد	من الممکن ان یکون ممنوعاً	جلوها	المجاوره - القریبة
موج	موج		
خطرناك	خطیر		

۱ ـ مطروح چطور شهري است ؟

۲ ـ روزي كه با خانم وبچه هايم بگردش رفتيم هوا چطور بود ؟

۳ ـ دخترم ازمن خواهش كرد كه بآنجا برويم ؟

٤ ـ بلاژمطروح آنروز شلوغ بود ؟

٥ ـ چرا خانم نميخواست به پروين اجازه دهد شنا كند ؟

٦ ـ پروين چه گفت ؟

۷ ـ بالاخر ، خانم به پروين اجازه داد شنا كند ؟

۸ ـ چرا پروين بيشترازچند دقيقه شنا نكرد ؟

۹ ـ تاچه ساعتي در پلاژمطروح بوديم ؟

۱۰ ـ چرا تصميم گرفتيم ساعت هفت بمنزل مراجعت كنيم ؟

درس ششم :

يكي از عمليت مهم نظامی پيشروی، بطرف خطوط دشمن ميباشد . پيش از شروع به پيشروی ، نقشه عمليات زير نظر فرمانده عمليات تهيه ميشود . پس از اينكه نقشه عمليات حاضر شد ، فرمانده دستور حركت ميدهد ، معمولا سر بازان طبق نقشه عمليات پيشروی ميكنند . بيشتر اوقات سربازان بايد از شبكة های مين عبور كنند وفرمانده بآنها دستور ميدهدكه در دو صف پشت شني تانك حركت كنند . علت اينكار اينست كه تانك مين ضد نفر را منفجر ميكند و در نتيجه تلفات سر بازان كمتر ميشود . البته تصميم فرمانده چه در حمله وچه در دفاع بسته به اوضاع رزمی است . آنهائيكه در جنگ بوده اند ميدانند كه هميشه نميشود يك نوع تاكتيك را بكار برد.

سؤلات — پرسشها

۱ — یکی از عملیات مهم نظامی چیست ؟

۲ — نقشه عملیات کی تهیه شود ؟

۳ — نقشه عملیات زیر نظر که تهیه میشود ؟

٤ — فرمانده کی دستور حرکت میدهد ؟

ه — سر بازان طبق کدام نقشه پیشروی میکنند ؟

٦ — سر بازان بایداز شبکه مین عبور کنند ؟

۷ — تصمیم فرمانده بسته به چیست ؟

۸ — آیا همیشه میشودیك نوع تاکتیك را بکار برد ؟

المفـــردات

میـــن	لغـــم
مین گذاشتن	ان یلغم
شبکهٔ مین	شبكة الألغام
تانك	دبابة
مین ضد تانك	لغم مضاد للدبابات
تاکتیك	فن تنظيم القوات
اوضاع رزمی	أوضاع المعركة

درس هفتم :

یکي ازفیلمهائي که بوسیلهٔ اداره اطلاعات وروابط فرهنگي ایران وامریکا تهیه شده است فیلم "پایتخت کشور ما است "

این فیلم باهمکاري اداره هنرهاي زیباکه جزو وزارت فرهنك است تهیه شده است . درین فیلم نشان میدهند که تهران در دامنه کوههاي البرز واقع شده ومناظر بسیار زیبائي دارد . ساختمانهاي تهران از نظر معماري بسبك بناهاي اروپائي ساخته شده است . یکي از ساختمانهاي جالب تهران باشگاه‌افسران‌است . این باشگاه همه نوع وسائل تفریح وپذیرائي دارد .

بعد باشگاه إفسران سردر شهرباني رانشان میدهند که بسبك تخت جمشید ساخته شده است . بعد ازان کاخ داد گستري رامیبینیم که در آنجا به تمام کارهاي قضائي کشور رسیدگي میکنند .

بانك ملي ایران درخیا بان فردوسي قرار گرفته است . این مؤسسه بزرگترین مؤسسه اقتصادي کشوراست وبمردم درکارهاي بازرگاني واقتصادي کمك میکند .

سؤالات

١ - فیلم مناظر ایران راچه اداره اي تهیه کرده است ؟

٢ - این فیلم راجع به چیست ؟

٣ این فیلم باهمکاري چه موسسه دیگري تهیه شده است ؟

٤ - اداره هنرهاي زیبا جزو چه کوهي واقع شده است ؟

٥ - تهران دردامنه چه کوهي واقع شده است ؟

٦ - ساختمانهاي تهران بچه سبکي ساخته شده است ؟

٧ - درباشگاه افسران همه نوع وسائل تفریح هست ؟

۸ - سردر شهربانی بچه سبکی ساخته شده است ؟

۹ - درکاخ دادگستری بچه چیزهائی رسیدگی میشود ؟

۱۰ - بانك ملی ایران چه نوع مؤسسه ای است وچه کارهائی میکند ؟

کفاشی - ابری که درخیابان لاله زار واقع شده است یکی از کفا شیهای معروف تهران میباشد .

دارین مغازه همه نوع کفش میفروشند ودر ضمن مشتریان میتوانند هونوع مدلی که میخواهند سفارش بدهند .

آقای راد یك جفت کفش چرمی برای روز ویك کفش جیر برای شب لازم داشت .

کفش جرمی را دوخته خرید ولی کفش جیر باندازه پایش ندا شتند ، بنابراین سفارش وادیك جفت برایش بدوزند .

اقای راد قیمت کفش چرمی رابه صندوق پرداخت وپنجاه تومان هم برای کفش جیرش بیعانه داد .

فروشنده قبض آنرانوشت به او داد قرار شد که ماه بعد برود وکفشش وا بگیرد .

مکالمهٔ	محادثه

۱ - آقاچه فرمایشی دارید ؟

یك جفت کفش سیاه لازم دارم .

۲ - چه مدلی میخواهید ؟

ازآن مدل ایتالیائی که در ویترین است خوشم میاید .

۳ - جیر میخواهید یا چرمی ؟

چرمی میخواهم .

٤ - نمره کفشتان چند است ؟

نمره کفشم « ٤٤ » است .

۵ - بفر مائید این کفش را امتحان کنید .

قدش اندازه است ولی پنجه اش تنگ است .

۶ - این یکی پنجه اش پهن تراست ، ببینید چطور است .

بسیار خوب وراحت است .

۷ - دیگر چیزی لازم ندارید ؟

یك جفت کفش پاشنه بلند برای خانمم میخواهم .

۸ - متسفانه کفش زنانه دوخته نداریم ولی سفارشی میدوزیم .

پس خانمم بعداً میاید وسفارش میدهد .

۹ - بسیار خوب ، اگراین کفش را میخوا هید قبضش را بنویسم .

بله ، لطفا قبضش را بنو یسید .

۱۰ - خواهش میکنم ۱۵۰ تومان به صندوق بپر دازید .

خیلی خوب ، تاشما کفشها را توی جعبه بگذا یدمن پول را بصندوق میدهم .

- تمرینات

۱ - اتومبیلتان چه مدلی است ؟

۲ - تلویزیون شما چه مدلي است ؟

۳ - کفش شما مدل ایتالیا است ؟

٤ - لباس او مدل پاریس است ؟

۵ - کت شما جیراست ؟

۶ - ازکت جیر خوشتان میاید ؟

۷ - او کفش جیر پوشیده است ؟

۸ - کیف شما جیراست ؟

۹ - اوکت چرمی دارد ؟

۱۰ - کت چرمی گرانتر است یا کت جیر ؟

۱۱ - از کفش چرمی بیشتر خوشتان میاید یا کفش جیر ؟

۱۲ - قیمت کت چرمی چقدر است ؟

۱۳ - کیف چرمی خانمتان چه رنگ است ؟

۱٤ - کفشتان را امتحان کردید ؟

۱۵ - او کفشش را امتحان کرد ؟

۱٦ - قبل از اینکه کفش بخرید آن را امتحان میکنید ؟

۱۷ - کفش سیاهی راکه امتحان کردید اندازه بود ؟

۱۸ - کفش جیری راکه امتحان کرد اندازه است ؟

۱۹ - این کفش اندازه شما است ؟

۲۰ - این لباس اندازه خانمتان است ؟

۲۱ - لباس دختر تان اندازه است ؟

۲۲ - پنجه پای شما پهن است ؟

۲۳ - پنجه کفشتان راحت است ؟

درس - لغات

مُدل	موديل
ویترین	فاترينه
جیر	جلد شامواه - لامع
کفشِ جیر	حذاء شمواه
چرَم	جلد
چَرمی	جلدی
امتحان کردن	ان يقيس - يختبر

امتحان میکنم	آقیس
امتحان کردم	قست
باید امتحان کنم	یجب ان أقیس
اندازه بودن	ان یناسب - یلیق
اندازه است	مناسب
اندازه نیست	غیر مناسب
اندازه بود	کان مناسباً
ممکنست اندازه باشد	من الممکن ان یناسب (یلیق)
پَنجه	مشط الرجل
تَنك	ضیق
گُشاد	واسع کبیر - غیر مربوط باحکام
پَهن	واسع
پاشنه	کَعب الحذاء
پاشنه بلند	کعب عالی
پاشنه کوتاه	کعب واطی
سفارشی	موصی علیه - تفصیل
سفارش دادن	ان یطلب - یوصی علی
قَبض	ایصال استلام
صَندوق	الخزینه
جَعبه	کیس
کَفّاش	محل الاحذیة
کَفّاشی	صانع الاحذیه

قَرار شدن	ان يناسب ان يُقرر
قرار شد	ناسب قرر
دَستِ کَم	على الاقل
زَنانه	نسائی
فُروشَندِه	بائع

بسم الله الرحمن الرحيم
زبان فارسی

کریم خان زند

یکی از سرداران سپاه نادر کریم خان زند بود وی پس از کشته شدن نادر با تلاش وکوشش ، بر سرداران شورشی غلبه کرد وبر همه ایران جز خراسان تسلط یافت کریم خان با این که پس از این پیروزیها شاه ایران بود . هرگز راضی نشد خود را شاه بنامد وبه لقب وکیل الرعایا اکتفا کرد از این جهت در تاریخ به نام کریم خان وکیل معروف شد .

او شیراز را پایتخت خود قرار دادو بناهای مهمی به دستور او ساختند از جمله مسجد و بازار وکیل که اکنون نیز پابرجاست .

کریم خان صفات ویژه ای داشت : از جنك وخونریزی تا زمانی که بر او تحمیل نمی شد دوری می کرد دشمن راتا زمانی دشمن می دانست که شکست نخورده باشد . بعد از شکست ، با زو مهرباني مي کرد وپناهش می داد .
کریم خان در اواخر عمر ش بصره را از دست ترکان عثماني کرفت وبر قلمرو خود افزود .

افشاریان

افغانها بیست سال بر ایران حکومت کردند . ولي مردم ایران آرام ننشستند . آنان به پاخاستند و باکمك نادرقلي افشار دست بیکانکان را از کشور کوتاه کردند و حکومت افغانها را برانداختند .
پس از چندي نادر با تأیید عده اي از بزرکان که آنان را در دشت مغان جمع کرده بود . به پادشاهي رسید . نادر بعد از تاجکذاري و تشکیل سلسله افشاریان به افغانستان رفت وچند شهر مهم بلخ ، کابل وقندهاررا تصرف کرد . سپس به هندوستان حمله برد . محمد شاه کورکاني که بر هندوستان حکومت مي کرد ، به

مقابله با نادر برخاست ، ولي به سختي شکست خورد و دهلي پايتخت هند به دست سپاه نادر افتاد . وقتي که دهلي به تصرف نادر درآمد دستور قتل عام مردم را صادر کرد ، و به اين ترتيب عده زيادي از مردم بي گناه به قتل رسيدند . محمد شاه تسليم شد ولي نادر او را به سلطنت هندوستان باقي گذاشت وخودش با غنيمتهاي بسيار به مشهد که پايتخت او بود ، بازگشت .

نادر در اواخر عمر بسيار تندخو و خشن شده بود تا انجا که حتی تنها پسرش رضاقلی میرزا را بر اثر سوء ظن کور کرد . سر انجام به دست سردار ان سپاه که از دست او به تنگ آمده بودند ، کشته شد . با کشته شدن نادر میان جانشینان او جنگ ونزاع درگرفت و باردیگر امیران محلي شورش کردند .

درس دهم : —

ابو علی سینا
دانِشمَندِ بُزرگِ ایران

درحُدودِ هِزار سالِ پیش ، در یکی از شَهر هایِ ایران پسری به دُنیا آمد . مادَرش نام او را « حُسین » گذاشت . حُسین ازپَنج سالگی شُروع به دَرس خواندَن کَرد . او با عَلاقهٔ بسیار . دَرس خواند و به سرعَت پیشرَفت کَرد . کِتاب رابیش از هَرچیز دوست می داشت وَبه تَدریج بَرایِ خُود (= بخودش) کِتابخانهٔ کوچکی دُرست کَرد . هرجا کِتابِ تازه ای می دید ، می خرید .. آن را بادِقت می خواند وَدر کِتابخانه اَش نِگاه می داشت . حُسین در هِجدَه سالِگی پِزشکِ ماهِر وَمَشهوری شُد . در این مُوقع به او اَبو علی سینا می گفتَند . ابو علی سینا بسیار مِهرَبان بود وبیمارهای مُحتاج را به رایگان مُعالِجه می کَرد .

اَبو علی سینا نتیجهٔ تَجرِبه ها وَمُطالِعه هایِ خود رادر کِتابهایِ بسیاری نِوِشته است . کِتابهایِ این دانِشمَند ایرانی رابه زبانهایِ گوناگون تَرجمه

کَرده اند . هَنوزهم در دانشگاههایِ بُزرگِ جَهان ، کِتابهایِ این دانشمند بُزرگ را مطالعه می کُنَند .. ابن سینا ، طَبیب ودانشمَندِ بُزرگِ ایران ، در پنجاه وهَشت سالِگی درگُذشت . یکی از کِتابهایِ مَعروفِ ابن سینا « قانون » است که آن را در عِلمِ طِبّ نِوِشته است .

آرامگاه او در شَهرِ هَمِدان است .

تمرین

جوابِ سُوالهایِ زیر را به صورتِ جُمله بِنویسید :

۱. وَقتی که اَبو علی سینا دَر گُذَشت چَند سال داشت ؟

۲. ابو علی سینا در کُدامِ شهر از دُنیا رَفت ؟

۳. نامِ کِتاب مَعروفِ او چیست ؟

٤. اَبو علی سینا در کُدام کِشورَ مُتوَلّد شد ؟

٥. آیا اَبو علی سیناء فَقَط یِك کتاب نِوشته است یابیشتَر ؟

٦. اَبو علی سینا دَرس خواندَن را از چه سِنّی شروع کَرد ؟

٧. ابن سینا در چه سِنّی پِزشکِ معروفی بود ؟

٨. از کُجا می دانیم که ابن سینا مَردی مِهرَبان بود ؟

٩. آیا به دَرس خواندَن و مُطالِعه علاقه داشت ؟

١٠. از کِی به او اَبو علی سینا می گُفتند ؟

تمرین

جملة بِسازید :

۱. سینا، کِتاب ، اَبو علی ، هَر ، بیش ، چیز ، از ، را ، « دوست داشتن » .

۲. ابو علی ، قبل ، سال ، دَر ، هِزار ، سینا ، حُدودِ ، ایران ، در ، « مُتَوَلِّد شُدن » .

۳. او ، دَرس ، به ، خواندن ، فَراوان ، عَلاقهٔ ، « داشتَن » .

٤. به ، بَرایِ ، تَدریج ، کِتا بخانهٔ ، او ، خُود ، کوچک ، ـــ ی ، « دُرُست کَردَن » .

٥. تازه ای ، آن ، هَر ، کِتابِ ، جا ، را ، « دیدَن ، خَریدَن » .

٦. ابو علی سینا ، بسیار ، پِزِشکِ ، مهربان ، ـــ ی ، « بودن »

٧. تَجربه ، نَتیجهٔ ، ها او ، ـــ ی ، را ، خُود ، کِتابهایِ ، در ، گوناگون ، « نوشتن » .

٨. دَر ، پَنجاه ، سِنّ ، هَشت ، و ، سالِگی ، او ، « دَر گُذَشتَن »

٩. سینا ، ابو علی ، شَهرِ ، دَر ، هَمِدان ، دُنیا ، از ، « رَفتَن » .

١٠. کتابها ، او ، ـــ یِ ، را ، زبانهایِ ، گوناگون ، به « تَرجمه کَردَن » .

درس یازدهم
دوست نادان مگزین

مرزبان نامه یکی از کتابهای مشهور درزبان فارسی است دراین کتاب مانند کلیله ودمنه داستانهای فروانی از زبان جانوران می خوانیم بیشتراین داستانها حاوی پند واندرزو دستورها برای زندگی است. مرزبان نامه را مرزبان بن رستم از فرما نروایان طبرستان در قرن جهارم به زمان طبری تألیف کردو د رقرل هفتم سعد الدین موراوین آن رابه فارسی درآورد وداستان شغال فرسوار باتصرف وتلخیص ازین کتاب نقل شدة است .

شغالی به کنار باغی خانه داشت . هر روز از سوراخ دیوار درباغ می رفت هو از انگور و میوه می خورد و تباه می کرد ، تا باغبان از او بستوه آمد . یک روز شغال را در خواب غفلت گذاشت وسوراخ دیوار را گرفت واستوار کردنید وشغال را در دام آرودو به زخم جوبش بیهوش گردانید . شغال خود را مرده ساخت ، جندانکه باغبان او را برداشت و از باغ بیرون انداخت . جون بخود آمد پابکشان ولنگان می رفت . با گرگی در بیشه ای آشنایی داشت ؛ به نزدیک او شد گرگ جون او را دید پرسید : « موجب این بیماری وضعف جیست ؟ » شغال گفت : « سرگذشت من جنان است که گوش دوستان طاقت شنیدن آن ندارد بلکه اگر بر دل سنگین دشمنان خوانم جون موم نرم گردد وبر من بسوزد ؛ بااین همه آرزوی دیدار ترا داشتم .» گرگك گفت : « دوست را جیست به ز دیدن دوست ؟ شما آمدی وشادیها آوردی ... لیکن من سه روزه شکار کرده وخورده ام ، امروزجون تومهمان عزیز رسیدی وما حاضری نیستاکم حاضر کینم ناجار به صحرا بیرون روم ، باشدکه صیدی توانم آورد » .

شغال گفت : « مرا در این نزدیکی خری آشناست ، بروم و او رابحیله در جنگال تو اندازم که جند روز طعمة ما را بشاید » گرگ گفت : « اگر زحمتی نیست بسم الله » شغال از آنجا برفت به در دیهی رسید ، خری را بر در آسیابی ایستاده دید ؛ نزدیک او رفت و از رنج

روزگارش برسید و گفت : « ای برادرتاکی مسخّر آدمیزاد بایدباشی و جان خود رادر این عذاب بفرسایی ؟ » .

خر گفت : « از این محنت جاره نمی دانم.» شغال گفت : « مرا در این نواحی به مرغزاری وطن است که عکس سر سبزی آن بر گنبد سبز آسمان می زند ؛ صحرایی از قوسِ قزح رنگین تر ، واز آفت دَد و دام خالی ؛ اگر می خواهی آنجا رویم تا هر دو در مصاحبت یکدیگر زندگانی بسر بریم .» خر این سخن راساز کار یافت وبا شغال براه افتاد . شغال گفت : « من از راه دور آمده ام ؛ اگر مرا ساعتی بریشت گیری تا آسایشی یابم ، همانا زودتر به مقصد رسیم .» خر فرمانبر دار شده شغال بریشت او جست ومی رفت تابه نزدیکی آن بیشه رسید . خراز دور نگاه کرد گرگی رادید ، باخود گفت : « به پای خود استقبال مرگ می کنی وبه دست خویش در دام هلاک می آویزی .» ... بر جای خود بایستاد وگفت : « ای شغال ، اینک آثار آن مرغزار از دور می بینم وبوی ریاحین به مشام من می رسد واگر من می دانستم که جایگا هی بدین خرّمی وتازگی داری یکباره می آمدم ؛ امروز بازگردم ، فردا آماده عزم اینجا کنم .» .

شغال گفت : « عجب دارم که کسی نقد را به هوای نسیه از دست دهد. » .

خر گفت : « راست می گویی ، امّا من از یدر یندنامه ای دارم که دائماً با من باشد و شب به گاه خفتن زیر بالین خود نهم ، وبی آن خوابهای پریشان بینم . آن رابردارم وباخود بیاورم .» شغال اندیشه کرد که « اگر تنها رود باز نیاید ... لیکن در این جه می گوید بر موافقت او کارمی باید کرد ؛ من نیز باز گردم واورا بازگردانم .»

پس گفت : « نیکو می گویی ، کار بر یند یدر نشان کفایت است واگر از آن یندها جیزی یاد داری .. از من دریغ مدار .» خر گفت : « جهاز یند است : اوّل آنکه هرگز بی آن یندنامه میاش ، سه دیگر بر خاطر ندارم که

در حافظهٔ من خللی هست . چون آنجا رسم از پندنامه بر تو خوانم .» شغال گفت: «اکنون بازگردیم وفردابه همین قرار رجوع کنیم» خروی به راه آورد ، به تعجیلِ تمام چون مرغ دامْ دریده می رفت تا به ده رسید . خر گفت : « آن سه پند دیگر مرا یاد آمد ، خواهی که بشنوی ؟ » گفت : « بفرمای .» گفت : « پند دوّم آن است که چون بدی پیش آید از بتر بترس . سیّم آنکه دوست نادان مگزین . چهارم آنکه از همسایگی گرگ و دوستی شغال همیشه برحذر باش ! » شغال چون این بشنید دانست که جای توقّف نیست ؛ از پشت خر بجست وروی بگریز نهاد .

کلمهٔ ها و ترکیبهای تازه : —

بسم الله ، دارینجا — شروع کن	در ذهن ، باد
بشاید — شایسته باد، کفایت کند	حاوی — در بر دارنده ، شامل
بفرسایی — از بین ببری ، فرسوده کنی	دد — جانور درنده
ریاحین — گیاهان خوشبو (جمع ریحان)	دیه — ده
سیّم — سوم	ماحضر — خوراکی که در خانه آماده باشد، مستعد
طبرستان — مازندران وحدود اطراف آن	
تعجیل — شتاب	مسخّر — مطیع ، رام
حافظه — نیروی یادگیری و نگهداری مطالب	مگزین — انتخاب مکن

پرسش :

۱— مرزبان نامه چه کتابی است ؟ ۲— چرا باغبان از شغال بستوه آمده بود؟ ۳— باغبان شغال را چگونه به دام انداخت ؟ ٤— شغال به چه حیله ای از باغ بیرون رفت ؟ ٥ — شغال پایکشان و لنگان به کجا رفت ؟ ٦ — شغال در جواب گرگ که پرسید : « موجب این بیماری وضعف

چیست؟ » چه پاسخ داد ؟ ۷ – شغال چرا می خواست بحیله خری را که آشنایش بود در جنگال گرگ بیندازد ؟ ۸ – خر در پاسخ چه سؤالی به شغال گفت : « از این محنت جاره نمی دانم »؟ ۹ – چرا خر باشغال موافقت کرد ؟ ۱۰ – وقتی که شغال بر خر سوار شدو به نزدیکی بیشه رسیدند خرچه دید ؟ ۱۱ – خر با خود چه گفت ؟ ۱۲ – شغال چرا گفت : « عجب دارم که کسی نقدراً به هوای نسیه از دست دهد . » ؟ ۱۳ – شغال وقتی فهمید که خر می خواهد برای آوردن پندنامه به ده برگردد چه اندیشید ؟ ۱۴ – پند اوّل چه بود ؟ ۱۵ – پند دوَم چه بود ؟ ۱۶ – پندسوَم چه بود ؟ ۱۷ – پند چهارم چه بود ؟ ۱۸ – شغال وقتی که پند چهارم راشنید چه کرد ؟ ۱۹ – به نظر شما چرا خر پند اوّل را در نزدیکی مر غزار وسه پند دیگر را در ده به شغال گفت ؟ .

تمـرین :

۱ – باهر یک از کلمه ها وترکیبهای زیریک جمله بسازید:
ماحضر مسحز . ، ریاحین، کفایت، برحذر .
۲ – عبارتهای زیر را به فارسی ساده وروان بنویسید :
الف – امروز چون تو مهمان عزیز رسیدی و ماحضری نیست که حاضر کنم ناچار به صحرا بیرون روم ، باشد که صیدی توانم آورد .
ب – ای برادر تاکی مسخّر آدمیزاد باید باشی وجان خودرا در این عذاب بفرسایی ؟
ج – اگر مرا ساعتی بر پشت گیری تا آسایشی یابم همانا زودتر به مقصد رسیم ؟
د – من از پدر پندنامه ای دارم که دائماً با من باشد وشب به گاه خفتن زیر بالین خودنهم ولی آن خوابهای پریشان بینم . آن رابردارم وباخود بیاورم .
هـ – خر روی براه آورد ، به تعجیل تمام چون مرغ دام دریده می رفت تا به ده رسید .

۳ – این جمله کدام مثل رایج را به خاطر شما می آورد :
عجب دارم که کسی نقد را به هوای نسیه از دست دهد .
٤ – در جمله های زیر چه چیز تشبیهی وجود دارد :
خر روی براه آورد ، به تعجیل تمام چون مرغ دام دریده می رفت .
مرا در این نواحی به مرغزاری وطن است که عکس سرسبزی آن بر گنبد سبز آسمان می زند صحرایی از قوس قزح رنگین تر ...
٥ – برای هر یک از کلمه های زیر کلمه های هم معنی پیدا کنید وبنویسید :
بفرسایی ، محنت ، حاضر ، حیله ، موجب ، بیماری ، رنج ، نواحی ، وطن ، دَد ، مصاحبت ، فرمانبردار ، دام ، پریشان ، پند، به خاطر ، هرگز ، تعجیل ، مگزین ، توقف .
٦ – اگر شغال خر وگرگ هر کدام نشانه ونمونهٔ یکی از آدمها باشند صفات و مشخصات آن آدمها را جدا گانه بنویسید .

نیشابور

درس دوازدهم : –

کسانی هستندکه در برابر مصائب ودشواریها بزودی خودرا می بارند وزندگی وهستی خودرا ازد ست می دهند، برعکس کسانی هستندکه دشواریها رابابرد باری تحمّل می کنندومی کوشند تابر سختیها جیرگی یابند، وزندگی سعادت آمیز را از سربگیرند . شهرها نیزهمچون آدمیا نند . شهرها ي بوده که بازلزله یاسیلی یاآتش سوزی وچپاولی که از دشمنی دیده پایداری ازدست داده واز صحنه گیتی نابود شده است برعکس شهر هاي هست که در برابر مصائب وبلا ياي ریشه برانداز پایداری نشان داده وپس ازهر خرابی دوباره روبا بادی نهاده است . نیشابور یکی از شهرها ست که عمری دراز ویرجاده ودپیشت سردارد واکنون، اگرچه عظمت گذشته راندارد، لیکن از آبادانی وخرّمی بی بهره نیست. نیشابور راشابور نخستین پاد شاه ساسانی درسده چهارم میلادی گذاشت=

نام آن درروزگار آن باستان نیوشاهپور بودکه بمعنی (کارخوب شاه) یا (جای خوب شاه) بود .

کمتر شهری در سراسر ایران می توان یافت که به اندازهٔ نیشابور عبرت انگیز و بر خاطره وبارور باشد . شهر برشکوه ونازنین» که روزگار مانند پهلوانان تراژدی» ، بزرگترین عزتها وبزرگترین خواریها رابر او آزموده است . امروز چون به نیشابور پای می گذاریم آن راشهر « کی می بینیم ماننده‌ٔ شهر کهای ایران ، ... ولی به محض اینکه از دیوارها پای بیرون می نهیم وبه کشتزار می رسیم ، جلال ورونق گذشتهٔ شهر فرا یاد می آیده ، جلگه ای وسیع حاصلخیز دیده می شود که گرداگرد آن کوه زیبائی حلقه زده وآسمان بی اندازه پاك است وهوا چنان استکه گوئی بجود یادها وسر گذشتها بدان آمیخته شده .

من در اقامت دور روزهٔ نوروزی خود در این شهر موهبت آن رایافتم که نیشابور را در حالتهای گونا گونش ببینم؛ درشب ، که آسمان نیلگون بود ، نزدیک به سیاه ، وستاره ها بی اندازه فروزان و درشت مي نمودند ، به گاه صبح وبه گاه غروب وحتي ساعتي در هوای بارانی که « ابر آمد وباز بر سر سبزه گریست» ... » وسبزه های شفاف در زیر قطره های آب شسته شدند .

هوا چنان بود که می باید ، نه گرم و نه سرد ، بسیار سبک ولطیف ؛ بنرمی در ریه ها فرو می شد و بر پوست که می وزید به مسامات» بدن راه می یافت . حالت نوازش خواهر انه ای در هوا بود ؛ نسیم ، گویی دست مهربانی بود که بر پیشانی نهاده شود .

رشته کوهی که نیشابور رادر میان گرفته ، در سمت شرق وشمال « بینالود » نامیده می شودو در سمت غرب وجنوب « کوه سرخ » ... بخصوص در قسمت شرق وشمال که به شهر نزدیکتراست ، زیبایی خیره کنندهای دارد . جایی کبود می نماید ، جایی سرخ وجایی بنفش . گنبد و ایوان امامزاده محمد محروق هم در پرتو آفتاب وهم در نوری که شب برایش تعبیه کرده اند هر دو دیدنی است .

صبحگاهی به خیابان بین آرامگاه خیّام و عطّار رفتم تا دمیدن آفتاب را تماشا کنم . خورشید دقیقه ها پیش از آنکه طلوع کند ، کوکبه‌ی اش از پشت کوه نمایان گردید . خرمن عظیمی از نور شیری رنگ به بالا کشیده شد و اندك اندك فزونی گرفت . کمی بالاتر ، لکّه هائی بود ؛ گفتی پاره هایی از حریر نارنجی رنگ و گلی رنگ بود که بر زانوی آسمان انداخته بودند . هر چه خورشید به دمیدن نزدیکتر می گشت ، این لکّه ها در خشانتر وپررنگتر می شدند . پیش از آنکه آفتاب طلوع کند ، پرتوش از دور بر کنگره‌ی کوههای جنوبی وغربی پدیدار شد وسپس به پایین خزید وسرانجام خیلی نرم وشرمگین ، بر کلبه های گلی و کِشته ها افتاد . ناگهان از پس برف اندکی که بر ستیغکها* مانده بود ، خورشید دم زد . شعاعش مثل تیغی به چشم خورد . یکدفعه گفتی دنیا عوض شد . چند لحظه بعد ، همهٔ پیکرش نمایان گردید ، مُتَلألی* وخیره کننده و به طرز وصف ناپذیری باشکوه . مانند دریایی از قَلع مذاب* بود .

دربارهٔ وسعت وعظمت شهرقدیم نیشابور ، ادّعاهای مبالغه آمیزی* شده است وهم اکنون نیز افسانه هایی بر سر زبانهاست . مردم نیشابور معتقدند که دنبالهٔ شهر قدیم هشت فرسخ بوده است که از یک سو به کوه معدنهای فیرزوه * می پیوسته واز سوی دیگر به قدمگاه* ، دلیل آنها آثار خرابه هایی است که در زیر خاك پنهان است ومی گویند که چون هر نقطه از زمین شکافته شود جزئی از این آثار پدیدار می گردد . تا زمانی که سراسر زمین نیشابور مورد مطالعه و کاوش علمی قرار نگرفته در بارهٔ صحّت وسُقم* این معتقدات نمی توان اظهار نظر قطعی کرد . لیکن چون شهر چندین بار جابجا شده بعید نیست که مجموع آبادیها ، مساحت بسیار بزرگی را دربرگرفته باشد ...

نیشابور در زمان خیّام یکی از آراسته ترین شهر های خراسان بوده است . می دانیم که رونق این شهر در روز گار عبد الله طاهر شروع شد که

آن را پایتخت خود کرد . سپس عمرو لیث وامیران سامانی که مرکز حکومت خود رادر آنجا قرار داده بودند، هر یک بر آبادی واهمیّت آن افزودند . مؤرّخین وجغراف نویسان که از یک قرن قبل از خیّام تا روز گار او نیشابور را دیده ووصف کرده اند ، نسبت به زیبائی و عظمت وررونق وپر نعمتی ودلپذیری آن اتفاق نظر * دارند . آنچه از مجموع گفته های اینان برمی آید ، این است که نیشابور شهری بوده است دارای هوای خوش و آب فراوان و کوچه های وسیع زیبا ومیدانها وبازار های بر متاع* و کتابخانه هاو کوشکها ومسجدها .

دربین آن همه نامداران وبزر گان علم وادب که در نیشابور زندگی کرده ومرده اند واسامی آنها نزدیک دوهزار تن در تاریخ نیشابور آمده است ، جای بسی تعجّب است که فقط گور عطّار و خیّام باقی مانده باشد . چون نیشابور ، چه بر اثر جنگ وچه بر اثر زلزله بارها در معرض* زیر ورو شدن وانهدام * قرار گرفته ، تعجّب آور نیست که گورهای دیگر از بین رفته باشد ، تعجّب این است که فقط این دوبر جای مانده اند . آیا این ناشی* از اتّفاق است ویا بدان معناست که آن همه امیر ووزیرو عالم وفقیه وحکیم وادیب * ،هیچکس ارزش عطّار وخیّام رانداشته اند . تردیدی نیست که زمانه غربال داردوتنها دانه های خیلی درشت رانگاه می دارد ...

(برگزیده از مقالات محمّد علی اسلامی ندوشن ، نقل از کتاب جام جهان بین ومجلّة یغما)

ابر آمد وباز بر سر سبزه گریست،

مصراع اوّل	عبرت انگیز = پند آموز ، آنچه شخص را به پند گرفتن وا دارد .
ازیک رباعی خیّام است	
اتّفاق نظر – هم عقیده بودن	فراياد می آید – بیاد می آید
ادیب – نویسندهٔ دانشمند	فیروزه – سنگی قیمتی و آبی

انهدام – ویرانی ، خرابی

بخور – هر مادّه خوشبو که چون در آتش ریزند

بوی خوش بدهد

بلایا – گرفتاریها، سختیها (جمع بلیّه)

بعید– دور

به رشتهٔ تحریر در آمده است – نوشته شده است

ترازدی – نمایشی که موضوعی غم انگیز داشته

باشد وقهرمان نمایش یادشواریها وشکنجه های

سخت روبرو شود

چپاول – غارت

ریشه برانداز – از بین برنده

ریه – شُش

ستیغک – ستیغ کوچک (ستیغ – بلندی کوه)

سقم – نادر ستی

شهرکَ – شهر کوچک

قدمگاه – قصبه ای در نزدیکی نیشابور

کنگره – پستی وبلندی بالای دیوارها

کوکبه – همراهان شاهان و فرمانروایان، در

اینجا نویسنده ، خورشید را به پادشاهی تشبیه

کرده که همراهانش بیشاپیش نمایان می شود

مبالغه آمیز – آمیخته با مبالغه (مبالغه – زیاده

روی)

متاع – کالا ، جنس

متلألی – درخشان ، روشن

مذاب – آب شده ، گداخته

مسامات – سوراخها

معرض – محلّ آشکار شدن

مقالات – مقاله ها ، نوشته ها

نازنین – دوست داشتنی ، گرامی

ناشی – پیدا شونده ، بوجود آینده

پرسش :

۱ - در آغاز این درس ، شهرها به چه تشبیه شده اند ؟ ۲ - نیشابور را چه کسی و در چه زمانی بسیار گذاشت ؟ ۳ - نیوشاهپور یعنی چه ؟ ٤ - روزگار بر نیشابور چه چیزهایی را آزموده است ؟ ٥ - وقتی پای از دیوار های نیشابور بیرون می نهیم چه می بینیم ؟ ٦ - نویسنده لطافت هوای نیشابور را به چه تشبیه کرده است ؟ ۷ - نویسنده چه چیز را در پرتو آفتاب ونور مهتاب تماشایی می داند ؟ ۸ - دربارهٔ شهر قدیم نیشابور چه ادّعاهایی شده است ؟ ۹ - رونق نیشابور در روز گار چه کسی شروع شد ؟ چرا ؟ ۱۰ - چه کسانی بر رونق نیشابور افزودند ؟ ۱۱ - نیشابور در زمان خیّام چگونه بود ؟ ۱۲ - قبر چه بزرگانی در نیشابور ، هم اکنون نیز بر جای است ؟ ۱۳ - منظور از این عبارت چیست : « زمانه غربال دارد وتنها دانه های خیلی درشت زانگه می دارد » ؟ ١٤ - تراژدی یعنی چه ؟

درس سیزدهم :

مثل

سعدی درگلستان می نویسد :

آورده اندکه نوشین روان « عادل رادر شکار گاهی صیدی کباب کردندو نمك نبود ، غلامی به روستارفت تانمك آرد . نوشیردان گفت نمك به برقیمت بستان تارسمی نشودوده خراب نگردد . گفتندازاین قدرچه خلل آید ؟ گفت بنیاد ظلم درجهان اوّل اندکی بوده است هرکه آمدبرا ومزیذی کردتابدین غایت رسید .

اگر زباغ رعیت ملك خوردسیبی برآورندغلامان اودرخت ازبیخ

این بیت مانند بسیاری از ابیات دیگر در زبان فارسی به صورت مَثَل در - آمده و مردم در صحبت وگفتگو بمناسبت آن رابکار می برند .

مثل ، چنانکه می دانیم ، بیت یامصراع یا عبارتی است که مورد قبول وپسند عموم مردم قرار گرفته است واشخاص در موارد معیّن وبنا به ذوق وسلیقهٔ خودیکی زآنها را به عنوان مثال بکار می برند تا مطلبی را اثبات کنند یا پندی دهند یا مزاحیَ کنند ، وچون ذهن شنونده یا خواننده بااین جمله ها و عبارتها آشناست . بزودی مقصود گوینده رادرك می كند . چنانکه اگر کسی بخواهد تأثیر همنشینی را ثابت کندو یا دوستان ونزدیکان خویش را به همنشینی وصحبت بانیکان تشویق وترغیب نماید و از معاشرت با افراد ناصالح برحذر دارد این اشعار رامی خواند :

پسر نوح بابدان بنشست خاندان نبوتش گم شد
سگ اصحاب کهف روزی چند پی نیکان گرفت ومردم شد

همچنین اگر کسی بخواهد آدمیان مردم آزار را نکوهش کند این بیت را ازگلستان سعدی یاد آوری می نماید :

گاوان وخران باربردار بهْ زاد میان مردم آزار

نظایر این مثلها فراوان است ؛ برخی از آنها از آثار شاعران بزرگ اقتباس شده است مانندابیات وعبارات زیر :

این دغل دوستان که می بینی مگسانند گرد شیرینی (سعدی)

چو می بینی که نابینا وچاه است اگر خاموش بنشینی گناه است

تونیکی می کن ودردجله انداز که ایزد در بیابانت دهدباز (سعدی)

آسایش دوگیتی تفسیراین دوحرف است بادوستان مروّت بادشمنان مدارا

در نومیدی بسی امیداست پایان شب سیه سپیداست

آن راکه حساب پاك است ازمحاسبه چه پاك است ؟

سعدی

ادب ازکه آموختی ؟ ازبی ادبان

سعدی

گویندهٔ برخی از مثلها معلوم نیست . این قبیل مثلها جملات وعباراتی است که میان مردم شایع است مانند این مثلها :

آشپزکه دوتاشد ، آش یاشورمی شود یابی نمك .
سرکهٔ نقد به ازحلوای نسیه .
مارگزیده ازریسمان سیاه وسفید می ترسد .
گرصبرکنی زغوره حلوا سازی .
آدم خوش معامله شریك مال مردم است .
کلاغ خواست راه رفتن کبك رابیا موزد ، راه رفتن خود راهم فراموش کرد .

مثلها مانند افسانه هاو حکایتها آینهٔ تمام نمای اندیشه و ذوق و آداب و رسوم و عادات جامعه است ، بطوری که با مطالعهٔ مثلهای رایج در میان مردم یک سرزمین می توان به چگونگی آداب و رسوم و اندیشه ها و عقایده آنان بخوبی پی برد .

مثلها بیشتر برای تأییده اصول اخلاق است یعنی مردم را به رفتار و کردار پسندیده متوجّه می سازد و از رفتار و کردار ناپسند بر حذر می دارد ؛ بدین جهت در بسیاری از زبانهای دنیا مثلهای مشابهی وجود دارد . این مشابهته به علّت اعتقاد و علاقه ای است که ملّتهای جهان به اصول اخلاق دارند . هر مثل در حقیقت یک درس اخلاق بشمار می رود .

در زبان فارسی مثل زیبایی است که در آن چند درس اخلاق وجود دارد وآن چنین است :

دیگران کشتند ماخوردیم ، ما می کاریم تادیگران بخورند .

این مثل ما را به کار و کوشش تشویق می کند و به مامی گوید برای قدردانی از زحمات گذشتگان باید به نیکبختی آیندگان بیندیشیم و یقین داشته باشیم که زحمت ورنج ما هرگز بیهوده نخواهد بود زیرا اگر خود از آن بهره نبریم دیگران از ثمرهٔ آن برخوردار خواهند گردید .

مثل فوق از داستانی گرفته شده که خلاصهٔ آن چنین است :

دهقانی پیر و فرتوت به کاشتن گردو مشغول بود . قضارا انوشیروان که به شکار رفته بود و از آن سو می گذشت او راه دید وگفت : مگر نمی دانی که گردو پس از سالیان دراز بثمر می رسد ، پس این رنج بیهوده را از چه رو بر خود هموار می کنی ؟

دهقان سالخورده گفت : « شاها دیگران کِشتند ما خوردیم ، ما می کاریم تا دیگران بخورند .» انوشیروان سخن دهقان را پسندید وهزار درم به وی بخشید .

دهقان با شادمانی گفت : شاها می بینید که چگونه گردو ثمر بخشید وما از حاصل کِشتهٔ خود برخوردار شدیم . این گفته شاه را بیشتر خوش آمد و هزار درم دیگر به او بخشید .

ملک الشَعرای بهار . این داستان را به نظم کشیده است :

کلمه ها وترکیبهای تازه :

اصحاب – یاران (اصحاب

... ان غار عقاید – عقیده ها

جوانانی خداپرست که طبق روایات مذهبی از دست پادشاهی خدانشناس به غاری پناه بردند و به خوابی طولانی فرورفتند وسگی نیز با آنان بود)

فرتوت – سالخورده واز کار افتاده

مزید – افزونی (مزید کرد – اضافه کرد افرود)

مشابه – مانندهم ، همانند

مشابهت – مانندی، مانندهم بودن ، همانندی

تأیید – تقویت ، نیرو دادن

ناصلاح – ناشایسته بدکار

ترغیب – تشویق

نوشین روان – نوشیروان – انوشیروان – انوشروان

خلل – تباهی – خرابی

همه اینها شکلی از لقبی است که به خسرو اول پادشاه ساسانی داده اند

ذوق – سلیقه

شایع – رایج ، پراکنده

پرسش :

۱ – نوشیروان برای این گفتهٔ خود که : « نمک به قیمت بستان تا رسمی نشود و ده خراب نگردد » چه دلیلی آورد ؟ ۲ – مثل چیست ؟ ۳ – سعدی برای تأثیر همنشینی بانیکان وبر حذر کردن از معاشرت با افراد نا صالح چه مثلی گفته است ؟ ٤ – سعدی دوستان دغل را به چه تشبیه کرده است ؟ ٥ – سعدی چه کسانی را گناهکار میداند ؟ ٦ – حافظ آسایش دو گیتی را در چه می دانید ؟ ۷ – منظور نظامی ازاین بیت « درنومیدی بسی امیداست – پایان شب سیه سپید است » چیست ؟ ۸ – چگونه می توان از بی ادبان ادب آموخت ؟ ۹ – با مطالعه مثلهای رایج در میان مردم یک

سرزمین چه می توان فهمید ؟ ١٠ - به چه علّتی در بسیاری از زبانهای دنیا مثلهای مشابهی وجود دارد ؟ ١١ - کدام مثل فارسی به ما می گوید ، برای قدردانی از زحمات گذشتگان باید به نیکبختی آیندگان بیندیشیم ؟ ١٢ - انوشیروان به دهقان پیر چه گفت ؟ ١٣ - انوشیروان چرا به دهقان سالخورده هزار درم انعام داد؟

تمــرین :

١ - برای هر یک از کلمه های زیر یک کلمه هم معنی پیدا کنید :
عادل ، صید ، قیمت ، غایت ، رعیت ، صحبت ، مزاح ، معاشرت ، اصحاب ، دغل ، افکار ، ثمر ، فوق ، ملک ، ظلم ، حکایت .

٢ - در ترکیبهای زیر موصوف وصفت ومضاف ومضاف إلیه رامعیّن کنید وهردسته را جداگانه بنویسید : باغ رعیّت ، خران باربردار ، آدمیان مردم آزار ، ذهن شنونده ، زبانهای دنیا ، ملتهای جهان ، رفتار ناپسند ، ریسمان سیاه ، زحمات گذشتگان ، دهقان سالخورده ، سالهای پیش ، رنج بیهوده ، سالیان دراز .

٣ - در ابیات وعبارتهای زیر کلمه هایی که معنای آنها ضدّ همدیگر است پیدا کنید وبنویسید :

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است — بادوستان مروت بادشمنان مدارا
در نومیدی بی امیداست — پایان شب سیه سپید است
تونیکی می کن ودر دجله انداز — که ایزد در بیابانت دهد باز

سرکهٔ نقد به از حلوای نسیه .
آشپز که دوتاشد آش یا شور می شود یا بی نمک .

٤ - این کلمات جمع است . مفرد آنها راپیدا کنید وبنویسید :
عقاید ، جملات ، أصول ، نظایر ، عبارات ، آداب ، گذشتگان .

۵ - پنج مثل جز آنها که در این درس خوانده اید بنویسید .
٦ - در چه مواردی این مثلها را بکار می بریم :

در نومیدی بسی امید است　　پایان شب سیه سپیداست

آشپز که دوتا شد آش یا شور می شود یا بی نمک .
گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی .
آدم خوش معامله شریک مال مردم است .
سرکه نقد به از حلوای نسیه .
آن را که حساب پاک است از محاسبه چه باک است .
۷ - داستانی بنویسید ودر آن ، این مثل رابکار ببرید :

این دغل دوستان که می بینی　　مگسانند گرد شیرینی

ازماست که برماست

درس چهاردهم : -

همانطور که یک بیت یایک مصراع به صورت مثل درمی آید ، مثلی نیزگاه موضوع داستان یاقطعه شعری قرار می گیرد .

مثلی در بین مردم رایج است که هرگاه گزندی از جانب نزدیکان و دوستان به کسی می رسد می گوید « از ماست که برماست » . برمبنای این مثل ناصر خسرو شاعر بزرگ داستانی به نظم ساخته است که در این درس می خوانیم .

ابومعین ناصر پسر خسرو قبادیانی بلخی که لقب « حجّت » داشت از شاعران بزرگ ایران است . موضوع بیشتر شعر های ناصر خسرو پند واندرز و دستور های اخلاق است . ناصر خسرو به سال ۴۸۱ هـ.ق . دریمگان در گذشت .

روزی زسر سنگ عقابی به هوا خاست　　از بهر طمع بال و پر خویش بیاراست

بر راستی بال نظر کرد و چنین گفت　　امروز همه روی زمین زیر پر ماست

گربر سرِخاشاك یکی پشه بجنبد — جنبیدن آن پشه عیان • درنظرماست
بسیارمنی کردوز تقدیر • نترسید — بنگر که ازین جرخ جفاپیشه بچه برخاست
ناگه زکمینگاه یکی سخت کانی — تیری زقضا وقدرا نداخت برو راست

بربال عقاب آمده آن تیرجگردوز — وزابر مراورا به سوی خاكِ فروكاست
گفتا عجب است این که زچوب است درآهن — این تیزی وتندی و پریدنش کجاخـــــــــاست

چون نیك نظرکردپرخویش درآن دیـــــــــــد — گفتازکه نالیم که ازماست کهبرمـــــــاست
حُجت تومنی رازسر خویش بدرکن — بنگر به عقابی که منی کردچه خاست

کلمه ها و تر کیبهای تازه :

این تیزی وتندی وپریدنش کجا خاست — ایــــــــــــن تیز وتند بودن وپریدن (تیر) از کجاست، به چه سبب است ؟

سخت کان — کی که بازوان نیرومند دارد وکان ، سخت می اندازد (یکی سخت کانی یعنی تیراندازی سخت کان)

تقدیر — سرنـوشت ، قسمت
جفاپیشه — ستمکــــار
جگردوز — دوزنده کنندهٔ جگر

عیـــــان — آشکـــــار
فروکاست — پایین آورد
قضا وقدر — سرنوشت، آنچه بر سر کسی می آیـــــد

چرخ - آسمان، فلک —— مینا - پایه

چون نیک نظر کرد پر خویش در آن دید —

منی - خودخواهی (منی کرد- از خود لاف زد،

از خود تعریف کرد)

درقدیم برای آنکه تیر تندرودپر عقاب یاکرکس

یاپرنده ای دیگر به انتهای آن می بستند

پِمْکان - قصبه ای بوده است در بدخشان (در افغانستان امروزی)

چه ها خاست - چه ها بر سرش آمد

پرسش :

۱ - مثل « از ماست که برماست » در چه موردی میان مردم رایج است ؟ ۲- ناصر خسرو در چه سالی و در کجا درگذشت ؟ ۳ - عقاب برای چه به هوا برخاست ؟ ٤ - عقاب وقتی بر راستی بال نگاه کرد چه گفت ؟ ٥ - عقاب به چه چیز مغرور شد ؟ ٦ - منظور شاعر از این بیت : « بسیار منی کرد وز تقدیر نترسید - بنگر که از این چرخ جفا پیشه چه برخاست » چیست ؟ ۷ - سرانجام چه بر سر عقاب آمد ؟ ۸ - وقتی که تیر بر عقاب اصابت کردچه شد ؟ ۹ - وقتی که عقاب بر خاك افتاد چه کرد ؟ ۱۰ - عقاب از چه تعجّب کرد ؟ ۱۱ - وقتی که عقاب به تیرنگاه کردچه دید ؟ ۱۲ - عقاب با دیدن پر بر تیر چه گفت ؟ ۱۳ - آیا پرِ عقاب داستان در تیر بوده یا پر عقابی دیگر ؟ ۱٤ - شاعر در آخر شعر چه نتیجه ای از داستان می گیرد ؟ .

تمرین :

۱ - فعلهای این درس را معیّن کنید و به ترتیب الفبا دنبال یکدیگر بنویسید .

۲ – باهر یک از کلمه ها وترکیبهای زیر جمله ای بسازید :
خاشاک ، تقدیر ، چرخ جفاپیشه، کمینگاه ، کمان .
۳ – برابر هریک از کلمه ها و ترکیبهای زیر کلمه ای بنویسید که معنی مخالف آن راداشته باشد :
رو، چپ ، راستی ، جفاپیشه، سخت ، فروکاست ، تیز ، تند .

مثـــال :

٤ – کلمه ها وتر کیبهای مخفّفی را که در این شعر بکار رفته معیّن کنید و بنویسید که هر کدام مخفّف چه کلمه باترکیبی است ؟
٥ – در این شعر بچه چیزی به ماهی تشبیه شده و چرا شاعر ماهی را انتخاب کرده است ؟
٦ – سه جمله بنویسید که در هریک تشبیه به ماهی وجود داشته باشد .
۷ – چه تفاوتی بین « خاست » و «وجوددارد؟ دو جمله با « خواست » و دو جمله با « خاست » بسازید .
۸ – داستان شعر رابه نثر ساده بنویسید .
۹ – یک بار از روی نوشتهٔ زیر بنویسید و به جای کلمه هایی که در داخل پرانتز قرار دارد کلمه های حسب دیگری بگذارید :

عقاب پرنده ای است با شکوه و پرواز کننده ای است (نیرومند) . درازی آن ممکن است به یک متر برسد . عقاب (لانه ای) چنان بزرگ می سازد که قطر آن از یک متر (تجاوز می کند)، عقاب سر سفید (لانه اش) را بالای درختان بلند می سازد . عقاب طلائی در بالای پرتگاهها لانه (می سازد) . عقاب هر بار دو یا سه تخم در لانه می گذارد جوجهٔ عقاب پس از (خروج) از تخم کرک بوش است وپس از ده هفته قدرت پرواز (بدست می آورد) .

بیشتر غذای عقاب سرسفید ماهی است . دیدش بسیار قوی است و از ... زیاد) ماهی را در آب (من بیند)، با شیرچه رو به آب سرازیر

می شود وبا (منقار) و چنگالهای قوی خود ماهی را می گیرد . گاهی نیز ماهی شکار شده توسط سایر پرندگان را از چنگ آنها (می رباید) .

عقاب طلایی بیشتر از جانوران خونگرم شکار می کند و شکارچی (ماهری) است . (عموماً) خرگوش وموش شکار می کند ولی می تواند برّه وبچّه گوزن را هم (برباید). عقاب در طول تاریخ بشر همیشه نشان قدرت ، (تهور) وآزادی بوده است . رومیان شکل عقاب رابه عنوان (نشان) قدرت ، (مهارت)، و (شجاعت) بکارمی بردند . این علامت رابر سر نیزه (نصب می کردند) ونفر اوّل صف سربازان آن نیزه رابه عنوان پرچم (حمل می کرد) .

۱۰- داستان کوتاهی به نثر بنویسید ومَثَل « از ماست که بر ماست » را در آن بگنجانید .

۱۱ - شعر را حفظ کنید .

مردی از نوادر روزگار

درس پانزدهم : -

پیرمردی که سالهای عمرش به هفتاد و هفت رسیده بود ، در بستر بیماری ، واپسین لحظات زندگی رامی گذرانید . در تن رنجورش رمقی باقی نمانده بود و شمع وجودش به خاموشی می گراید ، بستگانش با چشمان اشکبار نگران حال وی بودند . آنگاه که نفس او به شماره افتاده بود ، دوستی فقیه ودانشمند بر بالین وی حاضر آمدو بااندوهی گران دست نوازش بر سورویش کشید .

مرد بیمار با کلماتی مقطّع از دوست دانشمندش تمنّا کرد که یکی از مسائل علمی راکه زمانی با وی در میان گذاشته بود باز گوید . فقیه گفت : ای دوست گرامی ، اکنون در چنین حالت ضعف و بیماری چه جای این پرسش است ؟ بیمار باتعرّض پاسخ گفت :

- ای مرد ، کدامیک از این دو امر بهتر : این مسئله بدانم و بمیرم یا نادانسته وجاهل در گذرم ؟

لحظه ای چندپس از آنکه مردفقیه مسئله زاباز گفته بود ، از جای برخاست ودوست بیمار راترك گفت ؛ هنوز چند قدمی دور نشده بود که شیون از خانهٔ بیمار برخاست ، چون سراسیمه بازگشت بیمار چشم از جهان فرو بسته بود !

مردی که در دم مرگ نیز تشنه فراگیری ودانش اندوزی بود ، ابوریحان بیرونی یکی از بزرگترین ریاضیدانان ومنجّمان وجغرافیدانان وفیلسوفان ایران است که تاکنون پابه عرصهٔ وجود نهاده اند . در آن هنگام که ابوریحان دیده از جهان فرو - پوشید - دوازده سال از مرگ ابو علی سینا می گذشت وبیست و چهار سال بود که فردوسی زندگی رابدرود گفته بود .

ابو ریحان چون ابو علی سینا زندگی نامه ای از خود به جانگذاشته است . اگر ابو ریحان می خواست سر گذشت خودرا شرح دهد شاید چنین می نوشت :

« من که محمّد پسر احمدم به سال ۳۶۲ در حوالی خوارزم دیده به جهان گشودم . خوارزم در قسمت جنوبی آمودریا قرار دارد و مهد یکی از کهن ترین تمدّنهای ایرانی بشمار می رود . آنگاه که من زاده شدم خوارزم جزو قلمرو پادشاهان سامانی بود .

در کودکی انسی به طبیعت داشتم ، آسمان صاف پرستاره ، ماه درخشان در دل شبها وطلوع وغروب رادوست داشتم . شبانگاهان ، ساعتها به صور فلکی چشم می دوختم ودر اندیشه ای ژرف فرومی رفتم . اشتیاق وصف ناپذیری داشتم که به راز ستارگان پی ببرم واز اسرار کیهان آگاهی جویم .

اندك اندك باستارگان الفتی پیدا کردم . دریافتم که برخی ازآنها در آسمان جابجامی شوندو برخی پیوسته بریک جایند . می دیدم آنهاکه بریك جایندبه شکلهایی خاص دورهم قرار گرفته اند . بزودی نام ستارکان ونام صورتهای فلکی را از زبان آموز گاران خودو از کتابها فرا گرفتم . دیگر

دُبِ اکبر ، دُبِ اصغر ، ستارهٔ جدی ، صورت جبار ، خوشهٔ پروین وستارهٔ شباهنگ رامی توانستم در آسمان تشخیص دهم . هرچه بیشتر کتاب می خواندم ودایرهٔ آگاهیم وسیع ترمی شد ، آتش اشتیاقم برای کشف مجهولات وبدست آوردن معلومات بیشتر فروزانتر می گشت . می خواستم دربارهٔ هر چیزی کندو کاو وفحص وجستجو نمایم .

پس از آنکه همه دانشهای زمان خودرا فرا گرفته بودم به گرگان رفتم و سالی چند در آن شهر بسر بردم . در آن هنگام شمس المعالی قابوس وشمگیر از شهریاران زیاری در آنجا فرمانروایی داشت . قابوس دانشمند ودانشمندان رادوست می داشت . مرا بگرمی پذیرفت ودربزر گداشت من از چیزی فروگذار نکرد ؛ حتی از من خواست که ادارهٔ امور کشور رابر عهده بگیرم ، اما من که دانش اندوزی ومطالعات علمی رابرهر کاری ترجیح می دادم سر باززدم واشتغال به امور کشور داری رانپذیرفتم .

در گرگان کتاب « آثار الباقیه » رانوشتم ودر آن چگونگی نگهداری شمار روزوماه وسال رادر میان ملتهای گوناگون شرح باز گفتم .

دراین هنگام سامانیان‌منقرض‌شده بودند وپادشاهی مقتدر بر نواحی شرق ممالك اسلامی فرمانروایی می کرد . این پادشاه محمود غزنوی بودکه آوازه قدرت وجلالش سرتاسر جهان آن روز رادر [illegible] فته بود . محمود می خواست بزر گترین دانشمندان روزگار خود را در غزنه گردهم اورد و آنان را ازهر سوبه غزنه فرا می خواند ؛ اما از آنجاکه پادشاهی خودرأی ومستبد بود ، برخی از دانشمندان از او کناره می جستند . [illegible] که خواهم گفت دعوت محمودرا پذیرفتم وآنگاه که [illegible] به خوارزم لشکر کشیدو آن ولایت رابه قلمرو خود افزو [illegible] شدم وبه غزنه رفتم .

محمود [illegible] جهانگر بودوهر چندوقت یك بار به هند [illegible] لش [illegible] ن نیزچون محمود مشتاق سرزمینهای تازه

بودم . او می خواست آنها را فرمانبردار خود سازد ، اما من تشنه آگاهیهای جدید بودم . می خواستم به سرزمینهای تازه بروم واز احوال ملتهای دیگر آگاهی یابم . به خاطر این اشتیاق بود که در سفرهای محمود به هند همراه او شدم . درآنجا زبان هندی یاد گرفتم تا توانستم کتابهای هندی را بخوانم وبخوبی دریابم وبه زبان فارسی وعربی برگردانم ؛ نیز مطالبی از فرهنگ وتمدن ایران واسلام به زبان هندی ترجمه کنم ومردم هندرا بافرهنگ ایرانی واسلامی آشنانمایم .

بادانشمندان هندی نشست وبرخاست کردم ؛ از تاریخ ، آداب ورسوم ، علوم وزندگی مردم هند بسیار چیزها فرا گرفتم ؛ آنچه راکه می دیدم یامی شنیدم یا می خواندم یادداشت می کردم . در بازگشت از هند نوشته های خود را مرتب ساختم وازآنها کتابی ترتیب دادم ونام آن را «تحقیق ماللهند» گذاشتم . تا آن موقع کسی در کشورهای اسلامی از سرزمین هند آگاهی دقیقی نداشت . کتاب من نخستین کتابی بودکه آگاهیهای درستی از سرزمین هند ، در دسترس ایرانیان و دیگر مردم سرزمینهای اسلامی قرار می داد .

در سال ۴۲۱ محمود مردو پسرش مسعود به جای وی به پادشاهی نشست . مسعود که به دانش ستاره شناسی وجغرافیا علاقه مند بود ، روزی از من پرسید : سبب اختلاف شب وروز چیست ؟ چرا در تابستان شبها کوتاه وروزها دیرپای است وعلت عکس این امر در زمستان چیست ؟ من در پاسخ مسعود کتابی نگاشتم ودر آن به زبانی ساده بسیاری از مسائل نجومی وجغرافیایی را بشرح باز نمودم . مسعود آن کتاب راخواندو فهم کردو برای من پیلواری نقره به باداش فرستاد . من آن رانپذیرفتم وبه خزانهٔ پادشاهی پس فرستادم ؛ زیرا نیازی بدان نداشتم . عمری در قناعت سپری کرده بودم ، همان اندازه بضاعت می خواستم که زندگیم را کفایت دهد . مال فراوان رامایه آلودگی می دانستم ومی اندیشیدم که اگر توانگر شوم ، اشتغال به مال مرا از دانش اندوزی ومطالعه بازمی دارد .

همه زندگی من در تألیف وتحقیق ودانش اندوزی گذشت . تاسال ۴۲۷ که به شصت وپنج سالگی رسیدم یك صدو سیزده جلد کتاب نوشته بودم . این کتابها در مسائل گوناگون از قبیل ستاره شناسی ، پزشکی ، ریاضیات ، تاریخ ، جغرافیا ، داروشناسی ، آداب ورسوم ملل ودیگر دانشهای متداول بود .

باوجود آنکه نزدیك به هزار سال از عصر ابوریحان می گذرد ، بیشتر آثارو کتابهای او ازجهت فکر ، تازه وجوان می نمایدو بنظر می رسد که اندیشه وروش تحقیق او در مسائل ، نزدیك به اندیشه وروش دانشمندان امروز بوده تابه روش وفکر دانشمندان زمان خود . در تندذهنی ویافتن علل حوادث وعشق سوزان به تحقیق وتجسس ، کمترمی توان در قرون گذشته نظیری برای وی پیدا کرد . او همچون ابو علی سینا ولئوناردو داوینچی درهمه علوم زمان خود استاد بودو بطور حیرت انگیزی به اعتقادات وآداب ورسوم ادیان ومذاهب آگاهی داشت . دشمن سرسخت جهل وتعصب بودو به حقیقت عشق می ورزید .

کلمه ها وترکیبهای تازه :

الفت ـــ انس ، خوگیری   رمق ـــ تاب وتوان
بضاعت ـــ مال ، سرمایه   زندگی نامه ـــ شرح حال
پیلوار ـــ به اندازه بار یك فیل   فحص ـــ جستجو
تجسس ـــ جستجو   مستبد ـــ خودرأی
ترجیح ـــ برتری   مشتاق ـــ آرزومند
تعصب ـــ جانبداری (بدون دلیل)   مقتدر ـــ توانا
جاهل ـــ نادان   مقطع ـــ بریده بریده
حیرت انگیز ـــ تعجب آور   منقرض شده بودند ـــ از بین رفته بودند
خودرأی ـــ آن که فقط به فکر خود کار کند   نوادر ـــ کسان یاچیزهای
وبفکر دیگران اعتنانکند

پرسش :

۱ ــ مرد بیمار از دوست خودچه خواهشی کرد . ۲ ــ مرد بیمار وقتی از دوست دانشمندش جواب ردشنید چه گفت ؟ ۳ ــ ابو ریحان در چه سالی ودرکجا بدنیا آمد ؟ ٤ ــ ابو ریحان درسنین کودکی ، شبانگاهان چه می کرد ؟ ٥ ــ صورت فلکی یعنی چه ؟ ــ ٦ ــ ابو ریحان درباره ستارگان وصورتهای فلکی چه آگاهیهایی پیدا کرده بود ؟ ۷ ــ ابو ریحان درچه زمانی به گرگان رفت ؟ ۸ ــ قابوس وشمکیر به ابو ریحان چه پیشنهادی کرد ؟ ۹ ــ چرا ابوریحان اشتغال به امور کشورداری را نپذیرفت ؟ ۱۰ ــ در کتاب آثار الباقیه چه مطالبی آمده است ؟ ۱۱ ــ ابو ریحان در بازگشت از هندچه کتابی نوشت ؟ ۱۲ ــ مسعود چه پرسشی از ابوریحان کرد ؟ ۱۳ ــ ابو ریحان در پاسخ سؤال مسعود چه کرد ؟ ١٤ ــ چرا ابو ریحان پیلوار نقره را که مسعود برایش فرستاد نپذیرفت ؟ ١٥ ــ ابو ریحان در شصت وپنج سالگی چند کتاب نوشته بود ؟ ١٦ ــ کتابهای ابو ریحان شامل چه مطالبی است ؟ ۱۷ ــ در این درس ابو ریحان باچه کسانی مقایسه شده است ؟

تمـــرین :

۱ ــ کلمه های زیر جمع است ، مفرد آنها را بنویسید :

نوادر ، لحظات ، بستگان ، مسائل ، صور ، اسرار ، امور ، مطالعات ، آثار ، نواحی ، ممالك ، آداب ، رسوم ، ملل ، علل ، قرون ، علوم ، اعتقادات ، ادیان ، مذاهب .

۲ ــ به جای کلمه های وجمله هایی که داخل پرانتز نوشته شده کلمه های مناسب دیگری بگذارید :

(دربستر بیماری) واپسین لحظات زندگی رامی گذرانید .
(درتن رنجورش) رمقی باقی نمانده بود .
بیماربا تعرض (پاسخ گفت) .
بیماربا تعرض بازگشت بیمار چشم از جهان (فروبسته بود)
دراندیشه ای ژرف (فرو رفتم) .
(اندك اندك) باستارگان الفتی پیدا کردم .
(نام صورتهای فلکی) را از زبان آموز گاران خود فرا گرفتم .
قابوس شهریاری (دانشمند بود دانشمندان) رادوست می داشت .
دعوت محمود را پذیرفتم وبه غزنه رفتم .
درسال ٤٢١ (محمود مرد)

٣ ــ بنویسید هر یك از کلمه های زیراز چه اجزائی ترکیب شده است :

زندگی نامه ، شبانگاهان ، قلمرو ، فراگیری ، سراسیمه ، کندوکاو ، فرمانروائی ، جهانگیر ، دسترس ، پیلوار ، توانگر ، دانشمندان ، همچون .

مثال : زندگی نامه ــ زندگی + نامه

٤ ــ پنج کلمه پیدا کنیدو بنویسید که به اول آنها جزئی اضافه شده باشد .

مثال : پسین ، واپسین

٥ ــ پنج کلمه پیدا کنید وبنویسید که به آخر آنها جزئی اضافه شده باشد .

مثال : توان ، توانگر

٦ ــ اسم ستارگان وصورتهای فلکی راکه در این درس بکار رفته ، جدا کنیدو بنویسید .

٧ ــ باهر یك از این کلمه ها یك جمله بسازید :

رمق ، حوالی ، الفت ، ترجیح ، مشتاق ، تجسس ، حیرت انگیز .

۸ ـ در مقابل کلمه هاو عبارتهای زیر کلمه ها وعبارتهایی پیدا کنیدو بنویسید که معنی مختلف آنها داشته باشد :

جاهل ، توانگر ، خاموشی ، بیمار ، پوشید ، دیده به جهان گشود ، آسمان صاف ، غروب ، دور ، وسیع ، معلومات ، مرا بگرمی پذیرفت ، تازه ، جدید ، آشنا ، مرتب ، کوتاه ، دیرپای ، تندذهن ، جهل .

۹ ـ بنویسید چه نکته های جالب وآموزنده ای در شرح حال ابوریحان بیرونی وجود دارد .

۱۰ ـ قطعه ای بنویسید با عنوان «زندگی من» ودر آن شرح زندگی خودرا بنویسید .

درس شانزدهم

زندگی من

هلن کلر کودک کرو لالی بود که همهٔ مراحل تحصیلی را با رنجی وصف ناپذیر پیمود تا در بیست وچهار سالگی به اخذ درجهٔ لیسانس از دانشگاه نایل آمد شرح زندگی وی نشانه ای از قدرت اراده وایستادگی در برابر دشواریها ومصایب وچیرگی بر آنهاست .

هلن کلر بچندین کتاب نوشته که یکی از آنها دربارهٔ زندگی خوداوست ودر آن نشان می دهد که نقص جسمی بهیچ وجه مانع پرورش قوای روحی وفکری نیست .

اینك خلاصه ای از زندگی او را از قول خود اومی خوانید :

من در تابستان سال ۱۸۸۰ میلادی در ایالت «آلاباما» زاده شدم . تا هنگام بیماری که مرا ار بینایی وشنوایی محروم کرد ، در خانهٔ کوچکی زندگی می کردم که دیوارهای آن از شاخه های عشقه و گل سرخ وپیچك پوشیده بود . ابتدای زندگی من مانند زندگی دیگران بسیار ساده بوده

است . یك ساله بودم که براه افتادم ، اما آن روزهای خوش دیری نپایید ! بهاری زودگذر ، تابستانی پراز گل ومیوه وخزانی زرین بسرعت سپری شدند . سپس در زمستانی ملال انگیز همان بیماری که چشمها وگوشهای مرا فروبست ، فرا رسیدو مرا در عالم بیخبری طفل نوزادی قرار داد ! پس از بهبود هیچکس حتی پزشك نمی دانست که من دیگر نه می توانم ببینم ونه می توانم بشنوم ! بتدریج به سکوت وظلمتی که مرا فرا گرفته بود ؛ عادت کردم واز یاد بردم که دنیای دیگری هم وجود دارد . یادم نیست که در ماههای نخستین بعد از بیماری چه وقایعی رخ داد ؛ فقط می دانم که دستهایم هرچیز را حس می کردو هر حرکتی را می دید . احساس کردم که برای گفتگو با دیگران نیازمند وسیله ای هستم ودر راه برآورد کردنش این نیاز بود که ناچار شدم اشاره هایی بکار ببرم . ولی بزودی فهمیدم که دیگران مانند من با اشاره حرف نمی زنند ، بلکه با دهانشان تکلم می کنند ؛ گاهی لبهای ایشان راهنگام حرف زدن لمس می کردم ، اما چیزی نمی فهمیدم . لبهایم را بیهوده می جنباندم ودیوانه وار باسر ودست اشاره می کردم . این کارگاهی مرا بسیار خشمگین می کردو آنچنان فریاد می کشیدم ولگدمی زدم که از حال می رفتم ! والدینم سخت مغموم بودند ، زیرا تردید داشتند که من قابل تعلیم وتربیت باشم . از طرف دیگر خانهٔ ما هم از مدارس کورها یا لالها بسیار دور بود . سرانجام معلم شایسته ای برای من پیدا کردند . مهمترین روز زندگی من که همیشه بیاد دارم . روزی است که معلم نزد من آمد . این روز سه ماه پیش از جشن هفت سالگیم بود .

بامداد روز بعد معلم مرا به اتاقش بردو عروسکی به من داد . پس از آنکه مدتی با این عروسك بازی کردم ، او کلمه عروسك رادر دستم هجی کردو من که از این بازی خوشم آمده بود کوشش کردم که از وی تقلید کنم . وقتی موفق شدم که حروف رادر دست با انگشتان هجی کنم ، از شادی وغرور کود کانه ای بهیجان آمدم . روزهای بعد به همین شیوه لغات بسیاری یاد گرفتم . روزی معلم مرا به گردش بردو دستم رازیر شیر آب قرار

داد . همانطور که مایع خنك روی دستم می ریخت کلمهٔ آب راروی دست دیگرم هجی کرد . اندك اندك درمی یافتم که از تاریکی بیرون می آیم ورفته رفته همه چیزرا در روشنائی خاصی می بینم .

چون بهار فرامی رسید معلمم دستم رامی گرفت وبه سوی مزارع می بردو روی علفهای گرم درس خود را درباره طبیعت آغاز می کرد . من می آموختم که چگونه پرندگان از مواهب طبیعت برخور دارمی شوندو خورشید وباران چگونه درختان رامی رویانند . اینچنین کم کم کلید زبان رادردست گرفتم . هرچه بر معلوماتم افزوده می شدو هرچه بیشتر لغت می آموختم . دامنهٔ کنجکاوی وتحقیقاتم وسیع ترمی گشت . معلم جمله ها را در دستم هجی می کردودر شناختن اشیا یاریم می داد .

این کار چندین سال ادامه داشت زیرا کودك کرولال یاکور بسختی می تواند مفاهیم مختلف رااز سخن دیگران دریابد . حال حدس بزنید که برای طفلی که هم کرولال وهم کوراست این اشکال تاچه حد است ! چنین کودکی نه می تواند آهنگ صدارا تشخیص بدهدونه می تواند حالات چهرهٔ گوینده راببیند .

قدم دوم در راه آموزش من خواندن بود . همینکه توانستم چند لغتی راهجی کنم معلمم کارتهایی به من داد که باحروف برجسته کلمه هایی برآنها نوشته شده بود لوحی داشتم که بر آن می توانستم به کمك حروف . جملات کوتاهی راکنارهم بچینم . هیچ چیز به اندازه این بازی مراشاد نمی کردپس از آن ، کتاب قرائت ابتدایی کرو لالها راگرفتم وبه دنبال لغتهای آشنا گشتم . از این کار لذت می بردم . معلمم استعداد خاصی در آموزش کورها داشت . هرگز باپرسشهای خشك خود مرا خسته نمی کرده بلکه مطالب علمی رانیز آهسته آهسته در ذهنم جایگیرمی ساخت . کلاس درس مابیشتر در هوای آزاد بودو درختان . گلها . میوه . شبنم ، باران ، آفتاب . ندگان همه موضوع جالبی برای درس من بودند . واقعهٔ مهمی که برایم

پیش آمد ، مسافرتم در هشت سالگی به بستن بود . دیگر من آن طفل بدخو وبیقراری نبودم که از همه متوقع باشم که سرم راگرم کنند . در قطار کنار معلمم آرام می‌نشستم ومنتظر می ماندم تا آنچه را از پنجرهٔ قطار می بیند دردستم هجی کند . در شهر بستن به مدرسهٔ کورها رفتم وبسیار زودبا اطفال آنجا آشنا شدم وچقدر لذت بردم وقتی دریافتم که الفبای آنها عینا همچون الفبای من است . کودکان کور آن اندازه شادو راضی بودند که من درد خود را در لذت .

در ده سالگی حرف زدن آموختم . قبلاً صداهایی از خود درمی آوردم . اما مصمم شدم که سخن گفتن بیاموزم . معلم تازه ای برایم آوردند . روش آموزش این معلم چنان بود که دستم را بنرمی بر چهرهٔ خودمی کشیدو می گذاشت که حرکات ووضع زبان ولبها را هنگام سخن گفتن احساس کنم . هرگز شادی ولذتی را که از گفتن اولین جمله به من دست داد فراموش می کنم . آن جمله این بود : هوا گرم است . بدین طریق در زندان خاموشی من شکسته شد . اما نباید تصور شود که در مدت کم توانستم مکالمه کنم . سالها شب وروز کوشیدم و همیشه به یاری معلمم نیازمند بودم .

گاهی درمیان تحصیلاتم به سفر می پرداختم . یك بار به دیدن آبشارنیا گارا رفتم . شاید هیچکس باور نکند که من تاچه حد زیباییهای آبشار را احساس کرده ام ! بار دیگر به اتفاق الکساندر گراهام بل ومعلمم به نمایشگاه بین المللی رفتم . دکتر بل هرچه را جالب بود ، برایم توضیح نمی داد ، مانند : الکتریسیته ، تلفن ، گرامافون . این سفرها وبازدیدها دامنهٔ معلومات مرا وسیع کردو مرا به درك دنیای واقعی واداشت .

دو سال در مدرسه کرو لالها درس خواندم . علاوه بر لب خوانی وتربیت صدا به خواندن حساب ، جغرافیا ، علوم طبیعی ، وزبان آلمانی وفرانسوی می پرداختم . معلمان این مدرسه می کوشیدند که همه مزایایی راکه مردم شنوا از آن برخور دارند برای من فراهم کنند .

در شانزده سالگی وارد مدرسه دخترانه ای شدم تا خودرا برای ورود به دانشگاه آماده کنم .

باشور بسیار شروع به کار کردم . معلم خصوصی من هر روز با من به مدرسه می آمدو باصبرو حوصله بی پایان آنچه را معلمها می گفتند در دستم هجی می کرد رنجی که ما در این کارکشیداز قوة تصور خارج است .

پس از سه سال تحصیل در این مدرسه امتحانات نهایی فرارسید . بادشواریهای فراوانی روبرو بودم ، اما بابردباری وکوشش بسیار همه موانع را از سر راه برداشتم . تاسر انجام ارزویم برای رفتن به دانشگاه تحقق یافت . البته در دانشگاه هم با دشواریهای سابق مواجه بودم . روزهایی می رسید که سختی وبسیاری کار روح مرا فسرده می کرد ، اما بزودی امید خود را بازمی یافتم ودردم را فراموش می کردم ؛ زیرا کسی که می خواهد به دانش حقیقی برسد ، باید از بلندیهای دشوار بتنهایی بالا رود من در این راه بارها به عقب می لغزیدم ، می افتادم ، کمی به جلومی رفتم . سپس امیدوار می شدم ، وبالاترمی رفتم ، تا کم کم افق نا محدود در پیشم نمایان می شد .

یکی از فنونی که در حین تحصیل آموختم فن بردباری بود . تحصیل بایدبا فراغ بال وتأنی انجام گیرد . امتحانات بزرگترین دیوهای وحشتناك زندگی دانشگاهی من بودند ، اما من پیوسته پشت این دیوها را بخاك می آوردم .

تا حال نگفته ام که تاچه حد به خواندن کتاب علاقه مند بوده ام . کتاب در تحصیل وتربیت من بسیار مؤثر بوده است . کتاب برای من مانند نور خورشید بود وادبیات بهشت موعود . هرگز نقایص جسمی ، مرا از همنشینی دلپذیر دوستانم یعنی کتابهایم باز نداشته است . آنچه خود آموخته ام و آنچه دیگران به من آموخته اند در مقابل آنچه کتاب به من داده هیچ است . اما سرگرمی من تنها کتاب نیست ، موزه ها ونمایشگاههای نقاشی وبجسمه .. ی . . من منبع سر . است . از گردش در طبیعت وقایقرانی بسیار لذت می . . من در هر یك از ما بنحوی استعداد ادراك

زیباییها نهفته است . هر یك از ما خاطرات ناپدایی از زمین ، سبزه وزمزمهٔ آب داریم کوری وکری نمی تواند این حس را از ما برباید . این یك حسی روانی است که در آن واحد هم می بیند هم می شود وهم احساس می کند .

کلمه ها وترکیبهای

ادراك = دریافتن ، فهمیدن
مزایا = فضیلتها ، برتریدها
امتحانات نهایی = امتحانهایی که در پایان یك دورهٔ تحصیلات انجام می گیرد
مصاحبت = هم صحبتی ، همنشینی
مفاهیم = مفهومها ، معنیها (جمع مفهوم)
برخوردار = بهره مند
ملال انگیز = دلتنگی آور
تأنی = درنگ ، صبر ، آهستگی
منبع = سر چشمه
تحقق یافت = حقیقت پیدا کرد ، عملی شد
مواجه = روبررو
تصور = خیال
موعود = وعده داده شده
تکلم می کنند = حرف می زنند
والدین = پدر ومادر
در آن واحد = در یك زمان
هجی کردن = حرفها وحرکتهای کلمه ای راجدا کردن
درجه لیسانس = درجه پایان تحصیلات دانشگاه
بریدن (در اینجا ، حرفهای کلمـــــــــة ای را جدا جدا نوشتـــــــــن)
دیوانه وار = مانند دیوانه ها
عَشَقَه = نوعی پیچك (گیاه)
فراغ بال = آسایش خاطر
لمس می کردم = دست می زدم
لوح = هر چیز پهنی مانند تخته وتخته سیاه
متوقع باشم = انتظار داشته باشم .

پرسش :

۱ ــ در یك سالگی چه واقعهٔ غم انگیزی در زندگی هلن کلر پیش آمد ؟ ۲ ــ هلن کلر چه نقصی پیدا کرد ؟ ۳ ــ چرا والدین هلن کلر مغموم بودند ؟ ٤ ــ اولین اقدام معلم در آموزش هلن کلر چه بود ؟ ٥ ــ هلن کلر از چه هنگامی حس کرد که رفته همه چیز را در روشنایی خاصی می بیند ؟ ٦ ــ کودکی که هم کر ولال وهم کور است باچه اشکالاتی در زندگی روبروست ؟ ۷ ــ هلن کلر چگونه خواندن را شروع کرد ؟ ۸ ــ معلم حرف زدن را چگونه به هلن کلر آموخت ؟ ۹ ــ هلن کلر در شهر بستن چه کرد ؟ ۱۰ ــ اولین جمله ای که بیان آن لذت وشادی فراموش نشدنی برای هلن کلر ببار آورد چه بود ؟ ۱۱ ــ الکساندر گراهام بل کیست ؟ ۱۲ ــ در مسافرتی که هلن کلر به اتفاق بل ومعلمش به نمایشگاه بین المللی کردچه اتفاق افتاد ؟ ۱۳ ــ هلن کلر علاوه بر خواندن لبی وتربیت صدا به تحصیل چه دروسی پرداخت ؟ ١٤ ــ او در شانزده سالگی چه کرد ؟ ١٥ ــ به عقیدهٔ هلن کلر برای رسیدن به دانش حقیقی چه باید کرد ؟ ١٦ ــ چه چیزی برای هلن کلر همچون نور خورشید بود ؟ ۱۷ ــ چه جیزهایی بجز کتاب برای هلن کلر منبع سرور بود ؟ ۱۸ ــ نظر هلن کلر در مورد استعداد ادراك زیباییها چیست ؟ ۱۹ ــ کدام حس بیشتر افراد کرو کور ولال را در درك وشناختن چیزها کمك می کند ؟ ۲۰ ــ چه صفتی در هلن کلر موجب موفقیتش در تحصیل بود ؟

درس هفدهم : ــ بخواه ، یاد بگیر ، امتحان کن

هدف و آرزوی هر شخصی در زندگی ونیز مقصد هر ملتی در زندگانی رستگاری وبهروزی ونیکبختی است . بهروزی ونیکبختی به حصول نمی پیوندد مگر در سایه اعتماد بر خویشتن واز همه نیروهای ذهنی وجسمی بهره جستن واز اوقات خود به نیکوترین وجهی سودبردن .

کسی که بر خویشتن اتکا داشته باشد ، اراده اش نیرو می گیرد وعزمش استواری می پذیرد . بر عکس اگر دیگران را در زندگی تکیه گاه خود قرار دهدو از آنان یاری بجوید ، اراده ونیروی سعی ومجاهدتش به سستی می گراید و به ناتوانی می پیوندد ؛ زیرا شخص در این حال انگیزه ای برای کوشش ومجاهدت نمی یابد .

... برخی از مردم پیش از آنکه به کاری آغاز کنند باندازه ای آن را دشوار تصور می کنند که خود را از اقدام بدان کار بکلی عاجز می بینند وحال آنکه اگر بدان اقدام کنند آن را پیش از آنچه می پنداشته اند آسان خواهند یافت . کمتر کسی است که در زندگی او دشواریی پیش نیاید . پیروز مند کسی است که دشواریها وسختیها رابه چیزی نگیرد بلکه بکوشد تا بر آنها چیره شودو آنهارا از میان بردارد

در مطالعهٔ کتابهایی که شرح زندگی بزرگان را دربر دارد نتایج درخشان اعتماد بر خویشتن ، ثبات وپایداری در کارها ، نیروی عزم واراده ، پشتکار و بلندهمتی ودیگر صفاتی را که مایه پیشرفت وتوفیق در زندگی است آشکارا می بینیم وبخصوص متوجه می شویم که مخترعان ومکتشفان ودانشمندان وبزرگان از میان طبقه مخصوصی بیرون نیامده اند . از میان خانواده های روستایی وشهری . تهیدستان وتوانگران . بطور یکسان ممکن است نوابغ علم وادب وفن ظهور کنند ؛ کی می تواند بشمارد کسان بیشماری را که از پست ترین درجات زندگی به اوج عظمت وشهرت رسیده وبا اتکا به نیروی عزم واراده خود ، از مصایب و دشواریها نهر اسیده اند بلکه مصایب ودشواریها ، خود بیش از هر چیزی محرك همت وعزم آنان شده وفقر وگرسنگی . آنها را به استقبال زندگانی بهتر پیش رانده وبه مقصود وهدف رسانده است . تنگدستی هر اندازه بیشتر باشد نباید شخص را از کوشش در راه تربیت وترقی خویش باز دارد . شرح زندگی زنان و مردانی که از بین مردم تنگدست وبیچیز برخاسته وبه بزرگترین مقامات

علمی واجتماعی تکیه زده و به شهرت وافتخار رسیده اند روشن ترین گواه این مطلب است .

حسین بهزاد نقاش ومینیاتور ساز ایرانی از هشت سالگی که پدر خود را از دست داده وبی سرپرست مانده بود اداره معاش خود رابر عهده گرفت ، در ... گاهی کاری پیدا کردو از همان او ان در اوقات بیکاری به مطالعه ویادگرفتن فن نقاشی پرداخت . بهزاد با هم دشواریها وناملایماتی که در زندگی داشت مبارزه کرد ؛ برآنها چیره شدو سرانجام براثر اراده وپشتکار به شهرت وافتخار رسید .

عباس اقبال انشمند نویسنده واستاد دانشگاه تهران در کودکی دود گری می کرد واز آن راه زندگی خود رامی گذراند ؛ شور وشوق دانش اندوزی او را به مکتبخانه کشاند . تصمیم گرفت ساعتی از کار کزدن بکاهد وبه مزدی ... فناعت ورزدتا بتواند بیشتر به درس برسد . زمانی دراز نپایید که به نیروی کار ... کوشش ، خود را از مکتبخانه به دبیرستان دار الفنون وپس به دانشگاه رسانید و بدین ترتیب جوانی گمنام وتهیدست در اندك مدتی به بالاترین مقامات علمی نایل آمدو بر کرسی استادی دانشگاه تکیه زد .

گویند افلاطون فیلسوف بزرگ یونان قدیم . وقتی که در مصر سیاحت می کردو درا ... وال مر ... مطا ... می نمود خرج سفر خوداز روغن فروشی بدست می آور

لینه گیاه شناس معروف در آن هنگام که درس می خواند ، مخارج تحصیل خود را از راه پینه دوزی تأمین می کرد .

ابو نصر فارابی که یکی از فیلسوفان و موسیقیدانان بزرگ کشور ماست هنگام تحصیل ... بیچیز بود که توانایی نداشت شمع یاچراغی ... آورد وشبها در ... درس جواند این بود که شب را تا سحر

گاهان در کوچه می گذراند ودر روشنایی چراغ عسس به مطالعه می پرداخت .

سرگذشت مردان بزرگی چون میرزاتقی خان امیر کبیر صدر اعظم مقتدر دورهٔ قاجاریان وناپلئون بناپارت امپراتور بزرگ فرانسه بهترین نمونه برای نشان دادن اثرات عزم واراده واستفاده از فرصتهای مناسب وپشتکار در وجود انسان است .

میرزاتقی خان ، در سالهای کودکی در آشپزخانهٔ قائم مقام فراهانی کار می کرد ؛ او موظف بود که هر روز به هنگام ناهار ، غذای فرزندان ارباب را از آشپزخانه به مکتبخانه ببردوپس از ناهار ظرفهای خالی را برگرداند . تقی در دقایقی که در پشت در اتاق درس منتظر می ماند ، آنچه را آموزگار می گفت بخاطر می سپردو پیش خود تکرار می کرد . روزی قائم مقام برای امتحان فرزندانش به مکتبخانه رفت ، مطلبی از آنان پرسید که در پاسخ درماندند . تقی از بیرون اتاق اجازه خواست تاپاسخ گوید ، آنگاه که این اجازه به وی داده شدو بدرستی به همه پرسشها پاسخ گفت ، قائم مقام پرسید : تقی ، تو کجا درس خوانده ای ؟ تقی ماجرا را بیان کرد که چگونه به هنگام آوردن غذا و انتظار درپشت در ، آنچه رامی شنیده بخاطر می سپرده است . قائم مقام او را انعامی داد ؛ اما تقی آن را نپذیرفت وتقاضا کرد به او اجازه دهند در مکتبخانه بنشیند وبه درس آموزگار گوش فرا دهد . از آن پس تقی ، شاگرد آشپزخانه ، از هر فرصتی برای آموختن وبرای پرورش نیروی ذهنی خود بهره جُست تا کارش به آنجا رسید که امروز تاریخ نگاران نام اورا در ردیف مردان بزرگ تاریخ ایران جای می دهند .

ناپلئون جوانی کوتاه قد بود که در جزیره ای در خارج از خاک فرانسه در خانواده ای معمولی بدنیا آمده بود . فقط در سایهٔ نیروی عزم واراده بود که توانست به مقام سر داری وامپراتوری برسد وبرای خود وخانواده

وکشورش عظمت وافتخار کسب نماید . در شرح حالش نوشته اند که هنری کلمه ها در گوش وی «نمی توانم» و «نمی دانم» و «نمی شود» بود ؛ پیوسته درپاسخ این سه کلمه می گفت «بخواه» ، «یاد بگیر» ، «امتحان کن» . خود نیز بدان عمل می کرد وپیوسته خواستار پیشرفت و ترقی بود . آنچه رانمی دانست یادمی گرفت وهر کاری را که ممکن بود او را به مقصود نایل سازد به محك تجربه می زد .

با این همه سرگذشت ناپلئون نشان می دهد که بکار گرفتن عزم واراده اگر همراه با صلاح واندیشمندی نباشد انسان را رستگار نمی کند و او را به سعادت راستین رهنمون نمی شود .

بیشتر کسانی که چهرهٔ جهان را تغییر داده وبه اکتشافات واختراعات بزرگ نایل آمده وتوانسته اند به جامعه خود خدمت کنند ومردم کشور خود رابه رفاه و آسایش برسانند نه از توانگران بوده اند ونه از دارندگان جاه ومقام ، بلکه سرمایه آنان کوشش واستقامت وثبات وعزم واراده بوده است وبس .

نکته ای جالب است که هرکس باتوشهٔ کم پادر میدان زندگی بگذارد ودر آغاز زندگی رنج ومرارت ببیند اشتیاق او برای در آغوش کشیدن موفقیت بیشتر است وبه همین سبب میزان کوشش وهمتش نیز افزونتر وبه بهروزی ونیکبختی نزدیکتر .

خلاصه اینکه هیچکس به بهروزی نمی رسدو رستگار نمی گردد مگر باسعی وکوشش وتحمل دشواریها وبر خود هموار ساختن مرارتها وسختیها . هیچکس نمی تواند باتنبلی وخوشگذرانی به این هدف نایل گردد . دست با کار کردن و سر با اندیشیدن ، انسان را دانشمند وتوانگر می کند . آن که می خواهد در زندگی به رستگاری وبهروزی رسدو به آرزوهای خود جامه عمل بپوشاند باید خوب بیندیشد ، تصمیم بگیرد وعزم وارادهٔ خویشتن را بکار اندازد ، تابتواند تصمیمهای خود را از دایرهٔ خیال واندیشه به مرحلهٔ عمل در آورد .

اراده ونیرومند ساختن آن بزرگترین وسیله ، برای تربیت جسم واخلاق است . برای آنکه اندیشه یاتصمیمی را به مرحلهٔ عمل برسانیم ، باید اراده را بکار بیندازیم . اراده نیروئی را می گوییم که اندیشه وتصمیم ما را به عمل تبدیل می کندو به گفتار ما جامه کردار می پوشاند . فرض کنید تصمیم گرفته ایم از کوهی بالا برویم . ساعت چهار بعد از نیمه شب از خواب برمی خیزیم ، لباس می پوشیم ، وسایل کوه پیمایی را برمی داریم ، رو به مقصد می نهیم وکوه پیمایی را آغاز می کنیم . هر لحظه باگامهایی که به سوی بالا برمي داریم به قلة کوه نزدیکتر می شویم تا سرانجام به قله صعود می کنیم . حال اگر در هر یك از این مراحل سستي وکاهلي به خود راه دهیم : در آن هنگام که بیدار شده ایم ، بستر گرم رابه کوه پیمایی ترجیح بنهیم یاپس از حرکت ، گردش در چمنزار یاباغی را به جای صعود به کوه بگزینیم یااز نیمه راه بر گردیم ، از خود اراده وپایداری نشان نداده ایم .

یکی از بزرگان را اندیشه چنان بود که هر جوانی می تواند بدانچه که آرزو دارد نایل گردد ولی به شرط داشتن عزم وپایداری در کارها . همین شخص وقتی به دخترش نوشته بود «وقت آن رسیده است که اراده وعزم خود را آشکار کنی وراه خود را در زندگی معین نمایی وگرنه بی نام ونشان خواهی زیست وپست همت خواهی شد اگر چنین شدی ، برخاستن از این مغاك ودور نمودن این صفات از خود بسیار مشکل است . من یقین دارم هر که در سالهای کودکی وجوانی عزم واراده خود رانیرومند کند ، هرچه بخواهد برایش میسر خواهد شدو به هر آرزو که داشته باشد خواهد رسید . اگر امروز عزم کردی که کوشا باشی ، در همه زندگی از این عزم خشنود خواهی بود . من نیز چنین نمودم ، بر خود اعتماد واتکا کردم ، اراده را بکار انداختم ، عزم کردم ، تصمیم گرفتم ، اقدام نمودم ، کوشیدم ودر تلاش وکوشش ازپا نایستادم» .

کلمه ها وترکیبهای تازه :

استواری ـ پایداری ، محکمی (استواری می پذیرد)
حصول ـ بدست آمدن (به حصول نمی پیوندد ـ بدست نمی آید)
امپراتور ـ پادشاه بزرگ ، شاهنشاه (در اصل عنوان سرداران روم قدیم)
دقایق ـ دقیقة ها
انگیزه ـ سبب
رهنمون ـ راهنما
بهروزی ـ خوشبختی
صدر اعظم ـ نخست وزیر
پست همت ـ تنبل وسست اراده
صعود می کنیم ـ بالا می رویم (صعود ـ بالا رفتن)
ترجیح ـ برتری
عسس ـ پاسبان ـ شبگرد
محك = سنگی که طلا رابه‌آن می سایند ومعلوم می کند تاچه حد خالص است
موظف = آن که وظیفه ای برعهده دارد
تجربة یعنی تجربه که مالك محك ارزش کلاهار مفهوم می سازد
نتایج = نتیجه ها
نوابغ = نابغه ها افراد بسیار با استعداد
مَغاك = جای پست ، گودال
نهراسیده اید = نترسیده اند
وجه = راه

پرسش :

۱ ـ بهروری ونیکبختی درجه صورتی بدست می آید ؟ ۲ ـ کسی که بر خویشتن اتکا داشته باشد باکی که به دیگری متکی است چه فرق دارد ؟ ۳ ـ شرح زندگی بزرگان چه چیزی را نشان می دهد ؟ ٤ ـ حسین بهزاد که بود ؟ ٥ ـ عباس اقبال در کودکی چکار می کرد ؟ ٦ ـ اقبال چه موفقیتی در زندگی کسب کرد ؟ ۷ ـ افلاطون وقتی که در احوال مردم مصر مطالعه می سوده خرج سفرش را چگونه تأمین می کرد ؟ ۸ ـ لینه . مخارج تحصیل خوادرا چگونه تأمین می کرد ؟ ۹ ـ ابو نصر فارابی که بود ؟ ۱۰ ـ ازسرگذشت میرزا تقی خان امیر کبیر وناپلئون بناپارت چه نتیجه ای می توان گرفت ؟ ۱۱ ـ میرزا تقی خان امیر کبیر چگونه از شاگردی آشپز خانه به مقام صدر اعظمی رسید ؟ ۱۲ ـ بدترین کلمه ها در گوش ناپلیون بناپارت چه بود ؟ ۱۳ ـ ناپلئون درپاسخ « نمی توانم » « نمی

دانم، چه می گفت؟ ۱۴- چه کسانی نمی توانند به پیروزی ورستگاری نایل گردند ؟ ۱۵ - چگونه می توان تصمیمهای خودرا ازدیرهٔ خیال واندیشه به مرحلهٔ عمل در آورد ؟ ۱۶ - اراده چیست ؟

تمرین :

۱ - باهر یك از این کلمه ها یك جمله بسازید :

عزم ، مجاهدت ، انگیزه ، ثبات مصائب ، محك ، ترجیح .

۲ - این کلمه ها جمع است . مفرد آنها رابنویسید :

نتایج ، نوابغ ، مصائب ، دقایق ، مراحل :

۳ - چه کلمهٔ هایی در این درس با « ات » جمع بسته شده است ؟ آنهارا پیدا کنید وبنویسید .

٤ - چگونگی پیروزی خود را بر یکی از دشواریها شرح دهید وباشرح احوال یکی از خویشان وآشانان خودرا که باکوشش واستقامت در برابر دشواریها پیشرفت کرده وبه مقصود رسیده است بنویسید

۵ - کلمهٔ هایی را که در این درس باالف ونون جمع بسته شده معیّن کنید وبنویسید .

٦ - اسمهای خاصّی را که در این درس خواندید جدا کنید وبه ترتیب الفبائی بنویسید .

۷ - چند تن از بزرگان را که در سایهٔ اراده وکوشش به مقام عالی رسیده نام ببرید توضیح دهید که هر کدام باچه دشواریهایی روبرو بوده است .

۸ - در این درس شرح احوال هفت تن از بزرگان ونوابغ را باختصار خواندیده . بنویسید شرح رسائل وشخصیّت کدامیك از آنان بیشتر مورد توجّه وعلاقهٔ شما قرار گرفت وچرا ؟

زاغ وکبك

درس هجدهم :

زاغی ازآنجاکه فراغی گزید — رخت خوداز باغ به راغی کشید
ویدیکی عرصه به دامان کوه — عرضه ده* مخزن پنهان کوه
نادره کبکی به جمال تمام — شاهد آن روضهٔ فیروزه فام*
تیزرو وتیــزدو وتیــزگام — خوش روش وخوش‌پرش وخوش‌خرام
هم حرکاتش تناسب به هم — هم خطواتش مُتقارب* به هم
زاغ چو دیدآن ره ورفتاررا — وآن روش وجنبش هموارا
بادلی ازدرد گرفتــــار او — رفت به شاگردی رفتاراو
بازکشیداز روش خویش پای — درپی اوکرد بتقلید جای
برقدم او قدمی می کشید — وزقلم او رقمی می کشید*
درپیش القصه* در آن مرغزار — رفت برین قاعده روزی چار
عاقبت ازخامی خود سوخته — رهروی کبك نیاموختــــه
کردفراش ره ورفتارخــــویش — ماندغرامت زده ازکارخویش

کلمهٔ ها وترکیبهای تازه :

القصّه = باری ، خلاصه
خطُوات = قدمها (خطوات جمع خطوة)
خوش خرام = آن که با ناز راه می رود
شاهد = خوبرو ، زیبا
عرضه ده = نشان دهنده
غرامت زده = خسارت دیده =
رقم می کشید = نقش می کشید
روضه = باغ
سه چار = سه چهار
فیروزه فام = به رنگ فیروره
متقارب = نزدیک
نادره = کم مانند ، کم نظیر

تمـرین :

۱ – تفاوت بین « فراغ » و « فراق » چیست ؛ دو جملهٔ یا دو عبارت یا کلمه « فراغ » ودو جمله نیزبا کلمه « فراق » بسازید .

۲ – باهر یک از این کلمه هاو ترکیبها یک جمله خبری بسازید ؛
جمال ، متقارب ، مرغزار ، غرامت ، روضه ، مخزن ، رخت کشیدن .

۳ – مفهوم این مصراعها را بنویسید :
عرضه ده مخزن پنهان کوه ، رفت به شاگردی رفتار او ، ماند غرامت زده از کار خویش .

٤ – بنویسید از این شعر چه نتیجه ای می گیرید .

۵ – مطلبی بنویسید و در آن این مثل را بکار ببرید : کلاغ خواست راه رفتن کبک رابیاموزد رفتارخویش
راهم فراموش کرد .

٦ – داستان زاغ و کبک رابه نثر بنویسید .

۷ – این شعر را حفظ کنید .

ستایشگر صلح و آزادی

درس نوزدهم :

ملک الشعرای بهار ستایشگر بزرگ آزادی است . از شاعر ان بنام ایران هیچکس به خوبی او از آزادی سخن نگفته است .

بهار دریک خانو ادهٔ شاعر و بازر گان بدنیا آمد از کودکی به شعر ونقاشی علاقه می ورزید پدرش که خود شاعر بود ، کوشید او را به تجارت وا دارد ، امّا کودک به ادبیّات بیشتر رغبت داشت . وقتی پدرش مُرد هیجده ساله بود ، امّا شاعری پرمایه بشمار می آمد . آغاز شاعری وی با انقلاب مشروطیت همزمان بود . انقلاب مشروطیّت که در هر سری شوره‌ی دیگر انداخت بهار جوان را نیزبه اندیشهٔ پیکار به خاطر آزادی ونجات وطن رهنمون گشت .

مبارزه با تجاوز بیگانگان ، مبارزه با تعدّی و بیداد فرمانروایان خود کامه ، مبارزه با آنچه ایران را به ضعف و فقر و فساد کشانیده بود هدف کسانی بود که در آن روزها در مشهد و تبریز و اصفهان و تهران و جاهای دیگر با استبداد به پیکار برخاسته بودند . وقتی بهار نخستین اشعار اجتماعی خویش را در مشهد منتشر می کرد ، بیست و یک سال بیش نداشت . چندسال بعد از مشهد به تهران تبعید شد .

هنگام ورود به تهران هنوز سی سال نداشت . بااین حال یک سال بعد ، از طرف مردم خراسان به نمایندگی مجلس شورای ملّی برگزیده شد . بهار در مجلس ، چهار دوره وکالت کرد و در این مدّت بر ضدّ مداخلات بیگانگان و ستمگران عصر مبارزه نمود و همه جا برای آزادی ، برای عدالت و برای تجدّد ، شور و شوق فراوان از خودنشان داد .

فعّالیتهای اجتماعی بهار تا پایان حکومت قاجاریان دامه یافت ، از آن پس از کار سیاست دست کشید و اوقات خود را یکسره وقف ادبیّات کرد و به تألیف و تدریس پرداخت . کتاب « سبک شناسی » که تاریخ تطوّر نثر فارسی است از آثار ارزنده ای است که وی در این سالها تألیف کرد . در واپسین سالهای عمر خود بهار دو باره یکچند به روزنامه نویسی و سیاست رو آورد . زمانی مجدداً به نمایندگی مجلس شورا برگزیده شد و مدّتی نیز وزارت یافت . وی در همه حال برای دفاع از صلح و آزادی و مبارزه با فساد و تباهی از تلاش نایستاد و سرانجام کار طاقت فرسا وی را ناتوان کرد و بیماری سل که چند سالی بود شاعر را آزار می داد در اردیبهشت ماه ۱۳۳۴ وی را از پای در آورد ؛ در حالی که هنوز در ستایش آزادی و صلح نغمه ها بر لب داشت .

از آنجا که زندگی بهار سراسر پر از مبارزه و تحوّل و دگرگونی بود خود فرصت نکرد که اشعارش را مرتّب سازد و انتشار دهد ؛ سالی چند پس از مرگ وی بود که دیوانش انتشار یافت .

در سراسر دیوان بهار ، عشق به میهن و عشق به تاریخ ایران به چشم می خورد ابیات زیر نمونه ای از این عشق آتشین است :

ای خطهٔ ایران مهین ای وطن من
ای گشته به مهر توعجین جان وتن من

دورازتوگل ولاله وسرو وسنم نیست
ای باغ گل ولاله وسرو وسمن من

بس خار مصیب که خلد دل رابر پای
بی روی تو ای تازه شکفته چمن من

بهار روی هم رفته شاعری بود زحمتکش وقانع ، بی پروا و مقاوم که از گفتن آنچه به نظرش درست می آمد نمی هراسید .

به ایران عشق می ورزید و پیوسته در اندیشهٔ اعتلاه و آبادی آن برد . تاریخ ایران ، ادبیات فرهنگ و زیباییهای آن را می شناخت و همهٔ آنها را شایستهٔ مهرورزی می دانست .

مردم بینوا و مستمند و نادان را از یاد نمی برد و در حق آنان دلسوز بود و آرزوی زندگی بهتری برای آنان داشت .

اندیشه‌های نو و تحوّل زمان وپیشر فتهای دانش را با آغوش باز می پذیرفت واز تماشای آثار تمدّن جدید وثمرات دانش بوجد می آمد .

آزادی وصلح وصفا وبلندی وروشنی وزیبایی و عدالت رامی ستود وبه مقام والای انسان احترام می گذاشت. بهار به زیباییهای طبیعت ، به گل ، به سبزه وبه پرند گان با شوق ومحبّت می نگریست . کبوتران را دوست داشت و از تماشای پرواز آنها لذّت می برد . دوبیتیهای زیر نمونهٔ سرودی است که وی برای کبوتران خویش ساخته است :

بیایید ای کبوتر های دلخواه　　بدن کافور گون پاها چو شنگرف
بپرّید ازفراز بام و ناگاه　　به گرد من فرود آیید چون برف
سحرگه سرکنید آرام آرام　　نواها ی لطیف آسمانی
سوی عشّاق بفرستید پیغام　　دمادم باز بان بی زبانی

کلمه ها وترکیبهای تازه :

اعتلا– بلندی، برتری
پرمایه – پردانش ، پرخرد
تجدّد – تازگی ، نوشدن
تحوّل – دگرگونی.
تطوّر – دگرگونی .
تعدّی – تجاوز
خلد – فرو رود (بس خار مصیبت که خلد دل را بر پای – بسیار خار مصیبت که بر پای دل فرورود)
خودکامه – کسی که به میل و آرزوی خود هر کاری بخواهد بکند.
دمادم – پشت سر هم، پیوسته
دیوان – مجموع شعر های شاعر که در کتابی گرد آمده باشد.
ستایشگر – ستایش کننده
سل – نوعی بیماری که بیشتر در ریه دیده می شود وبیمار را رنجور و ناتوان می کند.
سمن – نام گلی که یاسمن نیز گویند
شنگرف – مادّه ای سرخ رنگ
شور – شوق، اندیشه های هیجان انگیز
عدالت – دادگری
عشاق – عاشقان، دلباختگان
عصر – زمان، دوره
کافورگون – به رنگ کافور، سفید
مقاوم – مقاومت کننده، پایداری کننده
مهرورزی – دوستی
مهین – بزرگترین، بزرگ
وکالت – نمایندگی

پرسش :

۱ - پدر بهار کوشید او را به چه کاری وا دارد ؟ ۲ - آغاز شاعری بهار با چه انقلابی همزمان بود ؟ ۳ - هدف کسانی که با استبداد به پیکار برخاسته بودند چه بود ؟ ۴ - چرا بهار را از مشهد به تهران تبعید کردند ؟ ۵- بهار چند سال داشت که به نمایندگی مجلس انتخاب شد ؟ ۶ - طبق قانون از نظر سنی چه کسانی می توانند به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شوند ؟ ۷ - کتاب سبک شناسی چه کتابی است ؟ ۸ - بهار در واپسین سالهای عمر خود چه کرد ؟ ۹ - چرا بهار فرصت نکرد که اشعار خود را انتشار دهد ؟ ۱۰ - در دیوان بهار چه چیزی بیشتر نظر خواننده را جلب می کند ؟ ۱۱ - بهار روی هم رفته چگونه شاعری بود ؟ ۱۲ - بهار چه چیزی را شایستهٔ مهرورزی می دانست ؟ ۱۳ - بهار چه کسانی را از یاد نمی برد ؟ ۱۴ - بهار در شعر خود ، کبوتران را به چه تشبیه کرده است ؟

بیاموزیم :

می دانیم که هلال یعنی شب اوّل ماه یا ماه نو ، ولی در این شعر :

قضا را در آمد یکی خشکسال   که شد بدر سیمای مردم هلال

شاعر می خواهد بگوید سیمای مردم که مانند بدر فربه بود ، لاغر شد . چرا شاعر هلال را به جای لاغر بکار برده است ؟

شاعر سیمای فربه مردم رابه بدرتشبیه کرده واین تشبیه در شعر معلوم است وسیمای لاغر مردم رانیز در ذهن به هلال تشبیه کرده و به مناسبت این تشبیه ، هلال را به جای لاغر که معنی حقیقی آن نیست بکار برده است . این کار را استعاره می گویند .

استعاره آن است که کلمه یا عبارتی را در غیر معنی حقیقی آن بکار برند ، بشرطی که بین معنی حقیقی کلمه ومعنی مجازی شباهتی وجود داشته باشد .

مثلاً وقتی گفته می شود کوهسار ابریشم هفت رنگ بر سر کشید، منظور آن است که گلهای رنگارنگ کوهسار را پوشانید. در این صورت پارچهٔ هفت رنگ برای گلهای رنگارنگ استعاره شده است.

همچنین هنگامی که می گوییم: خورشید پارچه سیاهی به رخ کشید منظور آن است که ابر سیاهی چهرهٔ خورشید را پوشانید. بدین ترتیب پارچهٔ سیاه برای ابر استعاره شده است.

تمرین:

۱ – سه کلمه پیدا کنید که مانند کافور گون با «گون» ختم شده و مفهوم تشبیه و همانندی در آنها وجود داشته باشد.

۲ – به جای کلمه های زیر کلمه های دیگری که با آنها هم معنی باشدانتخاب کنیدو در مقابل هریک بنویسید:

تجارت، وطن، ضعف، انتخاب، تحول، وکالت.

۳ – کلمه های زیر جمع است، مفرد آنها راپیدا کنید وبنویسید:

ابیات، مداخلات، اوقات، آثار، اشعار، ثمرات، عشاق.

۴ – برای هر یک از کلمه های زیر یک یا چند کلمهٔ هم خانواده پیدا کنید و بنویسید:

مقاوم، قانع، انتشار، مرتب، وقف، فعّالیت، استبداد، تبعید، وکالت، حکومت، تدریس، عشّاق.

۵ – هر یک از کلمه ها وترکیبهای زیر را در جمله ای بکار ببرید:

رهنمون، خود کامه، تجدّد تحوّل، خطه.

۶ – ازمیان کلمه های زیر، کلمه های هم معنی را پیدا کنید وبنویسید:

تعدّی، بیداد، وکالت، عصر، نغمه، اعتلا، فراغ، حوالی، برتری، آسایش، آواز، تجاوز، ستم، دورهٔ، نمایندگی، شریر، اطراف، بدکار.

۷ – شرح حال بهار را در یک صفحهٔ خلاصه کنید .
۸ – شعرهای این درس را حفظ کنید .

دانشمندی که پانصد سال
جلوتر از زمان خود می اندیشید (۱)

درس بیستم :

در حدود پانصد سال پیش در روستای وینچی در کشور ایتالیا مردی به نام « پی یه رو » زندگی می کرد . روزی دهقانی که باپی یه رو آشنایی داشت با قطعه چوب پهنی به خانهٔ وی رفت . او می خواست به راهنمایی پی یه رو نزد نقاشی رود و از نقاش بخواهد که با آن چوب برای او سپری منقش بسازد . چنین سپرهایی را در آن زمان برای آراستن دیوارها بکار می بردند . پی یه رو از سر لطف پذیرفت که چوب رانزدپیکر نگاری بفرستد و سپر منقشی برای دهقان فراهم آورد . امّا بزودی ، بر اثر گرفتاریهای روزانه ، موضوع را فراموش کرد و چوب دهقان در خانهٔ او ماند .

« لئوناردو » پسر پی یه رو که نوجوانی سیزده ساله وزیبارو و بلند بالا بود وبیشتر اوقات خود را به نقاشی وتجسس وکندو کاو در طبیعت می گذرانید قطعه – چوب را در کنجی یافت و از سر تفنن آن را صاف کرد روغن زد و صیقل داده . پدرش که ناظر کار او بود و گمان می کرد که لئوناردو کاری بی ثمر انجام می دهد ، او رابرانگیخت که نقشی هم روی آن بکشد . پی یه رو گفت : تو که تمام وقتت را صرف کشیدن نقش ونگار می کنی ، خوب است باترین این چوب ، کار مفیدی انجام بدهی .

اندرز شماتت آمیز پدر در لئوناردو کارگر افتاد . تکانی خورد و مصمم شد تاسخن پدر را به گوش گیرد و کاری کند که نظر پدر و بخصوص مادر خوانده اش راکه نسبت به او نامهربان بود به خود جلب کند . بی درنگ به بیشه رفت و هر جانوری راکه توانست بهلاکت رسانید ولاشهٔ آن را به

خانه برد . بوی زنندهٔ لاشهٔ مارها و مارمولکها وخفاشها وسگها اتاق رافرا گرفت . امّا او خم به ابرو نیاورده ، بلکه باشکیبایی» در مقابل لاشه ها نشست و از روی شکل جانوران به تزیین سپر پرداخت و ازدهایی روی سپر نقش زده‌که بسیار مخوف» می نمود و از دهانش آتش بیرون می آمد . آنگاه پنجره رابست و اتاق را طوری تاریک کرد که فقط یک نقطهٔ آن در معرض» نور قرار گرفت . سپس منقّش رادر آن نقطه نهاد وپدرش رافر خواند .

پی یه رو از دیدن پیکر اژدها تکانی خورد و در صدد قرار بر آمد زیرا این تصویر ، بر خلاف تصاویر نقاشان آن عهد ، مسطّح و مصنوعی بنظر نمی رسید ، بلکه برجسته وزنده وطبیعی می نمود . لئوناردو باشور وشعف جلو پدر را گرفت و سپر را به او داد تا به صاحبش برساند . پی یه رو که متوجّه شایستگی واستعداد فرزند شده بود ، بفکر فرو رفت و باخود اندیشید که باید آیندهٔ پسرش را در کار گاههای نقّاشی جستجو کند .

لابد تاکنون حدس زده اید که این پسر سیزده ساله کیست ؟ بلی وی همان لئوناردو داوینچی نقّاش ، پیکرتراش» ، مخترع ، متفکّر و هنرمند بزرگ است که امروز ، پس از گذشت قرون متمادی» ، هنرشناسان و هنردوستان جهان نام او را با اشتیاق وشور فراوان بر زبان می آورند .

عظمت لئوناردو در این است که نه تنها در صورتگری» ، بلکه در همه کاری دست داشت واندیشه اش ، متوجّه نکاتی بود که بامقتضیات عصر او وفق» نمی داد و فقط قرنها پس از او مورد توجّه دیگران قرار گرفت .

عظمت او در این است که اندیشه ای ژرف داشت و در جهان دانش و هنر انقلابی پدید آورد که هنوز هم پس از پنج قرن ما را به اِعجاب می اندازد .

لئونار دو عادت داشت که خاطرات و ماجراهای زندگی و اندیشه های

علمی و هنری خود را روز بروز یادداشت کند ؛ از این رو یادداشتهای گرانبهایی برای مابه میراث گذاشته است .

با آنکه بین ما و لئوناردو فاصلهٔ زمانی چند صدساله وجود دارد ، باز بآسانی می توانیم از قرائت یادداشتهای او به عمق افکارش پی ببریم و بدانیم که چقدر شیفتهٔ دانش بوده و چه شخصیّت وسیع و جامعی « داشته است .

لئونار دو شانزده ساله بود که با خانواده اش به شهر فلورانس کوچ کرد . در این شهر ، پدر ، فرزند خویش را به کارگاه یکی از استادان بزرگ پیکر نگاری فرستاد تا غنچهٔ ذوق او را شکوفاه سازد . این استاد بزرگ ، گذشته از هنر معماری و صورتگری از علوم متداول زمان خود چون ریاضیّات و مکانیکه و پزشکی و زمین شناسی نیز آگاهی داشت . لئوناردو در این کارگاه زیر نظر چنین استادی . باپشتکار خستگی ناپذیر بکار پرداخت .

دیری نپاییده که در پیکر نگاری و پیکر تراشی و معماری و همچنین فنون مکانیکی تبحّره یافت و اختراعهای گوناگونی را طرح ریزیه کرد .

لئوناردو در یادداشتهای خود نوشته است که روزی در ارتفاعات کوهستان گذارش به غار دورافتاده ای افتاد . دیوار های غار فرسایش یافته بود و در لایه های آن صدف برخی جانوران دریایی و استخوان ماهی بزرگی به چشم می خورد . وی از دیدن صدفها واستخوان ماهی که به مروره ایّام سخت شده و به صورت « سنگواره » در آمده بودند ، به اندیشه فرو رفت : ماهیان و جانداران دریایی را در اینجا ، که فرسنگها از ساحل دور و صدها متر از سطح دریا بالاتر ست چکار ؟ مسلماً کسی اینها را از دریا نیاورده و در دل صخره ها جای نداده است . پس چگونه در اینجا قرار گرفته اند ؟

لئوناردو پاسخ درست این پرسشها را نمی یافت . ولی ما که در قرن بیستم زندگی می کنیم برای این پرسشها پاسخهای روشنی یافته ایم ؛ امّا نباید فراموش کرد که اگر مابیش از او می دانیم از این سبب است که در حدود پانصد سال پس از او بدنیا آمده ایم و از لحاظ مشاهده وتجربهٔ علمی ، پنج قرن بیش از او سابقه داریم .

در عصر لئوناردو نه تنها کسی نمی توانست مسئلهٔ پیدایش سنگواره ها راحل کند ، بلکه تنها معدودی از مردم متوجّه وجود سنگواره ها شده و در جستجوی علل پیدایش آنها بر آمده بودند . یکی از این افراد لئوناردو بود که با کنجکاوی بی آرام ، ذهن فعّال خویش را به حلّ اینگونه مسائل می گماشت . عظمت او در اینجاست که مانندانسان امروزی می اندیشید .

بیست وهفت ساله بود که کامیاب، وبلند آوازه شد ؛ شهرت او مدیون، نقّاشی ;بود . در آن عصر نقّاشان بیشتر به ترسیم تصاویر دینی می پرداختند وبخصوص به کشیدن صورت مریم ، که معمولاً عیسای نوزاد را در آغوش داشت ، رغبت تام، داشتند . در تصاویر آن عصر ، مریم و نیز عیسی باسیمایی غیر طبیعی و فرشته آسا، نمودار می شدند لئوناردو از این سنّت سرپیچید و صورت مریم وعیسی را همانند زنان و کود کان بطور طبیعی کشید و با این ابتکار آثار درخشانی بوجود آورد صورتهایی که از جماعت پارسایان مسیحی نقش زد ، چنان زنده و طبیعی بود که ستایش همگان رابرانگیخت وپیکرنگاران دیگر را به تقلید سبک او واداشت .

کلمه ها وتر کیبهای تازه :

بلند بالا – قد بلند	فرشته آسا – فرشته مانند
پیکر تراش – مجسّمه ساز	کارگر افتاد – مؤثّر شد
پیکرنگار – نقّاش	کامیاب – موفق
تام – تمام ، زیاد	لاشه – جسد مرده ، تن مرده

تبحر - استادی، مهارت بسیار | معادی - دراز، طولانی
تجسس - جستجو | مخوف - ترسناک
تفنن - انجام دادن کارها برای بازی و تفریح و سرگرمی | مدیون - وامدار (شهرت او مدیون نقاشی او بود - شهرت او در اثر نقاشی او بود)
جامع - کامل | مرور - گذشتن، گذشت (مرور ایام - گذشت روزگاران)
خم به ابرو نیاورد - رنج و ناراحتی را تحمل کرد. | معرض - محل آشکار شدن
دیری نپاید - زمانی نگذشت | میکانیک - علم حرکات و نیروها
شگوفا - شگفته، باز | منقش - نقشدار
شکیبایی - صبر، بردباری | ناظر - نگاه کننده
شماتت آمیز - سرزنش آمیز | نقش زد - نقاشی کرد
شیفته - دلباخته، عاشق | وفق - سازگاری (وفق نمی داد - سازگار نبود)
صورتگری - نقاشی | هلاکت - مرگ، نیستی (بهلاکت رسانید - کشت)
صیقل داد - صاف و براق کرد
طرح ریزی - نقشه کشی، پی ریزی

پرسش :

۱ - دهقان بردچه کسی رفت و از اوچه می خواست ؟ ۲ - لئوناردو بیشتر اوقات خود را چگونه می گذرانید ؟ ۳ - وقتی لئوناردو اندرز شماتت آمیز پدر راشنید چه تصمیمی گرفت ؟ ٤ - لوناردو چه کرد تا سپر نقش زده در نظر پدر بسیار زنده و طبیعی جلوه کند ؟ ٥ - پی یه رو در مورد پسرش چه اندیشید ؟ ٦ - عظمت لئوناردو داوینچی در چیست ؟ ۷ -

محققان امروزی چگونه و از کجا به افکار لئوناردو داوینجی پی می برند ؟ ۸ – لئوناردو در چه رشته هایی از دانش و هنر تبحّر یافت ؟ ۹ – سنگواره چیست ؟ ۱۰ – لئوناردو چرا با دیدن سگواره ها به اندیشه فرو رفت ؟ ۱۱ – نقّاشان عصر لئوناردو ، تصویرها را چگونه می کشیدند ؟ ۱۲ – لئوناردو چه تغییری در نقّاشی بوجود آورد ؟

تمرین :

۱ – برای هر یک از کلمات زیر یک کلمهٔ هم خانواده پیدا کنید :

منقش ، قطعه ، لطف ، تجسس ، ناظر ، تزیین ، مسطح ، مصنوعی ، شعف ، مخترع ، عصر ، أعجاب ، میراث ، عمق ، ارتفاع ، ترسیم ، عظمت ، مصمم .

۲ – مفرد کلمه های زیر راتعیین کنید و بنویسید :

اوقات ، تصاویر ، قرون ، نکات ، خاطرات ، أفکار ، فنون ، علل ، پارسایان ، همگان ، آثار .

۳ – باهر یک از کلمه های زیر جمله ای بسازید :

ناظر ، تزیین ، معرض ، متمادی ، مقتضیات ، جامع ، شکوفا ، متداول ، لحاظ .

٤ – اسمهای خاصی را که در این درس آمده است پیدا کنید و بنویسید .

٥ – بنویسید کلمه های مرکّب زیر از چه اجزایی ترکیب شده است . نیز یک کلمهٔ هم خانواده با جزء دوّم آنها پیدا کنید و بنویسید :

طرح ریز ، کندو کاو ، پیکرنگار ، پیکرتراش ، سخنگو ، راهرو .

مثال : طرح ریرز = طرح + ریز

ریز ، ریختن .

٦ – به جای کلمه ها وعبارتهایی که رنگی نوشته شده ، کلمات وعبارات مناسب دیگری بگذارید :

اندرز شماتت آمیز پدر در لئوناردو کارگر افتاد
مصمم شدتا سخن پدر را به گوش گیرد .
پی به رو که متوجه شایستگی واستعداد فرزند شده بود بفکر فرو رفت .
عظمت او در این است که اندیشه ای ژرف داشت .
بآسانی می توانیم از قرائت یادداشتهای او به عمق افکارش پی ببریم .

۷ - شما اگر بودید بیشتر میل داشتید نقش انسان را رسم کنید با زیباییهای طبیعت را ؟ چرا ؟ پاسخ را در چند سطر بنویسید .

دانشمندی که پانصدسال
جلوتر از زمان خود می اندیشید (۲)

آنچه بیشتر نام لئوناردو داوینچی را در اعصار و قرون ورده زبان مردم هنرشناس ساخته دو تابلو مشهور اوست که هر دو از شاهکار های بزرگ هنر نقّاشی بشمار می رود . این دو تصویر در طیّ پنج قرن گذشته همواره مورد تحسین واعجاب قرار گرفته و در رأس شاهکار های هنری جهان جای داشته است .

نخستین این دو ، تصویری است که بر یکی از دیوار های سفره خانهٔ کلیسای سانتاماریا در شهر میلان نقش بسته است .

این تصویر که بلند آوازه ترین اثر لئوناردو است منظرهٔ شام خوردن عیسی و حواریّون او را نشان می دهد . این شام ، شام آخر عیسی است ؛ زیرا در پی آن یکی از حواریّون به او خیانت می کند و او را به دشمنان تحویل می دهد ، کسانی که در تصویر دیده می شوند هیئت وسیمایی طبیعی دارند . هر یک با حرکاتی مشخّص غذا می خورند و گفتگو می کنند . ولی در قیافهٔ آنها شکوه غم انگیز حادثه ای که بزودی رخ خواهد داد آشکار است . لئوناردو در آفریدن این تصویر همهٔ نبوغ خود را بکار

گرفت . در ایّامی که به کشیدن این تصویر اشتغال داشت، از همه چیز غافل ودر خویشتن خویش غرق بود. .

تابلو دیگر که در جهانگیر ساختن آوازهٔ لئوناردو سهمی بزرگ دارد « لبخند ژوکوند » نامیده می شود . این تابلو تصویری است که هنرمند بزرگ از بانویی به نامِ مونالیزا کشیده است . لئوناردو که معمولاً از کشیدن صورت زنان ومردان مشهور زمان خود سر باز می زد ، باشور وشکیبایی سیمای این بانو پرداخته ، سالها روی تصویر او کار کرده است ؛ همواره به یاد آن بوده ودر یادداشتهای خود بارها از آن نام برده است . تبسّمی که بر لب این پیکر دیده می شود ، بسیار عمیق و پر معنی است و گفته اند که لئوناردو گاه در حین کشیدن این تصویر ، خنیاگران را فرا می خواند تا با نواختن نواهایی لبان بانو را به لبخند طبیعی دلنشین بگشایند . دقایق ولطایف تصویر مونالیزا همواره اذهان، مردم اعصار و سرزمینها را به خود مشغول داشته و موضوع گفت و شنود بوده و دربارهٔ لبخند نیمه محسوس، و غم انگیز بانوی تصویر بحثها درگرفته است ؛ چندان که با اطمینان می توان گفت که در عرصهٔ هنر ، تصویری مشهورتر از این بوجود نیامده است . در این زمینه کافی است بیاد آوریم که هزاران مقاله و دهها کتاب دربارهٔ مونالیزا نوشته شده و همواره این تصویر ، گل سر سبد موزهٔ عظیم « لوور » بشمار رفته و هنرپرستان را مجذوب کرده است، . هم اکنون نیز هر روز هزاران تن به عشق دیدن تصویر مونالیزا (لبخند ژوکوند) به موزهٔ « لوور » می شتابند .

از کودکی آرزوی پرواز در ضمیر لئوناردو ولوله افکنده بود . می خواست به آسمان بپرد و از ثقل، و کندی زمین پیمایی برهد ! این آرزو چنان بر او سُلطه، می ورزید که در طیّ زندگی و در گیرودار حوادث گوناگون هیچگاه از نظرش دور نشد : باید پرید ، باید چیزی ساخت و با آن در آسمان پرواز کرد ! به طیران، پرندگان و حرکت کشتیهای بادبانی

ساعتها چشم می دوخت و در اندیشه می شد که چگونه می تواند بالی بسازد و در آسمان بپرواز در آید .

روزها به بازار فلورانس می رفت و تعدادی پرنده می خرید . آنها را به خانه می برد ویک بیک رها می کرد تا از نزدیک ، طرز پرواز آنها رابنگرد .

از مطالب و طرحهایی که در یادداشتهای او می بینیم ، استنباط* می کنیم که لئوناردو در نتیجهٔ این مطالعات و آزمایشها به پاره ای ازقوانین طبیعی پرواز که تا آن زمان بر کسی معلوم نبودپی برده و دریافته بود که پرندگان در حین طیران از جریان باد استفاده می کنند و وسعت بال آنها با حجم و وزن بدنشان نسبت معیّنی دارد ودر ارتفاعات زیاد که هوا جریان شدید تری دار دپرواز آسانتراست . ازاین روست که پرندگان درشت پیکر و سنگین وزن امثال عقاب او ج می گیرند .

یادداشتهای لئوناردو نشان می دهد که او به مسائل دیگر نیز می اندیشیده وهر چند وقت یک بار به اختراع تازه ای نایل می آمده است . در صنعت بافندگی وفولادسازی ابتکارهایی کرده ، ماشینهایی برای تهیّهٔ ورقه های نازك حلبی وتراش لولهٔ توپ و سایر وسایل زندگی صنعتی ساخته است وضمناً به مطالعهٔ موضوع اصطکاك وقوانین فیزیکی آن پرداخته ودریافته که با روغن و مواد چرب می توان از مقاومت ناشی* از اصطکاك کاست و چرخهایی ساخت که بانیروی مختصری ، مدّتی مدید* با سرعت بگردند . متأسفانه این نظریه های ابتکار آمیز که همه با فرهنگ غیر صنعتی عصر او ناساز گار بود ، بندرت عملی می شد .

اختراعها واکتشافهای لئوناردو بقدری فراوان و متنوّع است که براستی انسان را بحیرت می اندازد در عصری که لئوناردو زندگی می کرد هنوز صنعت پیشرفتی نکرده واز علوم وفنون کنونی خبری نبود بااین همه این نابغهٔ عظیم ، در بحبوحهٔ* هنر آفرینی و گرفتاریهای خود ، در ، هر علم وفنّی از هم عصران خود دهها وگاهی صدها سال پیش فتاده و به جایی

رسید که با ما ، مامردم قرن بیستم ، فاصلهٔ چندانی ندارد . نور درخشانی که از نبوغ او ساطع، می گردید . بخشهای گوناگون جنب و جوشهای فکر بشری را روشن کرد .؛ امّا دانش آن روز قدرت نداشت که بر ملاحظات وطرحهای او جامهٔ عمل بپوشاند .

مرگ این هنزمند و اندیشمند بزرگ در ماه مه سال ۱۵۱۹ میلادی اتّفاق افتاد لئوناردو به هنگام مرگ دستخوش، اندوهی عظیم بودزیرا نتوانسته بودهمهٔ اندیشه های فروزان خود را تحقّق بخشد !

او اندوه می خورد که چرا آنقدر زنده نمانده است تاتحقیقات خود را بپایان آورد و آثار خود را تمام کند و انتشار دهد ؛ اندوه می خورد که کار قابلی نکرده وچنانکه باید وشاید، ، علم وهنر رابه پیش نرانده است . آری کسی که از کودکی راه علم و هنر پیموده و همواره در کشف حقیقت ونمایش زیبایی کوشیده بود و دلیرانه باسّنتها و خرافات درافتاده و بر همهٔ علوم وفنون و هنرهای عصر خود دست یافته بود ، به هنگام مرگ از تنگی عرصهٔ زندگی و کوتاهی عمر و ناتمامی کارهای خود اندوه می خورد . زندگی او حتّی مرگ او و اندوهی که در بستر مرگ بر او دست یافت ، برای کسانی که می خواهند چون انسان واقعی زندگی کنند و علم وهنر وسعادت جامعه را یاری دهند ، آموزنده و روشنی بخش است .

کلمه ها وتر کیبهای تازه :

اذهان - ذهنها

استنباط - درک، دریافت

باید وشاید- لازم وشایسته است

بحبوحه - میان ، وسط

ثقل = سنگینی

حوارّیون = یاران عیسی (مسیح) که مردم

اشتغال داشت - مشغول بود

اعصار - عصرها، دوره ها

است.

مدید = طولانی . دراز

میلان = شهری در ایتالیا

نابغه = کسی که دارای استعداد فوق

را به دین او دعوت می کردند.

در خویشتن خویش غرق بود = کاملاً در خود فرو رفته بود، به کسی وچیزی توجه نداشت

دستخوش = گرفتار

ساطع = تابان، درخشان (ساطع می گردید می تابید می درخشید)

سلطه = تسلط . چیرگی

سیما = چهره ، صورت

ضمیر = اندیشه ، خیال ، ذهن

طیران = پرواز

ناشی = پدید آمده (مقاومت ناشی از اصطکاک = مقاومتی که از اصطکاک می آید)

نبوغ = استعداد زیاد

نیمه محسوس = چیزی که کاملاً آشکار نیست

ورد = سخن یا دعایی که مرتب تکرار شود (ورد زبان مردم کنایه از مشهور وپر آوازه است)

ولوله = شور و غوغا

هیئت = شکل

مجذوب کرده است = به سوی خود کشیده است

پرسش

۱ – چه چیزی نام لئوناردو را بیشتر ورد زبان مردم هنرشناس ساخته است ؟ ۲ – تصویر شام آخر چه واقعه ای را نشان می دهد ؟ ۳ – تصویر شام آخر در کجاست ؟ ٤ – تابلو « لبخند ژوکوند » چه تصویری است ؟ ۵ – چه چیز پر معنایی در تصویر « لبخند ژوکوند » دیده می شود ؟ ٦ – چرا لئوناردو به پرواز پرندگان علاقه نشان داد ؟ ۷ – لئوناردو از پرواز پرندگان چه نتیجه هایی گرفت ؟ ۸ – لئوناردو در چه زمینه هایی ابتکاراتی کرد ؟ ۹ – لئوناردو از چه جهت با مردم قرن بیستم فاصلهٔ چندانی ندارد ؟ ۱۰ – عصر لئوناردو چگونه بود ؟ ۱۱ – چرا لئوناردو به هنگام مرگ اندوهناک بود ؟ ۱۲ – آیا شما هم علاقه دارید در رشته ای از دانشها یا هنرها تحقیق بکنید و به اکتشافاتی نایل شوید ؟ ۱۳ – آیا امروز هم مانند عصر لئوناردو می توان در بسیاری از رشته های علمی تحقیق کرد ؟ چرا ؟ ١٤ – در عصر لئوناردو ، در کشور ما چه وقایعی رخ می داد ، کدام سلسله حکومت می کرد چه دانشمندان وشاعرانی می زیستند ؟

بیاموزیم :

نامه تسلیت نامهٔ کوتاهی است که به هنگام مرگ کسی، به بازماندگان او می نویسیم . نامهٔ تسلیت را می توان در روزنامه به صورت آگهی چاپ کرد

ست داغدیده ام خبر در گذشت تأسف انگیز پدر عزیزت بی اندازه مرا متأثر کرد امیدوارم در این واقعهٔ دردناک صبور باشی و مرا در غم خود شریک بدانی .

دوست تو .....

تمرین :

۱ - هر یک از عبارتهای زیر را به دو جملهٔ مستقل تقسیم کنید :

تبسمی که بر لب این پیکره دیده می شود بسیار عمیق و پر معنی است .

آنچه بیشتر نام لئوناردو داوینچی را در اعصار و قرون ورد زبان مردم هنرشناس ساخته دو تابلو مشهور اوست که هر دو از شاهکار های هنر نقاشی بشمار می رود .

تابلو دیگر که در جهانگیر ساختن آوازهٔ لئوناردو سهمی بزرگ دارد لبخند ژوکند نامیده می شود .

لئوناردو در نتیجهٔ مطالعات فراوان و آزمایشهای گوناگون به پاره ای از قوانین طبیعی پرواز که تا آن زمان بر کسی معلوم نبود پی برده بود .

متأسفانه نظریه های ابتکار آمیز او که همه با فرهنگ غیر صنعتی عصر وی باسازگار بود بندرت عملی می شد .

مثال : تبسمی که برلب من

تبسمی بر لب این پیکره دیده می شود این تبسم بسیار عمیق و پرمعنی است .

۲ – با هر یک از کلمه ها وتر کیبهای زیریک جمله بسازید :

جامهٔ عمل بپوشاند ، تحقق بخشد ، سنت ، خرافات ، عرصهٔ زندگی ، دستخوش ، محسوس ، هواره ، نوع ، گل سرسبد ، بحبوحه ، بندرت ، باید و شاید .

۳ – از میان کلمه های زیر ، کلمه های هم خانو اده را جدا کنید وبنویسید :

تحسین ، محسوس ، مقاله ، منظور ، حسن ، سلطنت ، طیران ، شغل ، حس ، طَیاره ، منظره ، قول ، سُلطه ، نظر ، مشغول ، تسلّط ، طیور ، ناظر ، اشتغال .

٤ – در جمله ها وعبارتهای زیر به جای کلمه هایی که رنگی نوشته شده ، کلمه های مناسب دیگری بگذارید : این آرزو(چنان بر او)سلطه می ورزید که .....

(از مطالب و طرحهایی که در یادد اشتهای او می بینیم) استنباط می کنیم که لئوناردو از کشیدن صورت زنان ومردان مشهور زمان خود سرباز می زد .

٥ – به اول کلمه های عصر ، کار ، راه ، آهنگ ، آواز ، پیمان ، درد ، ریگ ، زبان ، سفر ، کیتن ، کلمهٔ « هم » اضافه کنید و باهر یک از کلمه های مرکّبی که بدست می آید جمله ای بسازید :

مثال : هم عصر : ابو علی سینا وسلطان محمود غزنوی هم عصر بودند .

٦ – ازمیان دانشمندان ومتفکران ایران سه نفر را نام ببرید که مانند لئوناردو داوینچی که همهٔ علوم و فنون عصر خود دست یافته باشد .

گل و گل

درس بیست ویکم :

هرگاه شاعری در میان اشعار خود ، شعری از شاعری دیگر بگنجاند آن راتضمین می گویند . تضمین در این مورد یعنی گنجانیدن و شعری .را در میان شعری دیگر قرار دادن . آنچه در این درس می خوانیم شعری است که ملک الشّعرای بهار از سعدی تضمین کرده است . در اینجا اشعار سعدی را رنگی چاپ کرده ایم .

شبی در محفلی باآه وسوزی　　شنید ستم که مردپاره دوزی
چنین می گفت باپیر عجوزی　　گلی خوشبوی درحمام روزی
رسید ازدست محبوبی به دستم

گرفتم آن گل وکردم خمیری　　خمیری نرم ونیکوچون حریری
معطّر بودوخوب ودلپذیری　　بدوگفتم که مشکی یاعبیری
که ازبوی دلاویزتومستم

همه گلهای عالم آزمودم　　ندیدم چون تو وعبرت نمودم
چو گل بشنید این گفت وشنودم　　بگفتا من گلی ناچیزبودم
ولیکن مدّتی باگل نشستم

گل اندرزیر پاگسترده پرکرد　　مرا باهمنشینی مفتخر کرد
چوعمرم مدّتی باگل گذرکرد　　کمال همنشین درمن اثرکرد
وگرنه من همان خاکم که ، هستم

کلمه ها وترکیبهای تازه :

پاره دوز = کسی که کفش تعمیر می کند، پینه دوز

دلاویز = خوشایند

محبوب = دوست ، کسی که به او محبّت داریم

شنیدستم = شنیده ام　　　محفل - مجلس
عبرت نمودم ، در اینجا = تعجّب
کردم　　　معطّر - خوشبو
عجوز = پیرزن　　　مفتخر کرد = سرافراز کرد، افتخار
گسترده پر کرد = پر گسترده کرد　　داد
(مراد از پر در اینجا گلبرگ) .

پرسش :

۱ - تضمین کردن شعر یعنی چه ؟ ۲ - مرد پاره دوز باچه کسی سخن می گفت ؟ ۳ - گل خوشبو از چه کسی به دست مرد پاره دوز رسید ؟ ٤ - مرد پاره دوز با آن گل چه کرد ؟ ٥ - شاعر برای خمیر گل چه صفتهایی آورده است ؟ ٦ - مرد پاره دوز به گل چه گفت ؟ ۷ - چون گل ، گفت وشنود مرد پاره دوز راشنید چه گفت ؟ ۸ - گل چگونه گل رابا خود همنشین کرد ؟ ۹ - از این شعر چه نتیجه ای می گیرید ؟

تمرین :

۱ - برای هر یک از صفتهای زیر موصوف مناسب انتخاب کنید :
دلپذیر ، دلکش ، دلاویز ، دلربا ، معطّر ، خوشبوی ، نرم ، **زبر** ، نیکو ، زشت ، مست .
۲ - برای اسمهای زیر صفتهای مناسب انتخاب کنید وبه صورت صفت وموصوف بنویسید :
محفل ، آه ، گِل ، گُل ، خمیر ، حمّام ، بوی ، همنشین .
۳ - بنویسید این شعر کدامیک از مثلهای رایج را به یاد شما می آورد ؟
٤ - این شعر را به نثر ساده بنویسید :
٥ - شعر سعدی را که جدا گانه نوشته اید حفظ کنید .

اصطلاحات متداولة

السيد	:	آقا
السيدة	:	خانم
الآنسة	:	دوشيزه
سيداتي وسادتي	:	خانمها وآقايان
أشكرك ، شكراً	:	متشكرم
أتسمح ؟ من فضلك	:	اجازه هست ؟
أشكرك جداً	:	خيلى متشكرم
نعم ، تفضل	:	بلى ، بفرماييد
لطفا ، من فضلك	:	لطفا
عَفْواً	:	ببخشيد
اعتذر	:	خيلي معذرت مي خواهم
آسِفٌ	:	متأسفم
حاضر ، على عينى	:	چشم ، بچشم
سَلِمَتْ يداك	:	دست شما درد نكند
أعجبني	:	خوشم آمد
لم يُعْجبنى	:	بدم آمد

* * *

السلام عليكم ،	:	سلام
كيف حالك ؟	:	حال شما چطور است ؟
الحمد لله بخير	:	خوب ، الحمد الله
أهلاً وسهلاً ، مرحباً بكم	:	خوش آمد يد
الحمد لله على السلامة	:	رسيدن بخير
صباح الخير	:	صبح بخير
مساء الخير	:	شب بخير

تُصْبِح على خير	:	شب خوش
وداعاً ، مع السلامة	:	خدا حافظ
إلى اللقاء	:	باميد ديدار وباز آييد
سفرا سعيدا	:	سفر بخير
هل قَضَيْتَ وقتاً سعيداً	:	خوش گذشت ؟
نعم ، قضيت وقتاً سعيداً	:	بمن خوش گذشت
مكانك خالٍ	:	جاى شما خالى است
عيدكم سعيد	:	عيد شما مبارك
كل عام وأنتم بخير	:	تبريك عرض مى كنم

الجامعة وأهم مصطلحاتها

وزارة التعليم العالى : وزارت علوم وآموزش عالي
وزير التعليم العالي : وزير علوم وآموزش عالى
جامعـــة : دانشـــگاه
رئاســة الجامعة : سازمان مركزى دانشـــگاه
رئيس الجامعة : رئيس دانشـــگاه
نائب رئيس الجامعة : معاون رئيس دانشگاه
امين عام الجامعة : دبير كل دانشگاه
مدير الشئون المالية للجامعة : حسابدار دانشگاه
مكتب الجامعة المركزية : كتابخانة مركزى دانشگاه
نادي الجامعــة : باشـــگاه دانشـــگاه
مطبعة الجامعة : چاپخانه دانشـــگاه
منزل الطــلاب : خوابگاه دانشجويان
منزل الطالبـات : خوابگاه دختـران
المدينة الجامعية : كوى دانشـــگاه
السنــة الدراسية : ســال تحصـــيلى
العُطله الرســمية : تعطيلات رسمى

* * *

كُليَّـــة : دانشـــكده
مكتبة الكلية : كَتابخانه دانشـــكده
عميد الكليــة : رئيس دانشـــكده
وكيل الكلية : معاون رئيس دانشـــكده
أمين المكتبــة : رئيس كَتابخـانه
محاسب الكليــة : حسابدار دانشـــكده
قســـم : گـــروه

رئيس قسم : مدير گروه يا رئيس بخش
قسم اللغة العربية وآدابها : گروه زبان وادبيات عربى
قسم اللغات الشرقية : گروه زبانهاى خاورى
قسم اللغة الانجليزية وآدابها : گروه زبان وادبيات انگليسى
قسم اللغات الشرقية وأدابها : گروه زبانها وادبيات خاورى
قسم اللغة الفارسية وآدابها : گروه زبان وادبيات فارسى
قسم اللغة الفرنسية وآدابها : گروه زبان وادبيات فرانسه
قسم الجغرافيا : گروه جغرافيا
قسم التاريخ : گروه تاريخ
قسم علم النفس : گروه روانشناسى

* * *

كلية الآداب : دانشكده ادبيات
كلية الآلهيات (الشريعة) : دانشكده الهيات ومعارف اسلامى
كلية التربية : دانشكده علوم تربيتى
كلية الحقوق : دانشكده حقوق
كلية الطب : دانشكده پزشكى
كلية العلوم : دانشكده علوم
كلية الزراعة : دانشكده كشاورزى
كلية الهندسه : دانشكده فنى
كلية التجارة : دانشكده بازرگانى
كلية الصيدلة : دانشكده داروسازى
كلية طب الأسنان : دانشكده داندان پزشكى
كلية الفنون الجميلة : دانشكده هنرهاى زيبا
طالب : دانشجو
طالبة : دانشجو دختر
صف : كلاس

شهادة ، مؤهل	:	مدرك
السنة الأولى	:	سال اول
السنة الثانية	:	سال دوّم
السنة الثالثة	:	سال سوم
السنة الرابعة	:	سال چهارم
بداية السنة الدراسية	:	آغاز سال تحصيلى
نصف السنة الأول	:	نيمسال اول
نصف السنة الثاني	:	نيمسال دوّم
نهاية السنة الدراسية	:	پايان سال تحصيلى
امتحـــان	:	امتحـــان

* * *

وســائل الإعــلام

وزارة الإعــلام	:	وزارت اطلاعات
محطّة الإذاعة	:	ايستگاه راديو
محطّة التلفزيون	:	ايستگاه تلوزيون
مذياع (راديو)	:	راديــو
تلفزيون (الشاشة الصغيرة)	:	تلوزيــون
جريدة ، صحيفة	:	روزنــامــه
مجــلّة	:	مجــله
مجلة الاذاعة والتلفزيون	:	مجله راديو وتلوزيون
وكــالة أنبــاء	:	خبر گـزارى
مراســل أنبــاء	:	خبر نـگار
مراسـل إذاعي	:	خبر نـگار راديـوى
مراسـل تلفزيونـى	:	خبرنگا رتلوزيونى

مراسل صحفي : خبر نگار روزنامه
مذيع : گوينده
مذيعة : گوينده زن
مذيع تلفزيونى : گوينده تلوزيونى

الوزارات وما يتعلق بها

(١)

مجلس الوزراء : هيئت دولت (كابينه)
رئيس الوزراء : نخست وزير
رئاسة الوزراء : نخست وزيرى
وزراة : وزارت
وزير : وزير
وزارة البلاط الملكى : وزارت دربار

وزير رئاسة الجمهورية وزيرياست جمهورى
وزارة الأعلام وزارت اطلاعات
وزارة الثقافة وزارتد فرهنگ
وزارة الداخلية وزارت كشور
وزارة الخارجية وزارت امور خارجه
وزارة التربية والتعليم وزارت آموزش وپرورش
وزارة الأوقاف وزارت اوقاف
وزارة الصحة وزارت بهدارى
وزارة العدل وزارت دادگسترى

وزارة المالية	وزارت دارائى
وزارة الشئون الاجتماعية	وزارت امور اجتماعى
وزارة الصناعة	وزارت صنايع
وزارة المواصلات (برق بريد ، هاتف)	وزارت ارتباطات
وزارة الحربية والدفاع	وزارت جنگ يادفاع
وزارة الاسكان	وزارت آبادانى ومسكن

درس

العبارات المهذبه

كلمة « قربان » معناها « ضحيه » تستخدم كاسلوب مهذب للتعبير عن كلمة « سيد » عادة تستخدم عندما يكون المخاطب ذا رتبه عاليه مثل جنرال ، وزير ، ملك الخ :

قربان اين كاغذ را امضا بفرمائيد

(من فضلك سيدى وقع هذه الرسالة)

تستخدم « قربان » ايضا للمخاطب ذي الدرجة الأعلى مقترنه بكلمة الايجاب « بله » هكذا « بله قربان » تعنى « نعم سيدى » :

بقسمت مربوطه گزارش داديد ؟

(هل كتبت تقريرا إلى القسم المناسب ؟)

بله قربان (نعم سيدى)

استحكامات ما حاضر است ؟ (هل كل تحصيناتنا جاهزة ؟)

خدمت كسى ر سيدن (ان يذهب لزيارة شخص)

فردا خدمتتان ميرسم . (سأزورك غدا)

خدمتتان رسيدم منزل تشريف نداشتيد .

(أتيت لزيارتك لم تكن موجودا)

در خدمت كسى بودن (ان يكون مع شخص)

در خدمت فرمانده بودم . (كنت مع القائد)

خدمت كسى عرض كردن (ان يقول لشخصى)

خدمت شما عرض ميكنم (أقول لسيادتكم)

در خدمت ايشان بتهران رفتم . (ذهبت معه إلي طهران)

« مرحمت » « لطف » عندما تستخدم مع الفعل « كردن » يكون معناها « ان يعطى » للدلالة على الحديث المهذب :

كتابتان را مرحمت كنيد .

(من فضلك اعطنى كتابك)

كتابتان را لطف كنيد

التعبيرات السابقة لا يمكن استخدامها مع المتكلم .

اثناء توديع شخص تحل بعض التعبيرات كالآتية محل « خدا حافظ » يعنى « وداعا » أو « استدعكم الله » في المحادثة المهذبة :

مرحمت شما زياد

(ربنا يكثر جمائلك)

لطف شما زياد

مرحمت سر كار زياد

(ربنا يكثر جمائلك)

لطف سر كار زياد

مرحمت عالى زياد

(ربنا يكثر جمائلك)

لطف عالى زياد

مرحمت عالي كم نشود

(ربنا لا تنقص جمائلك)

لطف عالي كم نشود

سايه شما كم نشود

(ربنا لا يقصر ظلك)

سایه سر کار کم نشود

سایه مبارك کم نشود

(ربنا لا يقصر ظلك المبارك)

سایه مبارکتان کم نشود

فعلهای بَسیط ومُرکّب[1]

انگلیسی - فارسی

to accept	پَذیرُفتَن (اَز) ، قبول کَردَن (اَز)
to ache	دَرد کَردَن
to advise	راهنَمایی کَردَن
to agree	موافقَت کَردَن (با)
to allow	گذاشتَن ، اجازه دادن (به)
to answer	جَواب دادن (به)
to apologize	مَعذِرَت خواستَن (از)
to arrange	تَرتیب دادن ، دُرُست کردن
to arrive	وارِد شُدَن (به) ، رَسیدن (به)
to ask	پُرسیدَن (از) ، سُؤآل کردن (از) ، خواهش کردن (از)
to attack	حَمله کردن (به)
to attempt	کوشش کردن
to be	بودن
to be able	تَوانستَن
to be acceptec	قبول شدن
to be afraid	تَرسیدَن (از)
to cross	عُبور کردن (از)

to cover	پوشاندن
to cry	گریه کردن
to cut	بُریدن ، قَطع کردن
to defend	دِفاع کردن
to damage	صَدَمه زدن (به) ، ضَرَر زدن (به)
to dare	جُرأت کردن
to deny	اِنکار کردن
to depend on	بَستِگی داشتن (به)
to describe	تَعریف کردن ، شَرح دادن ، تُوصیف کردن
to desire	مِیل داشتن
to destroy	خَراب کردن ، نابود کردن
to die	مُردَن
to dig	کَندَن
to disagree	مُخالِفَت کردن (با)
to disappear	ناپَدید شدن
to discourage	دِلسَرد کردن
to discover	کَشف کردن
to dismiss	اِخراج کردن (از)
to divide	تَقسیم کردن
to do	کَردن ، نِمودَن ، اَنجام دادن
to do kindness	مِهرَبانی کردن (به)
to doubt	شَکّ کردن (به)
to doze off	چُرت زدن
to draw	کَشیدن

to drink	خُوردن
to drive	راندَن ، رانَندگی کردن
to eat	خوردن
to employ	اِستخدام کردن
to encourage	دلگرم کردن ، تَشویق کردن
to establish	تَأسیس کردن
to examin	اِمتحان کردن
to exercise	وَرزِش کردن
to expect	اِنتظار داشتن
to explain	تَعریف کردن ، شَرح دادن
to face	روبرو شدن (با)
to fall	اُفتادن
to fear	تَرسیدن (از)
to feel	اِحساس کردن ، حِس کردن
to fight	مُبارزه کردن ، جَنگیدن
to fill	پُر کردن
to find	پیدا کردن
to find out	کَشف کردن
to finish	تَمام کردن
to fly	پَریدن ، پَر زدن
to fondle	دَست بَر سَر کشیدن
to foresee	پیش بینی کردن
to forget	فَراموش کردن
to forgive	بَخشیدن
to get	گِرفتن ، به دَست ، آوردن
to get fed up	به تَنگ آمدن (از)
to get up	

to get used to	عادَت کردن (به)
to give	دادن (به)
to give up	تَرک کردن
to go	رَفتن ، تَشریف بُردن (به)
to go out	بیرون رفتن (از)
to go to bed	خوابیدَن
to go to meet (sb.)	به اِستِقبال رفتن
to go to sleep	خواب رفتن
to greet	سَلام کردن (به)
to happen	پیش آمدن
to hang	آویزان کردن
to harm	آذیَت کردن
to have	داشتن
to have accident	تَصادُف کردن (با)
to hear	شنیدن
to help	کُمَک کردن
to hire	کرایه کردن
to hit	زَدن
to honour	گرامی داشتن
to hurry	عَجَله کردن
to hurt	آذیَت کردن ، آزار دادن
to imagine	گمان کردن أن یظن أو یحتمل
to iron	أطو کردن أن یکوی
to keep	نگاه داشتن ، نگه داشتن
to kill	کُشتن
to know	دانِستن ، بَلَد بودن ، شِناختن

to know of	سُراغ داشتن
to laugh	خَندیدن (به)
to learn	یاد گرفتن (از)
to lend	قَرض دادن (به)
to let	گذاشتن ، اجازه دادن (به) ، اجاره دادن (به)
to lie	دُروغ گفتن (به)
to lie down	دِراز کشیدن
to like	دوست داشتن ، میل داشتن
to listen	گوش دادن (به) ، گوش کردن (به) ، شنیدن
to live	زِندِگی کردن
to lock	قُفل کردن
to look after	نگهداری کردن
to look at	نگاه کردن (به)
to lose	گُم کردن ، اَز دَست دادن
to love	دوست داشتن
to make	ساختن ، دُرُست کردَن
to make friend	دوست شُدن (با)
to make mistake	اِشتباه کردن
to marry	اِزدِواج کردن (با)
to meet	مُلاقات کردن (با) دیدار کردن (با)
to mend	دُرُست کردن ، تَعمیر کردن
to mention	اِشاره کردن (به)
to move	حَرکت کردن
to name	نام گذاشتن ، نامیدَن
to need	اِحتیاج داشتن (به) ، لازِم داشتن
to note	یادداشت کردن
to obey	اطاعَت کردن (از)

to obtain	به دست آوَردن
to open	باز کردن
to order	دستور دادن (به)
to pass	گُذَشتن
to pass away	دَرگُذَشتن
to reach	رَسیدن (به)
to read	خواندن
to recognize	شناختن
to recommend	سِفارِش کردن (به)
to recover	پیدا کردن
to refuse	ردّ کردن
to remain	ماندن
to remember	به یاد آوَردن ، به یاد اُفتادن
to rent	اجاره کردن (از)
to reply	جَواب دادن (به)
to request	خواهِش کردن (از)
to require	لازِم داشتن
to resign	استعفا کردن / دادن
to resist	ایستادگی کردن (در بَرابَرِ)
to rest	استراحَت کردن
o restore (to life)	زنده کردن
to return	بَرگَشتن (به) ، بَرگَرداندن (به)
to rise	بُلَند شدن ، بالا آمدن
to run	دَویدَن
to say	گُفتن (به) ، فَرمودن (به)
to say prayers	نَماز خواندن

to see	دیدَن
to seem	به نَظَر رسیدن
to sell	فُروختن (به)
to send	فِرستادن (بَرای)
to separate	جُدا کردن (از)
to sew	دوختن
to shake	تَکان دادن ، لَرزاندن
to shoulder	به دوش کَشیدن
to shout	فَریاد کَشیدن / زدن ، داد زدن
to show	نشان دادن (به)
to shut	بَستن
to sing (a song)	خواندن (سُرود)
to sit	نشستن
to sleep	خوابیدن
to smile	خَندیدن
to smoke	کَشیدن
to sneeze	عَطسه کردن
to solve	حَل کردن
to speak	حَرف زدن (با) ، صحبَت (با)
to spend (time)	گُذَرانیدن
to spend (money)	خَرج کردن
to spoil (a child)	لوس کردن - أن یفسد
to stand	ایستادن

واژه‌نامه

Vocabulary

آ

آب	ماء	water
آباد	معمور ، أهل	habitable
آبادان	اسم مدينة بإيران	A city in the south of Iran
آب پُرتقال	عصير برتقال	orange juice
آبدار	عصر ، مشروبے	juicy
آبی	لبنی ، أزرق	blue
آدرِس	عنوان	address
آذَر	شهرایرانی	qth. Iranian month
آراء	آراء	votes
آرْد	دقيق	flour
[آره]	نعم	yes
آز	حرص ، طمع	greed
آزاد	حر ، طليق	free
آزادی	الحرية	freedom
آزار	أذى	harm

gentleman, sir, Mr.	سيد	آقا
to come	أن يأتى	آمَدَن
America	أمريكا	آمريكا
that, it	ذلك ، تلك	آن [اون]
there	هناك	آنجا [اونجا]
to bring	أن يحضر	آوَردَن
sigh		آه
slow, slowly, gently	بطىء	آهسته
iron	حديد	آهَن
8th. Iranian month	شهرايرانى	آبان
apartment	شقة	آپارتمان
fire	نار	آتَش [آتيش]
fire-brigade	إدارة الاطفاء	آتش نشانى
last	آخر	آخِر [آخَر]
fellow, person, human	شخص	آدَم
9th, Iranian month	شهرايرانى	آذَر
calm, quiet	هادىء	آرام [آروم]
tomb	ضريح ، قبر	آرامگاه
word-order		آرايشِ جُمله

barber's shop	محل الحلاقة	آرایشگاه
yes (lit.)	نعم	آری
test	اختبار	آزمایش
laboratory	معمل	آزمایشگاه
easy	سهل	آسان [آسون]
tune	لحن	آهنگ
composer	موسيقى ، ملحن	آهنگساز
future	قادم	آینده
mirror		آینه
Asia		
a kind of soup	نوع من الحساء	آش
kitchen	مطبخ	آشپزخانه [آشپزخونه]
cooking	طباخ	آشپزی
rubbish	مهملات	آشغال
acquainted, familiar	معروف	آشنا
sunshine	شمس	آفتاب
sunny	مشمش	آفتابی
Africa		آفریقا
Germany		آلمان
ready	مستعد	آماده
ambulance	الاسعاف	آمبولانس

instructive	المُعلم ، المتعلم	آموزَنده
what	ذلك الذی	آنچه
iron	حديد	آهَن
refusal	رفض	إبا
cloud	سحاب	اَبر
eyebrow	حاجب	اَبرو
room	حجرة	اُتاق
bus	أتوبيس	اُتوبوس
furniture		اَثاث
respect		إحتِرام
point of death		إحتِضار
A male name		اَحمَد
office		اِداره
devotion	إرادة	إرادَت
employer		اَرباب
cheap		اَرزان [اَرزون]
from, of, since	من ، منذ	اَز
torpedo	ثعبان ، طوربيد	اَژدَر

dragon	أفعى	اَژدَها
horse	جواد	اَسب
professor		اُستاد
A small cup for tea	كوب صغير	اِستِكان
noun, name		اِسم
genetive		اِضافهٔ
disturbance of mind		اِضطِراب
information	معلومات	اِطّلاعات
returning, return	عودة ، تكرار	اعاده
often, very often		اَغلَب
A male name	اسم علم	اَفشين
horizon		اُفُق
A male name		اَكبَر
ass, donkey	حمار	اُلاغ
alphabet		اَلفبا
today	اليوم	اِمروز
this morning	صباح اليوم	اِمروز صُبح
this year	هذه السنة	اِمسال

امشَبْ	هذه الليلة	tonight
أنار	رمان	pomegranate
أندازه	حجم، مقدار	size, measurement
اِنگلیش	إنجلترا	England
أنگور	عنب	grape
او	هو، هی	he, she
اوصاف		descriptions
أوضاع		state of affairs
أوقات		times
أوّل	الأول	first
أهواز	اسم مدينة إيرانية	A city in the south of Iran
ایتالیا		Italy
ایجاد	خلق، إيجاد	creation
ایراد		objection
ایران		Iran
ایشان [ایشون]	هم، هن	they
اِیکاش!	ليت	If only!
این	هذا، هذه	this

اينجا	هنا	here
إيوان [إيوون]		portico
أبر	السحاب ، الغمام	cloud
أبرى	غائم	cloudy
أتاقِ پذيرايى	حجرة الاستقبال	drawing-room
أتاقِ خواب	حجرة النوم	bed-room
أتاقِ كار	حجرة المذاكرة	study
إتّفاقاً	بالصدفة	incidentally
إجاره		rent
إجازه		permission
إحترام		respect
إحساس		feeling
إدرار	بول	urine
أدَب		politeness
أديب		literary man
أذيّت		harm
أرديبهشت	اسم شهر إيرانى	2nd. Iranian month
أروپا		Europe

therefore	لذلك	أز اين رو
marriage		إزدواج
toy	أدوات اللعب	أسباب بازى
Spain		إسپانيا
bone	عظم	أستُخوان [أُسپُخون]
rest		إستِراحَت
resignation		إستِعفا
spinach		إسفِناج
12th. Iranian month	اسم شهر إيرانى	إسفَند
present participle		إسمِ فاعِل
abstract noun		إسمِ مَعنا
past participle		إسمِ مَفعول
mistake, wrong	خطأ	إشتِباه
appetite	شهية	إشتِها
tear	دموع	أشک
Disciples		أصحاب
at all, by no means		أصلاً
obedience		إطاعَت
confidence, trust		إعتِماد
police officer	ضابط شرطة	أفسَرِ پُليس
depressed	محبط	أفسُرده

economy		اِقتصاد
if	لو ، إذا	اَگر
although	على الرغم	اَگرچه
now		اَلآن
of course, certainly	بالطبع	اَلبتّه
but		اَمّا
examination		اِمتِحان
possibility		اِمکان
hopeful	راجى ، مؤمل	اُمیدوار
fig	تينى	اَنجیر
finger	اصبع	اَنگُشت
leisure time		اُوقاتِ فَراغَت
first		اَوَّل
firstly		اَوَّلاً
inhabitant		اَهل
self-sacrifice		ایثار
a male name	اسم علم	ایرَج
resistance	الوقوف	ایستادِگی
station	محطة	ایستگاه
so much/ many,		این قَدر [اینقَدر]
so much/many		اِین هَمه

ب

با		with
باب		fit
بابا		dad
بابَک	اسم علم	A male name
باد	رياح ، هواء	wind
بار	حِمل ، مرة ، دفعة	time (s)
باران [بارون]	مطر	rain
باز [واز]	مفتوح	open
بازار	سوق	bazaar, market
باسَواد	متعلم	learned, literate
باشه	وهو كذلك	O K
باغ	حديقة	garden
باهَم	معاً	together
باهوش	ذكي	intelligent
بِبَخشيد (ببخشين)	من فضلك عفوا	Excuse me

بإراده	ذو إرادة	strong-willed
باانصاف	منصف ، عادل	just
باايمان	مؤمن	faithful
بااين‌حال		nevertheless
بااين‌كه		in spite of
باتربيت	مؤدب	well mannered
بادنجان [بادمجون]		aubergine
بار	حمل	burden, load
باريک	ضيق	narrow
باز	مرة أخرى	again
بازهم		again too
بازى	لعب	game, playing
باسليقه	ذو بديهة	tasteful
بالا	عال ، مرتفع ، فوق	above, up
بالأخره	فى النهاية	at last
بامزه	لذيذ	funny
بانک		bank
باور	صدق ، إعتقاد	belief
بايد	يجب	must
ببر	نمر	tiger

بَچّه	طفل	child
بَد	سيء	bad
بَرادَر	أخ	brother
بَرّاق		shining
بَراي		for
بَرأَت		acquittance
بُردَن	أن يحمل	to take away, to carry
بَرْف	ثلج	snow
بَرق	كهرباء	electricity
بَرگ	ورقة شجر	leaf
بِرِنج	أرز	rice
بُرُو	اذهب	go
بُزُرگ	كبير، عظيم	big, large, great
بَزم	حفل ، إحتفال	feast
بَسته	مغلق	closed, shut
بُشقاب	طبق، صحن	plate
بَعد		next, then
تقاضا	طلب	request

بَعداً	فيما بعد	later, then
بَعداَز	بعد	after
بَعدازظُهر	بعد الظهر	afternoon
بُلَند	عال	long, high
بَله	نعم	yes
بَنده	عبد	I
بودَن	أن يكون ، الكينونة	to be
بوقَلَمور	الديك الرومى	turkey
به	إلى	to
بَهار	الربيع	spring
بَه بَه!	حسناً	lovely, how nice!
بِهزاد	اسم علم	A male name
به نَظَرِ شُما	وفقاً لرأيك	in your opinion
بيا	تعال	come
بيچاره	مسكين	helpless
بيست [بيس]	عشرون	twenty
بيسَواد	جاهل	illiterate
بيشتَر	أكثر	more

except	إلا ، عدا	بِجُز
body	جسد	بَدَن
without		بِدون
nephew, niece	ابن الأخ	بَرادَرزاده
brother-in-law	زوجة الأخ	بَرادَرزَن
because	لأن	بَرای این که [بَرا این که]
cut	مقطوع	بُریده
enough	كافٍ	بَس
ice-cream	أيس كريم	بَستَنی
much, many, very	كثير	بِسیار
many of	كثير من	بِسیاری از
later on	فيما بعد	بَعدها
some		بَعضی
some of	بعض من	بَعضی از
remainder, rest		بَقیه
familiar	الخبير بالشيء ، العارف	بَلَد
but	لكن	بَلکه
loud (voice), tall	عالٍ ، مرتفع	بُلَند
ticket	تذكرة	بِلیت
bombardment	قصف	بُمباران

بنّاه [بنّا]		brick-layer
بنابراین	بناء على هذا	therefore, so
بندِ کفش	رباط الحذاء	shoe-lace
بنزین		Petrol
بنفش		violet
بنفشه	زهر البنفسج	violet (flower)
بو		scent, smell
به‌تدریج	بالتدریج ، تدریجیاً	gradually
به‌خاطرِ	من أجل	for the sake of
به‌خاطرِ این‌که	بسبب	because, for
به دلیلِ		by reason of, because of
به‌رایگان	مجاناً	gratuitously
به‌زودی	باختصار	shortly
به‌سرعت	بسرعة	quickly, rapidly
به‌صورتِ		in the shape of
به‌طرفِ		towards
به‌طوری‌که		as, so that
به علّتِ	بسبب	because of
به عنوانِ	کـ ، على سبیل	as
به عنوانِ مثال	على سبیل المثال	for example
بهمن	اسم شهر إیرانی	11th. Iranian month
به ندرت	نادراً	rarely

by no means		به هیچ وَجه
by means of, by		به وَسیلهٔ
helpless, poor	مسکین	بیچاره
faint, languid, weak	ضعیف	بی‌حال
impatient	غیر صبور ، ملول	بی‌حُوصِله
awake	مستیقظ	بیدار
careless	مهمل	بی‌دِقّت
cruel	قاس	بی‌رَحم
outside, out	خارج	بیرون
a male name	اسم علم	بیژن
illiteracy	جاهل	بی‌سَوادی
impatient	ملول	بی‌طاقَت
jobless, idle	عاطل	بیکار
idleness	البطالة	بیکاری
innocent	بریء	بی‌گُناه
illness		بیماری
meaningless		بی‌مَعنی
insurance	تأمین	بیمه
between	بین	بین
unconscio	مدهوش	بی‌هوش
most of	أکثر	بیشتَر
sick, ill	مریض	بیمار
hospital	مستشفی	بیمارِستان

policeman	ضابط شرطة	پاسبان
foot	قدم	پا
last year	السنة الماضية	پارسال
coat, overcoat	بالطو	سرتر
fifteen	خمسة عشر	پانزدَه
five hundred	خمسمائة	پانصَد
automn	الخريف	پاییز
father	أب ، والد	پدَر
grandfather	جد	پدَر بُزُرگ
violent throw	كثير الالتواء	پَرتاب
orange	برتقال	پُرتقال
A female name	اسم علم	پَروین
the day before yesterday	أول أمس	پَریروز
son, boy	بن ، ولد	پسَر
the day after tomorrow	بعد غد	پَس فَردا
	بوليس	پُلیس
five	٥	پَنج

پنجاه	٥٠	fifty
پنجره	شباك	window
پنهان	خفی	hidden
پنیر	جبن	cheese
پوست	جلد	skin
پول	نقود	money
پیاده	رَاجل	on foot
پیاز	بصل	onion
پیچ		screw
پیر	عجوز	old
پیراهَن [پیرَن]	قمیص	shirt
پیژامه	بیجامة	pyjamas
پاسُخ	جواب، رد	answer
پاک	طاهر، نظیف	clean
پاکَت	ظرف	envelope
پاکستان		Pakistán
پاکیزه	نظیف	clean
پایان	نهایة	end

below, down	تحت ، أسفل	پایین
cooked	ناضج	پُخته
father – in – law	والد الزوجة	پدَرزَن
full	مملوء	پُر
curtain	ستارة ، حجاب	پَرده
nurse	ممرض	پَرَستار
swallow	خطاف ، عصفور السنورر	پَرَستو
question	سؤال	پُرسِش
hard – working	كثير العمل ــ نشيط	پُركارَ
butterfly	فراشة	پَروانه
a male name	اسم علم	پَرويز
physician	طبيب	پزشک
so, then	ثم	پَس
post (office)	بوسطة ، بريد	پُست
post man		پُستچی
back, behind	خلف/ظهر	پُشت
behind the back	خلف الظهر	پشت سر
wool	صوف	پشم
mosquito	ناموس	پشه
cooked rice		پلو
stair	درجة ، مسلم	پله

petrol station	محطة البنزين	پمپ بنزین
cotton	القطن	پنبه [پَمبه]
Thursday	الخميس	پنج‌شَنبه [پَنجشَمبه]
covered	مخفي ، مغطى	پوشیده
wealthy	غني	پولدار
side	جانب أطرف ، عند	پَهلو
beside	إلى جوار	پَهلويِ
wide	عريض، واسع	پهن
pavement		پیاده‌رُو
message	رسالة	پَیام
apparent, evident	واضح ، ظاهر	پیدا
old woman	عجوز	پیرزَن [پیرِ زَن]
old man	شيخ	پیرمَرد [پیرِ مَرد]
ago	قبل	پیش
to, in the presence of	أمام	پیشِ
before	قبل	پیش اَز
waiter	سفرجي	پیشخدمت
progress	تقدم	پیشرَفت
proposal, suggestion	إقتراح	پیشنَهاد
cocoon	حقد ، عداء	پیله

ت

تا	حتى ، لكى	in order that
تابه‌حال	حتى الأن	up to now
تا حالا	حتى الأن	up to now
تاریخ		date, history
تاریخِ تَوَلُّد	عيد ميلاد	date of birth
تاریک	مظلم	dark
تازه	جديد/ حديث	newly, recently
تاکُنون	حتى الأن	up to now
تَب	حرارة	fever
تَپّه		hill .
تَجرِبه		experience
تَخت	سرير	bed
تَخته سیاه	سبورة	blackboard
تُرُبچه	الفجل الأحمر	radish
تَرس	خوف	fear
تَرسو	خائف ، جبان	timid
تُرک		Turk

تُرمز	فرامل	brake
تُرمُز پایی	عاصفة	pedal-brake
تُرمُز دَستی	فرامل اليد	hand-brake
تره	كراث	leek (vegetable)
تَشَكُّر	شكر	thank
تِشنِگی	العطش	thirst
تَصادُف	صدفة	accident
تَعَجُّب		surprise
تِعدادی		a number
تَعطیل	عطلة	closed, holiday
تَعمیرگاه		repair workshop (for car)
تَفسیر		interpretation
تَقاضا	طلب	request
تَلاش	سعي ، إجتهاد	struggle
تِلویزیون		television
تَماشا	مشاهدة ، تنزه	watching
تَمبر [تَمر]	طابع بريد	stamp
تَن	جسد	body
تَنبَل [تَمبَل]	كسول	lazy
تَنبیه [تمبیه]	تحذير	punishment
تُندخو	حاد الطبع	hot – tempered
تَنها	وحيد ، فقط	alone, lonely, only
تَوَسُّطِ	بواسطة	by means of, by
توفان		windstorm
توفانی	عاصف	stormy
تَوَلُّد	ميلاد	birth
تیر - شهر إيراني		4 th. Iranian month
تیز	حاد	sharp
تیغ	شفرة، موسى	blade
تار	مظلم	dark
تازه	جديد	fresh
تاکسی		taxi
تبریز	اسم مدينة إيرانية	A city in the north of Ira-
تُخمِ مُرغ	بيض	egg
تُرش	مالح	sour
تُرکیه		Turkey
تِشنه	عطشان ، ظمآن	thirsty
تَقریباً		nearly. almost, about
تَلخ	مر	bitter
تَمام	كل، جميع	all
تَمامِ	كل الـ	all of

توت فرنکی — فراولة

تومان[تومَن] عملة ایرانیة — Toman (Iranian currency)

توي [تو] ف ، داخل — in, into, inside

تَمرین — exercise

تَمیز نظیف ، — clean, tidy

تُند سریع — fast, quick, quickly

تَنگ خنیق — tight

تُو — you (sing.)

تو ف ، داخل — in, into, inside

ث

ثانیاً — secondly

ثابِت — constant

ثانیه — second

ثَروَت ثروة — wealth

ثُلث — one third

ثَمَره — offspring

ثَواب — spiritual reward

ج

جادّه طریق — road

جارو مکنسة — broom

جالِب — interesting

جامِعه مجتمع — society

جانوَر [جونوَر] حیوان — animal

جِدّی جاد — serious

جُز سوی ، الا ، عدا — except

جعبه وعاء صغیر — box

جَعفَری بقدونس — parsley (vegetable)

جُغرافی — geography

جا مکان — place

جان، عزیز ، روح — dear (after proper names)

جَریان حادث ، قصه — matter, story

جُفت [جُف] زوج — pair

جَمع — plural

جُمله — sentence

جَواب — answer

جَوان [جَوون] شاب — young, youth

جوراب جوارب — sock, stocking

جَهان عالم ، دنيا — world

جِلد — cover

جُمعه — Friday

جُملهٔ شَرطی — conditional sentence

جَنگل الغابة — forest

جَنوب — south

جَواد ١ــ اسم علم — a male name

جَواهِر — jewel

جَواهِرفُروشی الصائغ — jeweller

جور نوع — kind, sort

جیب — pocket

چ

چَتر مظلة — umbrella

چِراغ مصباح — light

چِلوکَباب کباب بالأرز — rice and kebab

چِلومُرغ دجاج بالأرز — rice and chicken

چَمدان [چَمدون] حقيبة سفر — suit-case

چوب عصا — wood

چون [چُن] لأن ، عندما ، لما — because, since, as

چهارراه — cross-roads

چهارشنبه [شَمبه] الأربعاء — Wednesday

چین الصين — China

چِطور؟ كيف ؟ — how?

چِقدر [چِقَد]؟ كَم ؟ — how much?

چِهل [چِل] ٤٠ — fourty

چی؟ ما ؟ — what?

چیز شيء — thing

چیست؟ ماذا ؟ — what is (it)?

چادُر خيمة ، سرادق ، عبارة — veil

چاق سمين — fat

چای [چایی] شای — tea

چَپ	شمال	left
جب حب نگاه کردن، ان ینظر		
چرا؟	لماذا	why?
چراغ	مصباح	lamp
چشم [چِشم]	عین،	eye
چَند [چَن]		few, how many?
چَند تا [چَن تا]	کم؟	few, how many?
چَندین	عدید	several, many
چَنگال	شوکة	fork
چه؟	ما ، ماذا ؟	what?
چَهار [چار]		four

ح

حاضِر		ready
حال	حال ، مضارع	condition (of health), present
حالا	الآن	now
حالِ إخباری	المضارع ؛	present indicative tense
حائِز		possessing
حَرارَت	حرارة	heat
حِرص	طمع	greed
حَرفِ إضافه		preposition
حَمّام		bathroom
حَرَکَت		movement
حَشَره		insect
حَق		right, just
حُقوق		salary
حَمله		attack
حُوصَله	صبر	patience
حَیاط	حدیقة ، ساحة	garden, yard
حِیف	ظلم ، اعتداء	pity
حَمید		A male name
حِیوان [حِیوون]		animal

خ

خارج		abroad, outside
خاطر		mind, memory
خال	خال ، وشم	spot
خالی	فارغ	empty
خاموش	صامت	off, extinct
خانواده [خونواده]	أسرة	family
خانه‌دار [خونه‌دار]	ربة منزل	house-wife
خبر	حنجرة	news
خبرنگار		news correspondent
خجالتی	خجل	shy
خدا	الله	God
خداحافظی		farewell
خدمت		service, favour
خدمت سربازی	الخدمة العسكرية	military service
خراب		destroyed, out of order, spoilt
خرج	نفقة	expense
خرداد	اسم شهر ایرانی	3rd Iranian month
خستگی	تعب	fatigue
خستگی ناپذیر	غیر قابل للتعب	indefatigable
خشک	جاف	dry
خشن		rough, tough
خصمانه	عدائی	hostile
خط		script
خطر		danger
خطرناک	خطیر	dangerous
خلوت		quiet (not crowded)
خنده	ضحك	laugh
خار	اشواك	thorn
خاله		aunt (maternal)
خانم	سيدة ، زوجة ، حرم	lady, madam, wife
خانه [خونه]	منزل	house, home
خداحافظ	إلى اللقاء ، فی حفظ الله	good bye
[خدا رو شکر]	الحمد لله	thank God!
خدا نگهدار	فی حفظ الله	good bye
خر	حمار	donkey, ass
خربزه	بطیخ	melon
خرداد	اسم شهر ایرانی	3 rd. Iranian month

خُرما	تمر	date (fruit)
خَرید	اشتری	shopping
خَریدَن	أن یشتری	to buy
خَسته	مُتعب	tired
خَسته کُنَنده	مُتعِب ، مجهد	tiresome
خُنَک	بارد	cool
خوار	حقیر ، ذلیل	humble
خواربارفُروشی	محل البقالة	grocery shop
خواهَر	أخت	sister
خوب [خُب]	حسن ، جید	good, well, nice
[خوبه]	وهو كذلك	all right
خُود	نفس	self
خُوراک	طعام ، وجبة	dish
خُوشوَقت	سعيد	happy, pleased
خُوک	خنزير	pig
خویش	قريب	relative
خیابان[خیابون]	شارع ، طريق	street, avenue, road
خیار		cucumber
خیس	مبتل ، رطب	soaked
خیش	الخشبة التي توضع على رقبة	ploughshare
خیلی	كثير	very, very much, a lot
خُوردَن	أن يأكل	to eat
خُوش آمَدید!	مرحباً ، أهلا وسهلا	You are welcome!
خُوشبَختانه	لحسن الحظ	fortunately
خُوشحال	سعيد	happy

د

دادَن	أن يعطي	to give
دار	مشنقة	gallows
داشتَن	أن يملك	to have
داغ	حار ، ساخن	hot
دامَن	ذيل	skirt
دانا	عالم	wise

دانشجو	طالب	university student
دانشگاه	جامعة	university
داوَری	حکم	A surname
دایی	خال	uncle (maternal)
دَبستان	مدرسة ابتدائیه	elementary school
دَبیرستان	مدرسه ثانویة	secondary school
دُختَر	ابنه ، فتاه	daughter, girl
دَر	فی	in, into, at
دَر	باب	door
دراز	طویل	long
دَر حُدودِ	تقریباً	about, nearly
دِرَخت	شجرة	tree
دَرد	أَلم	pain
دَرس		lesson
دُروغ	کذب	lie
دَست		hand
دَستکِش [دَسکِش]	قفاز	glove
دَستمال [دَسمال]	مندیل	handkerchief
دَفتَر		notebook
دَفعه [دَفه]	مرة	time (s)
دَقیقه [دَیقه]		minute
دُکّان [دُکون]	محل	shop
دُکتُر		doctor, Dr.
دُکمه [دُگمه]	الزِّر	button
دَندان	اسنان	tooth
دُو	٢	two
دَوا	دواء	medicine, drug
دَوازدَه	١٢	twelve
دُوبار	مرتان ، مکرر	twice
داستان	قصة ، حکایة	story
داستانِ کوتاه	قصة قصیرة	short story
داماد	عریس	bride groom
دانشمَند	عالِم	scholar
دانمارک		Denmark
دانه	حبه ، قذیفة المدفع	grain
دَرآمَد	دخل	income
دَربارهٔ	فی شأن	about

دزفول		a city in the south of Iran
دَستِ دوم		second-hand
دَستشويي [دَستشويي]	مغسلة الأيدي	lavatory
دستِ کَم	على الأقل	at least
دَستور	أمر ، قاعدة	order
دَسته	مجموعة ، فرقة	bunch
دُشمَن	عدو	enemy
دُشواری	صعوبة	difficulty
دِفاع		defence
دِقّت		precision, attention
دَقیق		accurate
دِل	قلب	heart, stomach
دِلخواه	مرغوب ، مطلوب	favourite
دِل دَرد	ألم المعدة	stomach-ache
دِلسَرد	يائس ، قانط	discouraged
دِلسوز	عطوف ، مشفق	compassionate
دِلگَرم	متأمل ، منشغل	encouraged
دَليل		reason
دَماغ	أنف	nose
دَمِ دَر	ناحية الباب	doorway
دَندان [دَندون]	سن	tooth
دَندان پزشک	طبيب اسنان	dentist
دَرِ بَرابَرِ	فى مقابل	against, before
دَرَجه		degree
دَر حَقیقَت	فى الحقيقة	in fact
دَرِ خُروجی	باب الخروج	exit
دَرد	ألم	ache
دَردِ دل	ضيق	grievance
دَردِ سَر	مشكلة	trouble
دُرُست	صحيح ، صادق	correct, honest, properly
دَرصَد	فى المائة	percentage
دَرطولِ	خلال	during
دَرِ وُرودی	باب الدخول	entrance
دُروغگو	كاذب	liar
دَریا	بحر ، يم	sea
دُزد	حرامى ، سارق	thief
دَنده	ضلع	gear lever
دُنیا		world
دُوچَرخه	دراجة	bicycle
دوربین	منظار	camera
دُورو	منافق	hypocrite
دوشّ	كتف	shoulder, shower (bath)
دُوشَنبه [شَمبه]	الأثنين	Monday
دوغ	اللبن الرائب	diluted yoghurt

دُولَت		goverment, state
دُوُم	الثاني	second
دَهان [دَهَن]	فم	mouth
دی	اسم شهر ايراني	10th. Iranian month
ديدار	مقابلة ، رؤيا	meeting
ديگر	آخر	other, else
ديگران	الأخرون	others
ديوار	حائط ، جِدار	wall
ديوانه [ديوونه]	مجنون	mad
دُوباره	مرة أخرى	again
دُو دَفعه	مرتان	twice
دُور	حول	cycle
دُوره	عهد ، زمان ، مراجعة	review
دوست	صديق	friend
دَه	١٠	ten
ديدَن	أن يرى	to see
دير	متأخر	late
ديروز	أمس	yesterday
ديروز صبح	صبيحة الأمس	yesterday morning
ديشَب	ليلة أمس	last night
ديكته	املاء	dictation
دور	بعيد	far away, distant

ر

را	اداة مفعولية	direct object postposition
آراجي		A surname
راز	سر	secret
رازدار	صاحب السر	faithful to a secret
راست	حق ، صدق ، يمين	right, truth
رانَنده	سائق	driver
راه	طريق	road, way
رُبع	$\frac{1}{4}$	quarter
رَزم	حرب	fight
رشت		A city in the north of Iran
رِضا		A male name
رَفتَن	أن يذهب	to go
رَنگ	لون	colour
رو	وجه ، سطح	top, surface

روز يوم day

روستا قرية village

روسَرى ؛ غطاء الرأس headdress

رُوغَن زيت cooking oil

روي [رو] على on

ريال عملة ايرانية Rial (Iranian currency)

ريز دقيق tiny, very small

رَديف . خلف row

رَسيد [رِسيد] وصل receipt

رِشته فرع branch

راجِع به متعلق بـ about, concerning

راستگو صادق honest, truthful

رَنگين . ملون coloured

روبرو وجهاً لوجه face to face, opposite

روزبه‌روز يوماً بيوم day by day

روزنامه جريدة newspaper

روسيه Russia

رُوشَن مضىء ، منير light

رُوشَنايى . ضياء light, brightness

رُوشَنى ضياء ، نور light, brightness.

رئيس director, boss

رَفتار - سلوك ، اسلوب behaviour

رامسَر اسم مدينة ايرانية. A city in the north of Iran

رامين اسم علم A male name

رانَندِگى القيادة driving

ز

زانو ركبة knee

زَحمَت مشقة trouble

زِلزِله زلزال earthquake

زَمين earth, floor, ground, land

زَمين لَرزه زلزال earthquake

زِندگى حياة life, living

زِنده حى alive, living

زار عاجز ، ضعيف miserable

زَبان [زَبون] لغة ، لسان language

زَر ذهب gold

زَرد أصفر yellow

زِرَنگ ذكى clever

زِشت قبيح ugly

زِمستان [زِمستون] الشتاء winter

زور قوة force

زَیرزَمین تحت الأرض basement

زیرَک clever, tactful

زِندان [زِندون] سجن prison

زود سریع ، مبکر early, quick

زَهرا اسم علم A female name

زیاد كثیر much, many, plenty

زیبا جمیل beautiful

زیر تحت ، أسفل underneath

زیرِ تحت under, beneath

زیرپوش ملابس تحت الرداء vest

ژ

ژاله ۱- اسم علم A female name

ژنده قدیم ، بال ، ممزق shabby

س

ساعَت ساعة hour, watch, clock

سال سنه year

سالاد سلطة salad

سالار لقب A surname

سالِم مصح ، سلیم healthy

سَبز أخضر green

سَبزی فُروشی بائع الخضر green grocery shop

سَبُک خفیف light (weight)

سِتاک غصن الشجرة stem, root

سِتاکِ حال المادة الأصلية present stem

سِتاکِ گُذَشته لمصدر المرخم past stem

سَر رأس head

سُرخ أحمر red

سَرد بارد cold

ساحِل shore

ساختِمان عمارة ، بناء building

ساده بسیط simple, straight

سارا اسم علم A female name

ساری اسم مدینة ایرانیة A city in the north of Iran

ساکت		quiet, silent
سالم		healthy
سبزی	حضروات	vegetable
سپر	ترس	bumper
سخت	صعب ، شدید	difficult, hard
سختگیر	قاسي	severe
سهراب	اسم علم	A male name
سرباز	جندی	soldier
سرحال		in good mood
سردرد	صداع	headache
سرگذشت	سیرة	antecedents, story
سرما	برودة	cold (the)
سرود	أغنية	song
سطل		pail
سطل آشغال	القمامة	dustbin
سیروس	اسم علم	A male name
سیگار	سجارة	cigarette
سیل		flood
سینه	صدر	chest
سلیقه		good taste
سماور	وعاء يستخدم لصنع الشاى	samovar
سمت	جهة	direction, side
سن	عمر	age
سؤال	سؤال	question
سؤال پایان جمله		tag question
سود	نفع ، فائدة	interest
سه‌شنبه [شمبه]	الثلاثاء	Tuesday
سیر	مليء مفعم	garlic, full-up (not hungry)
سفر		journey
سکوت		silence

ش

شاخه	غصن الشجرة ، فرع	branch
شاعر		poet
شیک	أنيق	smart
شیمی	علم الکیمیاء	chemistry
شاید	ربما	perhaps
شجاع		brave
شدید		intense, severe, violent
شربت		syrup
شرح		description
شرح زندگی	سيرة	biography
شرق/ مشرق		east
شروع	بداية	beginning, start

stomach	البطن	شکم	poem, poetry		شعر
crowded	مزدحم	شلوغ	common sense		شعور
number	عدد، رقم	شماره	occupation		شغل
north		شمال	doubt		شک
Saturday		شنبه [شمبه]	failure	هزم، کسر	شکست
witty	الفکاهة والظرف	شوخ	broken	هزیمة	شکسته
6th. Iranian month		شهریور	glass	زجاج	شیشه

ص

relative adjective		صفتِ نسبی	thunderbolt		صاعقه
sincere	مخلص، صادق	صمیمی	patience		صبر
boot (car)		صندوقِ عقب	conversation	محادثة	صحبت
bill	فاتورة	صورت حساب	voice, noise	صوت	صدا

ض

			loss		ضرر
objective pronoun		ضمیرِ مفعولی	weak		ضعیف

ط

			medicine		طب
length		طول	direction, side		طرف
mode	اسلوب	طرز	gold	ذهب	طلا

ظ

ظاهر		appearance	ظُهر		noon, midday

ع

عاج		ivory	علی		A male name
عادَت	عادة	habit	عمارت	عارة ، نبلو	building
عار		shame	عَمو	عم	uncle (paternal)
عَسکَری		A surname	عَمّه		aunt (paternal)
عَسَل		honey	عید		festival
عَصَبانی	غضبان	angry	عَصر		evening

غ

غَذا	طعام ، غذاء	food	غَمگین	حزين	sad

ف

فارسی		Persian	فَردا ظُهر	غداً ظهراً	tomorrow midday
فاعِل		agent	فَردا عَصر	غداً عصراً	tomorrow evening
فداکار		devoted	فُرودگاه	مطار	airport
فَرانسه		France	فُروشگاه	محل	departmental stores
فَردا	غداً ، الغد	tomorrow	فُروشَنده	بائع	seller
فَردا صُبح	صباح الغد	tomorrow morning	فَرهاد	اسم علم	A male name

فَریده	اسم علم	A female name
فِعل		verb
فِعلِ اَمر		imperative
فَقَط		only
فِنجان [فِنجون]		cup
فَوَران		eruption

ق

قارچ	عش الغراب	mushroom
قاشُق	ملعقة	spoon
قاضی		judge
قَبل		ago, before
قَبلاً		already
قَبل اَز		before
قَرائت	قراءة	reading
قُربانِ شُما	شكراً	good bye, thank you
قَطع		cutting
قِطعه		piece
قَلَم		pen
قَنّاد	بائع الحلوى	confectioner
قَند	نوع من السكر	cube – sugar
قَنداغ	ماء ساخن محلى بالسكر	hot water with sugar
قَندان [قَندون]	سكرية	sugarbowl
قوری	براد	teapot
قَهوه		coffee
قَهوه‌ای	بني	brown
قیمت	سعر	price
قِرمِز	أحمر	red
قَشَنگ	جميل	pretty, nice, beautiful
قَصّابی	محل الجزارة ، (القصاب)	butcher's shop
قَضا		fate
قَطار		train
قرمه سبزی		A kind of dish
قَرن		century
قِسمَت		part
قَصد		intention
قَفَسه		set of shelves

pan	مولدة	قابلمه	lock		قُفل
carpet	بساط	قالی	heart		قَلب
law		قانون	frog	ضفدع	قورباغه
stature		قَد	small box	صندوق صغير	قوطی
appreciation	تقدير ، استحسان	قَدردانی	promise	وعد	قُول
appointment, arrangement		قَرار	strong		قَوی
tablet		قُرص	adverb		قِید
debt		قَرض	time adverb		قِیدِ زمان
adverb of place		قِیدِ مکان	adverb of quality		قِیدِ کِیفیَت

ک

blind	أعمى ، ضرير	کور	work	عمل	کار
wound up	حياكة	کوک	knife	سكين	کارد
star		کوکب	paper	ورقة	کاغَذ
old	قديم	کُهنه	unripe	نيء ، فج ، غير ناضج	کال
when?	متى ؟	کِی؟	lettuce	خص	کاهو
who?	من ؟	کی؟	Jacket	جاكت	کُت
who is (it)	من ؟	کیست	small	صغير	کوچَک [کوچیک]
book		کِتاب	lane,alley	حارة	کوچه
dirty	قذر	کَثیف	dull	أحمق	کُودَن

کُجا؟	أين	where?
کُدام [کُدوم]؟	أي ؟	which?
کِراوات	رابطة العنق	tie
کُرک		soft wool
کِرم	دود	worm
کِرمان		A city in the south of Iran
کَره		butter
کَسی	شخص ، انسان	anybody
کِشوَر	دولة ، بلد	country
کَفش	حذاء	shoe
کُلاه	تاج	hat
کِلید	مفتاح	key
کَم	قليل	little, few
کُمَک	مساعدة	help
کَمی	قليل	a little
کوتاه	قصير	short
کودَکان	اطفال	children
کامل		complete
کاملاً		completely, quite
کَبابِ بَرگ		kebab (roast chopped meat)
کَبابِ کوبیده		Kebab (roast minced meat)
کِبریت		match
کَبود	أزرق مائل للسواد	dark blue
کِتابخانه [کِتابخونه]		library
کِتاب‌فُروشی	محل بيع الكتب	bookshop
کَدو	القرع ، كأس	gourd
کَشتی [کِشتی]	سفينة	ship
کَفّاشی	دصانع الأحذية	shoemaker's
کِلاس	فصل	class-room
کَلَم	نوع من الجزر	cabbage
کَلِمه		word
کَمَر	حزام	waist
کَم‌کَم	قليلا قليلاً	little by little
کِنار	جانب ، شاطئ	side, beside
کِنارِ دَریا	شاطئ البحر	seaside
کُنجکاو	متطلع ، متفحص	ourious

اجتهاد

کوشش اجتهاد — effort

کوه جبل — mountain

کیف حقيبة يد — handbag

کیلومتر — kilometre

که — that (conjunction)

گ

گاز — gas

گُذَشته ماضی — last, past

گُذَشتۀ اِستمراری — past imperfect

گُذَشتۀ اِستمراریِ نَقلی — present imperfect

گُذَشتۀ دور (بَعید) — past perfect

گُذَشتۀ دورِ نَقلی — present pluperfect

گُذَشتۀ ناتَمام — past progressive

گُذَشتۀ نَقلی — present perfect

گِرامی عزيز — honourable

گَردَن عنق — neck

گُرُسنِگی الجوع — hunger

گَرما سـ ـو ـه ، حرارة — heat

گِریه بكاء — weeping

گَلو حلق — throat

گاو بقرة — cow

گاهی أحيان — sometimes

گُم ضائع ، مفقود — lost

گُناه ذنب — sin

گوناگون متنوع — various

گهگاه من حين إلى آخر — from time to time

گیج مضطرب، حيران — confused, giddy

گذشتۀ ساده الماضی البسيط — simple past tense

گِران [گِرون] ثمين — expensive

گُربه قط ، هر — cat

گَردِش جولة ، دوران — walking

گِردو — walnut

گُرُسنه جائع — hungry

گُرگ ذئب — wolf

گُفتَن أن يقول — to say, to tell

گُفت و شِنود محادثة — dialogue

گل	وردة	flower
گلابی	كمثرى	pear
گلدان	زهرية	vase
گوجه فرنگی	طماطم	tomato
گود	عميق	deep
گودال	مكان عميق	pit
گوساله	صغار البقر	calf
گوسفند	أغنام	sheep
گرم	حار ، ساخن	warm

ل

لاغر	نحيف	thin
لال	ابكم او اخرس	dumb
لاله	اللعل	tulip
لب	شفاه	lip
لباس	رداء ، ملابس	dress, clothe(s)
لبنياتی	محل الألبان	dairy shop
لذيذ		delicious
لطف		kindness
لطفاً	[illegible]	please
لازم		necessary
لباس‌فروشی	محل الملابس	clothe shop
لج	رفض / لجاجة	obstinacy, anger
لجوج		obstinate
لحظه		moment
ليتر		litre
لوس	منافق	spoiled
ليمو	ليمون	lemon
ليوان	كوب	glass

م

مات	حیران	amazed, astonished
مازَندَران [مازَندَرون]		A province in the north of Iran
مالیات	ضرائب	tax
مامان	أم	mammy
مانَندِ	مثل	like
ماهِر		skilled
مَبلَغ		amount, sum
مُتَجاوِز		agressor
ما	نحن	me
مادَر	أم ، والدة	mother
مادَر بُزُرگ	جدة	grandmother
ماست [ماس]	زبادی	yoghurt
ماشین	عربة	car
ماه	قمر	month, moon
ماهی	سمكة	fish
مُبارَکه!	تهنئة	congratulation!
مُتأسِّف		sorry
مَمنون		grateful
مَن	أنا	I
مَنزِل		home, house
مَنع		prohibition
مَنفی	سالب	negative
مو	شجرة العنب ، الكرم	vine
مُو	شعر	hair
مُوافِق		agreeable
مُوافِقَت	موافقة	agreement
مُوز		benana
مُوضوع		matter, story, subject
مُوعِظه		preaching
مُوقِع		occasion, time
مِهرَبان [مِهرَبون]	عطوف	kind
مِهمان [مِهمون]	ضيف	guest
مِهماندار	مضيف	hostess

مَرحَمَت	رحمة ، محبة	favour
مَرد	رجل	man
مَردُم	ناس ، أهل ، شعب	peo, e
مَرَض		disease
مُرغ	طائر	chicken
مَريض		sick, ill
مَصدَر		infinitive
مَعرِفه		definite
مُعَلِّم		teacher
مَعمولاً	عادة	usually
مَغازه	محل	shop, store
مَغز	المخ	brain
مُفرَد		singular
مَفعول		object (of the verb)
مَفعولِ صَريح		direct object
مَفعولِ غَيرِ صَريح		indirect object
مِقدار		quantity
مَلافه	ملاءة	sheet

مُزاحِم		troublesome
مُزمِن		chronic
مَزّه	مذاق	taste
مِس	نحاس	copper
مُسافِر		passenger
مُسافِرت		journey
مَسجِد		mosque.
مُسَكِّن		pain-killer
مَسئَله		problem
مُشت	حفنة	fist, handful
مُشتَری		customer
مَشغول		occupied, busy
مُشكِل		difficult, hard
مَشهور		famous
مُصاحِبه		interview
مَصدَرِ كوتاه		short infinitive
مُضِر		harmful
مُطالِعه		studying
مَطَب		surgery
مُطمَئِن		sure
مُطمَئِناً		surely
مُعالِجه		treatment (medical)

مُعامله		dealing
مُعاوِن		assistance
مَعروف		well-known
مَعلوم		obvious
مَعنی		meaning
مُفید		useful
مَقاله		article, essay
مِقدار		amount
مِقداری		some (quantity)
مَگَر	١\الا ، لعل ، ربما ، فقط	except
مَگر این که		unless
مَگَس	ذبابة	fly
مُلاقات	مقابلة	meeting, visit
مِلَّت	شعب ، أمة	nation
مُمکِن		possible
مُنتَظِر		waiting
مُنشی	كاتب	secretary
مَنصور		A male name
مُواظِب		careful
مُوافِقَت		agreement
مُوتُورسیکلت		motorcycle
موذی		harmful
مورچه	نملة	ant
موش	فأر	mouse
مُوَفَّق		successful
مِهرْ	اسم شهر ایرانی	7th. Iranian month
مِهرَبانی [مَهرَبونی]	عطف	kindness
مُهِم		important
مِهمانی	استضافة	party, reception
مینا	اسم علم	A female name
مینو	اسم علم	A female name
مُتشکّر		thankful
مَجید	اسم علم	A male name
مداد	قلم	pencil
مَدرِسه		school
مُهَندِس		engineer
میخ	مسمار	nail
میدان [میدون]		square
میز	منضدة	table
میلیون [ملیون]		million
مُؤَدَّب		polite

ن

ناب	صاف	pure
ناباب	غیر مستحب ، غیر مناسب	unfit
نادان	جاهل	ignorant
نادر		A male name
نارس	غیر ناضج ، فج	unripe
نارنگی	تارنج	tangerine
نازا	عقیم ، عاقر	barren
ناصر		A male name
نام	اسم	name
نامه	رسالة	letter
نان [نون]	خبز	bread
نانوایی [نونوایی]		bakery
ناهار	طعام الغذاء	lunch
ناامید	یأس	desperate, hopeless
ناتمام		incomplete
ناچار	مضطر	inevitable
نادرست		incorrect, dishonest,
ناراحت		annoyed, embarrassed, uncomfortable, worried
ناراحتی		illness, embarrassment
ناگوار	مقبول	unpleasant
ناگهان	فجأة	suddenly
نامهٔ سفارشی		registered letter
نگاه	نظرة	look
نگران	مضطرب	worried
نمایشنامه	مسرحیة	play
نمدار	مرطب ،	damp
نمک	ملح	salt
نوبت		turn
نور		light
نوشته	نص	writing
نوع		kind, sort
نوه	حفید	grandchild
نویسنده	کاتب	writer
نی		flute, cane
نیم	١/٢	half
ناهید		A female name

نَرگِس — narcissus

نَزدیک — قريب ، عند — near, close

نِشَستَن — أن يجلس — to sit

نِصف — half

نِظام — discipline

نَظم — أمر — order

نَعره — صراخ — roar

نَعلبَکی [نَلبَکی] — طبق صغير يوضع تحت الفنجان — saucer

نَعناع — spearmint

نَکَره — غير معروف (نكره) — Indefinite

نُو — جديد — new

نَوَد — ٩٠ — ninety

نُوزاد — وليد — new born child

نوزدَه — ١٩ — nineteen

نُه — ٩ — nine

نَه — لا — no

نَخير — لا — no

و

واقِعاً — really

وَالاّ — otherwise

وَ جُز آن — etc.

وَحشَتناک — مـ موحش ، — dreadful

وَزير — minister

وَسَط — middle

وَسيله — means

وَرزِش — رياضة — sport

وَغيرُه — etc

وَفادار — وفي — loyal

واژگان — الفاظ ، — vocabulary

واژه — لفظ ، كلمة — word

واكه — حركة ، الحروف المتحركة — vowel

وِراثَت — inheritance

وَقت — time

وَقف — pious foundation

وَلی — لكن — but

وَقتِ مُلاقات — appointment

وَقتی كه — عندما ، لما — when

هـ

هادی		A male name
هاله		A female name
هَدیه		present
هَر	کل	each, every
هَرجا، هَرکُجا	کل مُکان	wherever
هَرچه	کل ما	whatever
هَرچه زودتر		as soon as possible
هَرقَدر [قَد]		whatever
هَرکُدام [کُدوم]		whichever, each
هَرگز	مطلقاً ، أبداً	never
هَرمُوقع	کل وقت	whenever
هَروَقت	کل وقت	whenever
هَریک	کل واحد	each one
هَمدان	اسم مدینة ایرانیة	A city in the north of Iran
هَمسایه	جار	neighbour
هَمسَر	قرین	spouse
هَمکار	زمیل العمل	colleague
هَمکاری		cooperation
هُنَر	فن	art
هَنوز	مازال ، حتی الآن	still, yet

هَستَن	أن یکون ، الکینونة	to exist, to be
هَشت	٨	eight
هَشتاد	٨٠	eighty
هَفت	٧	seven
هَفتاد	٧٠	seventy
هَفتَه	اسبوع	week
هِفدَه [هیودَه]	١٧	seventeen
هُلو	خوخ	peach
هَم	أیضا	too, also
هَمخوان		consonant
هَمه	کل	all
هَمیشه	دائماً	always
هَمهَمه	ضجه	uproar
هَمین	نفس الشیء	the same
هِند		India
هِندوانه [هِندونه]	بطیخ	water-melon

هَوا	جوّ ، طقس	weather, air
هَواپیما	طائرة	aircraft
هیچ	معدوم ، تافه أی	none, any
هیچ چیز	لا شیء ، أی شیء	nothing, anything
هیچکُدام		none of them
هیچکَس	لأحد ، أی شخص	no one, anybody
هیچوَقت		never
هَویج	جزر	carrot
هیئَتِ دُولَت	مجلس الوزراء	cabinet
هِجدَه	۱۸	eighteen
هِجری شَمسی		Hegira – solar
هَر	کل	every
هَر روز	کل یوم	everyday
هَر کَسی	کل فرد	everybody, anybody
هِزار	۱۰۰۰	thousand
هَمین اَلآن		just now
هِندی		Indian
هَنگام	أثناء	time
هَنگامی که	عندما ، لما	when

ی

یا	أو	or
یاری	مساعدة ، صداقة	assistance
یازدَه	۱۱	eleven
یاس	یاسمین	jasmin
یَخه [یَقه]	یاقة	collar
یَزد	مدینة ایرانیة	A city in the center of Iran
یَعنی	أی	namely
یَعنی		namely, it means
یِک	۱	one, a
یِک بار	مرة ، ذات مرة	once
یِک دَفعه	مرة ، ذات مرة	once
یَواش	ببطیء ، بهدوء	slowly, gently
یاد	ذاکرة ، حافظة	memory
یُبوسَت		constipation
یَتیم		orphan
یَخ	ثلج	ice
یَخچال		refrigerator

یکخُرده [یهخورده] قلیل جداً a little

یکدَنده [یهدَنده] persistent

یک دیگر واحد آخر one another

یوسُف اسم علم A male name

یکشَنبه [یه شَمبه] السبت Sunday

یکُم الأول first

یکی دیگرَ [یکی دیگه] another one

یکی‌یکی واحداً واحداً one by one

ملحق (٣)
المصادر الفارسية

ثبت مرتب على حروف المعجم

المصدر	المادة	المعنى
آختن	آخ	السحب أو سل السيف
آراستن	آرا (ى)	أن يزين ، التزيين
آراميدن	آرام	أن يستريح ، يسكن ، الاستراحة
آزردن	آزار	أن يؤذى ، الأذى ، التكدير
آزمودن	آزما (ى)	أن يجرب ، التجربة .
آسودن	آسا (ى)	أن يهدأ ، الهدوء ، الاستراحة .
آشفتن	آشوب	أن يثير ، يزعج ، الإثارة
آگاهانيدن	آگاهان	أن يخبر ، يشهد الإخبار
آگاهيدن	آگاه	أن يخبر ، يحذر ، الإخبار ، التحذير
آگندن	آگن	أن يحشو ، الحشو
آمدن	آ (ى)	أن يجيء أو المجيء
آمادن	آما	أن يعد أو الاعداد .
آمرزيدن	آمرز	أن يرحم ، يغفر ، الغفران
آموختن	آموز	أن يعلم ، يتعلم ، التعليم
آميختن	آميز	أن يخلط ، الخلط
آلودن	آلا (ى)	أن يلوث
آوردن	آور وآر	أن يحضر ، الاحضار
ايستادن	ايست	أن يقف ، الوقوف
افتادن	افت	أن يقع ، الوقوع
افراختن	افراز	أن يرفع ، الرفع
افراشتن	افراز	أن يرفع ، الرفع
افروختن	افروز	أن يشعل ، يوقد ، الاشعال

افزودن	افزا (ی)	أن يزيد ، الزيادة
افسردن	أفسر	أن يجمد ، التجمد
افشاردن	افشار	أن يعصر ، يضغط . الضغط
افشاندن	افشان	أن ينشر ، النشر
افگندن	افگن	أن يرمي ، الرمي
انبار يدن	انبار	أن يملأ ، يخزن التخزين
انباشتن	انبار	أن يرمي ، يطرح ، الطرح
اندوختن	اندوز	أن يجمع ، يحصل ، الجمع
اندودن	اندا (ی)	« أن يطلي أو يمسح
انديشيدن	أنديش	أن يفكر ، يدبر ، التفكير
انگاشتن	انگار	أن يفرض ، يتخيل ، ينقش
انگيختن	انگيز	أن يثير ، يحرض . التحريض
اوفتادن	اوفت	أن يقع ، الوقوع ، السقوط

(ب)

باختن	باز	أن يلعب ، اللعب
باريدن	بار	أن يمطر ، الأمطار
بازيدن	باز	أن يلعب ، اللعب
بافتن	باف	أن ينسج ، النسج
بايستن	باى	أن يلزم ، يجب ، اللزوم
بخشيدن	بخش	أن يعطي ويمنح
بردن	بر	أن يحمل ، يسلب ، الحمل
برزيدن	برز	أن يزرع ، يتمرن
برشتن	برشت	أن يقلي ، القلي ، يسلق
بريدن	بر	أن يقطع ، القطع
بستن	بند	أن يعقد ، يربط ، الربط
بنديدن	بند	أن يعقد ، يربط
بودن	بو ، باش	أن يكون . الكون

بوسیدن	بوس	أن يقبل ، التقبيل
بوئیدن	بوی	أن يشم ، الشم .
بیختن	بیز	أن ينخل ، يصفي ، النخل
پائیدن	پا (ی)	أن يستقر أو يثبت
		(پ)
پاشیدن	پاش	أن ينثر الماء ، يرش ، للرش
پاکیدن	پاك	أن ينظف ، التنظيف
پالادن	پالا (ی)	أن يصفي ، التصفية
پالودن	پالا (ی)	أن يصفي ، التصفية
پالیدن	پالا (ی)	أن يصفي . التصفية
پختن	پز	أن يطهي ، الطهي
پذیرفتن	پذیر	أن يقبل ، القبول
پراشیدن	پراش	أن يبعثر ، ينثر
پراگندن	پراگن	أن تبعثر ، ينثر
پرانیدن	پران	أن يطير . التطير
پرداختن	پرداز	أن يكمل ، يتم ، الاكمال
پرسیدن	پرس	أن يسأل ، السؤال
پرهیزیدن	پرهیز	أن يتعفف ، يتأدب . التعفف
پروردن	پرور	أن يربي ، التربية . التنشئة
پریدن	پر	أن يطير ، الطيران
پریشانیدن	پریشان	أن يبعثر ، ينثر
پرستیدن	پرست	أن يعبد
پزیدن	پز	أن يطهي ، الطهي
پژمردن	پژمر	أن يذبل . الذبول

پژمریدن	پژمر	أن يذبل
پژوهیدن	پژوه	« يفحص ، يبحث ، الفحص
پسندیدن	پسند	« يعجب ، الاعجاب
پناهیدن، پناهیدن	پناه	« يلجأ ، الالتجاء
پنداشتن	پندار	« أن يفكر ، يظن ، الظن
پوشاندن	پوشان	« يلبس ، يغطى ، الألباس
پوشانیدن	پوشان	« يلبس ، يغطى ، الألباس
پوشیدن	پوش	« أن يلبس ، اللبس
پوییدن	پوی	« يمضي لا مسرعاً ولا بطيئاً
پیچیدن	پیچ	« يطوى ، الطي
پیراستن	پیرا (ی	« يزين ، يزوق ، التزويق
پیمودن	پیما	« يقيس ، القياس
پیوستن	پیوند	« أن يتصل ، يرتبط ، الارتباط ، الاتصال

(ت)

تاباندن	تابان	« أن ينير أو الإنارة
تابیدن	تاب	« يلمع أو يلف
تاختن	تاز	« أن يسرع ، يجرى ، الجرى ، الهجوم
تازیدن	تاز	« يجرى ، يهجم ، الجرى ، الهجوم
تافتن	تاب	« يثنى ، يلوى ، يشعل ، ينير
تاویدن	تاو	« يثنى ، ينزل ، ينير ، يضيء
تباهیدن	تباه	« أن يفسد ، يدمر
ترابیدن	تراب	« يقبض
تبیدن	تب	« يدق ، يرتجف ، يرتعد
ترازیدن	تراز	« يطرز ، التطريز
تراشیدن	تراش	« يحلق ، ينحت ، النحت
تراویدن	تراو	« يعصر أو يقطر

ترسانيدن	ترسان	« يخيف ، الاخافة
ترسيدن	ترس	« يخاف ، الخوف
تركيدن	ترك	« يشق ، يمزق
تنيدن	تن	« ينسج ، يغزل
توانستن	توان	« يقدر ، القدر

(ج)

جستن	جه	« أن يقفز ، يثب ، الوثوب
جستن	جو (ى)	« يبحث ، البحث
جنبانيدن	جنبان	« يتحرك ، يهز ، التحرك
جنبيدن	جنب	« يتحرك ، يهتز ، التحريك
جهانيدن	جهان	« يجعله يثب ، يقفز
جوشاندن	جوش	« أن يجعله يغلي ، الغليان
جوشيدن	جوش	« يغلي ، الغليان

(چ)

چسبانيدن	چپان	« أن يعصر أو يملأ بالضغط
چسبيدن	چسب	« يلصق ، اللصق ، الالتصاق
چريدن	چر	« يرعى العشب ، الرعي
چشيدن	چرش	« يذوق ، الذوق
چكاندن	چكان	« ينقط ، يصب
چكيدن	چك	« ينقط ، يصب
چمانيدن	چمان	« يجعله يتبختر
چميدن	چم	« يتبختر في مشيته
چيدن	چين	« يقطف ، القطف ، الجمع

(خ)

خائيدن	خاب	« أن يدوس ، الدوس
خاريدن	خار	« يحك ، الوخز
خاستن	خيز	« يقوم ، ينهض ، النهوض
خاييدن	خاى (ى)	« يمضغ ، المضغ

خراشیدن	خراش	« أن يمزق ، يخدش
خرامیدن	خرام	« يتبختر ، يمشى مزهوا
خریدن	خر	« يشترى ، الشراء
خزیدن	خز	« يزحف ، يحبو .
خسبیدن	خسب	« ينام ، يرقد ، ينعس .
خستن	(غير مستعمل)	« أن يجرح ، يمرض ، يعتل
خفتن	خفت ، خواب	« ينام ، النوم
خفیدن	خف	« يختنق ، الاختناق
خلیدن	خل	« يقرص ، يلدغ ، يخز
خوشیدن	خوش	« يسكت ، يصمت ، الصمت
خمیدن	خم	« يثنى ، يطوى ، يتهكم ، يسخر
خندیدن	خند	« يضحك ، الضحك
خوابانیدن	خوابان	« ينوم ، التنويم
خوابیدن	خواب	« ينام ، يرقد ، النوم
خواستن	خواه	« يطلب ، يريد ، يرغب
خواندن	خوان	« يقرأ ، ينادى ، يسمى
خوردن	خور	« يأكل ، الأكل

(د) .

دادن	ده	« أن يعطى ، الاعطاء
داشتن	دار	« يملك ، الملكية
دمانیدن	دما	« أن يجعله يتنفس ، يتنفس
دانستن	دان	« يعرف ، المعرفة ، العلم
درفشانیدن	درفشان	« يجعله يلمع ، يتلألأ
درفشیدن	درفش	« يلمع ، يتلألأ
درودن	درو	« أن يحصد ، الحصاد
درویدن	درو	« يحصد ، الحصاد .
دریدن	در	« يمزق ، يتفق ، يقطع

دميدن	دم	« يتنفس ، التنفس
دنيدن	دن	« يمشي مرحاً ، أن يمرح
دواندن	دوان	« يجعله يجرى ، أن يجري
دوختن	دوز	« يحيك أو يخيط ، يجمع
دوزيدن	دوز	« يخيط
دوشيدن	دوش	« يحلب
دويدن	دو	« يجرى ، الجرى
ديدن	بين	« يرى الرؤية

(ر)

راندن	ران	« أن يسوق ، السوق
ربودن	رباى	« يخطف ، الخطف
رزيدن	رز	« يصبغ ، الصباغة
رسانيدن	رسان	« يوصل ، الإيصال
رستن	ره	« يتخلص ، الخلاص
رستن	رو (ى)	« ينمو، ينبت
رسيدن	رس	« يصل ، الوصول
رشتن	رز	« يصبغ ، الصباغة
رَفتن	رو	« أن يذهب ، الذهاب
رُفتن	روب	« يكنس ، الكنس
رقصاندن	رقصان	« يجعله يرقص ، الترقيص
رقصيدن	رقص	« يرقص ، الرقص
ركيدن	رك	« يزمجر
رميدن	رم	« يجفل ، يخاف
رنجانيدن	رنجان	« يتعب ، يؤذى ، الإيذاء
رنجيدن	رنج	« يتعب ، يغضب ، التعب
رهيدن	ره	« يحرر، يخلص ، التحرير
رهاندن	رهان	« يحرر، يخلص ، التحرير
رهانيدن	رهان	« يحرر، يخلص

رهيدن	ره	« يتخلص ، يتحرر
روبيدن	روب	« يكنس ، الكنس
روفتن	روف	« يكنس ، الكنس
روبانيدن	روبان	« يجعله ينمو ، الانماء ، التنمية
روئيدن	روى	« ينمو ، النمو
ريختن	ريز	« يصيب ، الصب ، الانصباب
ريسيدن	ريس	« يغزل ، الغزل
ريشتن	ريس	« يغزل ، الغزل

(ز)

زادن	زاى	أن يلد ، الولادة
زايدان	زاى	« يلد ، الولادة
زئيدن	زاى	« يلد الولادة
زدن	زن	« أن يضرب ، الضرب
زودن	زادى	« يصقل الصقل
زمودن	زما	« ينقش
زنودن	زما	« ينقش
زئيدن	زيب	« يليق ، اللياقة
زيستن	زى	« يعيش ، يحيى ، الحياة

(س)

ساختن	ساز	« أن يجعل ، الجعل
سازيدن	ساز	« يحضر ، يجهز ، التحضير
سائيدن	ساى	« يحك ، يمسح
سبردن	سبار	« يطوى ، أن يسلك
سبردن	سبار	« يودع ، الايداع ، الوداع

ستادن	ستان	« يأخذ ، الأخذ
ستانيدن	ستان	« يأخذ ، الأخذ
ستاييدن	ستاى	« يمدح ، المدح ، الثناء
ستردن	ستر	« أن يحلق أو يزيل
ستودن	ستاى	« يمدح ، المدح
ستيزيدن	ستيز	« يحارب ، يعارك ، يخاصم
سرايدن	سراى	« يغنى ، الغناء
سرشتن	سرش	« يخلق ، يعجن ، يخلط
سرودن	سراى	« يغنى ، يترنم
سفتن سنب		« أن ينظم الخرز
سگاليدن	سگال	« يفكر ، يظن
سنجيدن	سنج	« يزن ، الوزن
سوختن	سوز	« يحرق ، يحترق ، الحريق
سودن	ساى	« يحك ، يمسح ، يسحق
سوزاندن	سوزاى	« يحرق ، يشعل ، الاحراق

(ش)

شاشيدن	شاش	أن يتبول
شاندن	شان	« يمشط الشعر
شايستن	شاى (فعل) ناقص	« يجوز ، يليق
شتافتن	شتاب	« يسرع ، يتعجل
شدن	شو	« يصير ، الصيرورة
شدياريدن	شديار	« يحرث ، الحرث
شرميدن	شرم	« يخجل ، الخجل
شستن	شوى	« يغسل ، الغسل
شكاريدن	شكار	« يصيد ، الصيد
شكافتن	شكاف	« يشق ، أن يكسر
شكافيدن	شكاب	« يشق ، يقطع
شكستن	شكن	« يكسر ، الكسر

شریدن	شر	«یسکب الماء بصورة مستمرة
شکفتن	شکاب	« یشق ، یتقطع
شکفتن	(غیر مستعمل)	« یعجب ، یتعجب
شکفتن	شکف	« یزدهر ، یتفتح
شکوفتن	شکوف	« أن یزدهر ، یتفتح
شکیبیدن	شکیب	« یصبر
شگفتیدن	شگفت	« یتعجب
شگوفیدن	شگوف	« یزدهر ، یتفتح
شگفتن	شگف	« أن یصبر
شگوفتن	شگوف	« یزدهر ، و یتفتح
شمردن	شمار	« أن یعد ، یحصی ، یحسب
شناختن	شناس	« یعرف ، التعریف
شناسیدن	شناس	« یعرف ، التعریف
شناو یدن	شناو	« یعوم ، یسبح
شنفتن	شنو	« یسمع ، السمع
شنوانیدن	شنوان	« یسمع ، الاسماع
شنودن ، شنو	« یسمع ، السمع	
شنیدن ، شنیدن	شنو	« یسمع ، السمع
شو یانیدن	شو یان	« یجعله یغسل
شو بیدن	شوی	« یغسل ، الغسل

(غ)

غراشیدن	غراش	« أن یغضب أو یتألم
غرمیدن	غرم	« یزمجر ، یزأر ، یرعد
غرنبیدن	غرنب	« یزمجر ، یزأر ، یرعد
غر یدن	غر	« یزمجر ، یزأر ، یرعد
غلتانیدن	غلتان	« یجعله یتدحرج ، التدحرج
غلتیدن	غلت	« أن یتدحرج ، التدحرج
غلطیدن	غلط	« أن یتدحرج ، التدحرج
غنودن	غنو	« ینعس ، یرقد ، ینام

غنو يدن	غنو	« ينعس ، يرقد
غيز يدن	غيز	« يزحف

(ف)

ڤار يدن	ڤار	« أن يضع اللقمة فى الفم
ڤاز يدن	ڤاز	« يتثاءب ـــ أو التثاؤب
فتادن	افت	« يقع ، يسقط ، الوقوع
فتار يدن	فتار	« يمزق ، ينزع ، التمزق
فتاليدن	فتال	« ينزع ، يخلع ، الخلع
فخميدن	فخم	« يندف أو يحلج
فراختن	فراز	« يرفع ، الرفع
فراشتن	فراز	« يرفع ، الرفع
فراشيدن	فراش	« يرتعد ، يقشعر
فرستادن	فرست	« يرسل ، الارسال
فرمودن	فرما (ى)	« يأمر ، يتفضل ، الأمر
فروختن	فروش	« يبيع ، البيع
فروختن	فروز	« يشعل ، يضيىء
فروشيدن	فروش	« يبيع ، البيع .
فريفتن	فريب	« يخدع ، الخديعة
فسردن ، فسردن	« يتجمد ، التجمد .	
فشاردن	فشار	« يعصر ، يضغط ، الضغط
فشاندن	فشان	« ينشر ، النشر
فشردن	فشار	« أن يعصر ، يضغط ، الضغط
فگندن	فگن	« يقذف ، يرمى ، يطرح
فهميدن	فهم	« يفهم ، الفهم

(ك)

كابيدن	كاب	« أن يحفر
كاستن	كاه	« أن يقلل ، يقل
كاشتن	كار	« يزرع ، يحرث

کافتن	کار أو کاف	« یشق ، یمزق
کاهیدن	کاه	« یقلل ، یقل
کاویدن	کاو	« یشق ، یمزق
کردن	کن	« یعمل ، یصنع
کشادن	کشا (ی)	« یفتح ، الفتح
کشتن	کار	« یزرع ، یحرث
کشتن	کُش	« یقتل ، القتل
کشدون	کشا (ی)	یفتح ، الفتح
کشیدن	کش	« یسحب ، یرسم
کندن	کن	« یحفر ، الحفر
کوبیدن	کوب	« یدق ، الدق
کوشیدن	کوش	« یجتهد ، یسعی
کوفتن	کوب	« یدق ، الدق

(گ)

گامیدن	گام	« أن یمشی ، یخطر
گداختن	گداز	« یذوب ، ینصهر
گدازیدن	گداز	« أن یذوب ، ینصهر
گذاردن	گذار	« یعبر ، یمضی
گذاشتن	گذر	« یترك أو یمضی
گذراندن	گذران	« یجعله یمر ، التمریر
گذرانیدن	گذران	« یجعله یمر ، التمریر
گذشتن	گذار ، گذر	« أن یحیل ، یصیر
گردیدن	گرد	« یصیر ، یدور
گریستن	گری	« یبکی ، البکاء

گرفتن	گیر	« يأخذ ، يمسك
گرو يدن	گرو	« يتبع ، يطيع ، يقبل ، يرهن
گريختن	گريز	« يهرب ، يفر
گزاردن	گزار	« يوفي ، أن يعبر ، يترك
گزاشتن	گزار	« يوفي ، أن يعبر ، يترك
گزيدن	گز	« يعض
گزيدن	گزين	« يختار ، ينتخب
گساردن	گسار	« أن يترك ، يشرب
گستردن	گستر	« يفرش ، يبسط
گسترانيدن	گستران	« أن يفرش
گسستن	گسل	« يقطع ، يمزق
گشتن	گرد	« يدور ، يصير
گشودن	گشا (ى)	« يفتح ، الفتح
گفتن	گو (ى)	« أن يقول ، القول
گماشتن	گمار	« ينفذ ، يوكل
گنجانيدن	گنج	« يحتوي ، يشتمل
گندن أو گنديدن	گن	« ينتن ، يفسد
گيراندن	گيران	« يجعله يمسك أو يأخذ
گيرانيدن	گيران	« يجعله يمسك أو يأخذ

(ل)

لاندن	لان	« أن يثير ، يحرك
لانيدن	لان	« يثير ، يحرك
لاييدن	لاى	« يتحدث ، يشكو
لرزانيدن	لرزان	« يجعله يرتعد
لرزيدن	لرز	« يرتعد ، يهتز
لغزانيدن	لغزان	« يجعله ينزلق
لغزيدن	لغز	« ينزلق

لنگيدن		يعرج ، العرج
لوغيدن	ل	يحلب
كيدن	لوك	» أن يحبو
لیسیدن	لیس	أن يلعق

(م)

ماليدن	مال	» أن يمسح ، يحك
ماندن	مان	» يشابه
مردن	مير	» يموت ، الموت
مكيدن	مك	» أن يرضع أو يمص

(ن)

ناليدن	نال	» أن يشكو ، ينتحب
ناميدن	نام	» يسمى ، التسمية
ناويدن	ناو	» أن ينحني أو يثنى
نبشتن	نويس	» يكتب ، الكتابة .
نشاندن	نشان	» يرقم ، يغرس ، يجعله يجلس
نشستن	نشين	» يجلس ، الجلوس
نگاريدن	نگار	» يرقم ، ينقش
نگاشتن	نگار	» أن ينظر
نگرستن	نگر	» ينظر
نگريستن	نگر	» أن يظهر
نمودن	نما	» ينظر
نهادن	نه	» يضع
نواختن	نواز	» يدلل أو يتلطف
نورديدن	نورد	» يطوى ـــ يطوى
نوشيدن	نوش	» يشرب .
نكوهيدن	نكوه	» يلوم أو يعاقب أو يوبخ
نهازيدن	نهاز	» أن يتخوف أو يتوهم
نيوشيدن	نيوش	» أن يستمع
نويدن	نو	» أن يئن أو يرتعش

(هـ)

هشتن	هل	« أن يترك
هليدن	هل	« أن يترك
هراسيدن	هراس	« أن يخاف
هنابيدن	هناي	« أن يتأثر

(و)

وزيدن	وز	« أن يهب
ورزيدن	ورز	« أن يمارس أو يواظب
وشتن	وش	« أن يقدر

(ي)

ياراستن	يار	« أن يقدر أو يتمكن
يافتن	ياب	« أن يجد
يوزيدن	يوز	« أن يطلب أو يبحث

واژه نامه
vocabulary
فارسی - انکلیسی

آ

آب	water	آز	greed
آباد	habitable	آزاد	free
آبادان	A city in the south of Iran	آزادی	freedom
آب پُرتقال	orange juice	آزار	harm
آبدار	juicy	آقا	gentleman, sir, Mr.
آبی	blue	آمَدَن	to come
آدرس	address	آمریکا	America
آذَر	9th. Iranian month	آن [اون]	that , it
آراء	votes	آنجا [اونجا]	there
آرد	flour	آوَردَن	to bring
آره [ ]	yes	آه	sigh
آهسته	slow, slowly, gently	اژدَها	dragon
آهَن	iron	اسب	horse
		اُستاد	professor

ا

اِبا	refusal	اِستکان	A small cup for tea
اَبر	cloud	اِسم	name
اَبرو	eyebrow		
اُتاق	room	اضطراب	disturbance of mind
اُتوبوس	bus	اطّلاعات	information
اثاث	furniture	اعاده	returning, return
احتِرام	respect	اغلَب	often , very often
اِحتضار	point of death	اَفشین	A male name
اَحمَد	A male name	اُفُق	horizon
اداره	office	اکبَر	A male name

ارادت	devotion
ارباب	employer
ارزان [ل ارزون]	cheap
از	from, of, since
اژدر	torpedo
امشب	tonight
انار	pomegranate
اندازه	size, measurement
انگلیس	England
انگور	grape
او	he , she
اوصاف	descriptions
اوضاع	state of affairs
اوقات	times
اوّل	first
اهواز	A city in the south of Iran
ایتالیا	Italy
ایجاد	creation
ایراد	objection
ایران	Iran
ایشان [ل ایشون]	they
ایکاش !	if only!
این	this
بچّه	child
بد	bad
برادر	brother
براق	shining
برای	for
برائت	acquittance
بردن	to take away, to carry
برف	snow

الاغ	ass, donkey
الفبا	alphabet
امروز	today
امروز صبح	this morning
امسال	this year
اینجا	here
ایوان [ل ایرون]	portico

ب

با	with
باب	
باب	dad
بابک	A male name
باد	wind
بار	time (s)
باران [ل بارون]	
باز [ل واز]	open
بازار	bazaar, market
باسواد	learned, literate
باشه	o . k
باغ	garden
باهم	together
باهوش	intelligent
ببخشید [ل ببخشین]	excuse me
بعداً	later, then
بعد از	after
بعد از ظهر	afternoon
بلند	long, high
بله	yes
بنده	I
بودن	to be
بوقلمون	turkey

بَرق	electricity
بَرگ	leaf
بِرِنج	rice
بُرو	go
بُزُرگ	big, large, great
بَزم	feast
بَسته	closed, shut
بشقاب	plate
بَعد	next, then
تَقاضا	request
بیشتَرِ	most of
تار	dark
تازه	fresh
تاکسی	taxi
تبریز	A city in the north of Iran
تُخم مُرغ	egg
تُرش	sour
تُرکیه	Turkey
تشنه	thirsty
تَقریباً	nearly, almost, about
تَلخ	bitter
تَمام	all
تَمامِ	all of
تَمرین	exercise
تَمیز	clean, tidy
تُند	fast, quick, quickly
تَنگ	tight
تُو	you, (sing.)
تو	in, into, inside
جَوان [جَوون]	young, youth
جوارب	sock, stocking

به	to
بَهار	spring
بَه بَه	lovely, how nice !
بهزاد	A male name
به نَظَرِ شُما	in your opinion
بیا	come
بیچاره	helpless
بیست [بیس]	twenty
بیسَواد	illiterate
بیشتَر	more
پُلیس	
تَوَلُّد	birth
تومان [تومَن]	Toman(Iranian currency)
تویِ [تو]	in, into, inside

ث

ثابت	constant
ثانیه	second
ثَروَت	wealth
ثُلث	one third
ثَمَره	offspring
ثَواب	spiritual

ج

جا	place
جان	dear (after proper names)
جَریان	matter, story
جُفت [جُف]	pair
جَمع	plural
جُمله	sentence
جَواب	answer
چِطور ؟	how ?
چِقَدر [چِقَّد] ؟	how much ?

جَهان	world
جیب	pocket

چ

چادُر	veil
چاق	fat
چای [چایی]	tea
چَپ	left
چرا ؟	why
چراغ	lamp
چَشم [چِشم]	eye
چَند [چَن]	few, how many ?
چند تا [چَن تا]	few, how many ?
چَندین	several , many
چَنگال	fork
چه ؟	what ?
چَهار [چار]	four
چهل [چل]	fourty
چی ؟	what ?
چیز	thing
چیست ؟	what is (it) ?

ح

حاضِر	ready
حال	condition (of health), present
حالا	now
حال اخباری	present indicative tense
حائز	possessing
حَرارَت	heat
حرص	greed
حَرف اضافه	preposition
حَمّام	bathroom
حَمید	A male name
حیوان [حیوون]	animal

خ

خار	thorn
خاله	aunt (maternal)
خانُم	lady, madam, wife
خانه [خونه]	house , home
خُدا حافظ	good bye
[خُدا رو شُکر]	thank God !
خُدا نگهدار	good bye
خَر	donkey, ass
خَربُزه	melon
خُرداد	3 rd. Iranian month
خُرما	date (fruit)
خَرید	shopping
خَریدَن	to buy
خوار بارفُروشی	grocary shop
خواهَر	sister
خوب [خُب]	good, well, nice
[خوبه]	all right
خُود	self
خُوراك	dish
خُوردَن	to eat
خُوش آمدَید	You are welcome !
خُشبَختانه	fortunately
خُوشحال	happy
خُوشوَقت	happy, pleased
خُوك	pig
خویش	relative
خیابان [خیابون]	street, avenue, road

خسته	tired
خسته کننده	tiresome
خنک	cool
خوار	humble

د

دادن	to give
دار	gallows
داشتن	to have
داغ	hot
دامن	skirt
	glove
دانا	wise
دانشجو	university student
دانشگاه	university
داوری	A surname
دایی	uncle (maternal)
دبستان	elementary school
دبیرستان	secondary school
دختر	daughter, girl
در	in, into, at
در	door
دراز	long
در حدود	about, nearly
دوباره	again
دو دفعه	twice
دور	cycle
دور	far away, distant
دوره	review
دوست	friend
ده	ten

خیار	cucumber
خیس	soaked
خیش	ploughshare
خیلی	very, very much, a lot
درخت	tree
درد	pain
درس	lesson
دروغ	lie
دست	hand
دستکش [دسکش]	
دستمال [دسمال]	handkerchief
دفتر	notebook
دفعه [دفه]	time (s)
دقیقه [دیقه]	minute
دکان [دکون]	shop
دکتر	doctor, DR.
دکمه [دکمه]	button
دندان	tooth
دو	two
دوا	medicine, drug
دوازده	twelve
دوبار	twice
راز	secret
رازدار	faithful to a secret
راست	right, truth
راننده	driver
راه	road, way
ربع	quarter
رزم	fight

دیدَن	to see
دیر	late
دیروز	yesterday
دیروز صبح	yesterday morning
دیشَب	last night
دیکته	dictation

ذ

ذَرّه	particle

ر

را	direct object postposition
راجی	A surname
ریز	tiny, very small

ز

زار	miserable
زَبان [زَبون]	language
زَر	gold
زَرد	yellow
زرَنگ	clever
زِشت	ugly
زِمِستان [زِمِستون]	winter
زَن	woman, wife
زِندان [زِندون]	prison
زود	early, quick
زاهرا	A female name
زیاد	much, many, plenty
زیبا	beautiful
زیر	underneath
زیرِ	under, beneath
زیرپوش	vest

رَشت	A city in the north of Iran
رِضا	A male name
رَفتَن	to go
رَنگ	colour
رو	top, surface
روز	day
روستا	village
روسَری	headdress
روغَن	cooking oil
روی [رو]	on
ریال	Rial (Iranian currency)

ژ

ژاله	A female name
ژنده	shabby

س

ساعَت	hour, watch, clock
سال	year
سالاد	salad
سالار	A surname
سالِم	healthy
سَبز	green
سَبزی فُروشی	green grocery shop
سَبُک	light (weight)
سِتاک	stem, root
سِتاک حال	present stem
سِتاک گُذَشته	past stem
سَر	head
سُرخ	red
سَرد	cold

thirteen	سیزده	cough	سرفه
cinema	سینما	fast, quick	سریع
, tray	سینی	effort	سعی
	ش	white	سفید
chearful	شاد	dog	سگ
chearful, joyful	شاداب	hello!	سلام
student, pupil	شاگرد	hello!	سلام عَلیکُم
supper	شام	heavy	سَنگین
sixteen	شانزده [شونزده]	soup	سوپ
witness	شاهد	whistle	سوت
night, evening	شب	hole	سوراخ
wicked	شَرور	needle	سوزَن
to wash	شُستَن	three	سه
six	شش [شیش]	easy	سَهل
sixty	شَصت	thirty	سی
complaint	شکایَت	black	سیاه
sugar	شکَر	apple	سیب
blossom	شکوفه	potato	سیب زَمینی
hundred	صَد	trousers	شَلوار
sound	صدا	you	شُما
adjective	صِفَت	conjugational ending	شناسه صرفی
comparative adjective	صِفَت بَرتَر	salty	شور
superlative adjective	صِفَت بَرتَرین	consultation	شُور
peace	صُلح	pants	شورت
chair	صَندلی	rebelion	شورِش
face	صورَت	husband	شُوهَر
pink	صورَتی	city	شَهر
	ض	milk	شیر
opposed	ضِد	sweet	شیرین
multiplication	ضَرب		**ص**

صابون	soap
ساعقه	thunderbolt
صُبح [صُب]	morning
صُبحانه	breakfast
صُبح بخیر	good morning
صَحیح [صَحی]	correct, true
طرز	mode

ظ

ظاهر	appearance
ظُهر	noon, midday

ع

عاج	ivory
عادَت	habit
عار	shame
عَسگری	A surname
عَسَل	honey
عَصر	evening
عَلی	A male name
عمارت	building
عَمو	uncle (paternal)
عَمّه	aunt (paternal)
عید	festival
فعل	imperative
فَقَط	only
فنجان (فنجون)	cup
فَوَران	eruption

ق

ضَرَر	loss
ضَمیر	pronoun
ضَمیر ملکی	possessive pronoun

ط

طرّاح	designer
طرد	reject

غ

غَذا	food
غَمگین	sad

ف

فارسی	Persian
فاعل	agent
فداکار	devoted
فَرانسه	France
فَردا	tomorrow
فَردا صُبح	tomorrow morning
فَردا عَصر	tomorrow evening
فُرودگاه	airport
فُروشگاه	departmental stores
فُروشَنده	seller
فَرهاد	A male name
فَریده	A female name
فعل	verb
قَطع	cutting
قطعه	piece
قَلَم	pen
قَنّاد	confectioner
قَند	cube - sugar

قارچ	mushroom
قاشُق	spoon
قاضی	judge
قَبل	ago, before
قَبلاً	already
قَبل از	before
قرائت	reading
قُربانِ شُما	good bye, thank you
قرمز	red
قَشَنگ	pretty, nice, beautiful
قَصّابی	butcher's shop
قَضا	fate
قَطار	train
کتاب	book
کَثیف	dirty
کُجا ؟	where ?
کُدام [کُدوم]	which ?
کراوات	tie
کُرک	soft wool
کِرم	worm
کِرمان	A city in the south of Iran
کَره	butter
کَسی	anybody
کِشوَر	country
کَفش	shoe
کُلاه	hat
کلید	key
کَم	little, few
کُمَک	help
کَمی	a little
کوتاه	short
قنداغ	hot water with sugar
قَندان [قَندون]	sugarbowl
قوری	teapot
قَهوه	coffee
قَهوه ای	brown
قیمت	price

ک

کار	work
کارد	knife
کاغَذ	paper
کال	unripe
کاهو	lettuce
کُت	jacket
کوچَک [کوچیک]	small
کوچه	lane, alley
کُودَن	dull
کور	blind
کوک	wound up
کوکب	star
کُهنه	old
کِی ؟	when ?
کی ؟	who ?
کیست ؟	who is (it)
کیلو	kilo
کیلومتر	kilometer
کیوان	A surname

گ

گاو	cow
گاهی	sometimes
گذشته ساده	iple past tense
گِران [گِرون]	expensive

ear	گوش	cat	گُربه
meat	گوشت	walking	گَردش
beef	گوشتِ گاو	neck	گَردَن
	گوشتِ گوساله	walnut	گردو
mutton	گوشتِ گوسفَند	hungry	گُرُسنه
	گوشی	wolf	گُرگ
cherry	گیلاس	warm	گَرم
A northern province in Iran	گیلان	loose, loose- fitting	گُشاد
	ل	to say , to tell	گُفتَن
thin	لاغَر	dialogue	گُفت وشِنود
dumb	لال	flower	گُل
tulip	لاله	pear	گُلابی
lip	لَب	vase	گُلدان
dress, clothe (s)	لِباس	tomato	گُوجه فَرَنگی
dairy shop	لَبَنیاتی	deep	گُود
delicious	لَذیذ	pit	گُدال
kindness	لُطف	calf	گوساله
please	لُطفاً	sheep	گوسفَند
favour	مَرحَمَت	spoiled	لوس
man	مَرد	lemon	لیمو
people	مَردُم	glass	لیوان
disease	مَرَض		**م**
chicken	مُرغ	me	ما
sick, ill	مَریض	mother	مادَر
infinitive	مَصدَر	grandmother	مادَر بُزُرگ
definite	مَعرِفه	yoghurt	ماست [ماس]
teacher	مُعَلِّم	car	ماشین
usually	مَعمولاً	month, moon	ماه
shop, store	مَغازه	fish	ماهی
brain	مَغز	congratulation !	مُبارَکه !
singular	مُفرَد	sorry	مُتأسِّف

مُتأسّفانه	unfortunately
مُتشکّر	thankful
مَجید	A male name
مداد	pencil
مَدرسه	school
مَمنون	grateful
مَن	I
مَنزِل	home, house
مَنع	prohivition
مَنفی	negative
مو	vine
مو	hair
مُوافِق	agreeable
مُوافقَت	agreement
مُوز	benana
مُوضوع	matter, story, subject
مُوعِظه	preaching
مُوقِع	occasion, time
مِهرَبان [مِهرَبون]	kind
مِهمان [مِهمون]	guest
مهماندار	hostess
مُهَندِس	engineer
میخ	nail
ناهید	A female name
نَرگِس	narcissus
نَزدیک	near, close
نِشَستَن	to sit
نِصف	half
نِظام	discipline
نَظم	order
نَعره	roar

مَفعول	object (of the verb)
مَفعول صَریح	direct object
مَفعول غیر صَریح	indirect object
مقدار	quantity
ملافه	sheet
میدان [میدون]	square
میز	table
میلیون [ملیون]	million
میوه	fruit

ن

ناب	pure
ناباب	unfil
نادان	ignorant
نادر	A male name
نارس	unripe
نارنگی	tangerine
نازا	barren
ناصر	A male name
نام	name
نامه	letter
نان [نون]	bread
نانوایی [نونوایی]	bakery
ناهار	lunch
نی	flute, cane
نیم	half

و

وَ	and
واژگان	vocabulary
واژه	word
واکه	vowel
وراثت	inheritance

نَعلبَکی [نَلبَکی]	saucer
نَعناع	spearmint
نَکِره	indefinite
نُو	new
نَوَد	ninety
نُوزاد	new born child
نوزدَه	nineteen
نُه	nine
نَه	no
نخیر	no
هَستَن	to exist, to be
هَشت	eight
هَشتاد	eighty
هَفت	seven
هَفتاد	seventy
هَفته	week
هِفدَه [هیوِدَه]	seventeen
هُلو	peach
هَم	too, also
هَمخوان	consonant
هَمه	all
هَمیشه	always
هَمهَمه	uproar
هَمین	the same
هند	India
هِندوانه [هندونه]	water-melon
هُنَر	art
هَنوز	still, yet
وَقت	time
وَقف	pious foundation
وَلی	but

هـ

هِجدَه	eighteen
هجری شَمسی	Hegira - solar
هَر	every
هَر روز	everyday
هَر کَسی	everybody, anybody
هزار	thousand
هَوا	weather, air
هَواپیما	aircraft
هیچ	none, any
هیچ چیز	nothing, anything
هیچکُدام	none of them
هیچکَس	no one, anybody
هیچوَقت	never

ی

یا	or
یاری	assistance
یاس	jasmin
یَخه [یَقه]	collar
یَزد	A city in the center of Iran
یَعنی	namely
یك	one , a
یك بار	once
یك دَفعه	once
یَواش	slowly, gently

دو ترانه محلی

رفیق دیشب امشب کجائی ؟

نهادي بر دلم داغ جدائی

ضمیمه ۲

فارسی - انگلیسی

آ

آبان	8th. Iranian month
آپارتمان	apartment
آتش [آتیش]	fire
آتش نشانی	fire-brigade
آخر [آخَر]	last
آدَم	fellow, person, human
آذر	9th, Iranian month
آرام [آروم]	calm, quiet
آرامگاه	tomb
آرایش جُمله	word-order
آرایشگاه	barber's shop
آری	yes (lit.)
آزمایش	test
آزمایشگاه	laboratory
آسان [آسون]	easy
آهَنگ	tune
آهَنگساز	composer
آسیا	Asia
آش	a kind of soup
آشپَزخانه [آشپَزخونه]	kitchen
آشپَزی	cooking
آشغال	rubbish
آشنا	acquainted, familiar
آفتاب	sunshine
آفتابی	sunny
آفریقا	Africa
آلمان	Germany
آماده	ready
آمبولانس	ambulance
آموزَنده	instructive
آنچه	what
آهَن	iron
اُروپا	Europe
اَز این رو	therefore

آینده	future
آینه	mirror

ا

اَبر	cloud
اَبری	cloudy
اُتاقِ پَذیرایی	drawing-room
اُتاقِ خواب	bed-room
اُتاقِ کار	Study
اتّفاقاً	incidentally
اُتوبوس	bus
اجاره	rent
اجازه	permission
احترام	respect
احساس	feeling
ادرار	urine
اَدَب	politeness
ادیب	litetary man
اذیّت	harm
اراده	will
اُردی‌بهشت	2nd, Iranian month
اقتصاد	economy
اگر	if

ازدواج	marriage
اَسباب‌بازی	toy
اسپانیا	Spain
اُستُخوان [اُستُخون]	one
استراحَت	est
استعفا	esignation
اسفناج	;pinach
اسفَند	12th, Iranian month
اسمِ فاعل	resent partisiple
اسمِ مَعنا	bstract noun
اسمِ مَفعول	ast participle
اشتباه	nistake, wrong
اشتها	ippetite
اشک	ear
اصحاب	Disciples
اصلاً	t all, by no means
اطاعَت	bedience
اعتماد	onfidence, trust
افسَرِ پُلیس	olice officer
افسُرده	lepressed

ب

بااراده	strong-willed

اگرچه	although
الآن	now
البتّه	of cours, certainly
امّا	but
امتحان	examination
امکان	possibility
اُمیدوار	hopeful
انجیر	fig
انگُشت	finger
اوقاتِ فَراغت	leisure time
اوّل	first
اوّلاً	firstly
اهل	inhabitant
ایثار	self-sacrifice
ایرَج	a male name
ایستادگی	resistance
ایستگاه	station
این قَدر [این قَد]	so much/many, this much
این هَمه	so much/many
بجز	except
بدَن	body
بدون	without
بَرادَرزاده	nephew,niece

باانصاف	just
باایمان	faithful
بااین حال	nevertheless
بااین که	in spite of
باتربیّت	well mannered
بادنجان [بادمجون]	aubergine
بار	burden, load
بارانی [بارونی]	rainy, rain-coat
باریک	narrow
باز	again
بازهَم	again too
بازی	game, playing
باسَلیقه	tasteful
بالا	above, up
بالأخَره	at last
بامَزه	funny
بانک	bank
باوَر	belief
بایَد	must
بَبر	tiger
بنّاء [بَنّا]	brick-layer
بنابَراین	therefore, so
بَند کفش	shoe-lace
بنزین	Petrol

بَرادَرزَن	brother-in-law
بَرایِ این که [بَرا این که]	because
بَرفی	Snowy
بَرق	light
بُریده	cut
بَس	enough
بَستَنی	ice-cream
بِسیار	much, many, very
بِسیاری از	many of
بَعدها	later on
بَعضی	some
بَعضی از	some of
بَقیّه	remainder, rest
بَلَد	familiar
بَلکه	but
بُلَند	loud (voice), tall
بلیت	ticket
بُمباران	bombardment
به هیچ وَجه	by no means
به وَسیله	by means of , by
بی چاره	helpless, poor
بی حال	faint, languid, wea
بی حُوصَله	impatient
بیدار	awake
بی دقّت	careless
بَنَفش	violet
بَنَفشه	violet (flower
بو	scent, smell
به تَدریج	gradually
به خاطِرِ	for the sake of
به خاطِرِ این که	because, for
به دَلیلِ	by reasin of, because of
به رایگان	gratuitously
به زودی	shortly
به سُرعت	quickly, rapidly
به صورتِ	in the shape of
به طَرَفِ	towards
به طُوری که	as , so that
به عِلّت	because of
به عُنوانِ	as
به عُنوانِ مثال	for example
بَهمَن	11th, Iranian month
به نُدرَت	rarely
پاسُخ	answer
پاک	clean
پاکت	envelope
پاکستان	Pakistan
پاکیزه	clean
پایان	end
پایین	below, down

cruel	بی رَحم
outside, out	بیرون
a made name	بیژَن
illiteracy	بی سَوادی
impatient	بی طاقَت
jobless, idle	بیکار
idleness	بیکاری
innocent	بی گُناه
illness	بیماری
meaningless	بی مَعنی
insurance	بیمه
cooked	پُخته
father-in-law	پدرزَن
full	پُر
curtain	پَرده
nurse	پَرَستار
swallow	پَرَستو
question	پُرسِش
hard - working	پُرکار
butterfly	پَروانه
a male name	پَرویز
physician	پِزشک

waiter	پیشخدمَت
brake	تُرمُز
pedal-brake	تُرمُز پایی
hand-brake	تُرمُز دَستی
leek (vegetable)	تَره
thank	تَشَکُّر
thirst	تشنگی
accident	تَصادُف
surprise	تَعَجُّب
a number	تعدادی
closed, holiday	تَعطیل
repair workshop (for car)	تَعمیر گاه
interpretation	تَفسیر
request	تَقاضا
Turk	تُرک
alone, lonely, only	تنها
by means of, by	تَوَسُّط
windstorm	توفان
stormy	توفانی
birth	تَوَلُّد
4th. Iranian month	تیر
sharp	تیز
blade	تیغ

ث

fixed	ثابت
secondly	ثانیاً

ج

road	جادّه

تلاش	struggle
تلویزیون	television
تَماشا	watching
تَمبر [تَمر]	stamp
تَن	body
تُن	ton
تَنبَل [تَمبَل]	lazy
تَنبیه [تَمبیه]	punishment
تُندخو	hot - tempered

جارو	broom
جالب	interesting
جامعه	society
جانوَر [جونوَر]	animal
جِدّی	serious
جُز	except
جَعبه	box
جَعفَری	parsley (vegetable)
جُغرافی	geography
جلد	cover

جلو	front, ahead
جلوِ	in front of
جُمعه	Friday
جُملهٔ شَرطی	conditional sentence
جَنگل	forest
جَنوب	south
جَواد	a male name
جَواهر	jewel
جَواهر فُروشی	jeweller
جور	kind, sort

چ

چَتر	umbrella

ح

حال اخباری	present indicative
حال التزامی	present subjunctive
حال ناتمام	present progressive
حَتماً	certainly
حرص	anger, grudge
حَرف	talk, letter
حَرکَت	movement
حَشَره	insect
حَق	right, just
حُقوق	salary
حَمله	attack
حُوصَله	patience

چراغ	light	حیاط	garden, yard
چلوکباب	rice and kebab	خ	
چمدان [چمدون]	suit-case	خارج	abroad, outside
چوب	wood	خاطر	mind, memory
چوب [چون]	because, since, as	خال	spot
چهارراه	cross-roads	خالی	empty
چهار شنبه [شمبه]	wednesday	خاموش	off, extinct
چین	China	خانواده [خونواده]	family
داستان	story	دزفول	a city in the south of Iran
داستان کوتاه	short story	دست دوم	second-hand
داماد	bride groom	دستشویی [دَسشویی]	lavatory
دانشمند	scholar	دست کم	at least
دانمارک	Denmark	دستور	order
دانه	grain	دسته	bunch
درآمد	income	دشمن	enemy
درباره	about	دشواری	diffivulty
در برابر	against, before	دفاع	defence
درجه	degree	دقت	precision, attention
در حقیقت	in fact	دقیق	accurate
در خروجی	exit	دل	heart, stomach
درد	ache	دلخواه	favourite
درد دل	grievance	دل درد	stomach-ache
درد سر	trouble	دلسرد	discouraged
درست	correct, honest, properly	دلسوز	compassionate

درصد	percentage
دَرطولِ	during
دَرِ وُرودی	entrance
دُروغگو	liar
دَریا	sea
دُزد	thief
زور	force
زیرزَمین	basement
زیرک	clever, tactful

ژ

ژاپُن	Japan

س

ساحل	shore
ساختمان	building
ساده	simple, straight
سارا	A female name
ساری	A city in the north of Iran
ساکت	quiet, silent
سالم	healthy
سَبزی	vegetable
سَپَر	bumper
سَخت	difficult, hard
سَخت گیر	severe
سُهراب	A male name

دلگرم	encouraged
دَلیل	reason
دَماغ	nose
دَمِ دَر	doorway
دَندان [دَندون]	tooth
دَندان پزشک	dentist
سَرما	cold (the)
سُرود	song
سَطل	pail
سَطل اشغال	dustlin
سَفَر	journey
سُکوت	silence
سَلیقه	good tas
سَماوَر	samovar
سَمت	direction, side
سِن	age
سُؤال	question
سؤال پایانِ جمله	tag question
سود	interest
سه شَنبه [شَمبه]	Tuesday
سیر	garlic, full-up (not hungry)
سیروس	A male name
سیگار	cigarette
سیل	flood

سَرباز	soldier
سَرحال	in good mood
سَردَردَ	headache
سَرگُذَشت	antecedents, story
شایَد	perhaps
شُجاع	brave
شَدید	intense, severe, violent
شَربَت	syrup
شَرح	description
شَرحِ زندگی	biography
شَرق / مَشرِق	east
شُروع	beginning, start
شِعر	poem, poetry
شُعور	common sense
شُغل	occupation
شَک	doubt
شِکَست	failure
شِکَسته	broken
شِکَم	stomach
شُلوغ	crowded
شُماره	number
شَمال	north
شَنبه [شَمبه]	Saturday
سینه	chest

ش

شاخه	branch
شاعِر	poet
شیشهٔ جلو	windscreen
شیک	smart
شیمی	chemistry

ص

صاعِقه	thunderbolt
صَبر	patience
صُحبَت	conversation
صِدا	voice, noice
صِفَتِ نِسبی	relative adjective
صَمیمی	sincere
صَندوقِ عَقَب	boot (car)
صورَتِ حِساب	bill

ض

ضَرَر	loos
ضَعیف	weak
ضَمیرِ مَفعولی	objective pronoun

شوخ	witty
شَهریوَر	6th. Iranian month
شیشه	glass

ع

عاقِبَت	at last, consequence
عاقِل	wise
عِبارَتِ مُوصولی	relative clause
عَجَله	hurry
عَدَد	number
عَرَب	Arab
عَرض	width
عَروس	bride
عَصَبانیَت	anger
عَصَبی	nervous
عِطر	perfume
عَطسه	sneeze
عَقَب	back, behind, rear
عَقیده	opinion
عَکّاسی	photographer's atelier
عَلاقه	affection, concern, interest

ط

طِب	medicine
طَرَف	direction , side
طَلا	gold
طول	length

عُنوان	title
عید	festival
عیسی (= عیسا)	Jesus
عینَک	glasses

غ

غالِبا	often
غَرب / مَغرِب	west
غُصّه	grief , sorrow
غَلَط	mistake, wrong

ف

فاسِد	corrupt
فاطِمه	A female name
فامیل	relative
فِداکار	devoted
فِداکاری	devotion
فَراوان [فَراوون]	abundant
فَرمان [فَرمون]	steering wheel, order

علاوه بَر	in addition
عِلّت	cause, reason
عِلم	science
عُمر	lifetime
عَمیق	deep
فَعّال	active
فِعلاً	at present
فِعلِ مُرکّب	compound verb
فَقر	poverty
فَقیر	poor
فِکر	thought
فِلز	metal
فِلفِل	pepper
فَندک	lighter
فوتبال	football
فوراً	immediately
فیلسوف	philosopher
فیلم	film

ق

قابلمه	pan
قالی	carpet
قانون	law
قَد	stature
قَدردانی	appreciation
فَروَردین	first Iranian month
فَریاد	shout
فِشار	pressure
فِشارِ خون	blood pressure
فَصل	season, chapter
قُرمه سَبزی	A kind of dish
قَرن	century
قِسمَت	part
قَصد	intention
قَفَسه	set of shelves
قُفل	lock
قَلب	heart
قورباغه	frog
قوطی	small box
قُول	promise
قَوی	strong
قید	adverb
قیدِ زمان	time adverb
قیدِ کِیفیّت	adverb of quality
قیدِ مَکان	adverb of place

ک

کار	work, task, business, job
کارخانه	factory
کارگاه	workshop

قَرار	appointment, arrangement
قُرص	tablet
قَرض	debt
کامِل	complete
کامِلاً	completely, quite
کَباب بَرگ	kebab (roast choppe meat)
کَباب کوبیده	kebab (roast minced meat)
کِبریت	match
کَبود	dark blue
کتابخانه [کتابخونه]	library
کتاب فُروشی	bookshop
کَدو	gourd
کَشتی [کِشتی]	ship
کَفّاشی	shoemaker's
کلاس	class - room
کَلَم	cabbage
کَلمه	word
کَمَر	waist
کَم کَم	little by little
کِنار	side, beside
کِنارِ دَریا	seaside
کُنجکاو	curious
کارگَر	worker
کارمَند	employee
کافی	enough
کودکان	children
کوشش	effort
کوه	mountain
کیف	handbag
کیلومتر	kilometre
که	that (conjunction)

گ

گاز	gas
گُذَشته	last, past
گُذَشتهٔ اِستمراری	past imperfect
گُذَشته اِستمراریِ نَقلی	present imperfect
گُذَشتهٔ دور (بَعید)	past perfect
گُذَشتهٔ دورِ نَقلی	present pluperfect
گُذَشتهٔ ناتَمام	past progressive
گُذَشته نَقلی	present perfect
گِرامی	honourable
گَردَن	neck
گُرُسنگی	hunger
گَرما	heat
گِریه	weeping

کُند	blunt
مُزاحِم	troublesome
مُزمِن	chronic
مَزّه	taste
مِس	copper
مُسافِر	passenger
مُسافِرت	journey
مَسجِد	mosque
مُسَکِّن	pain-killer
مَسئَله	problem
مُشت	fist, handful
مُشتَری	customer
مَشغول	occupied, busy
مُشکِل	difficult, hard
مَشهور	famous
مُصاحِبه	interview
مَصدَرِ کوتاه	short infinitive
مُضِر	harmful
مُطالِعه	studying
مَطَب	surgery
مُطمَئِن	sure
مُطمَئِناً	surely
مُعالِجه	treatment (medical)
نِگاه	look
نِگَران	worried
نِمایِشنامه	play
نَمدار	damp

گَلو	throat
مُعامِله	dealing
مُعاوِن	assistance
مَعروف	well-known
مَعلوم	obvious
مَعنی	meaning
مُفید	useful
مَقاله	article, essay
مِقدار	amount
مِقداری	some (quantity)
مَگَر	except
مَگَر این که	unless
مَگَس	fly
مُلاقات	meeting, visit
مِلَّت	nation
مُمکِن	possible
مُنتَظِر	waiting
مُنشی	secretary
مَنصور	A male name
مُواظِب	careful
مُوافِقَت	agreement
موتورسیکلت	motorcycle
مُؤَدَّب	polite
وَقت	time
وَقتِ مُلاقات	appointment
وَقتی که	when

نَمَک	salt
نُوبَت	turn
نور	light
نِوِشته	writing
نُوع	kind, sort
نَوه	grandchild
نِویسَنده	writer

و

واقعاً	really
وَالّا	otherwise
وَجُز آن	etc.
وَحشَتناک	dreadful
وَزیر	minister
وَسَط	middle
وَسیله	means
وَرزِش	sport
وَغَیرُه	etc.
وَفادار	loyal
هَمین	the same, just
هَمین الآن	just now
هِندی	Indian
هَنگام	time
هَنگامی که	when
هَویج	carrot
هِیئتِ دُولت	cabinet

هـ

هادی	A male name
هاله	A female name
هَدیه	present
هَر	each, every
هَرجا / هَرکُجا	wherever
هَرچه	whatever
هَرچه زودتَر	as soon as possible
هَرقَدر [قَد]	whatever
هَرکُدام [کُدوم]	whichever, each
هَرگِز	never
هَرمُوقِع	whenever
هَروَقت	whenever
هَریک	each one
هَمَدان	A city in the north of Iran
هَمسایه	neighbour
هَمسَر	spouse
هَمکار	colleague
هَمکاری	cooperation

ی

یونان	Greece
یونانی	Greek

ما	me
مادَر	mother
مادَر بُزُرگ	grandmother
ماست [ماس]	yoghurt
ماشین	car
ماه	month, moon
ماهی	fish
مُبارَکه !	congratulation !
مُتأسِّف	sorry
مُتأسِّفانه	unfortunately
مُتِشَکِّر	thankful
مَجید	A male name
مِداد	pencil
مَدرِسه	school
مَمنون	grateful
مَن	I
مَنزِل	home, house
مَنع	prohivition
مَنفی	negative
مو	vine
مو	hair
مُوافِق	agreeable
مُوافِقَت	agreement
موز	benana
مُوضوع	matter, story, subject
مُوعِظه	preaching
مُوقِع	occasion, time
مِهرَبان [مِهرَبون]	kind
مِهمان [مِهمون]	guest
مِهماندار	hostess
مُهَندِس	engineer

مُرغ	chicken
مَریض	sick, ill
مَصدَر	infinitive
مَعرِفه	definite
مُعَلِّم	teacher
مَعمولاً	usually
مَغازه	shop, store
مَغز	brain
مُفرَد	singular
مَفعول	object (of the verb)
مَفعولِ صَریح	direct object
مَفعولِ غیرِ صَریح	indirect object
مِقدار	quantity
مَلافه	sheet
میدان [میدون]	square
میز	table
میلیون [ملیون]	million
میوه	fruit

ن

ناب	pure
ناباب	unfil
نادان	ignorant
نادر	A male name
نارِس	unripe
نارنگی	tangerine
نازا	barren
ناصر	A male name
نام	name
نامه	letter
نان [نون]	bread
نانوایی [نونوایی]	bakery

کفش	shoe
کلاه	hat
کلید	key
کم	little, few
کمک	help
کمی	a little
کوتاه	short
گربه	cat
گردش	walking
گردن	neck
گردو	walnut
گرسنه	hungry
گرگ	wolf
گرم	warm
گشاد	loose, loose- fitting
گفتن	to say , to tell
گفت وشنود	dialogue
گل	flower
گلابی	pear
گلدان	vase
گوجه فرنگی	tomato
گود	deep
گودال	pit
گوساله	calf
گوسفند	sheep
لوس	spoiled
لیمو	lemon
لیوان	glass

کیلومتر	kilometer
کیوان	A surname

گ

گاو	cow
گاهی	sometimes
گذشته ساده	simple past tense
گران [گرون]	expensive
گوش	ear
گوشت	meat
گوشت گاو	beef
گوشت گوساله	
گوشت گوسفند	mutton
گوشی	
گیلاس	cherry
گیلان	A northern province in Iran

ل

لاغر	thin
لال	dumb
لاله	tulip
لب	lip
لباس	dress, clothe (s)
لبنیاتی	dairy shop
لذیذ	delicious
لطف	kindness
لطفاً	please
مرحمت	favour
مرد	man
مردم	people
مرض	disease

م

یاد	memory
یبوست	constipation
یَتیم	orphan
یَخ	ice
یَخچال	refrigerator
یَعنی	namely, it means
یک خُرده [یه خورده]	a little
یك دَنده [یه دَنده]	persistent
یك دیگر	one another
یک شَنبه [یه شَمبه]	Sunday
یکُم	first
یکی دیگر [یکی دیگه]	another one
یکی یکی	one by one
یوسُف	A male name

هَرمُوقع ، هَروَقت	whenever
هَرجا / هرکُجا	wherever
هَرکُدام [کُدوم]	whichever
پَهن	wide
عَرض	width
اراده	will
بِدون	without
شوخ	witty
شیشهٔ جلو	windscreen
توفان	windstorm
عاقل	wise
خواست	wish
چوب	wood
نوشته	writing
اِشتباه ، غَلَط	wrong

Y

حَیاط	yard
آری	yes

فعل	imperative
فقط	only
فنجان (فنجون)	cup
فوران	eruption

ق

قارچ	mushroom
قاشق	spoon
قاضی	judge
قبل	ago, before
قبلاً	already
قبل از	before
قرائت	reading
قربان شما	good bye, thank you
قرمز	red
قشنگ	pretty, nice, beautiful
قصابی	butcher's shop
قضا	fate
قطار	train
کتاب	book
کثیف	dirty
کجا ؟	where ?
کدام (کدوم)	which ?
کراوات	tie
کرک	soft wool
کرم	worm
کرمان	A city in the south of Iran
کره	butter
کسی	anybody
کشور	country
قطع	cutting
قطعه	piece
قلم	pen
قناد	confectioner
قند	cube - sugar
قنداغ	hot water with sugar
قندان (قندون)	sugarbowl
قوری	teapot
قهوه	coffee
قهوه ای	brown
قیمت	price

ک

کار	work
کارد	knife
کاغذ	paper
کال	unripe
کاهو	lettuce
کت	jacket
کوچک (کوچیک)	small
کوچه	lane, alley
کودن	dull
کور	blind
کوک	wound up
کوکب	star
کهنه	old
کی ؟	when ?
کی ؟	who ?
کیست ؟	who is (it)
کیلو	kilo

میخ	nail
ناهید	A female name
نرگس	narcissus
نزدیک	near, close
نشستن	to sit
نصف	half
نظام	discipline
نظم	order
نعره	roar
نعلبکی [نلبکی]	saucer
نعناع	spearmint
نکره	indefinite
نو	new
نود	ninety
نوزاد	new born child
نوزده	nineteen
نه	nine
نه	no
نخیر	no
هستن	to exist, to be
هشت	eight
هشتاد	eighty
هفت	seven
هفتاد	seventy
هفته	week
هفده [هیوده]	seventeen
ناهار	lunch
نی	flute, cane
نیم	half

و

وَ	and
واژگان	vocabulary
واژه	word
واکه	vowel
وراثت	inheritance
وقت	time
وقف	pious foundation
ولی	but

ه

هجده	eighteen
هجری شمسی	Hegira - solar
هر	every
هر روز	everyday
هر کسی	everybody, anybody
هزار	thousand
هوا	weather, air
هواپیما	aircraft
هیچ	none, any
هیچ چیز	nothing, anything
هیچکدام	none of them
هیچکس	no one, anybody
هیچوقت	never

هُلو	peach
هَم	too, also
هَمخوان	consonant
هَمه	all
هَمیشه	always
هَمهَمه	uproar
هَمین	the same
هِند	India
هِندوانه [هِندونه]	water-melon
هُنر	art
هَنوز	still, yet

ی

یا	or
یاری	assistance
یاس	jasmin
یَخه [یَقه]	collar
یَزد	A city in the center of Iran
یَعنی	namely
یک	one , a
یک بار	once
یک دَفعه	once
یَواش	slowly, gently

الفهــــرس

الموضوع — رقم الصفحة

مقدمة الطبعة الثانية .... م
مقدمة الطبعة الأولى ٣

القســم الأول
القــواعد

الأبجدية ٦
الأسم ٢٠
المفرد والجمع ٢٦
المذكر والمؤنث ٣٠
التعريف والتنكير ٣٢
حالات الأسم ٣٤
حالة الفاعلية ٣٤
حالة المفعولية ٣٤
حالة المنادى ٣٥
حالة الإضافة ٣٦
فك الإضافة ٤١
الصفة ٤٢
تمارين ٥٦
الكناية ٥٨
- الضمائر الشخصية ٥٩
- ضمائر الاشارة ٦٦
- الضمير المشترك ٦٧
- اسم الاشارة ٦٩
- اسم الموصول ٧١

أدوات الاستفهام ٧٥
العدد ٧٩
القيد ٨٩

الحروف وأقسامها ٩٥
السوابق واللواحق ١٠٤
المصدر ١١٤
الأزمنة ١١٦
الماضي – الماضي البسيط ١١٦
– الماضي الاستمراري ١١٧
– الماضي غير التام ١٢١
– الماضي النقلي أو القريب ١٢٢
– الماضي البعيد ١٢٦
– الماضي الالتزامي ١٢٩
المضارع – المضارع الأخباري أو الحالي ١٣٣
– المضارع غير التام ١٣٦
– المضارع غير التام ١٤٦
– المضارع الالتزامي ١٣٧
المبني للمجهول ١٣٨
الأمر ١٤١
المستقبل ١٤٢
النفي والنهي ١٤٥
المصدر ديدن مصرف في جميع الأزمنة ١٤٥
استخدامات (را) ١٤٨
وجوه الأفعال ١٤٩

٣٢٠٥٢٤

الجملة

- الجملة الخبرية ١٥٦
- الجملة الاستفهامية ١٥٧
- الجملة التعجبية ١٥٩
- الجملة الأمرية ١٦٠
- الجملة الشرطية ١٦١
- الجملة البسيطة أو المستقلة ١٦١
- الجملة المركبة ١٦٢
- الجملة الأسمية ١٦٤

الموضوع رقم الصفحة

- فعل الربط أو العام (الرابطة) ١٦٥
- الجملة الفعلية ١٦٨

تركيب الجملة ١٧٤

التجزئة والتركيب ١٨١

القسم الثانى

التعبير والنصوص

أولاً التعبير ٢٢٠

مفردات

كَفت وشنود ٢٢٥

مفردات ٢٢٦

معرفة ونكرة ٢٢٩

مفردات ... ٢٣١
تمرین ... ٢٣٤
إضافة ... ٢٣٥
تمرین ... ٢٣٦
ضمیر های ملکی ... ٢٣٨
گفت وشنود ... ٢٤٠
مفردات ... ٢٤٢
صفت برتر ... ٢٤٤
صفت برترین ... ٢٤٥
گذشتهٔ ساده ... ٢٤٧
حال اخباری ... ٢٤٩
تمارین ... ٢٥٢
مفردات ... ٢٥٤
مفعول صریح ومفعول غیر صریح
تمارین
فعل أمر ... ٢٦٣
تمارین ... ٢٦٤
گذشتهٔ استمراری ... ٢٧٠
تمارین ... ٢٧٢
شام در رستوران ... ٢٧٢
مفردات ... ٢٨٠
تمارین ... ٢٨٢
عدد ... ٢٨٥
گذشتهٔ دور (بعید) ... ٢٨٦
مفردات ... ٢٨٧
خواندن ... ٢٨٩

تمارین ... ۲۹۰
در خانهٔ هادی ... ۲۹٤
مفردات ... ۲۹۷
عبارت موصولی ... ۳۰٦
تمارین ... ۳۰۷
گفتگو ... ۳۱۱
تمارین ... ۳۱۲
اسم فاعل ... ۳۱٤
جمله های شرطی ... ۳۱٤
تمارین ... ۳۱٥
خواندن ... ۳۱۷
تمارین ... ۳۱۸
ارایش جمله ... ۳۲۱
دیکته ۳۲۲

– النصوص –

درس نخست ... ۳۲۳
درس دوم ... ۳۲٥
درس سوم ... ۳۲۷
درس جهارم ... ۳۲۰
درس پنجم مطروح ... ۳۳٦
درس ششم ... ۳۳۷
درس هفتم ... ۳۳۹
درس هشتم کریم خان زند ... ۳٤٥
درس نهم افشاریان ... ۳٤٥

درس دهم أبو علی سینا ۳٤٦
درس یازدهم دوست نا دان مگزین ۳٤۹
درس دوازدهم نیسابور ۳٥۳
درس سیزدهم مثل ۳٦٤
درس جهاردهم ازماست که برماست ۳٦٤
درس پانزدهم مردی ازنوادر روزگار ۳٦۸
درس شانزدهم زندگی من ۳۷٥
درس هفدهم نجوانه ، یادبگیر ، امتحان کن ۳۸۱
درس هجدهم زاغ و کبك ۳۸۹
درس نوزدهم ستایشگر صلح و آزادی ۳۹۰
درس بیستم دانشمندی که پانصدسال ۳۹٦
جلوتراز زمان خود من انديشيد ٤۰۲
درس بیست ویکم کل وکل ٤۰۹
اصطلاحات متداولة ٤۱۱
الجامعة وأهم مصطلحاتها ٤۱۳
وسائل الأعلام ٤۱٥
العبارات المهذبة ٤۱۸
فعلهای بسیط ومرکب ٤۲۰
المعجم ٤۲۷
المصادر الفارسية ٤۷٥

3.306